



בנק ירושלים

בנקאות חשלימה

דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

דוחות כספיים נגישים נמצאים באתר הבנק בכתובת: <https://www.bankjerusalem.co.il/others/financial-statements>

8	דוח הדירקטוריון וההנהלה	א.
97	הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי	ב.
102	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק ירושלים בע"מ	ג.
103	תמצית דוחות כספיים מאוחדים ביניים	ד.
192	ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם ונספחים לדוח הרבעוני	ה.
201	אינדקס ומילון מונחים	ו.
202	רשימת סניפי הבנק	ז.

דוח הדיקטוריון וההנהלה - תוכן עניינים

1 סקירה כללית, עדים ואסטרטגיה	
7	מידע צופה פני עתיד
8	תיאור תמציתי של הבנק ותחומי הפעילות העיקריים שלו
9	תיאור היעדים והאסטרטגיה העסקית וצפי להתפתחות בשנה הקרובה, העוקבת לשנת הדוח
12	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן
14	תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
18	נשאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן
2 הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי	
21	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
24	התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
34	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון והמינוף
42	תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
46	חברות מוחזקות עיקריות
3 סקירת הסיכונים	
47	התפתחויות מהותיות בחשיפה לסיכונים ואופן ניהולם
51	סיכון האשראי
נספחים לדוח הדיקטוריון וההנהלה:	
54	חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במסגרת התמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל" (טבלה 22)
56	ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור (טבלה 23)
57	פרטים בנוגע לתנועה בחובות לא צוברים (טבלה 24)
58	הלוואות לדיר בפיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 (טבלה 25)
58	תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי CECL (טבלה 26)
59	שיעורי הפרשה מסיכון אשראי לציבור (טבלה 27)
60	שיעורי הפרשה בפועל ורגישות לשינויים באומדנים (טבלה 28)
62	השפעת היישום לראשונה של הוראות ה-CECL על הפרשה להפסדי אשראי (טבלה 29)
63	סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (טבלה 30)
67	התפתחות ביצועי האשראי לדיר ומדדי ביצוע עיקריים (טבלה 31)
68	מאפייני סיכון שונים בתיק הלוואות לדיר (טבלה 32)
70	מאפייני סיכון שונים בתיק הלוואות לדיר שנמכר (טבלה 33)
71	יתרת האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיר) (טבלה 34)
72	התפלגות יתרות האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיר) (טבלה 35)
73	מחיקות חשבונאיות בין אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיר) (טבלה 36)
73	התפתחות ביצועי הלוואות צרכניות סולו ומדדי ביצוע עיקריים (טבלה 37)
77	התפלגות סיכון אשראי וחובות בעייתיים בענף ביני ונדל"ן (טבלה 38)
79	חשיפות עיקריות למדינות זרות (טבלה 39)
80	חשיפות אשראי למוסדות פיננסים זרים (טבלה 40)

דוח הדירקטוריון וההנהלה - תוכן עניינים (המשך)

82	סיכון שוק	3.2
	נספחים לדוח הדירקטוריון וההנהלה:	
83	אומדן ה-VaR (טבלה 41)	
86	מידע כמותי על סיכון ריבית- ניתוח רגישות (טבלה 44-43)	
87	מגבלות על שיעורי החשיפה בכל מגזר הצמדה (טבלה 45)	
87	ריכוז בסיסי הצמדה של הבנק (טבלה 46)	
89	סיכון נזילות ומימון	3.3
91	סיכונים אחרים	3.4
94	השפעת גורמי הסיכון על עסקי התאגיד הבנקאי	3.5
	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים	4
96	מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים	4.1
97	בקורות ונהלים לגבי גילוי בדוח הכספי	4.2
196	נספח שיעורי הכנסות והוצאות ריבית - של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית	

12	טבלה 1 - מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן
16	טבלה 2 - ריכוז הסיכונים המתפתחים בבנק
23	טבלה 3- תחזית מאקרו של בנק ישראל
24	טבלה 4 - תמצית דוח רווח והפסד
26	טבלה 5 - הכנסות והוצאות ריבית ושיעורי הכנסות והוצאות לפי סעיפי המאזן
27	טבלה 6 - ניתוח השינויים בהכנסות ריבית והוצאות ריבית
27	טבלה 7 - פערי הריבית בין נכסים כספיים נושאי ריבית בניכוי עלויות על התחייבויות נושאות ריבית במגזרי ההצמדה השונים
28	טבלה 8- יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל
30	טבלה 9 - היקף הפעילות והתרומה להכנסות ריבית נטו של מגזרי ההצמדה השונים
31	טבלה 10- התפלגות הכנסות ריבית נטו לפי מגזרי פעילות
32	טבלה 11- הוצאות בנין הפסדי אשראי
34	טבלה 12 - התפתחות תיק ניירות ערך
34	טבלה 13 - התפתחות תיק האשראי
35	טבלה 14 - הרכב פיקדונות הציבור
35	טבלה 15 - התפתחות באגרות החוב ובכתבי ההתחייבויות הנדחים
36	טבלה 16 - יחס הלימות הון
38	טבלה 17 - ההשפעה על יחס עוצמי רוברד 1 ויחס ההון הכולל בעקבות שינויים בהון הבנק ובנכסי הסיכון
38	טבלה 18 - התפתחות ההון בתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023
40	טבלה 19 - הון רוברד 2
40	טבלה 20 - יחס מינוף
43	טבלה 21 - מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים
54	טבלה 22 - חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במסגרת ההתמודדות עם מלחמת "חברות ברזל", ואשר לא סווגו כארגון מחדש חוב בעייתי
56	טבלה 23 - ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי ונכסים שאינם מבצעים
57	טבלה 24 - פרטים בנוגע לתנועה בחובות לא צוברים
58	טבלה 25 - פרטים על הלוואות לדיר בפיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314
58	טבלה 26 - תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי CECL
59	טבלה 27 - שיעורי הפרשה מסיכון אשראי לציבור
60	טבלה 28- שיעורי הפרשה בפועל ורגישות לשינויים באומדנים
62	טבלה 29- השפעת היישום לראשונה של הוראות ה-CECL על ההפרשה להפסדי אשראי

63	טבלה 30- סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק
67	טבלה 31- התפתחות ביצועי האשראי לדיור ומדדי ביצוע עיקריים
68	טבלה 32- מאפייני סיכון שונים בתיק הלוואות לדיור
70	טבלה 33- מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור שנמכר
71	טבלה 34- יתרת האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)
72	טבלה 35- התפלגות יתרות האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)
73	טבלה 36- מחיקות חשבונאיות בגין אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)
73	טבלה 37- התפתחות ביצועי הלוואות צרכניות סולו ומדדי ביצוע עיקריים
77	טבלה 38-התפלגות סיכון אשראי וחובות בעייתיים בענף בינוי ונדל"ן
79	טבלה 39-חשיפות עיקריות למדינות זרות
80	טבלה 40- חשיפות אשראי למוסדות פיננסים זרים
83	טבלה 41 - אומדן ה-VaR
86	טבלה 42 - שווי הוגן מתואם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות המאוחדות שלו
86	טבלה 43 - השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מתואם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
86	טבלה 44 - השפעת תרחישים של שינויים בלתי צפויים בריבית
87	טבלה 45 - מגבלות שיעורי החשיפה בכל מגזר הצמדה
87	טבלה 46 - ריכוז בסיסי הצמדה
88	טבלה 47 - השפעה על הון הבנק לפני השפעת המס בעקבות שינויים תאורטיים במדד המחירים לצרכן
88	טבלה 48 - נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים בשערי מטבע
90	טבלה 49 - יחס כיסוי סילות
95	טבלה 50 - ריכוז השפעת גורמי הסיכון

דוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 בספטמבר 2023

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 30 בנובמבר, 2023 הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים הבלתי מבוקרים של בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק" או "בנק ירושלים") והחברות הבנות שלו ליום 30 בספטמבר, 2023. הדוחות ערוכים על פי הראיות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, והנתונים מוצגים בסכומים מדווחים. הכללים שיושמו בעריכת דוחות אלו הינם עקביים לכללים ששימשו בעריכת הדוח השנתי ליום 31 בדצמבר 2022. יש לעיין בדוחות אלה ביחד עם הדוח השנתי של שנת 2022.

פרק 1 – סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

בימים אלה נמצאת ישראל בעיצומה של מלחמת "חרבות ברזל".

אירועי המלחמה הובילו לצמצום הפעילות העסקית במשק ולהאטה בפעילות הכלכלית, יש למלחמה השלכות מהותיות מאוד על המשק והכלכלה והן מייצרות אתגרים רבים להמשך הפעילות העסקית. המלחמה הביאה בין היתר, לעלייה חדה באי הוודאות במשק, בדיקפי הפעילות בו ולעליית הסיכון לגבי האינדיקטורים הכלכליים המרכזיים לרבות סיכון לירידת דירוג האשראי של מדינת ישראל.

הבנק נכנס לתקופת המלחמה במצב איתן- רמת נזילות גבוהה, כריות הון ומדדי סיכון אשראי נמוכים.

1.1 מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו, במידה ונכללו, במסגרת המידע הצופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה מאירועים כלכליים חריגים, כגון: שינויים קיצוניים בשיעורי הריבית, פיחות/תיסוף המטבע והאינפלציה וכן אירועים מדיניים/ביטחוניים בלתי צפויים אשר יכולים לשנות את התנהגות הציבור הן מההיבט של היקף לקיחת האשראי, פירעונו המוקדם, מיחזורו או קשיים בפירעונו השוטף בכל מגזרי הפעילות של הבנק והן מההיבט של יכולת גיוס המקורות. כמו כן, שינויים ברגולציה או בהוראות חקיקה, הוראות גורמי פיקוח והתנהגות מתחרים עשויים להשפיע על פעילות הבנק.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "צפוי", "עשוי", "עלול", "הערכה" וביטויים דומים להם. המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא עובדות עבר.

ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים בין היתר:

1. מיזוגים ורכישות במערכת הבנקאית והשפעתם על מבנה התחרות בענף.
2. השפעת שינויים בהוראות רגולטוריות על טעמי הלקוחות ו/או על היקף הפעילות במערכת הבנקאית ומבנה התחרות בה ו/או על רווחיות הבנק.
3. יכולת התממשות של תכניות הבנק על פי היעדים שנקבעו בהתאם לאסטרטגיה שלו.
4. תגובות לא חזויות של גורמים נוספים (לקוחות, מתחרים ועוד) הפועלים בסביבה העסקית של הבנק.
5. התממשות בעתיד של תחזיות ענפיות ושל תחזיות מאקרו כלכליות בהתאם להערכות מוקדמות של הבנק, לרבות בשל התפרצות והתפשטות מגפת הקורונה.
6. תוצאות אפשריות של הליכים משפטיים.
7. שינוי בטעמי הצרכנים ו/או בהתנהגותם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על הערכות מקצועיות של הבנק, על תחזיות מאקרו כלכליות של חזאים בדבר מצב המשק והסביבה העסקית, על פרסומים והערכות של גורמים בענף ועל ניתוחים סטטיסטיים שעורך הבנק לגבי התנהגות לקוחותיו.

האמור משקף את נקודת המבט של הבנק והחברות הבנות שלו במועד עריכת הדוחות הכספיים בנוגע לאירועים עתידיים, המבוססת על הערכות שאינן ודאיות. מנתונים והערכות אלה נגזרות הערכות הבנק והחברות הבנות שלו והתכניות העסקיות שלהם. כאמור לעיל, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי ולהשליך על התממשות התכניות העסקיות או להביא לשינוי בתכניות אלה. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה.

1.2 תיאור תמציתי של הבנק ותחומי הפעילות העיקריים שלו

בנק ירושלים בע"מ נוסד בשנת 1963 כחברה ציבורית, כהגדרתה על פי פקודת החברות נוסח חדש התשמ"ג-1983, בשם: בנק ירושלים לפיתוח ולמשכנתאות בע"מ. בשנת 1992 הציע הבנק את מניותיו לציבור, ובהתאמה הפך לחברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ. בשנת 1996 שונה שם הבנק לשמו הנוכחי. לפרטים בדבר בעלי השליטה בבנק ראה במסגרת [דוח ממשל תאגידי ופרטים נוספים](#).

הבנק הינו תאגיד בנקאי, בעל רישיון בנק על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, ופועל כבנק מסחרי החל משנת 1998. הבנק נשען על בסיס לקוחות רחב של משקי בית, תושבי ישראל ותושבי חוץ ופועל בתחומי המשכנתאות, אשראי צרכני, חסכונות ופיקדונות, מימון בניה למגורים ופעילות בשוק ההון.

הנהלת הבנק שוכנת בקריית שדה התעופה (אירפורט סיטי). נכון לתאריך פרסום הדוח הבנק פועל באמצעות 19 סניפים, הפזורים ברחבי הארץ.

הבנק מתמחה במתן פתרון בנקאי משלים ללקוחות כל הבנקים וללא קשר למיקום בו מנהל חשבון העו"ש העיקרי של הלקוח.

פעילותו העסקית של הבנק מתבצעת בעיקר בחטיבה הקמעונאית, בחטיבת נדל"ן ומוצרים בנקאיים ובחטיבת האסטרטגיה והניהול הפיננסי, כמפורט להלן:

- **החטיבה הקמעונאית** מנהלת את כלל ערוצי ההפצה בתחום הקמעונאי אל מול הלקוחות ומשרתת באמצעות מערך הסינוף, שיתופי פעולה בנקודות מכירה, מוקדי המומחים והדיגיטל את לקוחות משקי הבית והבנקאות הפרטית בתחומי הלוואות לדיור, האשראי הצרכני ונכסי לקוחות.
- **חטיבת נדל"ן ומוצרים בנקאיים** מנהלת את מוצרי הבנק תוך דגש על ניהול הרווחיות ופיתוח עסקי מובנה של המוצרים ומרכזת מימון פרויקטים לבניה למגורים בעיקר בשיטת ליווי בניה, מימון פרויקטים של התחדשות עירונית (לרבות תמ"א 38 לסוגיה), מימון קבוצות רכישה ואשראי לעסקים קטנים ובינוניים במסגרת קרן בערבות המדינה.
- **חטיבת אסטרטגיה וניהול פיננסי** אחראית על גיבוש התוכנית האסטרטגית של הבנק ועל ניהול מקורות המימון לפעילותו של הבנק, ניהול החשיפות הפיננסיות והנזילות של הבנק הנובעות מפעילויות עסקיות, ובכלל זה ניהול חדרי עסקאות, ניהול נוסטרו וניהול הקשר עם מוסדות פיננסיים ישראלים וזרים. החטיבות העסקיות נשענות על יחידות התמך המשאבים, הכספים, ניהול הסיכונים, המשפטית והביקורת הפנימית.

אירועי מלחמת "חרבות ברזל" מובילים לצמצום הפעילות העסקית במשק והאטה בפעילות הכלכלית.

עיקר הגידולים בפעילות העסקית היו במחצית הראשונה של השנה, כבר בחודש אוקטובר החלה הירידה בהיקפי הפעילות שתמשך ברבעון הרביעי כל עוד המלחמה נמשכת. הבנק נערך בהתאם ונוקט בצעדים המחוייבים.

כמו כן הבנק מנפיק, תחת רישיון מאסטר כארד, מגוון כרטיסי חיוב לצרכים עסקיים שונים במודל Business2Business2Customer.

לפרטים נוספים אודות חטיבות ואגפי התמך ושינויים במבנה הבנק ובאופן ניהולו ראה [דוח ממשל תאגידי ופרטים נוספים](#).

לתיאור מגזרי הפעילות בהם פועל הבנק ראה להלן בפרק [תיאור עסקי התאגיד לפי מגזרי פעילות פיקוחיים](#).

1.3 תיאור היעדים והאסטרטגיה העסקית, וצפי להתפתחות בשנה הקרובה, העוקבת לשנת הדוח

התוכנית האסטרטגית

התכנית האסטרטגית הרב שנתיית של הבנק, (להלן בדוח זה: "התכנית" או "התכנית האסטרטגית"), ממקדת את פעילות הבנק בשלושה נתיבים מרכזיים:

המשך פיתוח פעילויות הליבה, הרחבת המודל העסקי של הבנק באמצעות שיתופי פעולה, ושיפור התשתית הפיננסית והיעילות ההונית.

לאור ההשלכות המהותיות הצפויות של המלחמה המאופיינת במידה גבוהה של אי וודאות בנוגע להתפתחות המלחמה ולהשלכותיה הכלכליות, נקט הבנק בצעדים מתאימים כמפורט בהמשך להתאמת הפעילות והפחתת הסיכונים שנוצרו.

להלן פירוט המיקודים הרב שנתיים העיקריים בכל אחד מהנתיבים הללו:

א. המשך פיתוח פעילויות הליבה בכל אחד מקווי העסקים, ובכלל זה הרחבה של פעילות המשכנתאות בתשואה הולמת על ההון, הרחבת פעילות ליווי בניה בתחומי הפעילות הנוכחיים, ושיפור רווחיות פעילות האשראי הצרכני, כדלקמן:

• שוק המשכנתאות

- הבנק פועל להרחבת בסיס לקוחותיו על ידי מינוף המיצוב העסקי הקיים של הבנק מול לקוחות פרטיים וגיוון המענים והשירותים שהוא מציע ליועצי המשכנתאות, תוך חיזוק מעמדו של הבנק במשכנתאות לכל מטרה ובמגזרי האוכלוסייה החרדית והערבית.

הבנק יפעל לספק שירותים בתחום המשכנתאות וליצור שיתופי פעולה עם גופים מוסדיים וחברות הפועלות בתחום המשכנתאות, במטרה להרחיב את ערוצי ההפצה שלו וכדי לגוון את בסיס הכנסותיו.

- הבנק ממשיך את פעילות מכר תיקי משכנתאות למוסדיים ואחרים, במטרה לאפשר את צמיחת הפעילות, להגדיל את הרווח ולשפר את אופן ניצול ההון.

• ליווי בניה למגורים

- הבנק ימשיך לבסס את מעמדו כשחקן משמעותי בתחום ליווי הבניה וההתחדשות העירונית.

- הבנק יפעל להרחבה של הפעילות, דרך העמקת הפעילות מול קבוצות רכישה והצעת השלמת הון עצמי ללקוחותיו.

• אשראי צרכני

- פעילות האשראי הצרכני מרוכזת בחברת הבת תמר אריאל קפיטל.

- הבנק ישפר את רווחיות הפעילות על ידי מיטוב של ערוצי המכר (רכש לקוחות חדשים יבוצע בדיגיטל ועל ידי המוקד, הסינפים יתמקדו במכר צולב), התייעלות אנב דיגיטציה של תהליכים והמשך שיפור תהליך החיתום בהתבסס על מקורות מידע חיצוניים.

• ניהול נכסי לקוחות

- הבנק יציע שירותי ניהול נכסי לקוחות, בדגש על הצעת הערך הטובה במערכת הבנקאית עבור פיקדונות למשקי בית, תוך הרחבת קהל היעד וערוצי ההפצה.

- הבנק יפעל לשיפור חוויית השירות והיצע המוצרים שלו על ידי המשך פיתוח המערכת הסגורה הפקדת פיקדונות באמצעים דיגיטליים עבור לקוחות כל הבנקים, ואוטומציה של תהליכים גם בייעוץ נ"ע.

כחלק מהמהלך להגדלת מספר הלקוחות והרחבת הפעילות הקמעונאית, פועל הבנק לפיתוח גישה רב ערוצית, שבבסיסה התאמת הפרישה הסניפית כדי לתמוך בצמיחת פעילות מתן המשכנתאות, והסטת פעילויות אחרות מסיפיי הבנק לערוצים מקוונים ובהם אפליקציה, אתר הבנק ומוקד טלפוני לשירות ומכירה.

ב. הרחבת המודל העסקי של הבנק באמצעות שיתופי פעולה עסקיים ואסטרטגיים עם גופים עסקיים ומוסדיים שפעילותם משלימה את זו של הבנק. עיקרי המיקוד העסקי:

- פיתוח פעילות מתן שירותים בנקאיים לאחרים (BaaS), במטרה להחזין את יכולות הבנק ולתת שירותים לאחרים, לגוון ולהגדיל את הכנסות הבנק.

- גיוון תיק אשראי על ידי פיתוח האשראי העסקי בתחומי נותני אשראי ועסקים קטנים ובינוניים, דרך שיתופי פעולה עם נותני אשראי חוץ בנקאיים וחברות עסקיות בתחום זה, ובאמצעות השתתפות בקרן למתן אשראי לעסקים קטנים בערבות המדינה.

- חבירה לנותני אשראי ולשחקנים בשוק החוץ בנקאי בשת"פ אסטרטגי במטרה לייצר מכפיל כח ליכולותיו של הבנק, להרחיב את ערוצי ההפצה שלו ולגוון את מקורות ההכנסה של הבנק.

ג. שיפור התשתית הפיננסית והיעילות ההונית באמצעות הנחת תשתית איתנה למכר ואיגוח אשראי, רכש אשראי, פיצול עסקים וגיוס הון דרך הכנסת שותפים ופינוי הון ושיפור אופן ניצול ההון.

● פיצול פעילויות וגיוס הון

- במטרה להציף ערך בפעילויותיו השונות, להקטין את סיכוני הצמיחה ולגייס הון שיאפשר את המשך הצמיחה, הבנק פועל לפצל חלק מהקווים העסקיים שלו לחברות בנות, ולגייס אליהן הון משותפים אסטרטגיים (בכפוף לאישור בנק ישראל). המהלך הראשון שהושלם כלל הקמת חברה בת, תמר אריאל קפיטל בע"מ, שבה ריכז הבנק את פעילות האשראי הצרכני הקיימת והעתידי של הבנק, וחברות מקבוצת הפניקס חברה לביטוח בע"מ רכשו כ-19.99% מהון המניות של החברה הבת.
- הבנק פועל לבצע מהלכים דומים בפעילויות אחרות שלו, ובוחן סגירה או מכירה של פעילויות אחרות שאינן סינרגיות לפעילויות קיימות, במטרה למקד את משאביו בפעילויות הליבה.

● מכר תיקי אשראי

- כחלק מאסטרטגיית ניהול ותכנון ההון שלו, מוכר הבנק תיקי משכנתאות, במטרה לאפשר את המשך הצמיחה בפעילותו בתחום זה ואת הגדלת הרווחיות בקווי הפעילות השונים. הבנק פועל להגדיל את שיעור המשכנתאות שהוא מוכר מסך הביצוע בכפוף למגבלות בנק ישראל, ובכוונתו לבצע מספר עסקאות מכירה גם בשנה קלנדרית.
- בתחומי פעילות אחרים יפעל הבנק למכר תיקי אשראי באופן הזדמנותי. לפרטים נוספים ראה גם בפרק 3.

● איגוחים, ביטוחי אשראי ועסקאות לפיני וגיוס הון

- לצד מכר האשראי לגופים מוסדיים, פועל הבנק להניח תשתיות לאיגוח תיקי אשראי, תחילה בתחום המשכנתאות. בנוסף, הבנק ביצע בעבר עסקאות שונות להעברת סיכון אשראי ולמכירת תזרימי עמלות במטרה להגדיל את זמינות ההון למהלכי הצמיחה, והוא ממשיך לפתח יכולות כאלו.

כדי לאפשר את יישום האסטרטגיה שלו יפעל הבנק להתאמה ושיפור של נכסיו הטכנולוגיים, וליישום אסטרטגיית דיגיטל ודאטה. הבנק יגדיל את השקעותיו ביכולות המחשוב שלו לטובת הגברת הגמישות ומתן מענה מהיר ואיכותי לשינויים בטעמי הלקוחות ולשינויים בסביבה התחרותית, חתירה לדיגיטציה של תהליכים מול הלקוח ומול הבנקאים ומערכי התפעול, שדרוג השימוש בדאטה פנימי וחיצויי שדרוג משמעותי בשימוש במודלים אנליטיים. בדגש על שיפור חוויית הלקוח בצריכת המוצרים והשירותים השונים. הבנק בוחן את התכנית ומעדכן אותה בהתאם לצורך מדי שנה. במהלך השנה דנו ועדות הדירקטוריון באסטרטגיה ועדכונים לה.

יעדי האסטרטגיה ארוכי הטווח

- בניית מתווה רב שנתי שבמרכזו שמירה על יציבותו וחסנו של הבנק והשאת ערך לבעלי המניות.
- שמירה על פרופיל סיכון נמוך – הלימות הון, נזילות ויחס מינוף מעל לרף הרגולטורי הנדרש ובהתאם לשולי הביטחון שקבע הדירקטוריון, ורמה גבוהה של אבטחת מידע וסייבר.
- השגת רווחיות נאותה – שמירה על תשואה דו-ספרתית.
- חלוקת דיבידנד בשיעור של 30% לפחות מהרווח.
- טיפוח ההון האנושי, מנהלים ועובדים.
- שיפור תהליכים והתייעלות באמצעות חתירה לדיגיטציה של תהליכים, חדשנות בערוצי ההפצה וחיזוק בקורות ממוכנות, והורדת יחס היעילות (C/I) ל-62%.
- שיפור והתאמת הנכסים הטכנולוגיים, בדגש על חיזוק התשתיות ומערכות הליבה ופיתוח תשתית דיגיטל ודאטה, בהתאם לאסטרטגיית הדיגיטל והדאטה של הבנק.
- מיקוד בפעילות קמעונאית מתמחה במשכנתאות, ובמתן פתרונות פיננסיים משלימים ללקוחות כל הבנקים:
 - הרחבת בסיס הלקוחות של הבנק במשכנתאות, תוך חיזוק מעמדו של הבנק במשכנתאות לכל מטרה ובמגזרי האוכלוסייה החרדית והערבית.
 - פיתוח פעילות האשראי הצרכני על ידי דיגיטציה של המוצר ושימוש במודלים מתקדמים, המשך שדרוג תהליכי מתן האשראי, השיווק והגבייה, לצד רכש ומכר אשראי באופן שוטף.
 - הרחבת פעילות ליווי הפרויקטים במיקוד התחדשות עירונית, השלמת הון ואישור צברי פרויקטים.

- הרחבת המודל העסקי של הבנק ובסיס לקוחותיו באמצעות שיתופי פעולה עסקיים ואסטרטגיים עם גופים עסקיים ומוסדיים שפעילותם משלימה את זו של הבנק:
 - הנגשת שירותים בנקאיים לגופים השונים המעוניינים לספק שירותים פיננסיים ללקוחותיהם (BaaS).
 - הרחבת קהל לקוחות הבנק או ערוצי ההפצה שלו דרך שיתופי פעולה בתחומי פעילות הליבה של הבנק.
 - גיוון תיק האשראי דרך פיתוח פעילות אשראי לעסקים במיקוד נותני אשראי ומתן אשראי לעסקים קטנים ובינוניים באמצעות הקרן בערבות המדינה.
- שיפור התשתית הפיננסית ושיפור היעילות ההונית ככלים להרחבת פעילותו של הבנק, דרך מהלכים למיטוב הקצאת ההון בבנק, פיתוח ערוצים למכר ואיגוח אשראי וגיוס הון לקווים עסקיים שונים ומיטוב פורטפוליו הנכסים דרך מכירת פעילויות לא סינרגטיות לפעילויות הליבה.

בבסיס התכנית, שמירה על פרופיל סיכון התואם את תאבון הסיכון של הבנק המתבטא בתמהיל הפעילות, ביחס הלימות ההון, ביחסי נזילות יחס מינוף גבוהים מהיחס המינימלי הנדרש לפי הוראות הרגולציה בהתאם לשולי הביטחון שנקבעו על ידי הדירקטוריון, וכן, ניהול אפקטיבי של הסיכון התפעולי וסיכוי בקרה פנימית נוספים, כגון, אבטחת מידע וסייבר, הגנת הפרטיות, מיקור חוץ, המשכיות עסקית וכדומה. התכנית האסטרטגית מאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון ונועדה להביא לשמירה על יציבותו וחוסנו של הבנק, השגת רווחיות נאותה ועקבית וצמיחה מדודה, וכל זאת תוך השאת ערך ללקוחות ולמחזיקי העניין. הבנק רואה בעובדיו שותפים לדרך וימשיך לחתור להשגת יעדיו באמצעות פתיחות ושיתוף פעולה עם עובדי ומנהלי הבנק וטיפוח ההון האנושי.

תכניות והערכות הבנק המפורטות לעיל, הינן בבחינת מידע צופה פני עתיד והן מתבססות על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בשל גורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות והערכות לגבי התפתחויות כלכליות בארץ ובעולם, במיוחד לגבי המצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגאו-פוליטיים ושינויים בשוקי ההון, וכן גורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים: העדפות הציבור, הוראות גורמי פיקוח ואחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם.

לאור מצב המלחמה אליו נקלעה ישראל, התחזית לגבי התקופה הנוכחית כרוכה באי ודאות ניכרת. הנחת הבסיס שפרסם בנק ישראל היא שהפעילות הכלכלית בישראל תיפגע בטווח הקצר והבינוני. בהתאם, עלה הסיכון לגבי יכולתו של הבנק להוציא אל הפועל את האסטרטגיה העסקית שלו בקצב שתוכנן. כדי לתת מענה לאי ודאות הרבה בוחן הבנק תרחישים שמניחים האטה בפעילות המשקית בעוצמות שונות, מתאים את תכניות העבודה שלו לאתגרים הצפויים ונערך עם תכניות מגירה לתרחישים בעלי השפעה עמוקה ארוכת טווח.

סביבה, חברה וממשל - ESG

עקרונות הקיימות והאחריות התאגידיים מהווים חלק בלתי נפרד מפעילותו העסקית של הבנק, מתוך הכרה שלא ניתן להפריד בין הצלחה עסקית לבין שיקולי חברה, סביבה וממשל תאגידי. תפיסה זו התחדדה בשנים האחרונות בישראל ובעולם ואף שולבה באסטרטגיה הכוללת של הבנק, אשר חרת על דגלו את ערכי השקיפות וההוגנות.

האסטרטגיה העסקית של הבנק עודכנה עבור שנים 2022-2026 ביום 15 ביולי, 2021 ומשלבת בתוכה היבטי ESG הכוללים התאמות ופתרונות פיננסיים ללקוחותיו, התייחסות לגיוון תיק האשראי, מתן דגש על דיגיטציה וחדשנות, אבטחת מידע וסייבר ופיתוח ההון האנושי בבנק. כמו כן, הבנק נוקט במגוון צעדים להטמעת ערכי הסביבה, חברה וממשל ESG.

נכון לסוף שנת 2022 תקציב התרומות של הבנק עמד על סך 750 אלפי ש"ח ובשנת 2023 גדל תקציב התרומות והוא עומד כעת על סך 900 אלף ש"ח.

לפרטים בדבר הירתמות בנק ירושלים לסיוע עבור הקהילה, בין היתר במסגרת יוזמות קהילתיות ובהגדלת תקציב התרומות, [ראו בפרק תרומות ופעילות קהילתית](#).

לפרטים נוספים אודות סביבה, חברה וממשל תאגידי ראו דוח סביבה, חברה וממשל תאגידי של הבנק לשנת 2022 באתר הבנק וכן בדוח השנתי לשנת 2022.

1.4 מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן

טבלה 1 - מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30/09/2022	31/12/2022	31/03/2023	30/06/2023	30/09/2023	
					מדדי ביצוע עיקריים (באחוזים):
17.7%	15.1%	13.4%	9.3%	11.8%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
13.5%	14.7%	12.4%	9.9%	11.2%	תשואת הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
1.16%	1.01%	0.91%	0.62%	0.77%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לנכסים ממוצעים
10.5%	10.5%	10.4%	10.3%	10.1%	יחס הון עצמי רובד 1
6.4%	6.3%	6.1%	6.3%	6.1%	יחס המינוף
200%	202%	218%	208%	225%	יחס כיסוי הנזילות
125%	130%	136%	134%	131%	יחס מימון יציב נטו
1.20%	1.20%	1.10%	1.20%	1.20%	יחס הכנסות לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
53.0%	58.6%	60.0%	63.0%	55.1%	יחס יעילות (הוצאות תפעוליות ואחרות מסך כל ההכנסות)
					מדדי איכות אשראי עיקריים (באחוזים):
0.68%	0.70%	0.48%	0.88%	1.22%	שיעור הוצאה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור ⁽¹⁾
1.05%	1.14%	1.15%	1.20%	1.34%	שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור ⁽¹⁾
1.01%	1.02%	1.01%	1.07%	1.17%	שיעור אשראי לא צובר או בפיגור ל 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
0.13%	0.32%	0.35%	0.41%	0.47%	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור
					נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד לשנת הדיווח:
52.7	47.0	42.6	29.6	38.0	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק ^{(1) (3)}
40.2	45.7	39.5	31.5	36.2	סך הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק ⁽¹⁾
157.2	169.8	176.2	188.7	188.2	הכנסות ריבית, נטו
24.1	24.8	17.6	33.5	47.1	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
64.6	63.1	39.3	31.3	45.5	הכנסות שאינן מריבית
29.7	28.7	31.0	30.9	31.4	מזה: עמלות
117.6	136.5	129.4	138.6	128.8	הוצאות תפעוליות ואחרות
54.2	63.3	62.9	63.4	58.2	מזה: משכורות והוצאות נלוות
					רווח נקי למניה רגילה לשנת הדיווח:
0.75	0.66	0.60	0.42	0.54	רווח בסיסי ומדולל המיוחס לבעלי מניות הבנק
					נתונים עיקריים מהמאזן, לסוף שנת הדיווח:
18,432.7	18,907.2	20,151.5	19,968.8	21,001.8	סך כל הנכסים
2,967.1	3,360.1	3,962.0	2,885.1	3,402.2	מזה: מזומנים ופיקדונות בבנקים
982.8	1,043.1	1,325.0	1,580.1	1,927.9	ניירות ערך
14,005.3	14,057.5	14,382.0	15,042.8	15,221.0	אשראי לציבור, נטו
17,192.1	17,651.2	18,868.3	18,653.8	19,671.4	סך כל ההתחייבויות
349.3	342.9	380.3	354.3	314.3	מזה: פיקדונות מבנקים
13,765.4	14,266.8	14,777.8	15,158.8	15,922.7	פיקדונות מהציבור
2,740.1	2,677.6	3,358.9	2,830.0	3,166.7	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

דוחות כספיים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30/09/2022	31/12/2022	31/03/2023	30/06/2023	30/09/2023	
1,240.6	1,256.0	1,283.2	1,315.0	1,330.4	הון עצמי
נתונים נוספים:					
1,288.0	1,144.0	1,089.0	1,361.0	1,382.0	מחיר מניה (באגורות)
-	61.1	-	19.7	50.3	דיבידנד למניה (באגורות)
621	615	642	636	629	מספר משרות ממוצע
0.86%	0.91%	0.94%	0.99%	0.95%	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים
3.11%	3.42%	3.39%	3.22%	3.19%	פער הריבית
0.65%	0.61%	0.66%	0.65%	0.64%	יחס עמלות לנכסים ממוצעים
36.6	47.0	42.6	29.6	38.0	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בנטרול רכיבים מסוימים למעט מכירת תיקים
12.3%	15.1%	13.4%	9.3%	11.8%	תשואה להון בנטרול רכיבים מסוימים למעט מכירת תיקים

(1) לפרטים אודות הכנסות ממכירת תיק אשראי ראה להלן [בפרק 1.6 נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן](#).

(2) הסכום של הכנסות הריבית נטו ושל ההכנסות שאינן מריבית ביחס לסך הנכסים המאזניים המניבים הממוצעים.

(3) ברבעון המסתיים ביום 30 בספטמבר, 2022 הרווח הנקי הושפע מהכנסה בסך 24.5 מיליוני ש"ח (כ-16.1 מיליוני ש"ח לאחר השפעת המס) הנובעים ממכירת זכויות בפוליסות בתיק הביטוחים (לרבות הזכות לתשלומים ומתן שירות ללקוחות) של חברה בת בשליטה של הבנק, בו שימשה החברה הבת כסוכן עבור לקוחות הבנק.

(4) החל מתקופות הדיווח המתחילות ביום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה, נתוני התקופות הקודמות מוצגים בהתאם לכללי המדידה טרם היישום לראשונה.

1.5 תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

זיהוי גורמי סיכון מובילים ומתפתחים

פרוץ המלחמה ב-7 באוקטובר, 2023 העלתה את הפוטנציאל לשינוי בפרופיל הסיכון של הבנק. לתרחיש המלחמה שהוא התרחיש המורכב מבין תרחישי הייחוס של בנק ישראל ושל הבנק, השפעה על פרופיל הסיכון של הבנק, בין היתר, בגין העלייה ברמת אי הוודאות. אי הוודאות עלתה כיוון שלא ברור כמה זמן תארך המלחמה, כיצד היא תתפתח, ומה תהיה השפעתה על המצב הפוליטי, הביטחוני והכלכלי במדינה במהלך הקרבות, ולאחר סיומם. למידע נוסף על המלחמה והשפעותיה, ראה [פרק 1.6](#) לדוח זה.

מיד עם פרוץ הקרבות הפעיל הבנק את מסגרת ניהול ובקרת הסיכונים שלו, במתכונת תרחיש איום מלחמה. בפרק זמן קצר, ניתן דגש לשלושה היבטים עיקריים במסגרת זו:

- א. הפעלת תכנית ההמשכיות העסקית של הבנק, על מנת להבטיח את איתנות וחוסן הבנק באירוע איום שכזה.
- ב. מעבר לניטור שוטף ברמה יומית (ולעיתים, על פי הצורך ברמה תוך יומית), של הסיכונים המהותיים לבנק, עם דגש על הסיכונים שהשינוי בפרופיל הסיכון שלהם יכול להיות מהיר עקב הנסיבות, ולהשפיע באופן מיידי על פעילות הבנק, ביניהם: הון, סילוח, שוק וריבית, סייבר, הונאה, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרו. לפירוט בנוגע לטיפול הבנק בפרופיל הסיכונים, ראה [פרק 3](#) לדוח זה וכן, דוח על הסיכונים לציבור ל-30 בספטמבר 2023.
- ג. הערכות סיכון שוטפות שנועדו לבחון הצורך לעבות או לבצע התאמה של הבקורות שמבצע הבנק בשגרה לאור התפתחות המלחמה והשפעת האירועים על פרופיל הסיכון של הבנק, ומעקב אחר כל אירוע שאיננו בשגרה במכלול הסיכונים הגלומים בפרופיל הסיכונים של הבנק.

מיד עם פרוץ המלחמה הפעיל הבנק את תכנית ההמשכיות העסקית שלו. ניהול ההמשכיות העסקית כולל צעדים ארגוניים – צוות ניהול משבר בראשות הבנק עוקב ברמה יומית אחר המדדים התפעוליים והעסקיים של הבנק, חדר מצב בחטיבת המשאבים פועל ברמה יומית וישיבות סנכרון יומית בין המשכיות עסקית, ניהול סיכונים וצוות והחטיבה המקצוענית. החל מהפעלת תכנית ההמשכיות העסקית, ועד למועד כתיבת דוח זה, פועלות כל מערכות הבנק בזמינות מלאה ותהליכי ההמשכיות העסקית המהותיים פועלים כהלכה. אגף הסייבר פועל באופן שוטף ובתיאום עם יחידת הסייבר בבנק ישראל, מערך הסייבר הלאומי ויחידת ה-CERT (המרכז הארצי לניהול אירועי סייבר, Computer Emergency Response Team) הפיננסי לניטור הדוק של איומי הסייבר, שפוטנציאל התגברותם בעת המלחמה גדל באופן משמעותי. הבנק פועל בתאום עם הנחיות בנק ישראל. כחלק מזה, טופל מתווה ההקלות שקבע בנק ישראל עקב המצב (נב"ת 251), ובפרט, הפעיל את מתווה ההקפאות ודחיית תשלומים שנקבע. נכון ליום 24 בנובמבר, 2023 טופלו כ-1,700 בקשות במשכנתאות, כ-2,650 באשראי הצרכני וכ-70 באשראי העסקי. לפירוט נוסף בדבר מצב ההקפאות, ראה [בפרק 3 לדוח זה טבלה 22 וכן](#), דוח על הסיכונים לציבור ל-30 בספטמבר, 2023. הבנק עוקב אחר השפעת מתווה ההקפאות על פרופיל סיכון האשראי שלו, לנוכח הדיווחים על מספר רב של עובדים שאינם מועסקים או שהוצאו לחל"ת. דירוג סיכון האשראי של הבנק בטבלת גורמי הסיכון שעודכנה (ראה [פרק 3](#)) ונתרה ברמה בינונית. לאי הוודאות פוטנציאל השפעה גם על פעילות הלווים בנדל"ן (שורבם נמצאים ברשימת הלווים הגדולים של הבנק), כשבשלב זה, קשה להעריך מה יהיו תוצאות המלחמה ואי הוודאות על פעילות ענף הנדל"ן. למרות איכות תיק הנדל"ן של הבנק, הרמה הנמוכה של הכשלים והמחיקות בו, וגורמי הסיכון בתיק המעידים על רמת סיכון נמוכה שלו טרום המלחמה, הגביר הבנק את ניטור הלווים ברמה פרטנית, ומתבצעת סריקה של הלווים, ובפרט, אלה שקיבלו אשראי לרכישת קרקעות. נכון למועד זה, לא אותרו קשיים מהותיים בפעילות הנדל"ן. האירועים הגדילו את הפוטנציאל להתפתחות אבטלה במשק. לעלייה בשיעור האבטלה, לו תתרחש, השפעה מהותית על יכולת ההחזר על לזוי הבנק שנכנסו לאירוע לאחר עלייה ממושכת בשיעור הריבית במשק, שכבר הקשתה על יכולת ההחזר טרום פרוץ הקרבות. פגיעה נוספת ביכולת ההחזר של הלקוחות עלולה להשפיע על פרופיל סיכון האשראי של הבנק, ובנוסף, פגיעה שלה בסגמנטים של תיקי האשראי שהם מפוזרים היטב בשגרה (בפרט, תיק המשכנתאות), כולל מגזרים (החברה החרדית, המיעוטים והמגזר הכללי) או אזורים גאוגרפיים בצפון או דרום המדינה.

במהלך חודש אוקטובר ותחילת חודש נובמבר, כחודש וחצי מפרוץ המערכה, התרחשו מספר אירועים בעלי אופי כלכלי שהמחישו את העלייה באי הוודאות, וחייבו הערכות סיכון שוטפות של הבנק, כשהבולטים ביניהם הם: התנדות בשער הדולר ובשיעור תשואות אגרות החוב, הורדת אופק הדירוג למדינת ישראל, וכן, הורדת אופק הדירוג לבנקים במערכת, בהם גם בנק ירושלים. השפעת אירועים אלה על פרופיל סיכון השוק והריבית נבחנה לנוכח אי הוודאות הרבה והתנדות בגורמי הסיכון בתקופה האחרונה. לאור מגוון התרחישים שחלקם קשים להערכה, החליט הבנק להעלות את דירוג סיכון השוק (כולל: סיכון ריבית, מחירי מניות ואג"ח, סיכון אינפלציה, סיכון מטבע חוץ נותר ללא שינוי, ברמה נמוכה). בטבלת גורמי הסיכון לרמה נמוכה-בינונית, לעומת רמה נמוכה, טרום המלחמה. רמת הנזילות של הבנק ממשיכה להיות גבוהה, כאשר מדדי הנזילות השונים ממשיכים לעמוד על ערכים גבוהים: פער הנזילות של הבנק המשקף את הפער בין האמצעים הזמינים לו לצרכי המימון גבוה מאוד ויחס כיוסי הנזילות בשקלים ובמט"ח ממשיך להיות גבוה מאוד. מבחן קיצון שביצע הבנק ליחס כיוסי הנזילות, LCR, בהתאם לבקשת בנק ישראל, לימד כי גם תחת הנחות קיצוניות מאוד לגבי שיעור משיכת הפיקדונות, ערכו נשאר גבוה. עם זאת, לאור אי הוודאות הכרוכה באירוע הנחתי החליט הבנק לעדכן את דירוג גורם סיכון זה בטבלת גורמי הסיכון מדירוג נמוך-בינוני, [ראה טבלה 50](#).

נכון למועד כתיבת דוח זה, אנחנו לא מזהים, שינוי מהותי בפועל בפרופיל הסיכון של הבנק ונכון לאמצע חודש נובמבר (כמו במהלך כל הרבעון השלישי של השנה) הבנק עומד בכל מגבלות תאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון. עם זאת, וכפי שציינו לעיל, הפוטנציאל לשינוי בפרופיל הסיכון עקב המלחמה והשפעותיה הוא גבוה מאוד. אי הוודאות חייבה מעבר הבנק לפעולה במתכונת ניטור שוטף כולל הערכות מצב, שימוש נרחב יותר במבחני קיצון ובתרחישים מגוונים (ובפרט, תרחישים חמורים אך סבירים בנסיבות הקיימות) והערכות מומחה (שהן חיוניות לאור אי הוודאות השוררת) והערכת סיכון ברמת כל יחידות הבנק, בשלושת קווי ההגנה, ברמת ההנהלה, כולל דיווחים שוטפים ליו"ר הדירקטוריון ולדירקטוריון. בקרות הבנק עובדות כשורה והן נתמכות על שורה של דוחות יעודים, שחלקם הותאמו למצב הנוכחי. תשומת הלב של קווי ההגנה מופנית לניטור כל שינוי, או פוטנציאל לשינוי בפרופיל הסיכון, שלו יתרחשו, יש לפעול למזעורם. היות ועל פי הערכות, המלחמה עתידה להיות ארוכה, יתכן ויהיו לה השפעות גם על שנת העבודה של שנת 2024, נערך הבנק לכך, במסגרת דיוני תכנית העבודה לשנה הבאה.

בטיפול בסיכונים המהותיים שזוהו, הבנק מבחין, בין היתר, בין הסיכונים המובילים לבין הסיכונים המתפתחים אשר מזוהים באופן הבא:

- **סיכון מוביל** - מייצג גורם סיכון מהותי אליו חשוף הבנק בעקבות הפעילות הנוכחית שלו ואשר מידת החשיפה של הבנק אליו מדורגת, בהתאם למדיניות הבנק, כחשיפה ברמה "בינונית" או גבוהה יותר. לפירוט בדבר גורמי הסיכון ודירוג מידת החשיפה/השפעה על הבנק ראה להלן [בפרק 3 סקירת הסיכונים ודרכי ניהולם](#).
- **סיכון מתפתח** - הינו סיכון אשר קיימת אי ודאות בקשר להתממשותו, אם בכלל, ולא ניתן להצביע על מידת ההשפעה האפשרית שלו. עם זאת, סיכון זה יקבל תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק בהתוויית האסטרטגיה העסקית ומסגרת ניהול ובקרת הסיכון המתאימה, המבטיחה כי יש לבנק את היכולות להתמודד עם סיכון זה והשפעותיו על פעילות הבנק ויעדיו העסקיים, ככל שיתממש.

בגין המלחמה, אי הוודאות גברה והתעוררו, כפי שפרטנו לעיל, איומים חדשים. אלה, הופכים את פרופיל הסיכון של הבנק להיות דינאמי יותר מבעבר, וברור כי קיים סיכוי שפרופיל הסיכונים המובילים ישנתה עקב מצב המלחמה, בין היתר, עקב העובדה שאי הוודאות פורשת קשת רחבה של תרחישים אפשריים. בנוסף, יתכן גם כי פרופיל הסיכונים המתפתחים ישנתה עקב המצב (כך שחלקם, שהשפעתם על פרופיל הסיכון הכולל של הבנק הייתה נמוכה יחסית, יכולים לשנות פרופיל עקב התפתחות אי הוודאות), ולפיכך, וכפי שציינו לעיל, הבנק מבצע הערכות סיכון שוטפות, בהתאם להתפתחויות ונוקט צעדים להגברת הבקרה ואיתור מהיר של כל אירוע שאיננו בשגרה או כל גורם היכול להשפיע על הערכת פרופיל הסיכון של הבנק.

[טבלה מספר 2](#) להלן מציגה את הסיכונים המתפתחים של הבנק, נכון למועד פרסום הדוח. לפירוט נוסף, [ראה פרק 3 לדוח זה](#).

תרחיש מלחמה הוא תרחיש האיום המורכב ביותר שכן הוא משפיע על כל הסיכונים המהותיים לפרופיל הסיכון של הבנק. אי הוודאות שהוא יוצר גדלה באופן משמעותי מאז פרוץ המלחמה בשבעה באוקטובר, 2023. נכון למועד כתיבת דוח זה, קיימת אי וודאות רבה לגבי אופן התפתחות המלחמה, כמה זמן היא תימשך, ומה תהייה השפעתה על גורמי המאקרו וגורמי הסיכון הרלוונטיים לפעילות הבנק. הבנק מניח שהשפעת המלחמה תשפיע על פרופיל הסיכונים של הבנק ועל התכנית העסקית שלו, גם בשנת 2024. אי הוודאות מלווה בהערכות שונות של החזאים וכן, של בנק ישראל, כפי שפורסמו במהלך התקופה האחרונה, בנוגע להתפתחות גורמי המאקרו של הכלכלה הישראלית. בנוסף, בשלב זה טרם גובשו במלואם פעולות הסיוע לאוכלוסיות והעסקים שנפגעו, אך יש דיווחים על מספר גבוה של עובדים שאינם מועסקים (לפי הדיווח, נכון לתחילת נובמבר, חלק נכבד מכוח העבודה במשק, ובהם, אנשי מילואים איננו מועסקים) ועל הוצאה של עשרות אלפי עובדים לחל"ת.

עם פרוץ הקרבות נערך הבנק בהצלחה לפי תכנית ההמשכיות העסקית שלו, המלווה בהערכות מצב, והערכה של מצב פרופיל הסיכונים של הבנק לאור המלחמה. הבנק נערך להתמודד עם ה"תנודתיות" והדינאמיות של גורמי המאקרו ושל הסביבה הגיאופוליטית, בעת המלחמה ולאחר סיומה. מספר אירועים כבר התרחשו במהלך החודש הראשון של המלחמה, שיש להם השפעה או פוטנציאל השפעה על פרופיל הסיכונים של הבנק וסביבת העבודה שלו, שהעיקריים בהם הם כדלקמן:

- א. שער הדולר עלה באופן משמעותי (וירד באופן משמעותי בסוף חודש אוקטובר ותחילת נובמבר) – לבנק חשיפה נמוכה לשער הדולר, ההשפעה הישירה של עלייתו היא נמוכה. עם זאת, לעלייתו יש השפעה על שיעור האינפלציה במשק, והבנק נמצא בניטור גורמי סיכון אלה. שערו של הדולר יכול להיות תנודתי בתקופה הזו, בין היתר, כפונקציה של התפתחות המלחמה לזירות נוספות.
 - ב. עלייה בשיעור תשואות אגרות החוב – עלייה זו הביאה לירידה בקרן ההון של הבנק, והשפיעה על יחס ההון של הבנק, כפי שנופרט בהמשך. באופן דומה לשער הדולר, בתחילת חודש נובמבר החלה ירידה בשיעור התשואות, וגם במקרה זה, תיתכן תנודתיות בשיעור התשואות, כפונקציה של התפתחות המלחמה לזירות נוספות.
 - ג. הורדת אופק הדירוג למדינת ישראל – לאירוע זה השפעה ישירה נמוכה מאוד על הבנק. הבנק בחן גם את האפשרות כי דירוג המדינה יירד. לירידת הדירוג השפעה לא מהותית על הון הבנק, אולם להורדת הדירוג, לו תתרחש, יש פוטנציאל השפעה על המשק הישראלי וסביבת העבודה של הבנק, בין היתר, בהשפעתו על תשואות אגרות החוב של המדינה וגורמי מאקרו נוספים.
 - ד. הורדת אופק הדירוג לחלק מהבנקים במערכת, בהם לבנק ירושלים – אירוע זה לא השפיע על פרופיל הסיכון של הבנק.
- כאמור לעיל, דיווחים על מספר גבוה של כח אדם שאיננו עובד, ועל שיעור שגדל בהתמדה בעובדים שהוצאו לחל"ת, ועסקים רבים אינם פעילים – לאלה יש השפעה על שיעור האבטלה במשק, ומכאן, על שיעור הכשלים בתיקי האשראי של הבנק. פוטנציאל השפעתם יכול לקטון, עקב הפעלת מתווה ההקפאות, בהתאם למתווה בנק ישראל, ותכנית הסיוע של המדינה לציבור ולמגזרים השונים, שנכון למועד כתיבת דוח זה, מידת האפקטיביות שלה אינה ברורה. בשלב זה, קשה להעריך את השפעת האירועים הללו על פרופיל סיכון האשראי העתידי של הבנק.

סיכון מאקרו-כלכלי
סיכון גיאופוליטי

סיכון האשראי הוא הסיכון המהותי ביותר לפעילות הבנק, וככזה, השפעת אי הוודאות של תוצאת המלחמה על פרופיל סיכון האשראי יכולה להיות גבוהה. רמת הכשל במשכנתאות ממשיכה להיות נמוכה בשל נקודת הפתיחה הנמוכה של שיעור הכשלים. ברבעון האחרון, חלה עלייה קלה בשיעורי הכשל במשכנתאות ובהלוואות לכל מטרה, ועלייה זו נמשכה בחודשים אוקטובר – אמצע נובמבר, אם כי בצורה מתונה יותר. הביצועים בתיק קטנו במהלך החודש (ומרבית הביצועים שייך לבקשות טרום המלחמה). מדדי תיק המשכנתאות, יחס ההחזר ושיעור ה-LTV הממוצע כולל מחזורים שומרים על יציבות ונמצאים במרחק סביר מתאבון הסיכון של הבנק. הבנק עוקב ברמה יומית אחר התפתחות הפיגורים והכשלים בתיק המשכנתאות כדי להעריך את השפעת אי הוודאות עליהם. אי הוודאות נובעת ממספר גורמים: יציאת עובדים לחל"ת מה שיכול להגדיל את רמת האבטלה במשק, פעולות הסיוע של המשלה שטרם גובשו במלואן, והשפעת מתווה ההקפאות ודחיית ההלוואות. הבנק הגדיל את ההפרשות הקבוצתיות בשיטת ה-CECL בגין מצב המלחמה בתהליך מוסדר, ובכך, הגדיל את יחס הכיסוי שלו לאור ההפרשה המצטברת לתיק האשראי, במטרה להבטיח הפרשה שמרנית בעידן של אי וודאות רבה. מצב האשראי הצרכני דומה: הביצועים נמוכים מאוד, שיעור הכשל ממשיך לעלות, אם כי בשיעור מתון יותר יחסית לקצב של הרבעונים הקודמים. גם האשראי הצרכני נתון לניטור שוטף כדי לבחון את השפעת הגורמים שצויינו לעיל על התפתחות הכשלים, הפיגורים וההפרשות. רמת סיכון התיק העסקי ובפרט, תיק הנדל"ן היא נמוכה בשגרה, כפי שמתבטא בשיעור כשלים, מחיקות והפרשות נמוכים מאוד. אולם, בגין האימים תוצאת המלחמה, כאשר קיימת אי וודאות לגבי השפעת התפתחות האירועים על ענף הנדל"ן, עלה להערכתנו הפוטנציאל להרעה במצב הלוויים. הבנק סקר את הלוויים באשראי העסקי, עם דגש על לוויים שניתן להם אשראי לרכישת קרקע. סקירות אלה מבוצעות באופן שוטף, עד שתפוג אי הוודאות. בשלב זה, לא אותרו קשיים מהותיים בקרב לקוחות אלה. תוצאת מבחן קיצון על תיק המשכנתאות (המניח עלייה משמעותית בשיעור הכשל, ירידה במחירי הדיור ויחס החזר מעודכן של הלקוחות לאחר עליות הריבית) עודכנה ושיעורי הכשל בתרחיש הועלו משמעותית, שימשה לאתגור ההפרשות שביצע הבנק בשיטת ה-CECL, כדי להבטיח כי יחס הכיסוי של תיק הבנק והסגנטיים, הן נאותות ושמרניות לאור אי הוודאות השורה במדינה.

סיכון אשראי

הסיכון	תיאור הסיכון
סיכונים תפעוליים (כולל סיכון מעילות והונאות) וסיכון המשאב האנושי בפעילות הטכנולוגיה	<p>עם תחילת המערכה, הפעיל הבנק בהצלחה את תכנית ההמשכיות העסקית שלו. כל התהליכים העסקיים המהותיים פועלים כנדרש ומערכות הבנק פועלות בצורה תקינה. נכון למועד זה, כל הסניפים, פועלים ברצף. נבנו דוחות ייעודים לעקוב אחר מספר המגוייסיים (במטרה לזהות ולטפל ביחידות שבהם אחוז המגוייסיים גבוה), זמני המענה (שהם טובים), סטאטוס המערכות, מצב המזומנים במכשירים האוטומטיים ופרמטרים נוספים. עובדי הבנק עובדים באופן היברידי מהבית ובין כתלי הבנק. מחשבים ניידים נוספים חולקו לעובדי המוקד והסניפים, כדי לאפשר עבודה מהבית במקרה של הסלמה נוספת במערכה. בנוסף, מדווח הבנק לבנק ישראל בהתאם לדרישתם על מצב ההמשכיות העסקית. פעילות ההמשכיות העסקית של הבנק מתבצעת לפי מתווה תרחיש מלחמה, ובתיאום עם דרישות בנק ישראל. התכנית מופעלת על ידי חמ"ל בראשות מנהלת חטיבת המשאבים של הבנק, עם דיווחים שוטפים למנכ"ל ולהנהלה. יו"ר הדירקטוריון מדווח יומית על מצב ההמשכיות העסקית, ודירקטוריון הבנק התכנס מספר פעמים לקבלת דיווח והערכת מצב. עם תחילת המלחמה עלה פוטנציאל סיכון ההונאות, בשל החשש כי גורמים עוינים יצללו את אי הוודאות לביצוע הונאות. אגף הסייבר נטור סיכון זה באופן דומה למצב שגרה באופן רציף. בנוסף, מבצעת מחלקת סיכונים תפעוליים בחטיבת הסיכונים (באמצעות בקר ייעודי) מעקב שוטף אחר ההתרעות המגיעות ממערכת ניטור האנומליות של הבנק, במטרה לנתח כל אירוע שאינו בשגרה ויכול להעיד על ניסיון הונאה.</p>
סיכון סייבר	<p>עליה במצב התקיפות של גורמים עוינים עקב המלחמה, בעיקר, באמצעות מתקפות DDOS. אגף הסייבר נמצא בניטור שוטף של איומים, ומבצע הערכות מצב פעמיים ביום. כל כלי הניטור ואמצעי מודיעין הסייבר הופעלו. הגבר שיתוף הפעולה עם יחידת הסייבר בבנק ישראל, מערך הסייבר הלאומי וה – CERT (Computer Emergency Response Team) הפיננסי. דיווחים שוטפים של מנהל אגף הסייבר למנכ"ל הבנק, מנהלת חטיבת המשאבים ומנהל הסיכונים. אגף הסייבר מפיץ בצורה שוטפת הנחיות לעובדי הבנק שנעודו להגביר מודעות לאירועי סייבר אפשריים.</p>
סיכון עסקי ואסטרטגי	<p>המלחמה השפיעה באופן מהותי על אי הוודאות הכלכלית והפוליטית. איומים חדשים התפתחו ויש להם פוטנציאל לשינוי בתוכניות הבנק. הבנק נמצא במעקב שוטף אחר ההתפתחויות העסקיות (רמת הביצועים, המרווחים, מכירת תיקים וכדומה), ונערך לתכנית העבודה של שנת 2024, מתוך הכרה כי למלחמה תהיה השפעה על התכנית העסקית של הבנק גם בשנה הבאה. חלק מפרויקטי המחשוב הוקפאו לתקופה קצרה, כדי לאפשר התמקדות בתפעול ההמשכיות העסקית של הבנק.</p>
סיכון רגולטורי, סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור, אכיפה פנימית, הוגנות וציות	<p>הבנק הגביר את הבקרה באמצעות דוחות ייעודיים, מנגנון ניטור האנומליות ואמצעים נוספים למניעת מימון טרור וכן, בגין הלבנת הון. פעולות הבקרה התמקדו בפעילות עמותות המבקשות להעביר כספים החשודים בהעברת כספים לרצועה, וכן, במניעת שימוש בכרטיסים נטענים שנלקחו מעובדים זרים בעוטף בשבעה באוקטובר. הנחיות ספציפיות הועברו לסניפים ולקו הראשון להגברת תשומת הלב ל"אורות אדומים" ופעולות שאינן בשגרה. בנוסף, ממשיכה קצינת הציות לבצע בקרה כנדרש בקשר עם מלחמת רוסיה ואוקראינה. כל אירוע חריג מדווח לרשות לאיסור הלבנת הון. יחידות הבנק בליווי היועצת המשפטית של הבנק מעודכנים בשוטף ומיישמים הקלות והנחיות שפורסמו לאור המלחמה ע"י רגולטורים שונים, ובמיוחד ע"י בנק ישראל, כולל מתווה ההקלות ומתווה ההקפאות שהוסכמו בין בנק ישראל והבנקים. התהליכים המעודכנים שנקבעו בגין ההקפאות וההקלות מלווים על ידי מחלקת הציות לוודא עמידה בדרישות הרגולציה, תוך שמירה על הוגנות והעקרונות שנקבעו במדיניות הבנק.</p>
סיכון מודל	<p>מצב המלחמה הגדיל את אי הוודאות ביכולת המודלים של הבנק הפועלים היטב בשגרה, להעריך את רמת הסיכונים בעת המלחמה. הבנק בחן את המודלים ומיפה את אלה הרגישים יותר למצב אי הוודאות שנוצר. הבנק המיר חלק מהמודלים או גיבה אותם בחישובים המתבססים על הערכות מומחה, ובמבחי קיצון וניתוחי רגישות שאינם מסתמכים בהכרח על נתוני העבר, שיכולים להשתנות עקב אי הוודאות הנוכחית. תוצאות הניתוח ופעולות הבנק בקשר עם המודלים, דווחו לבנק ישראל, לבקשתם.</p>
ESG וסיכון אקלים	<p>עקב המצב, הגדיל הבנק את התרומות שלו לתמיכה בחיילים ובישובים שנפגעו. עובדי הבנק שולבו בעבודות התנדבות, כדי לסייע, בעיקר לחקלאים הטובלים מחוסר כח אדם. תשומת לב ניתנה גם לחיזוק המשאב האנושי של הבנק, כולל תמיכה לשמירת חוסן העובדים.</p>

1.6 נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן

1. ביום 7 באוקטובר, 2023 החלה מלחמת "חרבות ברזל", המלחמה צפויה להביא להרעה כלכלית בפעילות המשק בישראל אליה חשופה פעילות הבנק ויש לה השלכות על עסקי הבנק, לרבות עליה בסיכון האשראי במגזר משקי הבית ואשראי עסקי, עליה בסיכונים הפיננסיים וסיכונים תפעוליים. בשלב זה לא ניתן להעריך את היקף והשלכות המלחמה בעתיד, לאמוד ולכמת את משך האירוע ועומקו ואת ההשפעה העתידית על המשק הישראלי, לקוחות הבנק ועל הבנק עצמו.
הנהלת הבנק עוקבת אחר התפתחות המלחמה וההשלכות הפיננסיות והעסקיות בגינה ובוחנת את התאמת האסטרטגיה העסקית נוכח האירועים. הוגדר ניטור ומעקב הדוק בתחומי הפעילות השונים של הבנק. באופן שוטף, נבחנים תרחישים שונים להתפתחות האירוע ולהשפעותיו על מכלול הסיכונים ועל פעילות הבנק. כמו כן, הנהלת הבנק מדווחת באופן שוטף לדירקטוריון הבנק וועדותיו אודות צעדיה בניהול האירוע בתחומים הרלוונטים.
לנוכח פרוץ המלחמה והשלכותיה האפשריות על מצב המשק והלווים, במטרה להקל על הלקוחות, פרסם בנק ישראל מתווה מוסכם עם המערכת הבנקאית, להקפאת תשלומים בגין אשראים שקיבלו לקוחות מהבנק. במסגרת המתווה, ניתנו דחיות תשלומי הלוואות לתקופה של 3 חודשים, כאשר לקבוצה של לקוחות שמתגוררים בעוטף עזה והדרום, כוחות הביטחון שגויסו ללחימה, אוכלוסייה שפונתה מביתה וקרובים של נרצחים, נעדרים והחטופים (מעגל 1) תתאפשר דחיה ללא חיוב בריבית או עמלות. לקבוצה של יתר הלקוחות (מעגל 2) תתאפשר דחיה בריבית מקורית של ההלוואה ללא חיוב בעמלות. כמו כן, מתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לאפשר ללווים אשר הושפעו מהמלחמה גמישות נוספת בפירעון ההלוואות פרסם בנק ישראל דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו הסדרים הנ"ל.
אומדן ההטבות הכולל שניתנו ללקוחות הבנק במסגרת מעגל 1 יהיה תלוי בהיקף המימוש ועשוי להגיע לכ-14.5 מיליוני ש"ח בניצול מלא וייזקף לדוח רווח והפסד במקביל למימוש ע"י הלקוחות.
ליום 24 לנובמבר, 2023 יתרת האשראי לדיוור אשר בגינו נדחו התשלומים בבנק עמד על סך של כ-1,400 מיליוני ש"ח כ-14% מתיק האשראי לדיוור והיקף התשלומים שנדחו בגין אשראי לדיוור עמד על סך של כ-22.9 מיליוני ש"ח. יתרת האשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיוור אשר בגינו נדחו תשלומים בבנק עמד על סך של כ-149 מיליוני ש"ח, כ-9% מיתרת האשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיוור והיקף התשלומים שנדחו בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיוור עמד על סך של כ-11.7 מיליוני ש"ח. יתרת האשראי המסחרי אשר בגינו נדחו תשלומים בבנק עמד על סך של כ-218 מיליוני ש"ח והיקף התשלומים שנדחו בגין אשראי מסחרי עמד על סך של כ-2.8 מיליוני ש"ח.
סך הכול היקף האשראי בגינו נדחו תשלומים ליום 24 לנובמבר, 2023 מסתכם בכ-1,763 מיליוני ש"ח כ-11.4% מסך כול האשראי נטו. [לפרטים נוספים ראה טבלה 22](#).
כמו כן, בהמשך למכתב פיקוחי בנושא דגשים נוספים לדוחות לציבור לרבעון השלישי של שנת 2023, לפיו על הבנקים, בחישוב הפסדי האשראי הצפויים בדוחות לרבעון השלישי יש לכלול את ההשפעה הצפויה של מלחמת "חרבות ברזל" למועד הסמוך למועד הדוחות, ולהגדיל בהתאם את סכומים שנכללו בהפרשה להפסדי אשראי, הבנק הגדיל את ההפרשה הקבוצתית בגין ההשפעה הצפויה של המלחמה בסך של כ-25 מיליוני ש"ח. בהערכת ההפרשה הקבוצתית בגין המלחמה הבנק הביא בחשבון תחזית של נתוני מאקרו כגון רמת האבטלה הצפויה, השפעה על מחירי הדיור, תחזית ריבית בנק ישראל ופרמטרים נוספים.
2. ביום 23 בינואר, 2023 הרחיבה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ את אגרות החוב (סדרה י"ח) בסך של כ-355.0 מיליוני ש"ח ע.ג ובתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ-347.8 מיליוני ש"ח.
3. ביום 23 בינואר, 2023 הנפיקה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ כ-317.4 מיליוני ש"ח ערך נקוב ניירות ערך מסחריים (סדרה 3) בתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ-317.4 מיליוני ש"ח.
4. ביום 6 בפברואר, 2023 אישר הפיקוח על הבנקים את מינויה של הגב' מירית תשובה, כסמנכ"ל, מבקרת פנימית ראשית, במעמד חברת הנהלה. המינוי נכנס לתוקף החל מיום 1 באפריל, 2023. מר רון שגיא, מבקר הבנק הקודם, סיים עבודתו בבנק ביום 31 במרץ, 2023.
5. ביום 6 במרץ, 2023 נחתם הסכם בין הבנק ובין גוף מוסדי, על פיו מכר הבנק בעסקת המחאת מכר בלתי חוזרת, סופית גמורה ומוחלטת 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדיוור שסכומו הכולל כ-554 מיליוני ש"ח, אשר מורכב מהלוואות לדיוור שהועמדו על ידי הבנק ("תיק הלוואות"). יתרת תיק הלוואות נותרת בבעלות הבנק, באופן שזכויות הרוכשת וזכויות הבנק בתיק הלוואות תהיינה בדרגת קדימות זהה (פרי פסו). הבנק הכיר ברווח של כ-14 מיליוני ש"ח (לפני מס) בדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2023, בגין עסקה זו. לפרטים נוספים ראו דיווח מידי שפרסם הבנק ביום 6 במרץ, 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-024504), אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה.
6. ביום 3 באפריל, 2023 חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ פתחה את סדרה 2 (ניירות ערך מסחריים) בסך של כ-335.5 מיליוני ש"ח.
7. ביום 20 במרץ, 2023 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בסך כולל של 13.9 מיליוני ש"ח לבעלי מניותיו על בסיס יתרת עודפי הבנק בהתאם לדוחות הכספיים לשנת 2022 (0.197 ש"ח לכל מניה רגילה בת 1 ש"ח ע.ג.). הדיבידנד חולק לבעלי המניות ביום 16 באפריל, 2023. (לפרטים נוספים ראו דיווח מידי מיום 20 במרץ 2023, מס' אסמכתא: 2023-01-029067, אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה).

8. ביום 20 במרץ, 2023 אישר דירקטוריון הבנק, בהתאם לתקנות החברות (הקלות בעסקאות בעלי עניין), תש"ס-2000, את החלטת התקשורת הבנק עם הדירקטורים ועם נושאי המשרה שלו (כולל בחברות הבת), בכל הנוגע לרכישה של ביטוח נושאי משרה (D&O), עבור נושאי משרה שהגם מנכ"ל הבנק וכן בעל שליטה בבנק וקרובו המכהנים בבנק כדירקטורים במועד קבלת ההחלטה (לפרטים נוספים אודות תנאי ההתקשרות ראה דיווח מיידי מיום 20 במרץ 2023, מס' אסמכתא: 2023-01-029121), אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה).
9. ביום 15 במאי, 2023 אישרה אסיפה מיוחדת של בעלי מניות של הבנק מתן תגמולים משתנים לנושאי משרה בבנק. (לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה מיום 30 באפריל, 2023 וכן דוח תוצאות אסיפה מיום 15 במאי, 2023. מס' אסמכתאות: 2023-01-051819 ו- 2023-01-045798) אשר המידע המופיע בהם מובא על דרך ההפניה).
10. ביום 22 במאי, 2023 אישר ביהמ"ש הסכם פשרה בתביעה ייצוגית אשר הוגשה כנגד הבנק וכנגד מספר נתבעים נוספים, אשר עניינה בטענה כי כלל פיננסים בטוחה ניהול השקעות בע"מ (להלן: "כלל פיננסים בטוחה"), בכובעה כמנהל תיקים, ביצעה השקעות בני"ע של חברות מקבוצת אי.די.בי אחזקות בע"מ (להלן: "אי.די.בי") עבור לקוחותיה (כאשר בתקופה זו היתה אי.די.בי בעלת השליטה בכלל פיננסים בטוחה), וזאת תוך העדפת האינטרסים שלה ושל חברות אחרות בקבוצה על פני האינטרסים של לקוחותיה, ובהקשר להחלטה מיום 8 בינואר, 2017, המאשרת את ניהול התובענה כייצוגית כנגד הבנק (אשר רכש את השליטה בכלל פיננסים בטוחה לאחר מועדי האירועים הנתעבים). בהתאם להסכם הפשרה, שאושר בפסק הדין, קיבלו התובעים הנכללים בקבוצה, כהגדרתה בהסכם הפשרה, וכן המבקש וערכי דינו, פיצוי, גמול ושכ"ט בסך כולל של 26 מיליוני ש"ח. מסך הפיצוי האמור, הבנק נשא בסך של כ-2.5 מיליוני ש"ח בלבד, וזאת בהתאם להתחייבות לשיפוי שקיבל הבנק מול כלל אחזקות עסקי ביטוח בע"מ (להלן: "כלל"), בגין נזקים נשאו התובענה הייצוגית. יתרת הסכום שולמה על-ידי כלל ומבטחיה.
11. בתחילת חודש יוני 2023 קיבל הבנק מהמפקח על הבנקים שני מכתבי התראה לפיהם המפקח על הבנקים שוקל להטיל על הבנק עיצום כספי בגין הפרת הצו הבנקאי בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור והפרת הוראת ניהול בנקאי תקין 411. לפרטים ראה [פרק 3.4 סיכונים אחרים](#).
- ביום 7 ביוני, 2023 אשררה חברת הדירוג S&P מעלות את דירוג המנפיק של הבנק ברמה של 'Stable/ila-1+/ilAA-' (לפרטים ראו דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 7 ביוני 2023, אסמכתא מס' 2023-01-063189, אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה).
12. ביום 20 ביוני, 2023 אשררה חברת הדירוג מידרוג את דירוג המנפיק של הבנק ברמה של 'a1.il' ביחס לאיתנות הפיננסית, 'Aa2.il', ביחס לפיקדונות לזמן ארוך ולחוב הבכיר, ודירוג A2.il(hyb) לכתבי ההתחייבות הנדחים עם מנגנון חוזי לספיגת הפסדים (CoCo). מידרוג ציינה כי תחזית הדירוג יציבה (לפרטים ראו דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 20 ביוני 2023, אסמכתא מס' 2023-01-067782, אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה).
13. ביום 10 ביולי, 2023 הרחיבה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ את סדרה ט"ז בסך של כ-306.0 מיליוני ש"ח ע.ג ובתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ-316.4 מיליוני ש"ח.
14. ביום 23 ביולי, 2023, מכר הבנק 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדירור שסכומו הכולל כ-371 מיליוני ש"ח, הבנק הכיר ברווח (לפני מס) של כ-8.2 מיליוני ש"ח בדוחות הכספיים לרבעון השלישי לשנת 2023.
15. ביום 21 באוגוסט, 2023 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בשיעור של 30% בגין רווחי המחצית הראשונה לשנת 2023 בסך כולל של 21.6 מיליוני ש"ח. הדיבידנד בסך של כ-0.31 ש"ח ע.ג שולם ביום 11 בספטמבר, 2023 לבעלי המניות שיחזיקו במניות הבנק ביום 29 באוגוסט, 2023 (המועד הקובע). לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 21 באוגוסט 2023, מס' אסמכתא: 2023-01-096288, אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה.

16. ביום 27 בספטמבר, 2023, אישרה האסיפה הכללית של הבנק, תיקון למדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2023-2025, וכן תנאי כהונה והעסקה של יו"ר הדירקטוריון, מר זאב נהרי, לתקופה של שנתיים החל מיום 11 באוקטובר, 2023. (לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה מיום 22 באוגוסט, 2023, וכן דוח תוצאות אסיפה מיום 27 בספטמבר, 2023, אשר המידע המופיע בהם מובא על דרך ההפניה. מספרי אסמכתאות בהתאמה: 2023-01-096954 ו- 2023-01-110304).
17. ביום 10 באוקטובר, 2023 ולאחר תאריך המאזן, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת בישיבתה כוועדת תגמול, בהתאם לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), תש"ס-2000, את הגדלת הגמול השנתי וגמול ההשתתפות לדירקטורים של הבנק, בכפוף למינוי דירקטור חיצוני לדירקטוריון הבנק, בכפוף לאישור האסיפה למינוי כאמור. (לפרטים נוספים ראה דוח מיום 10 באוקטובר, 2023, מס' אסמכתא: 2023-01-114684, אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה).
18. ביום 31 באוקטובר, 2023 ולאחר תאריך המאזן, שינתה חברת הדירוג S&P מעלות את תחזית הדירוג של המערכת הבנקאית, ובכלל זה של הבנק לשלילית מציבה על רקע עלייה בסיכונים הגיאופוליטיים.
- דירוגי המנפיק של הבנק אושרו ברמתן הנוכחית (iIAA-/iIA-1) וכך גם דירוגי ההנפקות. (לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 31 באוקטובר, 2023, אסמכתא מס' 2023-01-120780, אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה).
19. במקביל לפרסום דוח זה, ביום 30 בנובמבר 2023, מפרסם הבנק דוח זימון אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות של הבנק, שעל סדר יומה אישור מינוי דירקטורית חיצונית לתקופת כהונה ראשונה, וכן אישור עסקה עם קרובה של בעל השליטה.

פרק 2 - הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

בימים אלה נמצאת ישראל בעיצומה של מלחמת "חרבות ברזל". אירועי המלחמה הובילו לצמצום הפעילות העסקית במשק ולהאטה בפעילות הכלכלית. למלחמה השפעות מהותיות על המשק והכלכלה, והיא מייצרת אי ודאות רבה. השפעות המלחמה, כגון פינוי תושבי הדרום והצפון, הירי המתמשך של רקטות אל דרום הארץ ומרכזיה, גיוס מאות אלפי אנשי מילואים, ההשבתה החלקית של מערכת החינוך והעצירה בפועל של תנועת מטוסים מישראל ואליה גורמים פגיעה קשה בפעילות הכלכלית. במיוחד בכמה מענפי המשק, כגון תיירות ואירוח, הפעילות נעצרה לחלוטין. המצב הביטחוני הביא לירידה גם בהוצאות משקי הבית, ועסקים רבים סגרו את שעריהם. כמה חברות גדולות במשק הוציאו עובדים לחל"ת. החשיפה הישירה של בנק ירושלים לענפי המשק הללו אינה גבוהה, אך יש לבנק חשיפה

עקיפה מסוימת דרך אשראי ללא בטוחות שהוא מעמיד למשקי בית, שיתכן שמצבם הכלכלי הורע בשל הלחימה.

במקביל פרסמה הממשלה כמה מתווים לסיוע ללקוחות שנפגעו באופן ישיר או עקיף מהלחימה. עיקר עיסוקיו של בנק ירושלים מול משקי הבית הינם בפעילות המשכנתאות של הבנק ובתיק האשראי הצרכני. הבנק מיישם את מתווה ההקלות כפי שנקבע על ידי בנק ישראל, ופועל פרטנית מול לקוחות שנקלעו לקשיים. עד כה פנו לבנק כ-10% מכלל לקוחותיו בבקשה לקבל פתרונות על תכנית הקפאת התשלומים השוטמת, וחלקם ביצעו הקפאת תשלומים או פריסת חובות בפועל. בשלב זה הבנק אינו צופה שלמתווים אלו תהיה פגיעה מהותית בעסקיו. [לפרטים נוספים ראה טבלה 22.](#)

במגזר הנדל"ן נרשמה פגיעה קשה בהיקפי הפעילות בשל סגירת הגבולות לכניסה של עובדים פלשתינים (כרבע מכוח האדם במגזר) והחלטת ראשי רשויות שונים לעצור לחלוטין את פעילות הבניה בתחומן. במקביל, פעילות המכירה של דירות נעצרה כמעט לחלוטין. השילוב של עצירת מכירות ועצירת פרויקטים פוגע ברווחיות החברות היזמיות, עקב עלויות המימון הגבוהות. בנק ירושלים אינו חשוף כלל לפעילות של חברות קבלניות, ואולם לבנק פעילות ענפה בתחום ליווי בניה למגורים בדרך של ליווי סגור. אף שלהערכת הבנק יש בכל הפרויקטים המלווים כריות הוניות משמעותיות, אין מן הנמנע שמספר פרויקטים ייקלעו לקשיים תזרימיים אם עצירת העבודות והמכירות תימשך לאורך זמן. הבנק פועל מול לקוחותיו כדי לתת מענה לקשיים ככל שאלו מתעוררים, ובשלב זה אינו צופה הרעה מהותית בתיק האשראי שלו למגזר זה. נציין כי לבנק אין חשיפה מהותית לאשראי עסקי, מעבר לאשראי לליווי בניה.

לצד הפגיעה בפעילות הריאלית במשק, גם התנאים הפיננסיים הוקשחו מאוד, כאשר שער הדולר עלה לכ-4 שקלים לדולר אחד, והפרמיה על אג"ח ממשלת ישראל עלתה בכחצי אחוז. לאור הידרדרות המצב הביטחוני הורידה סוכנות הדירוג S&P את תחזית הדירוג של ישראל לשלילי (מיצבי), ובנוסף הודיעו חברות הדירוג Moody's ו-Fitch על העברת אג"ח מדינת ישראל למעקב (Negative watch). עיקר החשש של חברות הדירוג הוא מהתרחבות המלחמה לזירות נוספות, אשר תפגע בפעילות הכלכלית ותצריך הוצאות עתק למימון המלחמה. עם פרוץ המלחמה, פרמיית הסיכון של מדינות ישראל עלתה. תשואה על אג"ח ישראל בחו"ל ומרווחי ה-CDS של המדינה עלו ב-0.8% בתחילת המלחמה. עם זה, מאז ירדו המרווחים לרמות הגבוהות אך במעט מרמתם לפני המלחמה.

בעקבות הורדת תחזית הדירוג של ישראל וההרעה בסביבה הגיאופוליטית בארץ, פרסמה חברת הדירוג מעלות P&S עדכון לתחזית הדירוג של המערכת הבנקאית בישראל ובכלל זה בנק ירושלים וחברת הבת ירושלים מימון והנפקות מיציבה לשלילית, במקביל אושררו דירוגי הסדרות הקיימות. לבנק ירושלים אין פעילות מהותית מול צדדים נגדיים או לקוחות ספקולנטיים במט"ח או בניירות ערך, ואולם בתיק הנוסטרו שלו הבנק חשוף לאג"ח ממשלת ישראל בשקלים ובמט"ח, [ראה גם בטבלה 12.](#) על אף ירידות בשערי איגרות בתחילת המלחמה, נכון ליום הדוח אין שינוי מהותי בקרן ההון בתיק האג"ח הזמין למכירה של הבנק. לבנק אין חשיפה מהותית לשער החליפין של השקל מול מטבע חוץ.

מצב הנזילות של הבנק לא הושפע ממצב הלחימה, ובבנק עודפי נזילות גבוהים מאוד כתוצאה מגיוס פיקדונות מוגבר מאז החלה ריבית בנק ישראל לעלות. יחס ה-LCR של הבנק עומד של כ-225%. בנטרול הפיקדונות ממוסדות פיננסיים עד חודש (אשר מסיבות טכניות בהגדרת הרגולציה מקטינים את היחס במודל, במקום להראות שיפור במצב הנזילות) יחס ה-LCR של הבנק בממוצע רבעוני עומד על 329% (לעומת 100% כנדרש לפי הרגולציה), יצוין כי בשנה האחרונה הבנק הגדיל את היקף הפיקדונות הקצרים ממוסדות כספיים (עד חודש) ופועל להרחיב עוד פעילות זו.

התפתחויות בכלכלה העולמית והישראלית

הרבעון השלישי לשנת 2023 בכלכלה העולמית אופיין בהתכנסות מההנחה כי הקמפיין של הבנקים המרכזיים להורדת קצב האינפלציה הצליח, התכנסות שהובילה לעלייה משמעותית בתשואות האג"ח הממשלתיות, במיוחד הארוכות. נראה כי בשווקים מחלחלת ההכרה כי ריבית הבנקים המרכזיים תישאר גבוהה לתקופה ממושכת (higher for longer) ולא תחול ירידת ריבית מהירה, כפי שהשוק תמחר ברבעון הקודם. הערכה זו נתמכת גם על ידי נתונים כלכליים חיוניים יחסית אשר מעידים על "נחיתה רכה" (ואולי העדר נחיתה) עם התמתנות איטית בסביבת האינפלציה. כעת מגלמת תחזית הריבית של חברי הפד העלאת ריבית נוספת השנה וירידה מתונה של 0.5% עד סוף 2024.

בארה"ב נתוני התעסוקה הפתיעו כלפי מעלה במרבית החודשים וחלה עלייה בביקוש לעובדים (במספר המשרות הפנויות) בחודש אוגוסט לאחר שלושה חודשים של צמצום. מדד מנהלי הרכש בענפי השירותים ממשיך להצביע על התרחבות עם האצה ברכיב ההזמנות החדשות. גם בתעשייה, מדד מנהלי הרכש עלה, אך עדיין מצביע על התכווצות קלה. הצריכה הפרטית ממשיכה להתרחב, אם כי בקצב מתון יחסית. שוק הנדל"ן מראה סימני התאוששות כאשר מחירי הבתים למכירה עלו באופן מתון מתחילת השנה. תחזית הצמיחה השנה של קרן המטבע עודכנה כלפי מעלה ל- 2.1% מ- 1.8% בחודש יולי.

ברקע נתוני האינפלציה בארה"ב עדיין "דביקים", ובפרט המדד החשוב ביותר עבור הפד: אינפלציית הליבה (המדד ללא אנרגיה ומזון) אשר עלה בקצב של 4.3% (שנה אחורה עד אוגוסט) כאשר מחירי הדיור (שכירות) עלו ב- 7.6% ומחירי השירותים האחרים עלו ב- 4.1%. ההתמתנות באינפלציה התרחשה בעיקר במחירי הסחורות (goods) ובמחירי הנפט, אם כי באחרונה התהפכה מגמת הירידה במחירי הנפט, עוד לפני ההתפתחויות הגיאופוליטיות החמורות באזורנו. עדיין מוקדם להעריך את השפעת המלחמה בישראל על הכלכלה הגלובלית.

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

מלחמת "חרבות ברזל" פרצה לאחר תום הרבעון השלישי, ולא הייתה לה השפעה על היקפי הפעילות בו. ברבעון השלישי לשנת 2023 המשק הישראלי המשיך לצמוח בקצב מתון עם עלייה מתונה בצריכה הפרטית ובייצוא שירותי היי טק והאצה בייצוא הביטחוני. שיעור האבטלה ירד לשפל של 3.2% בספטמבר. יחד עם זאת, הכניסה למציאות חדשה עם פרוץ המלחמה צפוייה להביא להתמתנות משמעותית בפעילות (בעיקר ירידה בצריכה הפרטית, בתיירות ובהשקעות), אך עומק הפגיעה בכלכלה תלוי בהימשכות ההסלמה באזור.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית בישראל

ישראל נכנסת למערכה עם מצב פיסקאלי יחסית חיובי (יחסית למרבית המדינות בעולם) כאשר הגירעון המצטבר שנה אחורה עמד על 1.3% תוצר עם עודף תקציבי מתחילת השנה. קשה עדיין להעריך את השפעת המלחמה על הגירעון. ברבעון השלישי לשנת 2023 בנק ישראל שמר על ריבית בסיסית של 4.75% ומאמץ את גישת ה"wait and see" וקיימת רתיעה להמשיך להעלות את הריבית על רקע הפגיעה בכלכלה וכאשר רמת הריבית הריאלית כבר מרסנת. עם פרוץ המלחמה בנק ישראל הודיע על מסגרת של תכנית מכירת מט"ח של 30 מיליארד דולר (ועוד 15 מיליארד דולר בשוק ה-SWAP), זאת במטרה למתן את מגמת הפיחות בשקל. אין לפסול מהלך של הורדת ריבית במהלך 2024 במטרה לתמוך בפעילות הכלכלית ולהקל על משקי הבית. בשלב זה, המדיניות המוניטארית ממוקדת בשמירה על יציבות בשווקים (בעיקר שע"ח).

טבלה 3 - תחזית מאקרו של בנק ישראל (נתונים נבחרים) על פי פרסום ב-23 באוקטובר 2023 (שיעורי השינוי באחוזים)

	2024	2023	2022
תמ"ג	2.8	2.3	6.5
צריכה פרטית	1.5	0.5	7.7
השקעה בנכסים קבועים	-	4.0	10.7
אבטלה (ממוצע)	3.6	3.2	3.3
אינפלציה	2.5	3.5	5.1
גירעון תקציבי (עודף)	3.5	2.3	(0.6)

הריבית נותרה ללא שינוי במועד פרסום התחזית. תחזית הריבית בעוד שנה (רבעון שלישי של שנת 2024) עומדת על טווח של 4.0%-4.25%. יש לציין תחזית בנק ישראל מניחה פגיעה יחסית מתונה בפעילות הכלכלית בגין המלחמה של כ- 0.5%-1.0% במונחי תוצר והיא נמצאת בטווח העליון של מנעד התחזיות. בטווח התחזית של התחזיות צופה חברת מודיס צמיחה שלילית של 1.4% בשנת 2024 וגרעון תקציבי של קרוב ל-10% תוצר.

שוקי ההון והמערכת הפיננסית

שוקי המניות בעולם היו שליליים ברבעון השלישי של שנת 2023, זאת על רקע הפנמה של higher for longer: הריבית תישאר ברמה גבוהה לתקופה ממושכת, מה שגם דחף את התשואות האנ"ח כלפי מעלה לקרוב ל-5% (ל-10 שנים). עם פרוץ המלחמה בישראל, שוקי המניות בישראל הגיבו עם ירידות חדות של 8%-9% אך תיקנו מעט כלפי מעלה לאחר מכן. התשואות ל-10 שנים בישראל עדיין נסחרות מעט מתחת לתשואות בארה"ב, ביטוי לאמון בכלכלת ישראל לטווח הארוך.

אינפלציה ושע"ח

קצב האינפלציה התמתן בחודשים האחרונים כאשר אינפלציית הליבה עמדה על 3.9% בחודש אוגוסט 2023 לעומת 4.5% בחודש יוני 2023 ו-5.3% בחודש אפריל 2023. עם פרוץ המלחמה השקל נחלש משמעותית בשיעור של 3.5% (גם מול הדולר וגם מול היורו) בשליש הראשון של חודש אוקטובר. במהלך הרבעון השלישי של שנת 2023 השקל נחלש ב-3.4% מול הדולר וב-0.9% מול היורו. רוב הכלכלנים מעריכים כי ההשפעה נטו של המלחמה על האינפלציה צפויה להיות דפלציונית. צפויה ירידה חדה בביקוש המקומי, בפרט צריכת שירותים ומוצרים פחות חיוניים: מסעדות, מסיבות ואירועים, מוצרי בני קיימא ועוד, מגמה אשר תמתן את סביבת האינפלציה. באווירה הנוכחית חלק מהעלאות המחירים המתוכננות על ידי יבואנים יידחו או לפחות יתמתנו. עליית מחירי השכירות תואט אך באופן הדרגתי (בשל שיטת המדידה של הלמ"ס). שער החליפין של השקל מול הדולר שב קרוב לרמתו לפני המלחמה, אם כי הוא היה תנודתי במהלך החודש ללחימה.

שוק הדיור והמשכנתאות

ברבעון השלישי של שנת 2023 המשיך שוק הנדל"ן להפגין חולשה על רקע רמת הריבית הגבוהה וחוסר הוודאות לגבי הסביבה הכלכלית בעתיד. מחירי הדירות לרכישה ירדו במתינות בשיעור של 1.3% מחודש אפריל עד אוגוסט 2023. בחודשים האחרונים הביקוש לרכישת דירות חדשות התייצב על רמה נמוכה ומספר הדירות החדשות אשר נותרו למכירה נמצא בשיא של כמעט 60 אלף יחידות. במבט קדימה, המלחמה צפויה להביא לירידה נוספת במספר עסקאות הנדל"ן ולירידה בהתחלות ובסיומי הבנייה, לפחות בטווח הקצר. חזרה לרגיעה תתמוך בהתאוששות מהירה בפעילות ובהשקעות בבנייה לאור הנזק המשמעותי ביישובי הדרום.

היקף העסקאות לרכישת דירת מגורים חדשה בתשעת החודשים הראשונים של השנה היה נמוך בכ-30% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. כתוצאה, נראה ירידה משמעותית בהיקף האשראי לדיור שניתן בישראל בתקופה זו.

ברבעון השלישי לשנת 2023 ביצעו אשראי לדיור במערכת הבנקאית עמד על סך כ-20.5 מיליארדי ש"ח (בבנק 544 מיליוני ש"ח, כ-2.7%) לעומת כ-28.6 מיליארדי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (בבנק 641 מיליוני ש"ח כ-2.2%). עלייה זו בחלקו של הבנק מסך הביצוע התאפשרה בשל המיקודים האסטרטגיים של הבנק במוצרים ובסקטורים ספציפיים. שיעור המשכנתאות שניתנו במערכת ביחס LTV מעל 60% עמד על כ-44% (בבנק כ-32%), ושיעור החזר ממוצע (PTI) על המשכנתאות היה כ-29% (בבנק כ-30%), סכום המשכנתא הממוצעת היה כ-951 אלפי ש"ח (בבנק 771 אלפי ש"ח).

לפרטים נוספים ראה [בפרק 3.1 סיכומי אשראי בטבלה 31- התפתחות ביצועי האשראי לדיור ומדדי ביצוע עיקריים](#).

2.2 התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בתשעת החודשים הראשונים שנת 2023 הסתכם ב-110.2 מיליוני ש"ח, לעומת 116.9 מיליוני ש"ח אשתקד קיטון של 6%. עיקר הירידה ברווח הנקי נובע מהגדלת ההפרשות להפסדי אשראי בעקבות המלחמה והכנסות אחרות בתקופה המקבילה אשתקד כפי שמפורט בהמשך. תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק על ההון העצמי הממוצע הייתה 11.6%, לעומת 13.4% בתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון השלישי של השנה, טרם פרוץ המלחמה, ניכרה האטה מסוימת בצמיחת המשק. ביום ה-7 באוקטובר, 2023 עם תחילת המלחמה התמונה הכלכלית השתנתה באופן ניכר, תוצאות הרבעון השלישי הושפעו שלילית בעיקר מהגידול המשמעותי בהפרשה הקבוצתית מהפסדי אשראי שנלקחה בחשבון כבר בתוצאות הרבעון כמפורט בהמשך. הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק ברבעון השלישי של שנת 2023 הסתכם ב-38.0 מיליוני ש"ח, לעומת 52.7 מיליוני ש"ח אשתקד קיטון של 28%. ראה בהמשך הסבר לקיטון.

תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הממוצע הייתה 11.8%, לעומת 17.7% בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 4 – תמצית דוח רווח והפסד (במיליוני שקלים):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר				לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר				
שינוי באחוזים	שינוי כמותי	2022	2023	שינוי באחוזים	שינוי כמותי	2022	2023	
30%	127.7	425.4	553.1	20%	31.0	157.2	188.2	הכנסות ריבית, נטו
82%	44.2	54.0	98.2	95%	23.0	24.1	47.1	הוצאות בגין הפסדי אשראי
22%	83.5	371.4	454.9	6%	8.0	133.1	141.1	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
								הכנסות שאינן מריבית
(49%)	(21.7)	44.5	22.8	36%	3.7	10.4	14.1	הכנסות מימון שאינן מריבית
6%	5.1	88.2	93.3	6%	1.7	29.7	31.4	עמלות
(100%)	(28.9)	28.9	-	(100%)	(24.5)	24.5	-	הכנסות אחרות
(28%)	(45.5)	161.6	116.1	(30%)	(19.1)	64.6	45.5	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
								הוצאות תפעוליות ואחרות
16%	25.9	158.6	184.5	7%	4.0	54.2	58.2	משכורות והוצאות נלוות
13%	10.6	83.5	94.1	11%	3.2	28.7	31.9	אחזקה ופחת בניינים וציוד
6%	6.8	111.4	118.2	12%	4.0	34.7	38.7	הוצאות אחרות
12%	43.3	353.5	396.8	10%	11.2	117.6	128.8	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
(3%)	(5.3)	179.5	174.2	(28%)	(22.3)	80.1	57.8	רווח לפני מיסים
0.1%	0.2	62.0	62.2	(28%)	(7.6)	27.5	19.9	הפרשה למיסים על הרווח
								רווח נקי
(5%)	(5.5)	117.5	112.0	(28%)	(14.7)	52.6	37.9	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
200%	1.2	0.6	1.8	(0%)	0.0	(0.1)	(0.1)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(6%)	(6.7)	116.9	110.2	(28%)	(14.7)	52.7	38.0	המיוחס לבעלי מניות הבנק

להלן הגורמים העיקריים אשר השפיעו על רווחי הבנק בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 לעומת התקופה המקבילה אשתקד:

1. **הכנסות ריבית נטו** – בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-553.1 מיליוני ש"ח, לעומת 425.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 127.7 מיליוני ש"ח (30%). עיקר הגידול נובע מהשפעת מחיר בסך 104.2 מיליוני ש"ח (24%) ומהשפעת כמות בסך 24.3 מיליוני ש"ח (6%), יתרת האשראי הממוצעת של האשראי גדלה בכ-14% ופער הריבית גדל בכ-0.36 נקודות האחוז ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

2. **הוצאות להפסדי אשראי** – בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו בהוצאות בסך 98.2 מיליוני ש"ח לעומת הוצאות בסך 54.0 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 44.2 מיליוני ש"ח (82%). עיקר הגידול נובע מהכללת ההשפעה הצפויה של מלחמת חרבות ברזל על מקדמי המאקרו ומעלייה בהיקף מחיקות חשבונאיות. שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מיתרת חוב רשומה בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 עומד על 0.85% לעומת 0.51% בתקופה מקבילה אשתקד. לפרטים נוספים אודות ניתוח ההוצאות להפסדי אשראי מופיעים בהמשך פרק זה בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי. לרבעון השלישי.
3. **סך הכנסות שאינן מריבית** – בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-116.1 מיליוני ש"ח, לעומת 161.6 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, קיטון של כ-46.0 מיליוני ש"ח (28%) עיקר הירידה נובעת מהפעולות כמפורט להלן:
- הכנסות מימון שאינן מריבית** – בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-22.8 מיליוני ש"ח, לעומת 45.5 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 נרשמו הכנסות ממכירת תיקי אשראי בסך 22.3 מיליוני ש"ח לעומת 37.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, בנטורל הכנסות מכירת תיקי אשראי, נרשמו בתקופה המדווחת רווחים בסך 0.5 מיליוני ש"ח לעומת רווחים בסך 7.1 בתקופה המקבילה אשתקד בעיקר מפעילות השקעה בניירות ערך. לפרטים נוספים אודות מכירת תיקי אשראי ראה להלן [בפרק 1.6 אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן](#).
- הכנסות מעמלות** – בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-93.3 מיליוני ש"ח, לעומת 88.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-5.1 מיליוני ש"ח (6%), עיקר הגידול נובע מעלייה של 6.6 מיליוני ש"ח בהכנסות מפעילות בתחום כרטיסים נטענים ועלייה בסך 2.1 מעמלות משירותי תיקי אשראי מנגד נרשמה ירידה בסך 4.2 מיליוני ש"ח מפעילות בניירות ערך.
- הכנסות אחרות** – בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2022 נרשמו הכנסות בסך 28.9 מיליוני ש"ח – הכנסות בסך 24.5 מיליוני ש"ח הנובעים ממכירת זכויות בפוליסות בתיק הביטוחים (לרבות הזכות לתשלומים ומתן שירות ללקוחות) של חברה בת בשליטה של הבנק, בו שימשה החברה הבת כסוכן עבור לקוחות הבנק. הכנסות בסך 4.4 מיליוני ש"ח הנובעים מרכישה על ידי הבנק של אגרות חוב שהנפיקה חברת הבת של הבנק.
4. **הוצאות תפעוליות ואחרות** – בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-396.8 מיליוני ש"ח, לעומת 353.3 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד גידול של כ-43.3 מיליוני ש"ח (12%):
- משכורות והוצאות נלוות גידול בסך 25.9 מיליוני ש"ח (16%) הנובע בעיקר מגידול בכוח האדם, מעדכוני שכר תקופתיים ואחרים. אחזקה ופחת בניינים וציוד גידול בסך 10.6 מיליוני ש"ח (כ-13%) הנובע ברובו מגידול בהוצאות פחת והוצאות אחרות גידול בסך 6.8 מיליוני ש"ח (6%).
- להלן הגורמים העיקריים אשר השפיעו על רווחי הבנק ברבעון השלישי לשנת 2023 לעומת התקופה המקבילה אשתקד:
1. **הכנסות ריבית נטו** – ברבעון השלישי לשנת 2023 הסתכמו ב-188.2 מיליוני ש"ח, לעומת 157.2 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, גידול של 31.0 מיליוני ש"ח (20%). עיקר הגידול נובע מהשפעת מחיר בסך 24.2 מיליוני ש"ח (15%) ומהשפעת כמות בסך 6.6 מיליוני ש"ח (4%), יתרת האשראי הממוצעת גדלה בכ-22% ופער הריבית גדל בכ-0.08 נקודות האחוז ביחס לתקופה מקבילה אשתקד.
 2. **הוצאות להפסדי אשראי** – ברבעון השלישי לשנת 2023 הסתכמו בהוצאות בסך 47.1 מיליוני ש"ח, לעומת 24.1 מיליוני ש"ח. ההוצאה להפסדי אשראי המסתכמת בסך 47.1 מיליוני ש"ח כוללת גידול בהוצאה הקבוצתית, נטו בסך כ-24.3 מיליוני ש"ח, מנגד כוללת קיטון בהוצאה הפרטנית, נטו בסך של כ-0.3 מיליוני ש"ח. יתרת ההפרשה כוללת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בסך של כ-204.9 מיליוני ש"ח והפרשה פרטנית בסך של כ-1.8 מיליוני ש"ח. ההפרשה מביאה בחשבון חוסר הוודאות והחמרה בעקבות המלחמה אף שזאת החלה לאחר תום הרבעון. הגידול ההדרגתי בשיעור ההפרשה להפסדי אשראי החל עוד טרם המלחמה על רקע אי הוודאות הכלכלית והריבית הגבוהה. עיקר הגידול נובע מעלייה מהכללת ההשפעה הצפויה של מלחמת חרבות ברזל על מקדמי המאקרו ומעלייה בהיקף מחיקות חשבונאיות. שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מיתרת חוב רשומה לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2023 עומד על 1.22% לעומת 0.68% תקופה מקבילה אשתקד.
 3. **סך הכנסות מימון שאינן מריבית** – ברבעון השלישי של שנת 2023 הסתכמו ב-45.5 מיליוני ש"ח, לעומת 64.6 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, קיטון של כ-19.1 מיליוני ש"ח (28%):
- הכנסות מימון שאינן מריבית** – ברבעון השלישי לשנת 2023 הסתכמו בסך 14.1 מיליוני ש"ח, לעומת 10.4 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מרישום הכנסות ממכירת תיקי אשראי בסך 8.2 מיליוני ש"ח ברבעון הנוכחי.
- הכנסות מעמלות** – ברבעון השלישי לשנת 2023 הסתכמו ב-31.4 מיליוני ש"ח, לעומת 29.7 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, גידול של כ-1.7 מיליוני ש"ח (6%), עיקר הגידול נובע מעלייה של 2.0 מיליוני ש"ח בהכנסות מפעילות בתחום כרטיסים נטענים, עלייה בסך 0.7 מיליוני ש"ח מעמלות ליווי פרויקטים ועלייה בסך 0.5 מיליוני ש"ח מהפרשי המרה, מנגד נרשמה ירידה בסך 2.0 מיליוני ש"ח מפעילות בניירות ערך.

הכנסות אחרות – ברבעון השלישי לשנת 2022 נרשמו הכנסות בסך 24.5 מיליוני ש"ח הנובעים ממכירת זכויות בפוליסות בתיק הביטוחים (לרבות הזכות לתשלומים ומתן שירות ללקוחות) של חברה בת בשליטה של הבנק, בו שימשה החברה הבת כסוכן עבור לקוחות הבנק.

הוצאות תפעוליות ואחרות – ברבעון השלישי לשנת 2023 הסתכמו ב-128.8 מיליוני ש"ח, לעומת 117.6 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד גידול של כ-11.2 מיליוני ש"ח (גידול של 10%):

משכורות והוצאות נלוות גידול בסך 4.0 מיליוני ש"ח (7%) הנובע בעיקר מגידול בכוח האדם, מעדכוני שכר תקופתיים ואחרים.
אחזקה ופחת בניינים וציוד גידול בסך 3.2 מיליוני ש"ח (כ-11%). הוצאות אחרות קיטון בסך 4.0 מיליוני ש"ח (12%) הנובע בעיקר מגידול בהוצאות שירותים מקצועיים.

הכנסות והוצאות ריבית ושיעורי הכנסות והוצאות לפי סעיפי המאזן

טבלה 5 – הכנסות והוצאות ריבית ושיעורי הכנסות והוצאות לפי סעיפי המאזן (במיליוני שקלים):

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023		
שיעורי הכנסה			שיעורי הכנסה		
אחוז	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת	אחוז	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת
נכסים נושאי ריבית					
6.37	219.3	13,779.6	8.40	317.5	15,127.3
1.33	9.4	3,081.0	4.50	35.5	3,157.5
1.36	3.0	917.0	2.80	12.2	1,743.7
5.21	231.7	17,777.6	7.29	365.2	20,028.5
התחייבויות נושאות ריבית					
1.52	43.6	11,431.8	3.90	135.4	13,874.3
1.20	0.9	301.0	0.22	0.2	367.1
4.86	30.0	2,470.9	5.49	41.4	3,017.5
2.10	74.5	14,203.7	4.10	177.0	17,258.9
3.11			3.19		
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023		
נכסים נושאי ריבית					
6.29	627.0	13,284.9	8.20	914.4	14,871.1
0.58	12.6	2,894.4	3.99	94.3	3,153.9
1.28	8.8	916.6	2.67	28.6	1,430.5
5.06	648.4	17,095.9	7.11	1,037.3	19,455.5
התחייבויות נושאות ריבית					
1.43	117.2	10,895.0	3.61	358.5	13,258.1
0.93	2.2	315.4	0.87	2.4	367.1
5.83	103.6	2,367.5	5.48	123.3	3,001.9
2.19	223.0	13,577.9	3.88	484.2	16,627.1
2.87			3.23		

פער הריבית גדל ב-0.36 נקודות האחוז ונכסים נושאי ריבית עלו בשיעור של כ-14%.

לפירוט נוסף ראה [נספח 1 – שיעורי הכנסות והוצאות ריבית לדוח ממשל תאגידי](#).

ניתוח השינויים בהכנסות ריבית והוצאות ריבית

טבלה 6 – ניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (במיליוני שקלים):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 לעומת תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 לעומת שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			
שינוי נטו	גידול (קיטון) בגלל שינוי		שינוי נטו	גידול (קיטון) בגלל שינוי		
	מחיר	כמות		מחיר	כמות	
288.2	212.6	74.8	98.2	76.7	21.5	נכסים נושאי ריבית
101.5	98.5	3.0	35.3	34.0	1.3	אשראי לציבור בישראל
389.7	311.1	77.8	133.5	110.7	22.8	נכסים נושאי ריבית אחרים בישראל
						סך כל הכנסות הריבית
241.3	216.0	25.3	91.8	82.5	9.3	התחייבויות נושאות ריבית
19.9	(8.0)	28.1	10.7	3.9	6.8	פיקדונות הציבור בישראל
261.2	207.8	53.4	102.5	86.4	16.1	התחייבויות נושאות ריבית אחרות
127.7	103.3	24.4	31.0	24.3	6.7	סך כל הוצאות הריבית
						סך הכל

פערי הריבית בין נכסים כספיים נושאי ריבית בניכוי עלויות על התחייבויות במגזרי הצמדה השונים

טבלה 7 - פערי הריבית בין נכסים כספיים נושאי ריבית בניכוי עלויות על התחייבויות נושאות הריבית במגזרי הצמדה השונים (במיליוני שקלים):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2022	2023	2022	2023	
2.84%	3.36%	3.03%	3.34%	לא צמוד
3.30%	3.27%	3.43%	3.15%	צמוד למדד ⁽¹⁾
1.44%	0.11%	1.45%	0.04%	מט"ח וצמוד מט"ח ⁽²⁾
2.87%	3.23%	3.11%	3.19%	סך הכול פער הריבית
3.32%	3.79%	3.54%	3.76%	תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית

טבלה 8 – יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל (במיליוני שקלים):

אחוז השינוי		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
		30 בספטמבר 2022		30 בספטמבר 2023		
שיעורי הכנסה/ הוצאה	יתרה ממוצעת	שיעורי הכנסה/ הוצאה	יתרה ממוצעת	שיעורי הכנסה/ הוצאה	יתרה ממוצעת	
73.7%	7.3%	4.14	13,364.2	7.19	14,345.7	מטבע ישראלי לא צמוד ^(*) סך נכסים נושאי ריבית
246.8%	14.7%	(1.11)	11,092.5	(3.85)	12,717.8	סך התחייבויות נושאות ריבית
10.2%		3.03		3.34		פער הריבית
						מטבע ישראלי צמוד למדד
20.0%-	40.9%	10.09	3,468.0	8.07	4,885.0	סך נכסים נושאי ריבית
26.1%-	50.1%	(6.66)	2,539.7	(4.92)	3,810.9	סך התחייבויות נושאות ריבית
8.2%-		3.43		3.15		פער הריבית
						מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)
72.4%	15.6%-	2.50	945.4	4.31	797.8	סך נכסים נושאי ריבית
306.7%	27.8%	(1.05)	571.5	(4.27)	730.2	סך התחייבויות נושאות ריבית
97.2%-		1.45		0.04		פער הריבית
						סך פעילות
39.9%	12.7%	5.21	17,777.6	7.29	20,028.5	סך נכסים נושאי ריבית
95.2%	21.5%	(2.10)	14,203.7	(4.10)	17,258.9	סך התחייבויות נושאות ריבית
2.6%		3.11		3.19		פער הריבית

^(*) הגידול בפער הריבית של 0.08 נקודות האחוז הייתה השפעה עיקרית על הגידול בהכנסות הריבית.

אחוז השינוי		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		
		30 בספטמבר 2022		30 בספטמבר 2023		
שיעורי הכנסה/ הוצאה	יתרה ממוצעת	שיעורי הכנסה/ הוצאה	יתרה ממוצעת	שיעורי הכנסה/ הוצאה	יתרה ממוצעת	
75.6%	11.1%	3.85	12,746.0	6.76	14,157.3	מטבע ישראלי לא צמוד ^(*)
236.6%	18.7%	(1.01)	10,316.7	(3.40)	12,243.2	סך נכסים נושאי ריבית
18.3%		2.84		3.36		סך התחייבויות נושאות ריבית
						פער הריבית
						מטבע ישראלי צמוד למדד
14.9%-	30.6%	10.33	3,434.5	8.79	4,486.2	סך נכסים נושאי ריבית
21.5%-	36.1%	(7.03)	2,709.9	(5.52)	3,686.9	סך התחייבויות נושאות ריבית
0.9%-		3.30		3.27		פער הריבית
						מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)
90.1%	11.3%-	2.02	915.4	3.84	812.0	סך נכסים נושאי ריבית
543.1%	26.4%	(0.58)	551.3	(3.73)	697.0	סך התחייבויות נושאות ריבית
92.4%-		1.44		0.11		פער הריבית
						סך פעילות
40.5%	13.8%	5.06	17,095.9	7.11	19,455.5	סך נכסים נושאי ריבית
77.2%	22.5%	(2.19)	13,577.9	(3.88)	16,627.1	סך התחייבויות נושאות ריבית
12.5%		2.87		3.23		פער הריבית

השפעת פערי הריביות לפי בסיסי הצמדה

מטבע ישראלי לא צמוד בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 חלה עלייה בריבית בנק ישראל הרמה של 3.25% בתחילת השנה לרמה של 4.75% ליום 30 בספטמבר, 2023. בתקופה המקבילה אשתקד עמדה ריבית בנק ישראל על 2.0%. פער הריבית במגזר הלא צמוד עמד בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 על כ-3.36% לעומת 2.84% בתקופה המקבילה. לעליית פער הריבית במגזר זה הייתה השפעה עיקרית על הגידול ברווח המימוני לרבות מפקדונות שאינם נושאים ריבית. יתרת האשראי לציבור בריבית משתנה לא צמודה עמדה בסוף הרבעון על כ-8,466 מיליוני ש"ח מזה הלוואות לדיר בסך כ-3,843 מיליוני ש"ח והלוואות לאנשים פרטיים בסך 1,636 מיליוני ש"ח לעומת יתרת האשראי לציבור בריבית משתנה לא צמודה אשר עמדה בסוף שנת 2022 על כ-8,274 מיליוני ש"ח מזה הלוואות לדיר בסך כ-4,404 מיליוני ש"ח והלוואות לאנשים פרטיים בסך 1,508 מיליוני ש"ח.

מטבע ישראלי צמוד מדד - בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 עלה המדד הידוע ב-3.3% לעומת עלייה של 4.4% בתקופה המקבילה אשתקד. פער הריבית עמד בתקופת הדוח על כ-3.27% לעומת 3.30% בתקופה המקבילה. השפעת המדד על הכנסות ריבית, בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 הייתה גידול של כ-20.6 מיליוני ש"ח לעומת גידול של כ-17.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. מרווח שיעורי הכנסות הריבית בין האשראי לציבור לבין מקורות הגיוס (פיקדונות הציבור ואג"ח) עמד בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 על 3.94% לעומת 3.15% בתקופה המקבילה אשתקד. יתרת האשראי לציבור בריבית צמודה עמדה ליום 30 בספטמבר, 2023 על כ-4,909 מיליוני ש"ח מזה הלוואות לדיר בסך כ-4,502 מיליוני ש"ח.

מט"ח וצמוד מט"ח - פער שיעור הכנסות הריבית במגזר מט"ח וצמוד מט"ח עמד בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 על כ-0.11% לעומת 1.44% בתקופה המקבילה אשתקד. מרווח שיעורי

הכנסות הריבית בין האשראי לציבור לבין פיקדונות הציבור עמד בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 על 2.56% לעומת 2.81% בתקופה המקבילה אשתקד.

היקף הפעילות⁽³⁾ והתרומה להכנסות ריבית נטו של מגזרי הצמדה השונים

טבלה 9 - היקף הפעילות⁽³⁾ והתרומה להכנסות ריבית נטו של מגזרי הצמדה השונים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022		
היקף פעילות	תרומה להכנסות ריבית, נטו	
%-1	%-1	במיליוני ש"ח
76	68	107.6
19	29	45.2
5	3	4.4
100	100	157.2

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			
היקף פעילות	תרומה להכנסות ריבית, נטו		
%-1	%-1	במיליוני ש"ח	
73	72	135.7	לא צמוד
23	27	51.7	צמוד ⁽¹⁾
4	1	0.8	מט"ח ⁽²⁾
100	100	188.2	סה"כ

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022		
היקף פעילות	תרומה להכנסות ריבית, נטו	
%-1	%-1	במיליוני ש"ח
75	68	290.7
20	29	123.2
5	3	11.5
100	100	425.4

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			
היקף פעילות	תרומה להכנסות ריבית, נטו		
%-1	%-1	במיליוני ש"ח	
73	73	406.0	לא צמוד
23	26	143.2	צמוד ⁽¹⁾
4	1	3.9	מט"ח ⁽²⁾
100	100	553.1	סה"כ

- 1 הכנסות המגזר הצמוד כוללות גם הפרשי הצמדה.
- 2 הכנסות מגזר המט"ח אינן כוללות הפרשי שער על הקרן והשפעת מכשירים נגזרים המוצגים בהכנסות שאינן מריבית.
- 3 היתרות הממוצעות של נכסים והתחייבויות נושאי ריבית לפי מגזר הצמדה, מתוך סך היתרות הממוצעות של נכסים והתחייבויות נושאי ריבית. לפירוט נוסף ראה [נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית לדוח ממשל תאגידי](#).

התפלגות בהכנסות ריבית נטו לפי מגזרי פעילות

טבלה 10 - התפלגות בהכנסות ריבית נטו לפי מגזרי פעילות (במיליוני שקלים):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2022	2023	2022	2023	
267.6	340.6	95.7	115.5	משקי בית
5.8	15.2	1.8	5.4	בנקאות פרטית
52.9	98.8	21.4	36.1	עסקים
2.6	3.6	1.4	1.3	גופים מוסדיים
96.5	94.9	36.9	29.9	מגזר ניהול פיננסי
425.4	553.1	157.2	188.2	סך הכל הכנסות ריבית נטו

(*) כ-61% מהכנסות הריבית נטו מקורם ממשקי בית.

מרווח אשראי ופיקדונות

מרווח מפעילות מתן האשראי - עמד ברבעון הנוכחי על כ-3.1% לעומת 2.8% ברבעון מקביל אשתקד.

מרווח הפעילות מתן פיקדונות - עמד ברבעון הנוכחי על כ-1.0% לעומת 0.5% ברבעון מקביל אשתקד.

לפרטים נוספים אודות מרווחי אשראי ופיקדונות ראה להלן [בפרק 2.4 תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים](#).

הוצאות בגין הפסדי אשראי

טבלה 11 – הוצאות בגין הפסדי אשראי (במיליוני שקלים):

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022				לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023				
סוג האשראי				סוג האשראי				
מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכול	מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכול	
-	-	11.2	11.2	2.1	0.2	25.0	27.3	מחיקות חשבונאיות
(1.4)	-	(4.3)	(5.7)	-	-	(4.2)	(4.2)	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
5.5	1.5	8.3	15.3	(0.7)	0.1	1.0	0.4	הפרשה קבוצתית – השפעת יתרת חוב
1.5	(1.4)	3.2	3.3	7.1	5.7	10.8	23.6	הפרשה קבוצתית – השפעות אחרות ^{(2) (3)}
5.6	0.1	18.4	24.1	8.5	6.0	32.6	47.1	סך ההוצאות בגין הפסדי אשראי
2,725.4	9,941.1	1,485.2	14,151.7	3,751.6	10,041.5	1,632.8	15,425.9	יתרת חוב רשומה לסוף תקופה
								שיעור מיתרת חוב רשומה:⁽⁴⁾
(0.20%)	-	1.86%	0.16%	0.22%	0.01%	5.10%	0.60%	מחיקות נטו
1.02%	-	3.10%	0.52%	0.68%	0.23%	2.89%	0.62%	הפרשה קבוצתית
0.82%	-	4.96%	0.68%	0.91%	0.24%	7.99%	1.22%	ההוצאה בגין הפסדי אשראי
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022				לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023				
סוג האשראי				סוג האשראי				
מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכול	מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכול	
11	-	26.0	27.1	5.1	0.6	60.7	66.4	מחיקות חשבונאיות
(1.5)	-	(12.1)	(13.6)	-	-	(12.6)	(12.6)	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
9.8	3.3	16.1	29.2	0.3	2.5	9.2	12.0	הפרשה קבוצתית – השפעת יתרת חוב
1.9	2.4	7.0	11.3	7.6	3.2	21.6	32.4	הפרשה קבוצתית – השפעות אחרות ^{(2) (3)}
11.3	5.7	37.0	54.0	13.0	6.3	78.9	98.2	סך ההוצאות בגין הפסדי אשראי
2,725.4	9,941.1	1,485.2	14,151.7	3,751.6	10,041.5	1,632.8	15,425.9	יתרת חוב רשומה לסוף תקופה
								שיעור מיתרת חוב רשומה:^{(4) (5)}
(0.02%)	-	1.25%	0.13%	0.18%	0.01%	3.93%	0.47%	מחיקות נטו
0.57%	0.08%	2.07%	0.38%	0.28%	0.08%	2.52%	0.38%	הפרשה קבוצתית
0.55%	0.08%	3.32%	0.51%	0.46%	0.08%	6.44%	0.85%	ההוצאה בגין הפסדי אשראי

⁽¹⁾ לפרטים נוספים אודות יתרת ההפרשה ראה [ביאור 7 וביאור 14](#) לדוחות הכספיים ובפרק הסיכונים.

⁽²⁾ לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2023 ההפרשה הקבוצתית כוללת קיטון בהפרשה הפרטנית, נטו בסך של כ-0.3 מיליוני ש"ח וכ-3.2 מיליוני ש"ח, בהתאמה. לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2022 ההפרשה הקבוצתית כוללת הפרשה פרטנית, נטו בסך של כ-1.5 מיליוני ש"ח וכ-2.0 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

⁽³⁾ עדכנוי מח"מ, מקדמי התאמות איכותיות ומאקרו בעיקר כתוצאה מהשינויים בסביבה הכלכלית, ומההשפעות הצפויות כתוצאה ממלחמת "חרבות ברזל".
⁽⁴⁾ במונחים שנתיים.

⁽⁵⁾ לפרטים נוספים ראה בפרק 2.2- התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר לרבעון השלישי.

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה, נתוני התקופות המקבילות מוצגים בהתאם להגדרות וכללי המדידה טרם היישום לראשונה. פרטים נוספים אודות השינויים והיישום לראשונה מוצגים [ביאור 1 לדוחות הכספיים](#).

ההפרשה למיסים על הרווח

ההפרשה למיסים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 בסך של 62.2 מיליוני ש"ח לעומת 62.0 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, שעור המס האפקטיבי הינו 35.71% לעומת 34.54% בתקופה המקבילה אשתקד ולעומת שיעור מס סטטוטורי של 34.19%.

ההפרשה למיסים הסתכמה ברבעון השלישי של שנת 2023 בסך של 19.9 מיליוני ש"ח לעומת 27.5 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, שעור המס האפקטיבי הינו 34.43% לעומת 34.33% בתקופה המקבילה אשתקד ולעומת שיעור מס סטטוטורי של 34.19%. לבנק הוצאו שומות מס חברה עד וכולל שנת המס 2018.

התפתחויות בסעיפי רווח כולל אחר

הרווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק (לאחר השפעת המס) בתשעת החודשים הראשונים של 2023 הסתכם בהפסד בסך של כ-3.0 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל אחר בסך של כ-28.0 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 נרשמו הפסדים שטרם מומשו מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו בסך 3.8 מיליוני ש"ח (כ-5.8 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס). מנגד נרשמו רווחים כתוצאה מהתאמות של התחייבויות בגין הטבות עובדים בסך 0.9 מיליוני ש"ח (כ-1.3 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס). בתקופה המקבילה על רקע תנודתיות הרבה בשווקים, עליות הריבית וידול בצפיות לאינפלציה נרשמו הפסדים מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו בסך 36.6 מיליוני ש"ח (כ-55.6 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס) ומנגד נרשמו הכנסות כתוצאה מהתאמות של התחייבויות בגין הטבות עובדים בסך 8.6 מיליוני ש"ח (כ-13.0 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס).

הרווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק (לאחר השפעת המס) ברבעון השלישי של 2023 הסתכם בהפסד בסך של כ-1.8 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד בסך של כ-12.5 מיליוני ש"ח נטו בתקופה מקבילה אשתקד. ברבעון השלישי של שנת 2023 נרשמו הפסדים שטרם מומשו מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו בסך 3.0 מיליוני ש"ח (כ-4.6 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס). מנגד, נרשמו הכנסות כתוצאה מהתאמות של התחייבויות בגין הטבות עובדים בסך 1.3 מיליוני ש"ח נטו (כ-2.0 מיליוני ש"ח ברוטו לפני השפעת המס). בתקופה המקבילה אשתקד נרשמו הפסדים שטרם מומשו מהתאמת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן בסך 13.7 מיליוני ש"ח (כ-20.9 מיליוני ש"ח לפני השפעת המס). מנגד נרשמו הכנסות כתוצאה מהתאמות של התחייבויות בגין הטבות עובדים בסך 2.7 מיליוני ש"ח נטו (כ-4.1 מיליוני ש"ח ברוטו לפני השפעת המס) בשל השפעת עליית ריבית ההיוון על ההתחייבות האקטוארית.

רווח כולל

סך הכל הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של 2023 הסתכם בסך של 107.2 מיליוני ש"ח, לעומת 88.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. תשואת הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק על ההון העצמי הממוצע בתשעת החודשים הראשונים של 2023 הייתה 11.3%, לעומת 10.2% בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הכל הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק ברבעון השלישי של 2023 הסתכם בסך של 36.2 מיליוני ש"ח, לעומת 40.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

תשואת הרווח הכולל על ההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק הממוצע ברבעון השלישי של 2023 הייתה 11.2%, לעומת 13.5% בתקופה המקבילה אשתקד.

עיקר השינויים מקורם ברווח הנקי וברווח הכולל המוסבר לעיל.

2.3 המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון והמינוף

ההתפתחויות בסעיפי הנכסים וההתחייבויות

ההתפתחות בהיקפי הפעילות היו בעיקר במחצית הראשונה, ברבעון השלישי הורגשה האטה עקב אי הוודאות והריבית הגבוהה. השלכות המלחמה טרם באו לידי ביטוי בנתוני הנכסים וההתחייבויות.

סך כל המאזן ליום 30 בספטמבר 2023, הסתכם ב- 21,001.8 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 18,907.2 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022 גידול של כ-11%.

מזומנים, פיקדונות בבנקים וניירות ערך

יתרת הנכסים הסיליים (מזומנים, פיקדונות בבנקים וניירות ערך) ליום 30 בספטמבר 2023, הסתכמה ב- 5,330.1 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 4,403.2 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022, גידול של כ-21%, [לפרטים נוספים ראה גם טבלה 14](#).

יתרת המזומנים והפיקדונות בבנקים ליום 30 בספטמבר 2023, הסתכמה בכ- 3,402.2 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 3,360.1 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022.

יתרת ניירות הערך הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2023 ב- 1,927.9 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 1,043.1 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022.

עיקר הגידול במהלך התקופה נובע מהגדלת ההשקעה באג"ח של מק"מ וממשלת ישראל כ- 535.0 ו-257.0 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

טבלה 12 - התפתחות תיק ניירות הערך (במיליוני שקלים):

שינוי יתרות - %	יתרה ליום 30 בספטמבר		יתרה ליום 31 בדצמבר		
	2023	שערך ⁽²⁾	תנועות שוטפות ⁽³⁾	2022	
24%	1,205.2	26.3	208.0	970.9	ניירות ערך זמינים למכירה
901%	722.7	9.3	641.2	72.2	ניירות ערך למסחר
85%	1,927.9	35.6	849.2	1,043.1	סך הכל ניירות ערך

⁽¹⁾ כולל קניית, מכירת, פדיונות ותקבולי ריבית.

⁽²⁾ כולל רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בניירות ערך זמינים למכירה ובניירות ערך למסחר והפרשי שער.

אשראי לציבור

טבלה 13 - התפתחות תיק האשראי (במיליוני שקלים):

שינוי יתרות - %	יתרה ליום 30 בספטמבר 2023		יתרה ליום 31 בדצמבר 2022		
	פירעונות ומכירות תיקים בתקופה ^{(3) (4)}	ביצועים בתקופה	פירעונות ומכירות תיקים בתקופה ^{(3) (4)}	ביצועים בתקופה	
3%	10,042	(1,398)	1,721	9,719	אשראי לדיור ⁽¹⁾
6%	1,598	(573)	663	1,508	אשראי צרכני סולו
4%	11,640	(1,972)	2,384	11,227	סך הכל אשראי לדיור וצרכני
16%	1,290	(412)	594	1,108	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁵⁾
48%	1,529	(447)	943	1,032	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן ^{(4) (6)}
14%	967	(362)	478	851	אשראי עסקי אחר ^{(2) (7)}
8%	15,426	(3,192)	4,400	14,218	סך הכל אשראי לציבור בחטו
-	205	-	-	161	הפרשה להפסדי אשראי
8%	15,221	-	-	14,058	סך הכל אשראי לציבור נטו ⁽⁸⁾

^(*) סווג מחדש.

⁽¹⁾ לא כולל מיחזורים בביצועים ופירעונות.

⁽²⁾ ליום 30 בספטמבר, 2023 כולל אשראי מגובה הלוואות רכב ואשראי למטרה כללית בסך 195.7 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2022 - 266 מיליוני ש"ח).

⁽³⁾ כולל צבירת ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער ומחיקות חשבונאיות.

⁽⁴⁾ סעיף בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן מתייחס למשכנתאות למטרות עסקיות ושיעבוד דירות ונכסים מסחריים.

⁽⁵⁾ סעיף בינוי ונדל"ן - בינוי מתייחס לאשראי לרכישת קרקעות לבנייה וליווי פרויקטים למגורים.

⁽⁶⁾ כולל מכירת תיקי משכנתאות בהיקף של כ-832.8 מיליוני ש"ח.

⁽⁷⁾ בניטרול המכירה סך כל האשראי לציבור גדל בשיעור של 14.2%.

בניינים וציוד

יתרת בניינים וציוד הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2023 ב-216.3 מיליוני ש"ח לעומת כ-189.6 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022.

נכסים אחרים

יתרת נכסים אחרים הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2023 ב-231.9 מיליוני ש"ח, לעומת כ-250.8 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022.

פיקדונות הציבור

טבלה 14 – פיקדונות הציבור

שיעור מסך היתרה ליום 30 בספטמבר 2023	שיעור מסך היתרה ליום 31 בדצמבר 2022	שינוי יתרות-%	יתרה ליום 30 בספטמבר 2023		יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
			במיליוני ש"ח		
81%	80%	13%	12,908.0		11,468.6 ⁽¹⁾
7%	6%	28%	1,123.4		877.2
12%	14%	(2%)	1,891.3		1,921.0
100%	100%	12%	15,922.7		14,266.8

⁽¹⁾ מזה סך של 2.5 מיליארד ש"ח לאנשים פרטיים אשר יש להם חשבון עו"ש פעיל בבנק לעומת 2.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. הגידול ביתרת הפיקדונות (בשיעור של כ-12%) נובע בעיקרו מגידול ביתרת פיקדונות של אנשים פרטיים כתוצאה משינוי תנאי השוק ועליית הריבית במשק. ליום 30 בספטמבר 2023 כ-84% מסך פיקדונות הציבור הינם של משקי בית. כ-49% מסך פיקדונות הציבור הינם עד לגובה של 1 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים אודות סוגי פיקדונות ופיקדונות לפי סדר גודל ראה [ביאור 8 פיקדונות הציבור](#). לפרטים נוספים אודות ניתוח איכותי וקבוצות המפקידים הגדולים ראה להלן [בפרק 3.3 סיכון נזילות ומימון](#).

פיקדונות הבנקים

יתרת פיקדונות מבנקים הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2023 בכ-314.3 מיליוני ש"ח לעומת כ-342.9 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022.

אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים

טבלה 15 – אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים

שינוי יתרות באחוזים	יתרה ליום 30 בספטמבר 2023	פירוטות ⁽¹⁾	הנפקות	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	
				במיליוני ש"ח	
20%	2,959	(494)	977	2,476	
3%	208	6	-	202	
18%	3,167	(488)	977	2,678	

⁽¹⁾ כולל גם צבירת ריבית והפרשי הצמדה.

הגידול ביתרת אגרות החוב (בשיעור של כ-18%) נובע בעיקרו מהנפקות ופירוטות במהלך התקופה. לפרטים אודות הנפקות ראה להלן [פרק 1.6 אירועים מהותיים בתקופת הדוח](#) ו**[אירועים לאחר תאריך המאזן](#)** ו-**[ביאור 17 לזוחות הכספיים](#)**.

נכסים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים

יתרת נכסים בגין מכשירים נגזרים הסתכמה ביום 31 בספטמבר 2023 ב-2.5 מיליוני ש"ח (מזה כ-1.0 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות), לעומת 6.1 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022. (מזה כ-0.5 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות).

יתרת התחייבויות בגין מכשירים נגזרים הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2023 ב-13.2 מיליוני ש"ח (מזה כ-1.0 מיליוני ש"ח הינם עבור לקוחות), לעומת 9.5 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022. (מזה כ-0.5 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות).

התחייבויות אחרות

יתרת התחייבויות אחרות הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2023 ב-254.5 מיליוני ש"ח, לעומת כ-354.4 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022.

פעילות חוץ מאזנית בניירות ערך המוחזקים בידי הציבור

נכון ליום 30 בספטמבר 2023, מספר הלקוחות המחזיקים תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק עומד על 4.5 אלפי לקוחות, לעומת 4.7 אלפי לקוחות בסוף שנת 2022. שווי תיקי ניירות ערך של לקוחות אלה ליום 30 בספטמבר 2023 עומד על כ-3.1 מיליארדי ש"ח, בדומה לסוף שנת 2022.

הון והלימות הון

טבלה 16 - יחס הלימות הון:

יתרה ליום 30 בספטמבר 2023	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	במיליוני ש"ח
א - הון עצמי לצורך חישוב יחס ההון		
הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים ⁽²⁾⁽³⁾	1,330.1	1,255.7
הון רובד 1 נוסף, לאחר ניכויים	-	-
הון רובד 2, לאחר ניכויים	364.4	347.1
סך הכל הון כולל	1,694.5	1,602.8
ב - יתרות משוקללות של נכסי סיכון ⁽⁴⁾		
סיכון אשראי	11,745.7	10,833.2
סיכון שוק	134.3	31.9
סיכון תפעולי	1,240.3	1,128.4
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	13,120.3	11,993.5
⁽⁴⁾ הון המיוחס לבעלי מניות הבנק	1,292.1	1,221.2
זכויות שאינן מקנות שליטה	38.2	34.8
סך הכל הון	1,330.3	1,256.0
⁽⁴⁾ הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	1,330.1	1,255.7
ג - יחס ההון לרכיבי סיכון ⁽⁵⁾		
יחס הון עצמי לרובד 1 לרכיבי סיכון	10.1	10.5
יחס הון הכולל לרכיבי סיכון	12.9	13.4
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽⁴⁾	9.5	9.5
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽⁴⁾	12.5	12.5

⁽⁴⁾ ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 בנושא התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה. במסגרת החוזר הובהר כי לאור הניסיון שנצבר והלקחים שהופקו מהתמודדות המערכת הבנקאית עם השפעות משבר הקורונה, עלה הצורך לעדכן את הוראת השעה. החל מיום 1 בינואר 2022 פג תוקף הוראת השעה למעט הוראות ספציפיות להן נקבע בהוראת השעה תוקף מאוחר יותר.

(2) נתונים ליום 31 בדצמבר 2022 כוללים התאמות בגין השפעת יישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים.

(3) על בסיס תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימית של הבנק ותוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים הגדיר הדירקטוריון יעד פנימי של יחס הון עצמי רובד 1. יעד

יחס הלימות ההון, החל מיום 31 בדצמבר 2022, ליחס הון עצמי רובד 1 שקבע הדירקטוריון הינו 10.0%, מעל יחס זה קבע הדירקטוריון שולי ביטחון בשיעור של 0.1%

ושולי הביטחון של ההנהלה 0.15% יעד ההון הכולל נקבע על 12.5% ושולי הביטחון ליעד זה 0.25%, [לפרטים נוספים ראה פרק 3](#).

(4) הגידול בנכסי הסיכון מתחילת השנה נובע בעיקר מאשראי לפעילות בינוי ונדל"ן.

לאור האמור לעיל, דרישות ההון הרגולטוריות החלות על הבנק החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2020 הינם:

יחסי הון מצעריים	היחס המזערי הנדרש ביום	
	31.12.2019 (טרם תקופת הוראת השעה)	היחס המזערי הנדרש בין 31.03.20 עד 31.12.2021
יחסי הון מצעריים	9%	8%
יחס הון עצמי רובד 1	9%	8%
יחס הון כולל ^(*)	12.5%	11.5%
תוספת בגין הלוואות	1% מיתרת הלוואות לדיר במועד	1% מיתרת הלוואות לדיר וזאת למעט ^(**) :
לדיר לחישוב יחס הון	הדיווח	• הלוואות לרכישות דירת מגורים שהועמדו בתקופה שבין 19.03.20 ועד ליום 30.09.21
עצמי רובד 1 בלבד ^(*)		• הלוואות לדיר לכל מטרה שניתנו החל מיום 19.03.2020

(*) ביום 6 באוקטובר, 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון לקובץ שאלות ותשובות בדבר יישום הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 – מגבלות למתן הלוואות לדיר ובו ניתנה הבהרה לפיה דרישת ההון הנוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיר מתייחסת ליעד הון עצמי רובד 1 בלבד ואין חובה ליישמה גם ביחס ליעד ההון הכולל. (***) יתרת הלוואות שניתנו במהלך התקופה כ- 3.0 מיליארדי ש"ח.

ביום 22 במאי, 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "עדכון הוראה 203 – מדידה והלימות הון – הגישה הסטנדרטית – סיכון אשראי" במסגרתו נקבע כי יש לשקלל משקל סיכון של 150% על הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית והלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי כמפורט בחוזר, החל מהדוחות הכספיים מיום 30 ביוני 2022 ואילך. נכון ליום 30 בספטמבר, 2023 יישום העדכון הביא לירידה ביחס הון רובד 1 וביחס ההון הכולל בשיעור של כ-0.02% וכ-0.01% בהתאמה וזאת כתוצאה מעליה בסך נכסי הסיכון בגין חשיפה לענף בינוי ונדל"ן בסך של כ-23.6 מיליוני ש"ח.

ביום 31 באוקטובר, 2023, פרסם בנק ישראל עדכון להוראות ניהול בנקאי תקין שמתרתה המשך מתן הקלות לבנקים ולחברות כרטיסי אשראי לאור מלחמת "חרבות ברזל". בטיטה הובהר כי עלייה בשיעור המימון בהלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה מעל רף של 80% הנובעות מריבית שתייצב עד 31 בדצמבר, 2023 כתוצאה מ"תקופת גרייס" שניתנה לאחר 7 באוקטובר, 2023, לא תובא בחשבון בחישוב שיעור המימון. העדכון נועד למנוע חסם רגולטורי בפני מתן "תקופת גרייס" ללקוח בתקופה זו, הובהר כי ריבית שתייצב כאמור לא תובא בחישוב שיעור המימון כד למנוע מצבים בהם שיעור המימון (LTV) יעלה על 80% בגין הריבית שנצברה כאמור ויחייב שיקלול נכסי סיכון ודרישות הון הרגולטורי בגין הלוואות כאמור בשיעור מוגדל של 150%.

ביום 7 באפריל 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים, חוזר לעדכון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203 ו-313 וזאת בעקבות הכניסה לתוקף של הוראה 203A המעדכנת את אופן חישוב דרישות ההון בגין מכשירים נגזרים. הוראה 203 בדבר "סיכון אשראי – גישה סטנדרטית" עודכנה כך שהושמטו סעיפים שנכללו במסגרת נספח ג' להוראה אשר הסדירו את הגישות הישנות לחישוב החשיפה הנובעת מעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ומעסקאות מול צדדים נדיים מרכזיים.

הוראה 218 בדבר "יחס המינוף" עודכנה כך ששיטת SA-CCR תיושם במלואה למטרות יחס המינוף. בחוזר הובהר כי בכוננת הפיקוח על הבנקים לאמץ בעתיד את הנחיות באזל 3 ליחס המינוף, ובמועד זה יושלמו ההתאמות לחישוב סכום החשיפה בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.

לעדכון ההוראות כאמור לעיל לא הייתה השפעה מהותית על יחסי ההון והיחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2022 וליום 30 בספטמבר, 2023.

טבלה 17 - ההשפעה על יחס הון עצמי רובד 1 יחס ההון הכולל בעקבות שינויים היפותטיים בהון הבנק ובנכסי הסיכון (בנקודות האחוז):

תרחיש ^①	השפעה על יחס הון עצמי רובד 1 ליום		השפעה על יחס ההון הכולל ליום	
	30 בספטמבר 2023	31 בדצמבר 2022	30 בספטמבר 2023	31 בדצמבר 2022
עלייה של 10% בהון העצמי	1.0	1.0	1.0	1.0
עלייה של 10% במכשירי הון רובד 2	-	-	-	0.2
עלייה של 10% בנכסי הסיכון	(0.9)	(1.0)	(1.2)	(1.2)

^① השפעה מקבילה בתרחיש של ירידה היפותטית.

השפעה של עלייה בריבית - להערכת הבנק, עלייה בשיעור של 1%, לא תגרום לשינוי מהותי ביחסי ההון של הבנק.

השפעה של דירוג האשראי של מדינת ישראל - להערכת הבנק, ירידה ככל שתהיה, של דירוג האשראי של מדינת ישראל במדרגת סולם דירוג אחת (notch) לא תגרום לשינוי מהותי ביחסי ההון של הבנק.

טבלה 18 - התפתחות ההון בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 (במיליוני שקלים):

הון עצמי	הון עצמי רובד 1	הון רובד 2	הון כולל	
1,256.0	1,255.7	347.1	1,602.8	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
110.2	110.2	-	110.2	רווח נקי לתקופה*
(35.5)	(35.5)	-	(35.5)	דיבידנד ששולם
(3.0)	(3.0)	-	(3.0)	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס*
0.9	0.9	-	0.9	מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	5.8	5.8	שינוי ביתרת כתבי התחייבות נדחים המוכרים כהון רובד 2
-	-	11.5	11.5	שינוי בהפרשה קבוצתית המוכרת כהון רובד 2
1.8	1.8	-	1.8	זכויות שאינן מקנות שליטה
1,330.4	1,330.1	364.4	1,694.5	יתרה ליום 30 בספטמבר 2023

* ראה לעיל פירוט רווח ורווחיות [בפרק 2.2 התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר](#).

לפרטים נוספים בדבר שינויים בהון העצמי, ראה בדוחות הכספיים, [דוח על השינויים בהון](#) ו-[בביאור 10 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים](#).

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 בנושא מדידה והלימות הון כפי שפורסמו על ידי הפיקוח על הבנקים וכפי שעודכנו על מנת להתאימן להוראות באזל. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון רובד 1 מזערי של 9% וכן על יחס הון כולל מזערי של 12.5%. ליחס הון רובד 1 התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיר למועד הדיווח. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח הינו 9.5%-12.5%, בהתאמה. קביעת יעדי ההון מהווה שלב התחלתי ומהותי בתהליך תכנון ההון כאשר יתר השלבים נגזרים ממנו שכן יעד ההון המזערי שקבע בנק ישראל מהווה, למעשה, מגבלת תכנון. יעד ההון נקבע תוך התחשבות בסביבה הרגולטורית, העסקית והארגונית של הבנק. לאור אי הוודאות הכלכלית הגבוהה והסיכונים הנלווים המהייבים תכנון הון זהיר ושמרני, אישר הדירקטוריון בישיבתו מיום 26 באוקטובר 2021, מדיניות חלוקת דיבידנד מעודכנת וקבע שיעד הון רובד 1 החל מיום 31 בדצמבר 2021 יהיה 10.25% ובישיבתו מיום 16 בנובמבר 2021 קבע שיעד ההון הכולל החל מיום 31 בדצמבר 2021 יהיה 12.5%. בחודש אפריל 2022 אישר דירקטוריון הבנק את תוספת שולי הביטחון ליעדים אלה. בהמשך לתהליך הבחינה שמבצע בנק ישראל ליחסי ההון של הבנק והחלטתו, במהלך חודש דצמבר 2022, להפחית מדרישות יחס ההון של הבנק, קבע הדירקטוריון בישיבתו מיום 24 בינואר, 2023 על הורדת יחס ההון הנדרש החל מיום 31 בדצמבר, 2022 ל-10.0% מעל יחס זה קבע הדירקטוריון שולי ביטחון בשיעור של 0.1% ושולי הביטחון של ההנהלה עודכנו ל-0.15%. יעד ההון הכולל נקבע על 12.5%. שולי הביטחון עודכנו גם לגבי יעד זה ל-0.25%. תהליך הערכת הלימות ההון (ICAAP) ותכנון ההון הינו חלק מרכזי בניהול התכנית העסקית האסטרטגית וניהול הסיכונים של הבנק בראייה צופת פני עתיד. במסגרת תהליך תכנון ההון נבחנת השפעת היעדים האסטרטגיים והעסקיים על פרופיל הסיכון ועל ההון הנדרש על ידי הבנק. יעדי ההון השמרנים שנקבעו מסכמים את הערכת הדירקטוריון על נאותות ההון של הבנק בהתייחס לתכנית העסקית צופה פני עתיד, הסיכון שהוגדר, פרופיל הסיכונים, הממשל התאגידי, והמצב הכספי של הבנק. בין השיקולים שהובילו את הדירקטוריון להחלטה על יעדי ההון הנ"ל נכללה התכנית האסטרטגית להמשיך ולהתמקד בפעילות העסקית במגזר משקי הבית המהווה כ-90% מהפעילות והינו בעל פרופיל סיכון נמוך יחסית, בעיקר בשל גובה האשראי הממוצע ללווה והפיזור הרב בתיק

האשראי. בנוסף, כ-90% מתיק האשראי של הבנק מובטח בביטחון ממשי, בעיקר דירות מגורים, ביחסי LTV נמוכים יחסית, וכן, חלה בשנת 2021 התמתנות בפרופיל הסיכון של האשראי הצרכני המתבטא, בין היתר, בירידה בשיעורי הכשלים. כמו כן, בשל גודלו הבנק אינו מהווה סיכון מערכתי. יעדי ההון נקבעו בהתחשב בתאבון הסיכון שאותגר ע"י מגוון תרחישי קיצון בדרגות חומרה שונות, בהתאם להנחיות בנק ישראל. כאמור לעיל בגין התפשטות הקורונה, הבנק ביצע שורה של מבחיני קיצון בהם מבחני קיצון המבוססים על התרחיש האחיד שקבע בנק ישראל ובו תנאי מאקרו קיצוניים, בפרט לשיעור האבטלה. לשיעור האבטלה השפעה על פוטנציאל ההפסד של הבנק. שעיקרו, באירועי הקורונה, נובע מהשפעת האבטלה על סיכון האשראי של הבנק. הבנק נקט גם תרחישים קיצוניים על מנת לקבוע את תוספת ההפרשה שלו בגין הקורונה. שמרנות זו נועדה להבטיח עמידתו בכל היעדים. גם תחת תרחישים אלה נמצא כי פוטנציאל הפגיעה ביעדי ההון של הבנק היא מזערית. בהתאם לכך, נשמרו יעדי הון של הבנק והבנק גם לא הפעיל את ההקלות שניתנו ע"י בנק ישראל. תכנון ההון של ה-ICAAP לימד כי לבנק יש הון מספק על פי התכנית העסקית שלו, כדי לעמוד בהון הנדרש ממנו וביעדי ההון שקבע, גם לאחר שאלה אותרו ע"י שורה של מבחני קיצון שעודכנו עקב משבר נגיף הקורונה. הבנק זיהה מספר סיכונים אשר עשויים להתפתח בתקופת המשבר והיציאה ממנו ובהתאם לכך עדכן את הערכת חלק מגורמי הסיכון [ראה להלן בפרק 3.4 – סיכונים אחרים](#).

למטרת קביעת משקלי הסיכון, משתמש הבנק בדירוגי חברת הדירוג – Standard and Poor's Rating Group.

הון רובד 2

טבלה 19 – הון רובד 2

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	יתרה ליום 30 בספטמבר 2023	
במיליוני ש"ח		
202.1	207.9	כתבי התחייבות נדחים מסוג COCO*
145.0	156.5	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי
347.1	364.4	סך-הכל הון רובד 2

* כתבי התחייבות נדחים הכוללים גם מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן.

[לפרטים נוספים ראה פרק 1.6-נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן.](#)

יחס מינוף

טבלה 20 – יחס מינוף

יתרה ליום 31 בדצמבר	יתרה ליום 30 בספטמבר		
	2022	2023	
1,255.7	1,237.6	1,330.1	הון עצמי רובד 1
19,051.7	18,574.1	21,157.4	סך חשיפות מאזניות
715.9	642.7	729.0	חשיפות חוץ מאזניות אחרות (לאחר מקדמי המרה לחשיפות מאזניות)
13.6	-	5.0	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
(0.3)	(3.0)	(0.2)	סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון עצמי רובד 1
19,780.9	19,213.8	21,891.2	סך החשיפות
6.3%	6.4%	6.1%	יחס מינוף
4.5%	4.5%	4.5%	יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

ביום 28 באפריל 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף", (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות סיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי ששך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שנדרש מהבנק הוא 5%. ביום 1 בנובמבר 2020 לנוכח התמשכות משבר הקורונה, והמשך ההתמודדות של משקי הבית והעסקים עם הקשיים התזרימיים בעקבות השלכות המשבר, עלה הצורך להבטיח כי הדרישה מהמערכת הבנקאית לעמוד ביחס מינוף מזערי, המותאמת לימי שגרה, לא תהווה חסם להעמדת אשראי בתקופת המשבר. בשל כך, הוחלט כהוראת שעה להפחית את הדרישה לשיעור מזערי של 5.5% בבנקים הגדולים (לעומת 6% טרם הוראת השעה) ול-4.5% בבנקים הבינוניים והקטנים (לעומת 5% טרם הוראת השעה). עם תום תוקף הוראת השעה, ביום 31 בדצמבר 2021, תמשיך ההקלה לחול עוד 24 חודשים, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף ההוראה או יחס המינוף המינימאלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. הבנק לא ניצל הקלה זו.

דרישת יחס המינוף החלות על הבנק:

היחס המזערי הנדרש ביום	היחס המזערי הנדרש בין 31.12.2021 עד	היחס המזערי הנדרש מיום 01.01.2024 עד 30.06.2024:	תאגיד בנקאי
30.09.2020	31.12.2023	הנמוך מבין:	בינוני וקטן
5%	4.5%	<ul style="list-style-type: none"> יחס המינוף של התאגיד ביום 31.12.23. יחס המינוף המזערי של התאגיד טרם תקופת הוראת השעה. 	

מדיניות חלוקת דיבידנדים

ביום 26 באוקטובר, 2021 החליט דירקטוריון הבנק לאמץ מדיניות חלוקת דיבידנד מעודכנת ("מדיניות חלוקת דיבידנד"), כמפורט בדוח המידי שפרסם הבנק ביום 26 באוקטובר, 2021 (ראה אסמכתא מס' 2021-01-160020), אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה. בהתאם למדיניות זו, ניתן יהיה לחלק כדיבידנד עד 30% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק ובכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון הרגולטורים החלים עליו גם לאחר חלוקת הדיבידנד.

חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות") והוראות בנק ישראל ולמגבלות החלות על הבנק, ולכן נסיבות מסוימות יכול וימנעו מהבנק את האפשרות לחלק דיבידנד.

מדיניות חלוקת הדיבידנד תישאר בתוקפה כל עוד לא החליט הדירקטוריון אחרת ועשויים להיות בה שינויים מעת לעת ואין באמור בה כדי לגרוע מסמכות דירקטוריון הבנק להחליט מעת לעת בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין ובהוראות רגולטוריות החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או על שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד בגין תקופה מסוימת.

מובהר בזה, למען הסר ספק, כי אין באישור מדיניות חלוקת דיבידנד כדי ליצור התחייבות כלפי צד שלישי כלשהו לחלוקה של דיבידנד בפועל ו/או מועדי תשלום דיבידנד ו/או שיעורו וכי כל חלוקה של דיבידנד בפועל יהיה כפוף לעמידה בכל התנאים הדרושים לחלוקה על פי דין ולמגבלות החלות על הבנק בהתייחס לחלוקה ולהחלטה ספציפית של הדירקטוריון.

המידע האמור לעיל בדבר חלוקת הדיבידנד מהווה מידע צופה פני עתיד, העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס על הערכות ותחזיות שונות שהיו בפני דירקטוריון הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בגורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות והערכות לגבי שינויים במצב הכלכלי במשק, חקיקה, הוראות גורמי פיקוח ואחרים ושינויים ברווחיות הבנק בתכנית האסטרטגית, ובתכנית העבודה.

ביום 20 במרץ, 2023 פרסם הבנק דו"ח מידי לפיו אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בסך 13.9 מיליוני ש"ח בגין רווחי הרבעון הרביעי לשנת 2022. הדיבידנד בסך של כ-0.197 ש"ח לכל מניה רגילה בת 1 ש"ח ע.נ שולם ביום 16 באפריל 2023, לבעלי המניות שהחזיקו במניות הבנק ביום 27 במרץ, 2023. לפרטים נוספים ראו דוח מידי שפרסם הבנק ביום 20 במרץ 2023 (מס' אסמכתא 2023-01-029067), המובא כאן על דרך ההפניה.

ביום 21 באוגוסט, 2023 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בגין רווחי החציון הראשון של שנת 2023 בסך כולל של 21.6 מיליוני ש"ח. הדיבידנד בסך של כ-0.31 ש"ח לכל מניה רגילה בת 1 ש"ח ע.נ אשר שולם ביום 11 בספטמבר, 2023 לבעלי המניות שהחזיקו במניות הבנק ביום 29 באוגוסט, 2023 (המועד הקובע). לפרטים נוספים ראו דוח מידי שפרסם הבנק ביום 21 באוגוסט 2023 (מס' אסמכתא 2023-01-096288), המובא כאן על דרך ההפניה.

בעקבות חוסר הוודאות שנוצרה כתוצאה מתחילת המלחמה והשלכותיה העיקריות, פרסם המפקח על הבנקים ביום 12 בנובמבר, 2023 הנחייה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים. על פי הדרישה, על הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים על רקע תוצאות המלחמה ואי הוודאות לגבי הימשכות המלחמה והיקף השפעתה על המשק. בהתחשב במצב הלימות ההון ויעדיו וכן בתכנית להתפתחות העסקית הצפויה, החליט הדירקטוריון ביום 28 בנובמבר, 2023 שאין מקום בשלב זה לשינוי במדיניות השמרנית של הבנק. מועדי החלוקה יותאמו להתפתחות ולעמידה ביעד הלימות ההון.

2.4 תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

הבנק פועל באמצעות מטה הבנק, סניפיו וחברות בנות ומספק מגוון שירותים בנקאיים בחמישה מגזרי פעילות עיקריים. גישת ההנהלה לפילוח פעילות הבנק אינה שונה מהותית מגישת פילוח המגזרים הפיקוחית כמתואר להלן:

(1) **מגזר משקי הבית** – לקוחות המגזר הינם אנשים פרטיים (למעט אלה הנכללים במגזר בנקאות פרטית).

במסגרת פעילות מגזר משקי הבית מספק הבנק מגוון של שירותים ומוצרים פיננסיים עבור אנשים פרטיים (למעט אלו המיוחסים למגזר "בנקאות פרטית"). המוצרים העיקריים העומדים לרשות לקוחות הבנק במסגרת מגזר פעילות זה כוללים: הלוואות לרכישת דירת מגורים ונכסים מסחריים, הלוואות לכל מטרה בביטחון דירת מגורים, הלוואות צרכניות, כרטיסי אשראי וכרטיסים נטענים ללקוחות הבנק⁽⁴⁾, חשבונות עו"ש, פיקדונות וחשכונות ופעילות בשוק ההון בניירות ערך. מרבית לקוחות הבנק המשתייכים למגזר פעילות זה, מקבלים מהבנק שירותי בנקאות באמצעות סניפי הבנק, באמצעים דיגיטליים ועל ידי מוקד הלקוחות של הבנק, לרבות שירותי ה-IVR.

בעקבות מלחמת חרבות ברזל עשוי מגזר זה להיפגע וזאת על רקע האטה בפעילות הכלכלית, הריבית הגבוהה, עליה בשיעור הלא מועסקים וירידה בשכר.

כבר ברבעון השלישי הוגדלה ההפרשה הקבוצתית בהיקף של כ-20 מיליוני ש"ח. ראה בטבלה 22 נתונים על היקף התשלומים שנדחו.

(2) **מגזר בנקאות פרטית** – לקוחות המגזר הינם אנשים פרטיים להם יתרת תיק נכסים פיננסיים העולה על 3 מיליוני ש"ח.

(3) **מגזר עסקי** – לקוחות המגזר הינם חברות בניה, קבלנים וחברות נדל"ן, תאגידים ועמותות.

במסגרת פעילות המגזר העסקי מספק הבנק שירותים בנקאיים ללקוחות עסקיים. שירותים אלה ניתנים ללקוחות הבנק, בעיקר באמצעות סקטור הנדל"ן וכן באמצעות החטיבה הקמעונאית. המגזר כולל פעילות בסקטור הנדל"ן של ליווי פרויקטים לבניה למגורים בעיקר בשיטת הליווי הסגור, בין היתר, מימון פרויקטים לפי תמ"א 38 לסוגיה. בענף הנדל"ן נרשמה האטה ניכרת בפעילות טרם פרוץ המלחמה. האטה שבאה לידי ביטוי בהיקף קטן של עסקאות, עליה במלאי הדירות הלא מכורות וכן ירידת מחירים מסוימת. כתוצאה מכך סיכון האשראי לנדל"ן עלה.

המגזר העסקי מחולק לתתי מגזרים להלן:

• מגזר עסקים קטנים וזעירים – עסקים שמחזור פעילותם קטן מ-50 מיליוני ש"ח.

• מגזר עסקים בינוניים וגדולים⁽²⁾ – עסקים שמחזור פעילותם גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח.

(4) **מגזר מוסדיים** – לקוחות המגזר כוללים חברי בורסה המנהלים כספי לקוחות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים נוספים.

(5) **מגזר ניהול פיננסי** – המגזר כולל את פעילות הנוסטרו ופעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. הפעילויות במגזר זה כוללות את הניהול הכספי של הבנק, ואינן כוללות פעילות מול לקוחות הבנק. תחומי הפעילות העיקריים במגזר זה הם:

ניהול ההון הפיננסי הפנוי של הבנק, ניהול נכסים והתחייבויות, ניהול תיק הנוסטרו של הבנק, ניהול החשיפות לסיכונים שוק לרבות חשיפות בסיס, ריבית ונדל"ן, פעילות מול בנקים בארץ ובחו"ל, פעילות רכישה, מכירה ושירותי תיקי אשראי.

⁽⁴⁾ במסגרת פעילות מוצר easyway, הבנק מנפיק, תחת רישיון מאסטר כארד, מגוון כרטיסי חיוב לצרכים עסקיים שונים במודל Business2Business2Customer.

הפעילות הנוכחית ממוקדת בהנפקת כרטיסים נטענים לאוכלוסיית Unbanked של תושבים ישראלים ותושבים זרים המהווה חלופה פשוטה ואיכותית לחשבון בנק.

שיווק הכרטיסים מבוצע באמצעות מספר מפיצים אשר התקשרו עם הבנק בהסכמי הפצה ומהווים גם את הקו הראשון ללקוח בהיבטים השירותיים. לבנק עשרות אלפי לקוחות פעילים אשר העבירו ברבעון השלישי של שנת 2023 מחזור עסקאות של כ-804 מיליוני ש"ח והניבו לבנק הכנסות של 8.6 מיליוני ש"ח ברבעון זה.

⁽²⁾ מגזר זה כולל את הפעילות עם העסקים הגדולים, אשר היקפן אינו מהותי.

לפרטים אודות הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים ולכרטיסים נוספים אודות תוצאות הפעילות ראה [ביאור 13 לדוחות הכספיים](#).

טבלה 21 – מידע על מבזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים):

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023									
סך הכל	מבזרי ניהול פיננסיים ⁽¹⁾	גופים מוסדיים	עסקים בינתיים וגדולים ⁽²⁾	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ⁽³⁾			
						מזה: אחר	מזה: הלוואות לדיור	סה"כ משקי בית	
115.4	6.9	-	4.7	19.7	0.1	36.5	47.5	84.0	מרווח מפעילות מתן אשראי
38.5	-	1.2	2.7	6.3	4.9	23.4	-	23.4	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
34.3	23.0	0.1	0.7	2.0	0.4	4.0	4.1	8.1	אחר
188.2	29.9	1.3	8.1	28.0	5.4	63.9	51.6	115.5	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
45.5	14.3	-	3.0	8.3	1.9	14.1	3.9	18.0	סך הכנסות שאינן מריבית
47.1	3.1	-	0.4	4.9	-	32.7	6.0	38.7	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
128.8	3.7	0.6	2.4	9.3	2.8	67.4	42.6	110.0	הוצאות תפעוליות ואחרות
19.9	13.1	0.2	2.5	6.7	1.3	(6.6)	2.7	(3.9)	הפרשה למיסים על הרווח
37.9	24.3	0.5	5.8	15.4	3.2	(15.5)	4.2	(11.3)	רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(0.1)	-	-	-	-	-	(0.1)	-	(0.1)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
38.0	24.3	0.5	5.8	15.4	3.2	(15.4)	4.2	(11.2)	המיוחס לבעלי מניות הבנק
78.9	1.5	0.4	1.3	5.2	1.7	43.6	25.2	68.8	הוצאות ישירות
49.9	2.2	0.2	1.1	4.1	1.1	23.8	17.4	41.2	הוצאות עקיפות
70.7	26.0	0.6	6.2	17.2	3.7	1.1	15.9	17.0	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
15,425.9	195.7	-	710.2	2,759.5	14.0	1,705.0	10,041.5	11,746.5	יתרת האשראי לציבור לטווח תקופת הדיווח
15,922.7	-	1,123.4	876.6	1,014.7	2,708.3	10,199.7	-	10,199.7	יתרת פיקדונות הציבור לטווח תקופת הדיווח
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022									
97.8	1.8	-	1.9	14.1	-	33.5	46.5	80.0	מרווח מפעילות מתן אשראי
18.0	-	1.5	1.9	2.6	1.8	10.2	-	10.2	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
41.4	35.1	(0.1)	0.2	0.7	-	2.2	3.3	5.5	אחר
157.2	36.9	1.4	4.0	17.4	1.8	45.9	49.8	95.7	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
64.6	36.7	-	2.1	12.5	(1.1)	10.4	4.0	14.4	סך הכנסות שאינן מריבית
24.1	4.6	-	0.6	0.5	(0.1)	18.4	0.1	18.5	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
117.6	4.2	0.2	0.9	4.7	1.9	71.3	34.4	105.7	הוצאות תפעוליות ואחרות ⁽⁴⁾
27.5	21.7	0.4	1.6	8.5	(0.3)	(11.2)	6.8	(4.4)	הפרשה למיסים על הרווח
52.6	43.1	0.8	3.0	16.2	(0.8)	(22.2)	12.5	(9.7)	רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
0.1	-	-	-	-	-	0.1	-	0.1	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
52.7	43.1	0.8	3.0	16.2	(0.8)	(22.1)	12.5	(9.6)	המיוחס לבעלי מניות הבנק
73.3	2.6	0.1	0.6	2.9	1.2	48.1	17.8	65.9	⁽⁴⁾ הוצאות ישירות
44.3	1.6	0.1	0.3	1.8	0.7	23.2	16.6	39.8	הוצאות עקיפות
83.1	44.2	0.9	3.2	17.4	(0.3)	(5.6)	23.3	17.7	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
14,151.7	299.8	-	258.6	2,153.8	14.7	1,483.7	9,941.1	11,424.8	יתרת האשראי לציבור לטווח תקופת הדיווח
13,765.4	-	841.2	991.1	869.4	2,458.9	8,604.8	-	8,604.8	יתרת פיקדונות הציבור לטווח תקופת הדיווח

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023

משקי בית⁽¹⁾

סך הכל	מכר ניהול פיננסי ⁽²⁾	מזכירי מוסדיים	עסקים בינוניים וגדולים ⁽³⁾	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזה: הלואות		סה"כ משקי בית	
						מזה: אחר	לדיר		
327.1	14.7	-	12.2	53.1	0.2	106.4	140.5	246.9	מרווח מפעילות מתן אשראי
109.2	-	3.5	8.0	18.8	13.8	65.1	-	65.1	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
116.8	80.2	0.1	1.4	5.3	1.2	12.8	15.8	28.6	אחר
553.1	94.9	3.6	21.6	77.2	15.2	184.3	156.3	340.6	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
116.1	29.5	-	8.6	23.2	3.9	41.4	9.5	50.9	סך הכנסות שאינן מריבית
98.2	5.0	-	0.7	7.3	-	78.9	6.3	85.2	הוצאות (הכנסות) בנין הפסדי אשראי
396.8	12.3	1.8	7.9	28.2	8.2	211.8	126.6	338.4	הוצאות תפעוליות ואחרות ⁽⁴⁾
62.2	38.7	0.6	7.4	22.3	3.7	(22.4)	11.9	(10.5)	הפרשה למיסים על הרווח
									רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן
112.0	68.4	1.2	14.2	42.6	7.2	(42.6)	21.0	(21.6)	מקנת שליטה
1.8	-	-	-	-	-	1.8	-	1.8	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנת שליטה
110.2	68.4	1.2	14.2	42.6	7.2	(44.4)	21.0	(23.4)	המיוחס לבעלי מניות הבנק
245.0	5.9	1.2	4.1	15.5	5.2	140.2	72.9	213.1	⁽⁴⁾ הוצאות ישירות
151.8	6.4	0.6	3.8	12.7	3.0	71.6	53.7	125.3	הוצאות עקיפות
210.0	72.5	1.6	16.6	50.8	9.1	4.1	55.3	59.4	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
15,425.9	195.7	-	710.2	2,759.5	14.0	1,705.0	10,041.5	11,746.5	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
15,922.7	-	1,123.4	876.6	1,014.7	2,708.3	10,199.7	-	10,199.7	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022

282.6	6.7	-	6.0	37.8	-	94.3	137.8	232.1	מרווח מפעילות מתן אשראי
38.1	-	2.6	3.7	4.0	5.7	22.1	-	22.1	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
104.7	89.8	-	0.2	1.2	0.1	3.0	10.4	13.4	אחר
425.4	96.5	2.6	9.9	43.0	5.8	119.4	148.2	267.6	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
161.6	77.6	-	6.6	29.4	0.9	31.1	16.0	47.1	סך הכנסות שאינן מריבית
54.0	7.7	-	0.7	3.1	(0.1)	36.9	5.7	42.6	הוצאות (הכנסות) בנין הפסדי אשראי
353.5	9.1	1.6	5.8	21.1	6.3	208.2	101.4	309.6	הוצאות תפעוליות ואחרות ⁽⁴⁾
62.0	54.2	0.3	3.5	16.6	0.2	(32.4)	19.6	(12.8)	הפרשה למיסים על הרווח
									רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן
117.5	103.1	0.7	6.5	31.6	0.3	(62.2)	37.5	(24.7)	מקנת שליטה
0.6	-	-	-	-	-	0.6	-	0.6	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנת שליטה
116.9	103.1	0.7	6.5	31.6	0.3	(62.8)	37.5	(25.3)	המיוחס לבעלי מניות הבנק
220.2	5.7	1.0	3.6	13.1	3.9	134.8	58.1	192.9	⁽⁴⁾ הוצאות ישירות
133.3	3.4	0.6	2.2	8.0	2.4	62.8	53.9	116.7	הוצאות עקיפות
205.0	105.3	1.1	7.9	36.8	1.7	(13.7)	65.9	52.2	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
14,151.7	299.8	-	258.6	2,153.8	14.7	1,483.7	9,941.1	11,424.8	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
13,765.4	-	841.0	991.1	869.4	2,458.9	8,605.0	-	8,605.0	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

דוחות נספיים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

שינויים עיקריים ברווח הנקי:

מגזר משקי בית

מגזר משקי בית הסתכם בהפסד בסך 23.4 מיליוני ש"ח בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 בהשוואה להפסד של 25.3 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. בתת מגזר הלוואות לדיור – הסתכם הרווח הנקי בסך של 21.0 מיליוני ש"ח בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 בהשוואה לרווח של 37.5 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. הקיטון נובע בעיקר מגידול בהוצאות הישירות בעקבות העלייה בהיקף הפעילות. בתת מגזר אחר – נרשם הפסד של 44.4 מיליוני ש"ח בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 בהשוואה להפסד בסך 62.8 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. עיקר הקיטון בהפסד נובע מגידול בסך ההכנסות בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד בעיקר בגין גידול ביתרות האשראי ופער הריבית. מנגד, בסעיף הוצאה להפסדי אשראי נרשם גידול בשל ההשפעה הצפויה של מלחמת "חרבות ברזל".

לפרטים אודות פעילות האשראי הוצרכנו ראה [בפרק 1.3 תיאור היעדים והאסטרטגיה העסקית](#).

התוצאות הכספיות של המגזרים מושפעות גם מייחוס ההוצאות העקיפות. לפרטים נוספים אודות היקף ההוצאות העקיפות בכל מגזר ומפתחות ההקצאה ראה [בביאור 13 מגזרי פעילות בדוחות הכספיים](#).

מגזר בנקאות פרטית

בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 נרשם במגזר זה רווח בסך של 7.2 מיליוני ש"ח, בהשוואה לרווח בסך 0.3 מיליוני ש"ח בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד. עיקר הגידול נובע מגידול בהכנסות ריבית, נטו.

מגזר עסקי (עסקים קטנים וזעירים, עסקים בינוניים וגדולים)

בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 נרשם רווח נקי במגזר זה בכללותו בסך של 56.8 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח בסך של 38.1 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. הגידול ברווח נובע בעיקרו מגידול בהכנסות ריבית בעקבות עלייה ביתרות האשראי ופער הריבית.

מגזר גופים מוסדיים

בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 נרשם במגזר זה רווח בסך 1.2 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח בסך 0.7 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד.

מגזר ניהול פיננסי

בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 נרשם במגזר זה רווח נקי בסך 68.4 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח בסך 103.1 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2023 נרשמה במגזר זה הכנסה בגין מכירת תיק אשראי בסך של כ-22.3 מיליוני ש"ח, בהשוואה לסך של 37.4 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. מגזר זה כולל תיק אשראי שנרכש במגובה בביטחונות תזרים הלוואות רכב שיתרתן ליום 30 בספטמבר, 2023 עומדת על סך של כ-196 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה לעיל בפרק 2.2 התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר.

2.5 חברות מוחזקות עיקריות

ביום 25 במאי, 2022, הושלמה עסקה במסגרתה הבנק הקים תאגיד עזר בנקאי, תמר אריאל קפיטל בע"מ ("החברה הבת"), אשר אליו הועברה פעילות האשראי הצרכני של הבנק לרבות תיק קיים בהיקף של 1.4 מיליארד ש"ח, ובמקביל, רכשו חברות מקבוצת הפניקס כ-19.99% ממניות החברה הבת. ממועד זה, מועבר לחברה הבת כל האשראי הצרכני המבוצע בבנק. כתוצאה מהעסקה, הבנק רשם ברבעון השני לשנת 2022 תוספת להון בסך של כ-59.5 מיליוני ש"ח, ברבעון השלישי לשנת 2022 רשם תוספת של כ-4.5 מיליוני ש"ח, ברבעון הרביעי לשנת 2022 רשם תוספת של כ-4.8 מיליוני ש"ח וברבעון השלישי לשנת 2023 רשם תוספת של כ-1.0 מיליוני ש"ח, כך שליוזם הדוח סך תוספת ההון שרשם הבנק עומד על כ-69.8 מיליוני ש"ח. בנוסף, מעביר הבנק לחברה אשראי צרכני המבוצע באופן שוטף. כתוצאה מכך, צפוי הבנק להגדיל את הונו בגין עסקה זו בסכומים נוספים עד לסך כולל של כ-76.0 מיליוני ש"ח. (סכום התוספת להון המצטברת בשים לב להיקף תיק האשראי הכולל אשר צפוי להיות מועבר לחברה הבת עד למועד האחרון שנקבע בהסכם והפרמיה המשולמת בגינתו), וצפייה, להערכת הבנק, להגדיל גם את יכולתם של הבנק והחברה הבת להציע אשראי לציבור, להגביר את התחרות בתחום האשראי הבנקאי ולהציף ערך לבעלי המניות.

הערכת הבנק בדבר הזרמת ההון הצפויה ובדבר יכולתו של הבנק להציע אשראי לציבור הינה מידע צופה פני עתיד, מידע זה יכול שלא להתממש בשל שינויים עשויים לחול בשל גורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

החברה הבת הוקמה לאחר שהתקבל אישור בנק ישראל להקמה ושליטה בחברה הבת, התקבלה החלטת מיסוי מוסכמת מרשות המסים אשר הסדירה את נושא המס בקשר להעברת פעילות האשראי הקמעונאי של הבנק לחברת בת והתקבל אישור רשות התחרות לפטור מאישור להסדר כובל לפי סעיף 14 לחוק התחרות הכללית, התשמ"ח-1988 (הפטור ניתן לתקופה קצובה בת 3 שנים ומותנה בהקצאת אמצעי שליטה לפניקס בשיעור של עד 19.99%).

במסגרת העסקה התקשר הבנק עם החברה הבת בהסכם למתן שירותי ניהול ותפעול, לפיו יעמיד הבנק לחברה את כלל שירותי הניהול והתפעול ויעמיד לה מקורות המימון הנדרשים לפעילותה.

ליום 30 בספטמבר, 2023 סך האשראי נטו בחברה הבת עומד על כ-1,642 מיליוני ש"ח לעומת כ-1,662 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2022. סך ההלוואה מחברה האם עומדת על כ-1,462 מיליוני ש"ח לעומת 1,486 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2022 וההון העצמי של החברה עומד על כ-192 מיליוני ש"ח לעומת 174 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022.

במהלך התקופה המדווחת לא חלו התפתחויות מהותיות בפעילות של החברות המוחזקות למעט האמור לעיל.

פרק 3 - סקירת הסיכונים

התפתחויות מהותיות בחשיפה לסיכונים ואופן ניהולם

פרוץ המלחמה ב-7 באוקטובר העלתה את הפוטנציאל לשינוי בפרופיל הסיכון של הבנק. תרחיש מלחמה הוא תרחיש הייחוס המורכב מבין תרחישי הייחוס שנקבעו. מידת אי הוודאות שאנו רואים הלכה למעשה, כחודש לאחר תחילת המערכה היא גבוהה מאוד ורמת הסיכון של המשק גדלה. אי הוודאות כרוכה במצב הבטחוני - אין לדעת כיצד תתפתח המלחמה, אילו זירות נוספות יכנסו לקרב (בעיקר, זירת החיזבאללה בצפון), ומה תהיה השפעתה על המדינה, המשק, תנאי המאקרו וכמעט כל גורמי הסיכון הרלבנטיים לפעילות הבנק.

פרק זה מתאר את הערכת הסיכונים של הבנק, נכון לחודש נובמבר 2023, כחודש וחיצי לאחר פרוץ המערכה. למידע נוסף, ראה פרק 1.5 ופרק 1.6 לדוח זה, וכן, דוח הסיכונים לציבור ל-30 בספטמבר, 2023.

אי הוודאות קיימת גם לגבי פעולות המדינה לסיוע לציבור, שבשלב זה, טרם ברור מידת השפעתן על התקציב והגרעון הממשלתי ועל פרופיל סיכון האשראי של הלקוחות ושל הבנק. דיווחים שונים מלמדים על כך שנכון לתחילת נובמבר, חלק לא מבוטל מכח העבודה במשק (כולל אנשי מילואים) אינם מועסקים ומספר העובדים שהוצאו לח"ת עלה בהתמדה מתחילת הקרבות ומגיע לפי ההערכות על עשרות אלפי עובדים. בשלב זה, פועל הבנק לפי מתווה הדחיה של התשלומים והקפאת תשלומים שגובש על ידי בנק ישראל ומספר הדחיות גדל מעת הפעלתו, אך, נכון למועד דוח זה, לא ברור עדיין מה תהיה השפעתו על פרופיל הסיכונים של הבנק. לפירוט על מצב ההקפאות, [ראה בהמשך פרק זה בטבלה 22](#). אי וודאות שונה מהגדרת סיכון. במצב של אי וודאות, אין לדעת איזה תרחיש יתממש, בעוד, שבמצב של סיכון, התרחישים זווהו, אך לא ברור מה הסיכוי שהם יתממשו. לפיכך, אי הוודאות המרובה יוצרת מצב לפיו הפוטנציאל לשינוי בפרופיל הסיכון של חלק מהסיכונים המהותיים של הבנק הוא גבוה. השינוי יכול להיות מהיר ודינאמי. אי הוודאות יצרה קשת רחבה של אפשרויות לשינוי בפרופיל הסיכונים, וזה חייב את הבנק להיערך למצב החדש. כדי להתמודד עם אי הוודאות מבצע הבנק הערכות סיכון שוטפות, וכחלק מהערכות סיכון אלה, הוא החליף או מגבד ברוב המקרים הערכות מודלים בהערכות מומחה, בהתאם להתפתחויות בפועל ותוצאות הניטור השוטף והערכת פרופיל הסיכון. בנוסף, והיות ועצמת אי הוודאות היא רבה, מפעיל הבנק תרחישי קיצון (תרחישים חמורים, כולל תרחישים הפוכים היוצרים מתווים שאינם בהכרח כלכליים וחותרים למטרה), במטרה לבחון את "רגישות" יעדי ההון, יחס כיסוי הנזילות, LCR ומדדים נוספים לאי הוודאות הקיימת, וזאת, בתדירות גבוהה יותר ובמגוון רחב יותר. הבנק פועל בראיה זו, מתחילת המלחמה.

פרק זה בנוי כדלקמן: ראשית, נתאר את הערכת הסיכון הכוללת של הבנק לאור אי הוודאות הקיימת, תוך התייחסות לפרופיל הסיכונים המהותיים לפעילות הבנק, וביניהם: המשכיות עסקית, אשראי, שוק וריבית, תפעולי, איסור מימון טרור ואיסור הלבנת הון, סייבר ועוד. לאחר מכן, ניתן מידע נוסף בתתי הפרקים על התפתחות פרופיל הסיכון שלהם וגורמי הסיכון המשפיעים עליהם. תתי הפרקים כוללים מידע לגבי התפתחות פרופיל הסיכונים בשלושת הרבעונים הראשונים של השנה, והם מתייחסים גם לפעולות שביצע הבנק בתיאום עם הנחיות בנק ישראל בגין מצב המלחמה- הגדלת הפרשות ויחס הכיסוי של הבנק, ההקפאות ועוד.

מיד עם פרוץ הקרבות הפעיל הבנק את תכנית ההמשכיות העסקית שלו בהתאם למתווה תרחיש המלחמה שקבע הבנק בעבר, ובתיאום עם הנחיות בנק ישראל. מתחילת המערכה נכון להיום, פועלים כל התהליכים העסקיים של הבנק באופן מלא. מערכות המחשוב של הבנק עובדות כנדרש.

עובדי הבנק פועלים ממשרדי הבנק ומהבית. תכנית ההמשכיות העסקית מופעלת באמצעות חמ"ל ייעודי, המבצע הערכות מצב שוטפות ופועל בהתאם להנחיות בנק ישראל ורח"ל (רשות החירום הלאומית). דוחות ייעודיים על מצב ההמשכיות העסקית - זמני מענה לציבור, מצב המזומנים במכשירים האוטומטיים, כח האדם המגוייס, ועוד מגוון פרמטרים, מדווחים באופן יומי לבנק ישראל ולהנהלת הבנק. הנהלת הבנק מבצעת הערכות מצב שוטפות, יו"ר הדירקטוריון מדווח יומית והדירקטוריון מעודכן והתכנס להערכת מצב כפי שגובשה על ידי הנהלת הבנק. התוכנית כוללת תשומת לב למשאב האנושי - מעקב אחר כח האדם המגוייס, במטרה לזהות יחידות שבהם יש עלייה משמעותית במספר המגוייסים היכולה להשפיע על תפקוד היחידה, וכן, מתבצעות פעולות שנועדו כדי לחזק את חוסן העובדים לאור האירועים שאנו חווים החל מהשבועה באוקטובר.

פוטנציאל השפעת המלחמה ואי הוודאות שיצרה על פרופיל הסיכון של הבנק היא גבוהה. הבנק הגביר את הבקרה של קווי ההגנה וחיזק את המשק ביניהם, כולל הצבת בקורות ייעודיות לניטור אירועים שאינם בשגרה (אנומליה) שיש להם סיכוי להשפיע על פרופיל הסיכונים של הבנק. נכון לרבעון השלישי של השנה וכן, ברבעון הרביעי (עד לאמצע נובמבר) בתוך מצב המלחמה, עמד הבנק בכל מגבלות תאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון, והערכת הסיכון של הבנק היא כי לא חל שינוי מהותי בשלב זה בפרופיל הסיכון של הבנק. מצב הבנק איתן, והוא נמצא הרחק מתוצאות מבחני הקיצון שביצע, שהניחו הנחות מחמירות לגבי גורמי הסיכון המשפיעים על פרופיל הסיכון, ובפרט, שיעור האבטלה. מנהל הסיכונים של הבנק מנהל שיחות שוטפות עם בנק ישראל לצורך הערכת פרופיל הסיכונים של הבנק בעקבות המלחמה.

החל מפרוץ המלחמה, התרחשו מספר שינויים שיש להם פוטנציאל השפעה על פרופיל הסיכון של הבנק, כשהעיקריים בהם: עלייה משמעותית ותנודתיות בשער הדולר (עלייה שהתמתנה בתחילת חודש נובמבר) - לבנק חשיפה נמוכה למטבע הדולר, כך שההשפעה הישירה של התנודתיות בו היא נמוכה. להורדת אופק הדירוג של המדינה הייתה השפעה נמוכה על הבנק. הבנק בחן גם פוטנציאל השפעת הורדת דירוג המדינה - ההשפעה הישירה של הורדת הדירוג (לו תתרחש) על הון הבנק איננה מהותית, אך להורדה בדירוג המדינה

יש השפעה על מצב המאקרו, על תשואות האגחים ועל מגוון גורמי סיכון הרלבנטיים לפעילות הבנק.

הון הבנק – התנודות בתשואות האג"חים בארץ ובחו"ל גרמו לירידה ביחס הון רוברד 1 של הבנק, והביאה לכניסה של יחס הון רוברד 1 לתוך שולי הביטחון שנקבעו ליחס הון רוברד 1. יחס הון רוברד 1 של הבנק נע במהלך הרבעון הרביעי, מעת פרוץ הקרבות, בין 10.22% ל- 10.30%, כפונקציה של התנודתיות בשיעורי תשואות האג"חים. נדגיש כי יעד יחס הון רוברד 1 של הבנק נקבע על ידי הדירקטוריון על 10%, ונוספו לו שולי ביטחון (של הדירקטוריון ושל ההנהלה) בשיעור של 0.25% ובסך הכל 10.25%. שולי הביטחון נקבעו ככרית למצבים כגון האירוע הנוכחי – אירוע חריג ומפתיע. בגין התנודתיות הרבה, אישר הדירקטוריון להנהלה לפעול בתוך שולי הביטחון עד ליחס הון של 10%. התנועה בתוך שולי הביטחון מעוגנת במדיניות הבנק ואישור הדירקטוריון איננו מאפשר להנהלת הבנק לנצל את שולי הביטחון לפעולות של הגדלת אשראי, חלוקת דיבידנד ועוד. שולי הביטחון אותגרו פעם נוספת, שכן בגין אי הוודאות הרבה, ובהתאם לדרישת בנק ישראל, הגדיל הבנק את ההפרשות שלו בשיטת CECL, כבר ברבעון הנוכחי והוא סיים את הרבעון ביחס הון רוברד 1 של 10.14%. הפרשות הבנק, שיש להן השפעה על יחס ההון, בוצעו תוך שימוש במתודולוגיה מוסדרת שאותגרה על ידי חטיבת הסיכונים, המבטיחה שיש לבנק יחס כיסוי מספק כנגד פוטנציאל הסיכונים באירוע בכל אחד מהענפים – אשראי לדיר, צרכני ומסחרי. ההפרשות בגין מצב המלחמה ("כרית המלחמה") גדלו בכל אחד מענפים אלו והסתכמו לכ- 24.3 מיליון שקלים, ויחס היסוי של הבנק (סך ההפרשה חלקי סך האשראי) גדל ברבעון האחרון מ- 1.20% ל- 1.34%. לפירוט ראה דוח הסיכונים לציבור ל- 30 בספטמבר 2023 [ובביאור 14 לדוח הכספי](#).

מבחינת הקיצוץ שערך הבנק (גם בעבר וגם בשל המלחמה), שכללו תרחישים קיצוניים מאוד אך גם תרחישים שהם חמורים אך סבירים לאור אי הוודאות הרבה, מלמדים כי בכל אחד מהם, הבנק ימשיך לפעול מעל יחס ההון הרגולטורי שנקבע לו, תוך שהוא מקטין בתרחישים אלה את הביצועים המתוכננים, יחסית לתכנית העבודה שלו, כפי שנקבעה טרום המלחמה. לבקשת בנק ישראל, הועברו אליהם על ידי הבנק (בדומה לכל הבנקים במערכת) שני תרחישים – תרחיש בסיס ותרחיש חמור אך סביר. הבנק מקפיד על ניטור יומי של יחס ההון. בעקבות חוסר הוודאות שנוצרה כתוצאה מתחילת המלחמה והשלכותיה העיקריות, פרסם המפקח על הבנקים ביום 12 בנובמבר, 2023 הנחיה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים. על פי הדרישה, על הבנקים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת דיבידנדים של תוצאות המלחמה ואי הוודאות. בהתחשב במצב הלימות ההון ויעדי וכן בתכנית להתפתחות העסקית הצפויה, החליט הדירקטוריון ביום 28 בנובמבר, 2023 שאין מקום בשלב זה לשינוי במדיניות השמרנית של הבנק. מועדי החלוקה יותאמו להתפתחות ולעמידה ביעד הלימות ההון. יחס המינור של הבנק גבוה מאוד והוא נמצא בצורה מובהקת בכל אחד מהרבעונים האחרונים, וגם, נכון למועד דוח זה מעל היחס שנקבע על ידי הדירקטוריון ושולי הביטחון שהגדיר גם ליחס זה.

נזילות – הבנק נכנס למצב המלחמה כאשר רמת הנזילות שלו גבוהה מאוד. זהו המצב של הבנק באופן מתמשך. מצב מדדי הסיכון מתחילת המלחמה ועד עתה ממשיכים ללמד כי הבנק שומר על רמת נזילות זו. יחס ה- LCR (יחס כיסוי הנזילות) עומד על ממוצע של כ- 200%, גבוה מעל מגבלת הדירקטוריון ושולי הביטחון שקבע וכל מדדי הנזילות הנוספים נמצאים ברמה גבוהה. זה כולל גם תרחיש קיצוץ ליחס ה- LCR שהועבר לבנק ישראל בסוף חודש אוקטובר לבקשתם (התרחיש מניח משיכת פקדונות בקצב הגבוה משמעותית ממצב השגרה, כפי שהם מחושבים ב- LCR). גם בתרחיש קיצוץ זה, ממשיך הבנק לפעול מעל היחס הרגולטורי שנקבע. במהלך השנה הגדיל הבנק את אחוז הפקדונות מהלקוחות הפרטיים על חשבון הפקדונות מתאגידים, תוך שהוא משכיל להציע הצעות ערך טובות ללקוחות הפרטיים (ובכך, גם להגדיל את המוניטין שלו). ואכן, מתחילת המלחמה, אנו עדים להמשך מגמת הצבירה המהיביר והמשך כניסת "כסף חדש" לבנק. נעיר כי בפועל יחס ה- LCR של הבנק גבוה מהיחס שצויין לעיל ומדווח. זה נובע מפעילות הבנק בפקדונות קצרים ממוסדיים, שכניסתם לבנק או הוצאתם ממנו משנים את ה- LCR באופן משמעותי (בגלל הגדרתו), ומבלי לשנות את סך הנכסים הנזילים של הבנק. מכאן, שבעת קיצוץ, והיות ויש לבנק או ללקוחות יכולת למשוך פקדונות אלה בפרק זמן קצר יחסית, יחס ה- LCR יעלה ואפילו באופן משמעותי (עקב היקף הפקדונות הללו בבנק). לפירוט נוסף, ראה דוח הסיכונים לציבור ל- 30 בספטמבר בפרק הנזילות. למרות הרמה הגבוהה של הנזילות, ובשל מגוון התרחישים האפשריים שיוצרת אי הוודאות הנוכחית, העלה הבנק את דירוג סיכון הנזילות בטבלת דירוג גורמי הסיכון מדירוג נמוך לדירוג נמוך בינוני. הבנק ממשיך לעקוב אחר התפתחות פרופיל הנזילות שלו ברמה יומית ותוך – יומית.

שווק וריבית – ניהול הנכסים וההתחייבויות מתבצע תחת מגבלות הדוקות, שנקבעו ברובן במונחי הון רוברד 1 באחוזים נמוכים יחסית. מרבית ההשקעות בתיק ההשקעות של הבנק הם בנכסים ברמת סיכון נמוכה, אולם עדיין יכולה להיות תנודתיות כפי שאירע בחודשים אוקטובר-נובמבר. ההשקעות הן באג"ח מדינה בארץ ובחו"ל, והאחזקה במניות מהווה אחוזים נמוכים מאוד מהתיק. הבנק איננו פעיל באופציות בהשקעות עצמיות (נוסטרו). עם זאת, אי הוודאות שיצרה המלחמה, הגדילה את פוטנציאל הסיכון, ואת מרחב התרחישים האפשריים כתוצאה מתנודות בגורמי הסיכון הרלבנטיים לסיכון השוק והריבית של הבנק, ובהם גורמי המאקרו, שעל פי הפערים בהערכות שיש בין התחזיות השונות (של חברות הדירוג ובנק ישראל) קיימת אי וודאות לגבי ערכיהם. הפעילות השוטפת של הבנק בנכסים והתחייבויות טרום המלחמה הגדילה את סיכון הריבית בתיק הבנקאי שלו, המהווה את עיקר תיק הבנק, בהיתן תיק קטן יחסית של השקעות. העלייה ברמת הסיכון השפיעה על מדדי סיכון הריבית במונחי שווי כלכלי (שווי הוגן), והשפעתה נמוכה יותר על המדדים האומדים את השפעת שינויים בריבית על ההכנסות של הבנק. מתחילת הקרבות, התנודתיות בתשואות האגחים בארץ ובחול, השפיעה על שווי של תיק ההשקעות של הבנק ועל קרן ההון, כפי שציינו לעיל. בנוסף, תנאי המלחמה, וכן מתווה ההקפאות הגדילו את אי הוודאות בנוגע לשיעור הפרעונות המוקדמים במשכנתאות. לשיעור זה השפעה על מבנה הנכסים וההתחייבויות של הבנק. מתחילת השנה, אנו חוזים בעלייה בשיעור זה, אך במצב הנוכחי, כפי שאנו צופים בפועל בשבועות האחרונים, חלה ירידה בשיעור הפרעונות

המוקדמים. מבנה הנכסים וההתחייבויות, כמו גם יחס הון רובד 1 של הבנק מושפעים גם ממכירת תיקי משכנתאות אותם מבצע הבנק כחלק מהאסטרטגיה העסקית של הבנק. הבנק בוחן גם בימים אלה, כחלק מתכנון ההון שלו, את התנאים בשוק לביצוע מכירה. בשל אי הוודאות במצב המלחמה הגדיל הבנק את דירוג סיכון השוק והריבית בטבלת גורמי הסיכון מדירוג נמוך לדירוג נמוך בינוני. הבנק ממשיך לעקוב אחר התפתחות פרופיל סיכון השוק והריבית ברמה יומית.

סייבר – במהלך השנים האחרונות פעל הבנק לשיפור משמעותי ביכולותיו לטיפול בסיכון הסייבר, שהפך להיות הסיכון ה – "מטריד" ביותר (על פי סקר שביצע בנק ישראל בקרב בכירים במערכת הפיננסית, וכן, בסקרים דומים בעולם). בשנה האחרונה חלה עלייה בתקיפות הסייבר על מדינת ישראל והמערכת הבנקאית, המובלות על ידי גורמים עויינים, בהם, כפי שדווח ברבעונים הקודמים, התקפות עומס על הבנקים ובהם, גם על הבנק. אגף הסייבר התמודד איתן בהצלחה. עם פרוץ המלחמה, ומתוך הבנה כי המלחמה איננה רק בשדה הקרב אלא גם במרחב הסייבר, הגביר אגף הסייבר את הניטור תוך שהוא מתמשש במגוון הכלים המתקדמים העומדים לרשותו, מפעיל את יחידות מודיעין הסייבר, ומקיים קשר ישיר לשם הערכת האיומים, עם יחידת הסייבר בבנק ישראל, מערך הסייבר הלאומי ויחידת ה – CERT הפיננסית. מתחילת המלחמה, אנו חווים הסלמה בתקיפות על המערכת הבנקאית ועל הבנק, שטופלו בהצלחה על ידי האגף. מנהל אגף הסייבר מדווח באופן שוטף למנכ"ל הבנק, למנהלת חטיבת המשאבים ולמנהל הסיכונים, על התפתחות האיומים והטיפול בסיכון הסייבר. לבנק ברור כי אי הוודאות עקב המצב איננה רק פיננסית, והוא נערך להתמודד עם תרחישי ואיומי סייבר נוספים, לו יתמששו. בנוסף, מפיץ אגף הסייבר באופן תדיר שורה של הנחיות לעובדי הבנק, להגברת המודעות לאירועי סייבר בפעילותם השוטפת, שפוטנציאל התמששותם בעת הנוכחית גבוה.

מעילות והונאות – לאגף הסייבר תפקיד משמעותי גם בכל הקשור לניטור הונאות. במהלך השנה הוכנסה לייצור מערכת לניטור אנומליות שפותחה על ידי אגף הסייבר בשיתוף חטיבת הסיכונים והגורמים העסקיים. מערכת זו יוצרת התרעות לפי ספים שנקבעו, KRI, למוקד טיפול במעילות והונאות שהוקם במחלקת סיכונים תפעוליים בחטיבת הסיכונים. החל מתחילת המלחמה ועקב העלייה בפוטנציאל סיכון ההונאות של גורמים המבקשים לנצל את המצב הנוכחי, הוצב בקר ייעודי במחלקת סיכונים תפעוליים העוקב אחר כל התרעה (אנומליה) המגיעה ממערכת הניטור. המערכת מנטרת גם פעילות הכרטיסים הנטענים של הבנק כדי למנוע שימושים לרעה בהם של אנשי החמאס מתוך הרצועה. איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור – עלייה בפוטנציאל סיכונים אלה. מחלקת הציאות הוסיפה בקורות יעדיות לשימושים בכרטיסים הנטענים והיא עורכת באופן שוטף בקורות מקיפות לשימושים בכרטיסים אלה בשיתוף מנהל המוצר, לאור פגיעה משמעותית בכמה עשרות לקוחות הבנק בעלי כרטיסים נטענים אשר עבדו בעוטף עזה וניזוקו במתקפה של השבעה באוקטובר. אותרו ניסיונות לשימוש בכרטיס גנוב אחד, ובוצעו הדיווחים הנדרשים. נוספו בקורות יעדיות לפעילויות עמותות, בדגש על עמותות שעשויות להיות בסיכון גבוה יותר לפעילות עבור ו/או מול תושבים פלסטינאים.

סיכון רגולציה, ציות והגונות – הבנק מטפל במתווה ההקלות שקבע בנק ישראל (נב"ת 251) שנועדו להקל על הפעילות עקב המלחמה, ובפרט, מתווה ההקפאות. הבנק פועל בהתאם להנחיות בנק ישראל, תוך מתן חוות דעת של היועצת המשפטית של הבנק, ובליווי של יחידת הציאות של הבנק הבוחנת את עמידת הבנק במתווים שנקבעו. מתווה ההקפאות הופעל בבנק בהתאם להנחיות בנק ישראל על כלל הלקוחות. הבנק מקפיד לנהוג בהגונות עם לקוחותיו, בפרט, בתהליכי הגבייה.

סיכון אשראי וריכוזיות אשראי – סיכון האשראי הוא הסיכון המהותי לפעילות הבנק, שכן השפעתו על היעדים העסקיים יעדי ההון של הבנק משמעותית. הסיכון תלוי בגורמי סיכון רבים ומגוונים, ביניהם: שיעור הריבית במשק, האינפלציה, האבטלה, שיעור הפרעונות המוקדמים ועוד. בשל העלייה באי הוודאות, גדל פוטנציאל השינוי בפרופיל סיכון האשראי וריכוזיות האשראי. ניהול תיק האשראי של הבנק (PORTFOLIO MANAGEMENT) מבוסס על אחוז גבוה מאוד של אשראי הניתן בגיבוי בטחונות. רמת הסיכון של הפעילות העסקית היא נמוכה יחסית בשגרה, כאשר הבנק איננו נותן אשראי לעסקים קטנים ובינוניים (להוציא, הקרן לעסקים בערבות המדינה). כתוצאה מתמהיל זה עולה שמידת הפגיעה בתיק בעת אירוע קיצון, קיימת, אך היא נמוכה יחסית לממוצע המערכת הבנקאית כפי שבא לידי ביטוי בתרחיש האחד שביצע בנק ישראל (ראה, סקירת המפקח לשנת 2022). עם פרוץ המלחמה, גברו האיומים – הכנסתם של הלויים הפרטיים נפגעה, חלקם בחל"ת, ולא ברור בשלב זה מה תהיה השפעת מתווה ההקפאות על הכשלים בתיק. קיים סיכון באי הוודאות הנוכחית להתפתחות אבטלה, שתעמיק את הפגיעה בלקוחות שנכנסו לאירוע, כבר שיחס ההחזר שלהם הורע, יחסית לאפריל 2022, מועד התחלת העלייה בשיעור הריבית במשק. מצב המלחמה השפיעה גם על סיכון העסקים במשק (שגם כך עלה בתקופה האחרונה, עקב עלייה בנטל החוב שלהם) ולפיכך, עלה פוטנציאל הסיכון בענף העסקים הקטנים והבינוניים, אולם לבנק אין פעילות מהותית בענף זה.

שיעור הפיגורים והכשלים במשכנתאות עלה מתחילת השנה, בשל הפגיעה ביכולת החזר של הלקוחות, תוצאת העלייה בשיעור הריבית במשק. למרות עלייה זו, שיעור הכשלים במשכנתאות עדיין נמוך, ובאותו אופן, שיעור המחיקות נמוך בגין העובדה שהבטוחה מהווה חלק מהאשראי. מתחילת המלחמה לא חל שינוי מהותי בפרופיל סיכון תיק המשכנתאות של הבנק. מדדי התיק, כמו שיעור ה – LTV (שיעור ההלוואה מערך הדירה) ושיעור ה – PTI (יחס החזר של הלוואה) עומדים במגבלות שנקבעו והם דומים לשיעורים במערכת. מתחילת המלחמה קטן שיעור הביצועים של הבנק, אולם מדדי התיק, כמו גם שיעור הכשלים (PD) וכן, שיעור ההפרשה הצפויה (הכפלת שיעור הכשל הצפוי בשיעור ההפסד בהיתן כשל בגין אי גבייה, LGD) דומים לאלה של הרבעון האחרון.

רמת הכשלים באשראי הצרכני סולו שחלקו בתמהיל האשראי הכולל נמוך יחסית, כ – 11%, עלתה בצורה משמעותית יותר מתחילת השנה, בגין הפגיעה ביכולת החזר של הלקוחות, והעובדה שהלקוחות ברובם, אינם לקוחות הבנק והבנק איננו הבנק הראשי או אפילו המשני לפעילותם. שיעור החדל"פים (חדלי פירעון) בתיק הצרכני עלה מתחילת השנה באופן

משמעותי, יש לו השפעה דומיננטית על שיעור הכשלים והמחיקות. מפרוץ המלחמה פרופיל סיכון תיק האשראי הצרכני נשמר על רמה הקרובה לזו של הרבעון השלישי. בהתחשב בעלייה בסיכון, לאחר תום הרבעון הגדיל הבנק את ההפרשות הקבוצתיות בנין אשראי זה כבר ברבעון השלישי. האשראי העסקי של הבנק מתבצע באמצעות הקרן בערבות המדינה (שהבנק נערך בימים אלה להפעלתה במסלול המלחמה) שהיא ברמת סיכון נמוכה, ובאמצעות מתן אשראי לחברות מימון בהיקפים שהוגבלו על ידי דירקטוריון הבנק. הבנק מקיים קשר שוטף עם חברות המימון ופעילותם בעת הנוכחית, מתבצעת ללא בעיות. עיקר האשראי ניתן לענף הנדל"ן והוא מתבצע בשנים האחרונות ברמת סיכון נמוכה יחסית. אשראי זה, מתנהל תחת מדיניות שמרנית של הבנק, ובפרט, מדיניות החיתום. מדדי התיק השונים מעידים על רמה נמוכה של סיכון, הכשלים והמחיקות אפסיים והסיכון נחלק עם חברות הביטוח השותפות למתן האשראי. הלווים ברובם, הם לוויים ותיקים ובעלי יכולת מוכחת. אי הוודאות עקב מצב המלחמה העלתה את פוטנציאל הסיכון באשראי לנדל"ן, בשל פוטנציאל השפעתה על מצב הענף ועל הלווים של הבנק בנדל"ן. הבנק ביצע מספר סריקות של מצב הלווים הללו, עם דגש על לוויים שקיבלו אשראי למימון קרקעות. נכון למועד דוח זה, לא נמצאו ממצאים מהותיים. הבנק ממשיך לנקוט מספר צעדים כדי לנטר את פרופיל סיכון האשראי שלו – מעבר לניטור יומי של תיק המשכנתאות (מעקב אחר פיגורים, כשלים, והשפעת ההקפאות), הידוק החיתום על האשראי הצרכני, והוא ממשיך לסרוק את לקוחות האשראי העסקי בצורה שיטתית וסדירה. בשל המצב, והצורך להפנות משאבים להפעלת תכנית ההמשכיות העסקית של הבנק, תוך התחשבות בצרכי היחידות באגף מערכות מידע של הבנק בהינתן כח האדם המגויס, הוקפאו מספר פרויקטים לתקופה של רבעון. הקפאתם בוצעה תוך תעדוף שלהם, בתיאום בין האגף ליחידות העסקיות. במהלך הרבעון השלישי המשיך הבנק בפעולות שביצע לחיזוק הטיפול שלו בסיכון התפעולי ובסיכונים הבקרה הפנימית השונים. חיזוק הטיפול כלל שיטות הערכה חדשות להערכת הסיכון, פיתוח בקורות נוספות ושדרוג פעילות קווי ההגנה השותפים לטיפול בסיכונים אלה. בחלק מהמקרים, פעולות הבקרה המבוצעות מעת המלחמה, ובפרט, השימוש במערך ניטור האנומליות ופיתוח בקורות ובסיסי מידע לטיפול באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרו, הופעלו מפרוץ המלחמה כדי לסייע בהערכת ומזעור סיכונים אלה. בהתאם להערכת הסיכונים של הבנק הורחב השימוש בהם על ידי הגדרת דוחות וחוקי ניטור חדשים. לפירוט, ראה תתי הפרקים הדנים בסיכון התפעולי וסיכונים בקרה פנימית בפרק זה וכן, דוח הסיכונים לציבור ליום 30 בספטמבר, 2023.

הבנק נדרש, כמו יתר התאגידים הבנקאיים, לכלול טבלת גורמי סיכון, ולהעריך את השפעתו של כל גורם סיכון על יעדיו העסקיים שנקבעו בתוכנית האסטרטגית ותוכנית העבודה, נכסיו של הבנק והמוניטין שלו. הערכת הסיכונים המפורטת [בטבלת גורמי הסיכון](#) בהמשך פרק זה משקפת את הערכת הבנק לגבי פרופיל הסיכונים שלו, לנוכח אי הוודאות בשל המלחמה. למידע נוסף אודות הסיכונים ואופן ניהולם ראה גם את הדוח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3, דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר, 2023 ומידע נוסף על הסיכונים המפורסם באתר האינטרנט של הבנק.

3.1 סיכון אשראי

סיכון האשראי הוא הסיכון שנובע מהסתברות שלווה או שקבוצת לווים לא יעמדו בהתחייבויותיהם לבנק, מה שיתבטא באי-תשלום הקרן ו/או הריבית ועקב כך ישחקו רווחי הצפויים של הבנק.

פעילות האשראי לציבור מנוהלת במספר מגזרים עיקריים הנבדלים ביניהם במאפייני הלקוחות והשירותים הבנקאיים הנדרשים להם וכן, ביחידה הארגונית האחראית לטיפול בכל אחד מסוגי הלקוחות:

מגזר משקי הבית, לקוחות בפעילות בינלאומית ולקוחות מסחריים נמצאים באחריות החטיבה הקמעונאית.

מגזר עסקי וליווי פרויקטים בנדל"ן (הנמצאת באחריות מחלקת סקטור הנדל"ן) כפופים לחטיבת נדל"ן ומוצרים בנקאיים.

מגזר מוסדיים וניהול פיננסי- כפופים לחטיבת אסטרטגיה וניהול פיננסי.

סיכון האשראי הוא הסיכון העיקרי של הבנק. הסיכון בא לידי ביטוי בפעילות בעיקר מול לקוחות קמעונאיים, כ-90% מהפעילות, אך גם מול לקוחות עסקיים ובפעילות הנוסטרו. על

מנת לנהל את סיכון האשראי מוגדרות בבנק מדיניות ניהול סיכונים אשראי ומדיניות אשראי המאשרות על ידי הדירקטוריון בתדירות שאינה פוחתת מתדירות שנתית.

מדיניות ניהול סיכונים אשראי קובעת את קווי ההגנה האחראים לניהול, בקרה וביקורת על סיכון זה, את עקרונות ומגבלות ניהול הסיכון, הכלים להפחתת הסיכון וכלי בקרה לניהול הסיכון. כמו כן, מתואר בה תהליך קביעת הסמכויות, תהליך הדיווח הסדור, דרכי הניטור של פרופיל הסיכון לנוכח תאבון הסיכון שנקבע, המודלים והמערכות המשמשות לניהול ובקרת הסיכונים והעקרונות לניהול הסיכון בעת קיצוץ. בנוסף היא מתווה את מדיניות מתן האשראי של הבנק ומפרטת את העקרונות למתן אשראי, כולל המגבלות (תאבון הסיכון) תהליכי הגבייה והביטחונות. במסגרת המדיניות נקבעים גם עקרונות וכללים לניהול תיק האשראי והבקרה עליו, במטרה לשמר את איכותו ולמצער את הסיכון הגלום בו. עקרונות אלה מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן אשראי ללווים הן ברמת הלקוח הבודד וקבוצת הלווים והן ברמת ענפי המשק וקווי העסקים, כאשר תיק האשראי למשכנתאות מפולח לפי המגזרים העיקריים הפועלים בו שיש להם השפעה על פרופיל סיכון התיק הכולל (החברה הערבית, החרדית והמגזר הכללי) והיא מתייחסת גם להיבטי ריכוזיות האשראי. השפעת היבטים אלה על הפעילות הקמעונאית של הבנק נבחנים גם לאור שינויים ברמת המאקרו כמו שיעור הריבית והאינפלציה. מתווה תרחישי הקיצוץ של הבנק המניחים עלייה משמעותית בשיעור האבטלה, הריבית והאינפלציה, ובוחנים את השפעת גורמים אלה על ריכוזיות תיק המשכנתאות, ממשיכים להצביע, כפי שצינו לעיל, על פגיעה בתיק, אך במידה שאיננה מסכנת את איתנות הבנק.

הבנק פועל במספר מישורים כדי לעקוב ולמצער את סיכון האשראי ככל שניתן, החל בשלב חיתום האשראי, אישורו, הביטחונות הנדרשים בהתאם למדיניות האשראי ותהליך הגבייה והנהלים הרלוונטיים למעקב ולבקרת השוטפות המבוצעות ביחידות העסקיות המהוות את קו ההגנה הראשון וביחידות הבקרה הייעודיות, כולל פעילות הבקרה המתבצעת על ידי הקו השני לפעילות הבנק, פונקציית ניהול הסיכונים. הבנק משקיע מאמצים רבים לשיפור המקצועיות והמומחיות של העוסקים במתן אשראי וניהולו וכן לפיתוח כלים ממוחשבים, מודלים לדירוג וחיתום אשראי ודוחות בקרה שסייעו בניהולו היעיל של התיק וסגמנטים שלו. כמו כן, הוכנסו שיפורים בתהליכי הגבייה והוטמע מנגנון לגבייה דיגיטלית. ברבעון השני של שנת 2022, עם הטמעת מערך חיתום צרכני חדש, המבוסס על טכנולוגיה מתקדמת ומודלים לחיתום מבוססי שיטות סטטיסטיות מתקדמות, עדכן הבנק את תהליך החיתום וקבע ריבית דיפרנציאלית לפי דירוג הלקוח.

הבנק ממשיך לפתח את מערך החיתום שלו, תוך הגברת השימוש בחוקים הבוחנים את פרופיל האשראי של הלקוח.

ממודל החיתום של הבנק הוחרגו כל המאפיינים ברמת הלקוח היכולים לעודד אפליה או אינם עומדים בחוק נתוני האשראי. קצינת הציות של הבנק מבצעת בדיקות תקופתיות על מנת לוודא כי אין חריגות ממדיניות הבנק. לצורך ניהול ובקרה של סיכון האשראי, הבנק עושה שימוש במספר מערכות ממוחשבות. מערכות המחשב מספקות כלי בקרה לקו ההגנה הראשון וכן לקו השני והשלישי, לאיתור ובקרת סיכונים אשראי. בנוסף, הגביר הבנק את יכולות הבקרה וניהול תיקי האשראי שלו, באמצעות פיתוח מנגנון דוחות המנטרים את פרופיל הסיכון של תיקי האשראי, לנוכח היעדים העסקיים ותאבון הסיכון. חלק לא מבוטל מדוחות אלה מופק בתדירות יומית, ומאפשר, ניהול דינאמי של התיק, ובנוסף, מאפשר ניטור זה יזהי מהיר של שינויים ברמת הסיכון של תיקי האשראי, לו יתרחשו בסביבת אי הוודאות הנוכחית והמתמשכת. עמדת הבנק היא כי הגברת תדירות הבקרה על פרופיל הסיכון, והעשרת דוחות הבקרה לגורמי ומדדי סיכון נוספים, מהווה נושא מהותי ביותר בעידן הנוכחי. רכישת תיקי אשראי צרכני אותם מבצע הבנק לפי האסטרטגיה שלו, מתבצעת בתהליך מוסדר, הבוחן את כל היבטי ההלוואות בצ'ק ליסט בהתאם למדיניות הבנק לטיפול במוצר חדש, כולל בחינה קפדנית של איכות התיק והסיכונים הכרוכים בפעילות. הצ'ק ליסט המלווה אותה נתון לאישור הנהלת ודירקטוריון הבנק. הבנק השלים הסדרה בנהלים ובמדיניות ייעודית את כל היבטי הטיפול במכירות תיקי משכנתאות, המתבצעים בהתאם להנחיות בנק ישראל. כחלק ממהלך זה, מבטיח הבנק באמצעות תהליך בחינה ייעודי כי פרופיל הסיכון של התיק לא השתנה באופן משמעותי עקב תהליך המכירה.

לבנק מספר מערכות פנימיות לדירוג לווים התומכות בקבלת החלטות אשראי: בתחום ליווי הפרויקטים משלבת המערכת פרמטרים מדוחות החשיפה של הפרויקטים, כגון בחינת קצב ההתקדמות, מצב הנזילות, שחיקת הרווחיות, שווי המלאי ועוד. באשראי קמעונאי מדורג הלקוח בהתאם למודלי דרוג המתבססים על מאפייני הלקוח בעת בקשת האשראי, בשילוב עם מידע המגיע מלשכת האשראי עמה עובד הבנק במסגרת חוק נתוני האשראי.

המודלים מתוקפים ומנטורים בהתאם למדיניות הבנק לתיקוף מודלים (סיכון מודל). כאמור לעיל, המהלך לעדכון המודלים באשראי הצרכני, מהווה חלק מראיית דירקטוריון והנהלת הבנק לשכלל את כלי המדידה, הדיווח והבקרה לשם קבלת מידע מקיף יותר המסייע בניהול סיכון האשראי והתאמת ריבית העסקה לסיכון הלקוח, ובכך, לתת ערך עסקי גבוה ככל שניתן והצעות ערך טובות יותר ללקוחות הבנק.

לשם ניהול ומזעור סיכון האשראי, ההנהלה שמה דגש על תהליכים שוטפים לניתוח הנתונים ולשיפור המדידה והבנק המשיך במהלך השנה לפתח דוחות ייעודים המאפשרים ניתוח פרופיל הסיכון של תיק האשראי וסגמנטים שלו בהתאם לגורמי הסיכון המשפיעים על פרופיל הסיכון. הבנק דורש שיעבוד בטחונות עבור סוגי אשראי מסוימים בהתאם למדיניות האשראי שאושרה. הבטוחה המרכזית הניתנת לבנק היא שיעבוד נדל"ן, כאשר מקדמי הביטחון שנקבעו לערכו של השעבוד יחסית להלוואה נקבעו בשמרנות בהתאם להנחיות בנק ישראל ומידת השמרנות של הנהלת ודירקטוריון הבנק, מה שממזער באופן משמעותי את פוטנציאל הסיכון ככל שמחירי הדיור ירדו. כמו כן, מתקבלים בבנק בטחונות נוספים: שעבוד רכב, פיקדונות וני"ע, ערבויות בנקאיות מצדדים שלישיים, ערבויות אישיות של ערבים לחוב ועוד. במדיניות הבנק נקבעו כללי הישענות על כל אחד מסוגי הבטוחות, בהתאם לאופי הבטוחה, סחירותה, מהירות המימוש והמעמד המשפטי של הבטוחה. הביטחונות מותאמים לנסיבות ההלוואה ולאיתנותו הפיננסית של הלווה. בנהלי הבנק נקבעו כללים לניהול הביטחונות ולעדכון ערכם.

בעקבות מלחמת "חרבות ברזל" עשוי מגזר האנשים הפרטיים להיפגע, וזאת, על רקע ההאטה בפעילות הכלכלית, הריבית הגבוהה במשק, עלייה בשיעור הלא מועסקים במשק וירידת השכר. כאמור לעיל, הבנק מנטר את פרופיל סיכון מגזר האנשים הפרטיים שלו באופן שוטף, על מנת לאתר הרעה בפרופיל זה, תוצאת ההיבטים שצוינו לעיל.

תיאור הגורמים הפעילים היוצרים, מנהלים ומבקרים את סיכון האשראי- קווי ההגנה

הבנק אימץ במסמך המדיניות עקרונות לניהול ובקרת סיכונים המבוססים על מעגל פיקוח ושלושה "קווי הגנה". מעגל הפיקוח כולל את הדירקטוריון ואת ועדותיו הרלוונטיות (ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ו-ועדת ביקורת), וכן את ההנהלה. קו ההגנה הראשון כולל את נוטלי ומנהלי הסיכון, ביניהם, ועדת האשראי הפנימית, מנהל החטיבה הקמעונאית, סקטור הנדל"ן, מוסמכי האשראי ויחידת הגבייה. קו ההגנה השני כולל את פונקציות ניהול הסיכונים בחטיבת הסיכונים בראשות מנהל חטיבת הסיכונים שמשמש כמנהל הסיכונים הראשי של הבנק והיא אחראית למתן חוות דעת בלתי תלויה על עסקאות אשראי העולות לאישור ועדת האשראי הפנימית (בסכומים הנמוכים משמעותית מהסכום שנקבע על ידי בנק ישראל), לטיפול במסמך מדיניות האשראי, למעקב אחר חובות מהותיים בהתאם להוראה 314A של בנק ישראל, ולתהליכי הערכת סיכון תפעולי וסיכוי בקרה פנימית בפעילות האשראי כולל מתן האשראי והגבייה, וזאת, באמצעות מחלקת סיכונים תפעוליים. מחלקת הציות הפועלת בתוך חטיבת הסיכונים אחראית לבקרת טיפול הבנק בסיכוי ציות, איסור הלבנת הון, איסור ומימון טרור, הוגנות ומניעת אפליה בעת הטיפול באשראי והיא אחראית בין היתר, להשלמת ביצוע בקרות ותהליכי הערכה לעמידת הבנק בהוראות הרגולטוריות ובפרט, בעקרונות שנקבעו לשמירת הוגנות ומניעת אפליה שהבנק מייחס להם חשיבות מרובה. בנוסף, כולל הקו השני גם את אגף הכספים של הבנק ואת החטיבה המשפטית האחראית למתן חוות דעת במהלך חיי עסקת האשראי, מעת חיתומה. קו ההגנה השני אחראי לפיכך, לבקרת מכלול הסיכונים הכרוכים בפעילות האשראי של הבנק, כולל סיכון תפעולי, סיכון ציות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, הוגנות וסיכונים נוספים, באופן התואם את הוראות בנק ישראל. הקו השלישי כולל את הביקורת הפנימית הפועלת לפי תכנית עבודה סדורה לביצוע ביקורת על פעילות האשראי, וכן, אחראית לביצוע תהליך להערכת אפקטיביות ניהול הסיכון (בכו הראשון ובקו השני). ראה גם את הדוח על הסיכונים- גילוי בהתאם לנדבך 3, דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר, 2023 ומידע נוסף על הסיכונים המפורסם באתר האינטרנט של הבנק.

הבנק המשיך להשתמש בכלים, במודלים, בתהליכים ובמערכות שתוארו לעיל על מנת לבחון את פרופיל הסיכון שלו, עם פרוץ המלחמה. הניטור השוטף באמצעות דוחות ייעודים הוגבר כדי לבחון כל התפתחות בסיכון תיק המשכנתאות וסיכון התיק הצרכני, וזאת, ברמה יומית. הבנק בוחן את מצב הפיגורים, הכשלים, ההפרשה הצפויה והמחיקות בתיקים אלה. במהלך חודש אוקטובר עד אמצע נובמבר, לא חל שינוי מהותי בפרופיל הסיכונים של תיקי אשראי אלה. רמת הביצועים במשכנתאות ירדה במעט, וירדה באופן משמעותי יותר באשראי הצרכני. שיעורי הכשל מפרוץ המלחמה עלו בצורה מתונה יחסית מסוף הרבעון ומדדי הסיכון של תיקים אלה הם כמעט ללא שינוי. חטיבת הנדל"ן ומוצרים מקיימת קשר שוטף עם לקוחותיה בכל מגוון פעילותה, בוחנת את מצב האשראי שלהם, ובמקרה הצורך, מסייעת תוך התאמת מסגרות, מתן הקפאות לפי מתווה בנק ישראל ועוד. לקוחות התיק העסקי של הבנק נסרקים באופן סדיר על מנת לבחון שינוי בפרופיל הסיכון שלהם. נכון למועד זה, לא חל שינוי מהותי באיכות האשראי של לקוחות החטיבה. הבנק הגדיל את ההפרשות שלו בשיטת ה- **CECL** בכל אחד מענפי הפעילות שלו, עקב מצב המלחמה. כתוצאה, גדלו יחסי הכיסוי בכל אחד מתיקי הבנק. ההפרשה בגין מצב מלחמה חושבה בהתאם למתודולוגיה הקיימת אך על בסיס הנחה כי קיים סיכוי גבוה בתרחיש הפסימי המניח שינוי משמעותי בגורמי המאקרו (במיוחד, באבטלה), יחסית למצב שגרה והעלאת יחס הכיסוי בגין תיק הנדל"ן של הבנק באופן משמעותי יחסית ליחס המזערי שהיה נהוג בשגרה (בגין שיעור הכשלים והמחיקות האפסי בפעילות זו), לאור אי הוודאות היכולה להשפיע על פוטנציאל הסיכון של פעילות זו. מתודולוגיה זו אותגרה בשיטות אלטרנטיביות, ביניהם, ההפרשה הצפויה, וכן, עודכן מבחן הקיצון של הבנק לתיק המשכנתאות - שיעורי הכשל במבחן קיצון זה עודכן עקב מצב המלחמה לשיעורים הגבוהים פי 3 לערך מהשיעור שלהם בשגרה ושיעור הגבייה בתיק הוקטן באופן משמעותי יחסית למצבו בשגרה. הבנק השתמש בתוצאות תרחיש מחמיר זה, כדי לוודא כי הפרשת ה- **CECL** הנוכחית שלו בתנאי אי הוודאות של המלחמה, קרובה בצורה מספקת לתוצאת מבחן הקיצון. לפירוט נוסף, ראה דוח הסיכונים לציבור ל- 30 בספטמבר 2023.

תיק המשכנתאות של הבנק, המהווה חלק עיקרי בהרכב תיק האשראי של הבנק, הוא נכס האשראי הבטוח ביותר, בשגרה, ולהערכתנו, גם במצב הנוכחי. במהלך השנה וחצי האחרונות, מעת שהחל מהלך עליית הריבית שהביא לפגיעה ביכולת ההחזר של הלקוחות, שיעור המחיקות של התיק כמעט שלא השתנה. זה נובע בעיקר, בשל העובדה שיכולת מימוש הביטחון היא גבוהה, שכן ערך ה- LTV הממוצע של הבנק הוא כאמור, 53% (וזאת, מבלי לקחת בחשבון את השפעת העלייה במחירי הדיור בשנים האחרונות, המביאה לשיעור LTV עדכני, נמוך משמעותית מערך זה), כשהפעילות ב- LTV גבוהה (מעל 70%) היא נמוכה. לפיכך, גם אם נניח ירידה משמעותית בשיעור מחירי הדיור בעתיד, לא תהיה פגיעה משמעותית ביכולת הגבייה/המימוש של הבנק, כפי שעולה גם מתוצאות מבחן הקיצון שצינו לעיל. שיעור הכשל במשכנתאות הוא נמוך יחסית, אם כי הוא עלה במהלך הרבעונים האחרונים, תוצאת השפעת עליית הריבית על יחס ההחזר של הלקוחות, PTI. הבנק עוקב אחר הסיכוי להתפתחות אבטלה עקב אי הוודאות ומצב המלחמה. להתפתחות מצב אבטלה בתיק המשכנתאות (וכן, בתיק הצרכני), יש פוטנציאל לפגוע ביכולת ההחזר של הלקוחות, לפגוע בסגמנטים שונים בתיק, בהתאם למגזרים בהם פועל הבנק או באזורים גאוגרפים שונים, ולהגדיל את שיעור הכשל בתיק. באופן דומה, תיתכן פגיעה נוספת בלקוחות האשראי הצרכני. מאידך, מתווה ההקפאות של הבנק, יש בו כדי להקל על הלקוחות, ולצמצם את שיעור הלקוחות הנכנסים לכשל במשכנתאות ובצרכני. לפיכך, מעת הפעלת מתווה ההקפאות עוקב הבנק ברמה היומית אחר מספר ההקפאות, סכומם והשפעתם על שיעורי הכשל בשני תיקים אלה. [טבלה מספר 22](#) להלן מלמדת על היקף ההקפאות לפי מספר ההלוואות שהוקפאו, סכום התשלומים שנדחו והיקף החובות הבעייתיים שהוקפאו. הדיווח מפולח לפי שני המעגלים שנקבעו במתווה ההקפאות (ראה, [פרק 1.6 לדוח זה](#)). מיום הפעלת המתווה ועד למועד דיווח הנתונים [בטבלה מספר 22](#) (ראה, הערת שוליים מספר 1 לטבלה), עבר זמן קצר מדי מכדי שניתן יהיה להסיק מסקנות על השפעת המתווה על פרופיל סיכון האשראי של תיק המשכנתאות והתיק הצרכני, אולם מהנתונים שהיא מציגה ניתן לראות כי רוב ההקפאות מגיעות מהמעגל השני, כי יש יותר לקוחות באשראי הצרכני שהקפיאו הלוואתם, יחסית ללקוחות המשכנתאות, וכן, כי חלקו של החוב הבעייתי מסך ההקפאות במעגל הראשון, גבוה מזה של המעגל השני.

טבלה 22 - חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במסגרת ההתמודדות עם מלחמת "חברות ברזל" (במיליוני שקלים):

מעגל ראשון ⁽¹⁾ - חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון למועד הדיווח ⁽²⁾				
חובות בעייתיים	סכום התשלומים שנדחו ⁽⁴⁾	מספר הלוואות	יתרת חוב רשומה	
-	0.6	16	32.7	עסקים
2.6	2.6	692	28.4	אנשים פרטיים - לא דיור
3.6	5.8	449	369.6	הלוואות לדיור
6.2	9.0	1,157	430.7	סך הכל

מעגל שני ⁽³⁾ - חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון למועד הדיווח ⁽²⁾				
חובות בעייתיים	סכום התשלומים שנדחו	מספר הלוואות	יתרת חוב רשומה	
-	2.2	52	184.9	עסקים
6.0	9.1	1,971	120.9	אנשים פרטיים - לא דיור
7.1	17.1	1,251	1,026.6	הלוואות לדיור
13.1	28.4	3,274	1,332.4	סך הכל

(1) הנתונים מעודכנים נכון ליום 24 בנובמבר, 2023.

(2) לפרטים נוספים אודות המתווה שפרסם בנק ישראל [ראה פרק 1.6](#).

(3) מעגל 1 - לקוחות שמתגוררים במרחק של עד 30 ק"מ מרצועת עזה, כוחות הביטחון שגוייסו ללחימה, אוכלוסייה שפונתה מביתה וקרובים של נרצחים, נעדרים והחטופים. מעגל 2 - יתר לקוחות הבנק.

(4) ללא חיוב בריבית או עמלות.

סיכון הריכוזיות הוא סיכון הנובע מהיעדר פיזור בתיק האשראי. במטרה לצמצם את פוטנציאל סיכון הריכוזיות פועל הבנק לפיזור תיק האשראי בין לווים רבים מענפי משק שונים. מרבית תיק האשראי הינו הלוואות לדיור ואנשים פרטיים - לא לדיור, יחד עם זאת, אשראי זה מפוזר בין סגמנטים שונים, מגזרים שונים ואזורי מגורים (גאוגרפיים) שונים. תיק המשכנתאות מהווה כ- 66% מהתיק. התיק הצרכני מהווה כ- 11% והאשראי המסחרי (כולל בעיקר, ליווי פרויקטים, קבוצות רכישה ומשכנתאות מסחריות) מהווה 23%. בשל חלקו של תיק המשכנתאות בסך תיק האשראי של הבנק, מדד הרפינדל - הירשמן (מדד המהווה אינדיקטור מקובל לרמת הריכוזיות) מלמד על ריכוזיות בינונית של הבנק, שרובה ככולה מיוחסת לענף המשכנתאות.

תיק המשכנתאות מפוזר בין שלושה מגזרים: החברה הערבית (33% מהתיק), החברה החרדית (24%) והמגזר הכללי (43%). ניתוחי הבנק בכל גורמי הסיכון, וכן, בפיגורים, בכשלים ובמחיקות מתבצעים ברמת מגזרים אלה, כדי לנטר את השפעת גורמי המאקרו על כל אחד מהתיקים. לאי הוודאות הנוכחית פוטנציאל השפעה על התפתחות סיכון זה, בעיקר, עקב השפעת רמת האבטלה ככל שתגדל והעלייה בשיעור הריבית על רמת הסיכון של האשראי הקמעונאי והבנת הבנק כי ריכוזיות נמוכה בעת שגרה, יכולה להתפתח לרמת ריכוזיות גבוהה יותר בעת קיצון, עקב פוטנציאל השפעת חלק מגורמי המאקרו הללו על חלקים גדולים מהאוכלוסייה הקמעונאית. לפיכך, הבנק בוחן באופן שוטף את חשיפתו למגזרי האוכלוסייה השונים ברמה של תתי-תיקים (שכן, יתכן והשפעת גורמי המאקרו תהיה שונה בין המגזרים השונים), ומבצע ניתוחי תרחישים וניתוחי רגישות לבחינת השפעת האבטלה וגורמי סיכון נוספים בתיק. כפי שציינו לעיל, הן התרחיש האחד של בנק ישראל והן התרחיש שביצע הבנק (תרחיש מיתון) אתגרו את תיק המשכנתאות כדי לוודא השפעת האבטלה על סיכון התיק. שני התרחישים המשיכו להעיד כי השפעת התרחיש לא תפגע בחוסנו של תיק המשכנתאות. הבנק השלים במהלך הרבעון הקודם, טרום המלחמה, תכנית מגירה הקובעת את צעדי ההנהלה הנדרשים לו יתפתח תרחיש מיתון, תוצאה של עלייה באבטלה, ולמצער את השפעת פוטנציאל אירוע שכזה המשלב בין סיכון אשראי לסיכון ריכוזיות אשראי. כאמור, הבנק ממשיך לנטר התפתחות סיכון זה עקב המלחמה והשפעת אי הוודאות שהיא יצרה על גורמי המאקרו השונים. ליום 30 בספטמבר, 2023 המגבלה הענפית הרגולטורית בגין חבות ענף בינוי ונדלן עומדת על 22% (בשל הוראת השעה, החלה עד ליום 31 בדצמבר, 2027). בפועל, המגבלה בבנק הסתכמה ב- 19.1%. ענף בינוי ונדלן כולל בתוכו את בינוי ונדלן-בינוי (אשראי לרכישת קרקעות לבנייה וליווי פרויקטים למגורים, כולל קבוצות רכישה) ואת ענף בינוי ונדלן-פעילות בנדל"ן (משכנתאות למטרות עסקיות בשעבוד דירות ונכסים מסחריים), כושר ספיגה נמוך מ- 30% בפרויקטים בשלב הבניה עומד על 1.2% מסך החבות של הפרויקטים בבניה, מה שמלמד על סיכון נמוך, בהתקיים תרחיש קיצון המשפיע על גורמי הסיכון הרלבנטיים לפעילות זו. 10 הלווים הגדולים של הבנק מהווים במהלך השנה האחרונה כ- 5% עד 5.5% מיתרת האשראי לציבור, המהווים כ- 60% מהון רוברד 1. ברשימת עשרת הלווים הגדולים כלולים קבוצת אי די אי חברה לביטוח וחברת אלבר קרדיט בע"מ, חברות SPV, שהבנק חשוף אליהם בעקבות רכישת תיקי אשראי לרכב. תיקי הרכב מפוזרים בין לקוחות פרטיים רבים. הלווים הגדולים בבנק כפופים למגבלה הרגולטורית של לווה בודד (15% מהון רוברד 1) וקבוצת לווים (25% מהון רוברד 1), בנוסף הבנק קבע מגבלות אפקטיביות בגין לווה בודד וקבוצת לווים, הבנק עומד בכל המגבלות. לבנק קבוצת לווים אחת בלבד עם חבות העולה על 10% מהון רוברד 1. חבות לקוח זה מהווה כ- 14% מהון רוברד 1 לעומת מגבלה רגולטורית של 120%. [לפרטים נוספים ראה בטבלה מספר 38 - התפלגות סיכון האשראי וחובות בעייתיים בענף בינוי ונדל"ן - בינוי](#). טבלאות מספר 23 - 27 להלן מציגות את איכות האשראי של תיקי הבנק. הן מלמדות על הרעה באיכות האשראי של תיק האשראי לדיור ותיק האשראי הצרכני ברבעון הנוכחי. [טבלה מספר 23](#) מלמדת כי חלה עליה (יחסית לסוף שנת 2022) בערכי סך כל הנכסים שאינם מציעים של הציבור, בעיקר בענף הפרטי, בגין המשך ההרעה והעלייה בשיעור הכשל, חדלי הפירעון והמחיקות בתיק האשראי הצרכני. העליות במסחרי ובדיור הן נמוכות מאוד. בנוסף, חלה עלייה של כ-36% בסך סיכון האשראי שאינו בדירוג ביצוע. [טבלה מספר 24](#) מלמדת על העלייה בחובות הלא צוברים באשראי לדיור (בצרכני ובמסחרי ללא שינוי). [טבלה מספר 25](#) מתייחסת להלוואות בדירוג. היא מלמדת על העלייה בפיגורים באשראי לדיור בכל עומקי הפיגור הנמוכים מ- 33 חודשים. ירידה חלה בפיגורים מעל ל-33 חודשים, סך הפיגורים של הלוואות מעל 90 ימים (הלוואות בכשל) עלה בכ- 20 מיליוני ש"ח. העלייה בפיגורים ובכשלים משקפת את העלייה ברמת הסיכון של התיק לדיור ברבעון הנוכחי יחסית לסוף השנה הקודמת, תוצאה של השפעת העלייה בשיעור הריבית במהלך השנה וחצי האחרונות שהרעה את יחס ההזר של חלק מלקוחות תיק המשכנתאות. יתרת החוב נטו בתום הרבעון השלישי עומדת על כ- 145 מיליוני ש"ח, עלייה של כ- 40 מיליוני ש"ח יחסית לסוף שנת 2022. טבלה מספר 26 מציגה את התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי CECL ואת יתרת ההפרשה בכל אחד מהרבעונים מתחילת שנת 2023 ובהשוואה לרבעונים המקבילים לשנת 2022. בשנת 2023 גבוהה יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בכל רבעון, יחסית לרבעון המקביל בשנת 2022. עלייה זו נובעת מהעלייה בביצועי הבנק בחלק מן הענפים בשנת 2023 יחסית לשנת 2022, ומהרעה באיכות האשראי לפרטיים, שהתבטא בעלייה גבוהה בשיעור הכשל והמחיקות של ענף זה. במהלך שנת 2023 חלה עלייה ביתרת ההפרשה הקבוצתית בכל רבעון, יחסית לקודמו. סך ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי עלתה מתחילת השנה ועד לתום הרבעון השלישי של השנה בכ- 48 מיליוני ש"ח. לבד מתוספת ההפרשה בגין המלחמה שבוצעה בכל אחד מהענפים, גם במקרה זה, מוסברת העלייה מתחילת השנה ועד לסוף הרבעון השלישי בעלייה מהאשראי לפרטיים, בסך של כ- 31 מיליוני ש"ח, ומהעלייה בסך ההפרשה הקבוצתית לאשראי המשכנתאות, הנובעת מהגידול בכשלים במהלך השנה. בענף המסחרי רמת ההפרשה היא יציבה יחסית ונמוכה. עיקר העלייה נובע מהפרשות "כרית המלחמה" בשיטת ה- CECL, [ראה טבלאות מספר 26 ו- 27 להלן](#).

טבלה 23 - ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור (במיליוני שקלים):

יתרת סיכון אשראי ליום								
31 בדצמבר 2022				30 בספטמבר 2023				
סה"כ	פרטי	דיור	מסחרי	סה"כ	פרטי	דיור	מסחרי	
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽¹⁾								
13,945.0	1,437.7	9,487.5	3,019.8	15,072.0	1,494.9	9,739.6	3,837.5	סיכון אשראי מאזני
2,281.5	83.9	1,344.5	853.1	2,197.2	87.6	1,249.6	860.0	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾
16,226.5	1,521.6	10,832.0	3,872.9	17,269.2	1,582.5	10,989.2	4,697.5	סך סיכון אשראי בדירוג ביצועי אשראי
סיכון אשראי שאינם בדירוג ביצוע אשראי:								
205.4	85.0	115.1	5.3	301.6	107.2	162.4	32.0	א. לא בעייתי
25.9	18.0	-	7.9	37.4	28.9	-	8.5	ב. בעייתי צובר
134.1	1.5	116.0	16.6	161.0	1.8	139.5	19.7	ג. בעייתי לא צובר
365.4	104.5	231.1	29.8	500.0	137.9	301.9	60.2	סך הכל סיכון אשראי מאזני
4.2	0.1	-	4.1	4.5	0.1	-	4.4	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾
369.6	104.6	231.1	33.9	504.5	138.0	301.9	64.6	סך סיכון אשראי שאינם בדירוג ביצועי אשראי
11.4	8.6	-	2.8	20.0	16.7	-	3.3	מזה: חובות צוברים, בפיגור של 90 ימים או יותר
16,596.2	1,626.2	11,063.1	3,906.8	17,773.7	1,720.5	11,291.1	4,762.1	סך סיכון אשראי כולל של הציבור⁽²⁾
מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים:								
134.1	1.5	116.0	16.6	161.0	1.8	139.5	19.7	א. חובות לא צוברים
-	-	-	-	-	-	-	-	ב. נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
134.1	1.5	116.0	16.6	161.0	1.8	139.5	19.7	סך הכל נכסים שאינם מבצעים של הציבור

1. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
2. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מוגבלות חבות של לווה.

טבלה 24 - פרטים בנוגע לתנועה בחובות לא צוברים (במיליוני שקלים):

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022				לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023				
מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	
8.1	122.3	1.5	131.9	19.4	127.2	1.9	148.5	יתרת אשראי לציבור לא צובר ליום 30 ביוני
13.7	3.7	0.1	17.5	1.5	13.7	-	15.2	אשראי שסווג כלא צובר במהלך הרבעון
-	(15.6)	-	(15.6)	-	(1.0)	-	(1.0)	אשראי שחזר לצבור הנכסות ריבית
-	-	-	-	-	-	-	-	אשראי שנמחק חשבונאית
-	(0.5)	-	(0.5)	(1.2)	(0.4)	(0.1)	(1.7)	אשראי שנפרע
-	-	-	-	-	-	-	-	אחר
21.8	109.9	1.6	133.3	19.7	139.5	1.8	161.0	יתרת אשראי לציבור לא צובר ליום 30 בספטמבר
								<u>*מזה: תנועה באשראי לא צובר בארגון מחדש</u>
-	7.9	1.5	9.4	-	5.5	1.9	7.4	יתרת אשראי לא צובר בארגון מחדש ליום 30 ביוני
-	8.8	-	8.8	-	0.7	-	0.7	תוספות במהלך הרבעון
-	-	-	-	-	(0.7)	-	(0.7)	אשראי שחזר לצבור הנכסות ריבית
-	-	-	-	-	-	-	-	אשראי שנמחק חשבונאית
-	-	0.2	0.2	-	-	(0.1)	(0.1)	אשראי שנפרע
-	-	(0.1)	(0.1)	-	-	-	-	אחר
-	16.7	1.6	18.3	-	5.5	1.8	7.3	יתרת אשראי לא צובר בארגון מחדש ליום 30 בספטמבר
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022				לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023				
מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	
5.7	123.1	1.7	130.5	16.6	116.0	1.5	134.1	יתרת אשראי לציבור לא צובר לתחילת שנה
17.4	31.7	-	49.1	4.3	50.6	0.4	55.3	אשראי שסווג כלא צובר במהלך השנה
(1.3)	(37.0)	-	(38.3)	-	(22.2)	-	(22.2)	אשראי שחזר לצבור הנכסות ריבית
-	-	-	-	-	-	-	-	אשראי שנמחק חשבונאית
-	(7.9)	(0.1)	(8.0)	(1.2)	(4.9)	(0.1)	(6.2)	אשראי שנפרע
-	-	-	-	-	-	-	-	אחר
21.8	109.9	1.6	133.3	19.7	139.5	1.8	161.0	יתרת אשראי לציבור לא צובר ליום 30 בספטמבר
								<u>*מזה: תנועה באשראי לא צובר בארגון מחדש</u>
-	8.5	1.7	10.2	-	6.9	1.5	8.4	יתרת אשראי לא צובר בארגון מחדש לתחילת שנה
-	9.8	-	9.8	-	2.1	0.4	2.5	תוספות במהלך השנה
-	(1.6)	-	(1.6)	-	(1.6)	-	(1.6)	אשראי שחזר לצבור הנכסות ריבית
-	-	-	-	-	-	-	-	אשראי שנמחק חשבונאית
-	-	-	-	-	(1.9)	(0.1)	(2.0)	אשראי שנפרע
-	-	(0.1)	(0.1)	-	-	-	-	אחר
-	16.7	1.6	18.3	-	5.5	1.8	7.3	יתרת אשראי לא צובר בארגון מחדש ליום 30 בספטמבר

טבלה 25 - הלוואות לדיור בפיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 (במיליוני שקלים):

יתרה ליום 30 בספטמבר 2023							
עומק הפיגור (מיליוני ש"ח)							
יתרות בגין הלוואות בפיגור	בפיגור של 90 ימים או יותר						בפיגור של 30 ועד 89 ימים
	סך הכל	סך הכל מעל 90 ימים	מעל 33 חודשים	מעל 15 חודשים ועד 33 חודשים	מעל 6 חודשים ועד 15 חודשים	90 ימים ועד 6 חודשים	
13.4	-	12.7	6.6	2.0	2.1	2.0	0.7
149.4	4.4	109.2	7.0	16.3	35.9	50.0	35.8
4.7	0.2	4.3	0.3	0.6	1.4	2.0	0.2
144.7	4.2	104.9	6.7	15.7	34.5	48.0	35.6
106.2	3.4	83.6	11.7	12.0	23.7	36.2	19.2

(1) הלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פירעון, ללא יותר על ההכנסה.

(2) הלוואות לדיור בפיגור מהוות כ-1.0% מתוך האשראי לדיור.

ניתוח הוצאות להפסדי אשראי והתפתחויות עיקריות בסיכונים האשראי

בתקופת הדוח נרשמה עלייה בהפרשה הקבוצתית בסך של כ-47.6 מיליוני ש"ח המורכבת מעלייה בהפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים אחר בסך של כ-30.8 מיליוני ש"ח ומהפרשה בגין הלוואות לדיור בסך של כ-9.6 מיליוני ש"ח. בנוסף נרשמה עלייה בהפרשה בגין אשראי מסחרי ורכישת תיקים בסך כ-7.2 מיליוני ש"ח. הגידול בהפרשה הקבוצתית בתקופת הדוח נובע בעיקרו מעדכון מקדמי התאמות איכותיות ומאקרו כתוצאה מהשינויים בסביבה הכלכלית, ומההשפעות הצפויות כתוצאה ממלחמת "חרבות ברזל". [לפרטים נוספים ראה פרק 4.1 מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים.](#)

טבלה 26 - תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי CECL

	2022			2023		
	סך הכל	פרטי	דיור	סך הכל	פרטי	דיור
יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2021	113.5	49.1	52.7	-	-	-
התאמה ליתרת פתיחה בשל השפעת היישום לראשונה	(8.3)	12.7	(16.0)	-	-	-
יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לתחילת שנה	105.2	61.8	36.7	157.3	93.7	44.7
השפעת שינוי ביתרת החוב	11.0	4.8	2.6	3.4	3.4	0.1
השפעות אחרות (1)	(0.1)	1.0	(1.4)	4.4	2.6	0.9
יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ליום 31 במרץ	116.1	67.6	37.9	165.1	99.7	45.7
השפעת שינוי ביתרת החוב	2.9	3.0	(0.8)	8.2	4.8	2.3
השפעות אחרות (1)	7.6	2.8	4.7	0.1	8.2	(0.2)
יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ליום 30 ביוני	126.6	73.4	41.8	180.6	112.7	47.8
השפעת שינוי ביתרת החוב	15.3	8.3	1.5	0.4	1.0	0.1
השפעות אחרות (1)	1.8	3.2	(2.2)	23.9	10.8	6.4
יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר (2)	143.7	84.9	41.1	204.9	124.5	54.3

(*) בנוסף, על פי ההוראה החדשה, בוטלו הכנסות ריבית בהלוואות לדיור בפיגור מעל 90 יום בסך של כ-4.2 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר, 2023.

לפרטים אודות הרכב והתפתחות הוצאות להפסדי אשראי ראה לעיל [בפרק 2.2 התפתחויות עיקריות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר.](#)

(1) עדכוני מח"מ, מקדמי התאמות איכותיות ומאקרו בעיקר כתוצאה מהשינויים בסביבה הכלכלית, ומההשפעות הצפויות כתוצאה ממלחמת "חרבות ברזל".

(2) מזה: יתרה של 0.4 מיליוני ש"ח בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטי ליום 30 בספטמבר, 2023.

טבלה 27 - שיעורי הפרשה מסיכון אשראי לציבור:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022				יתרה ליום 30 בספטמבר 2023				
סה"כ	אחר	דיור	מסחרי	סה"כ	אחר	דיור	מסחרי	
ניתוח אימת האשראי לציבור								
0.94%	0.10%	1.19%	0.56%	1.04%	0.11%	1.39%	0.53%	שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת האשראי לציבור
								שיעור אשראי שאינו צובר או בפיגור של 90 יום או יותר
1.02%	0.65%	1.19%	0.66%	1.17%	1.13%	1.39%	0.61%	מיתרת האשראי לציבור
1.15%	1.27%	1.19%	0.97%	1.32%	1.89%	1.39%	0.87%	שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור
								שיעור האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור
2.60%	6.78%	2.38%	1.15%	3.27%	8.45%	3.01%	1.72%	
ניתוח ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה של תשעה חודשים								
								שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של
0.55%	3.68%	0.09%	0.43%	0.85%	6.41%	0.08%	0.48%	אשראי לציבור
								שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של
0.17%	1.61%	-	-	0.47%	3.91%	0.01%	0.19%	האשראי לציבור
ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור								
1.14%	6.08%	0.50%	0.66%	1.34%	7.62%	0.54%	0.73%	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
								שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
121%	6247%	42%	118%	128%	6917%	39%	140%	שאינו צובר
								שיעור ההפרשה להפסדי אשראי, מיתרת האשראי לציבור
112%	928%	42%	101%	114%	673%	39%	120%	שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר
								יחס יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור
6	4	-	(193)	3	2	67	4	מהמחיקות נטו בגין אשראי לציבור

הערכת ההפרשה להפסדי אשראי בעקבות מלחמת "חרבות ברזל"

בהמשך למכתב פיקוחי מיום 9 בנובמבר, 2023 בנושא דגשים נוספים לדוחות לציבור לרבעון השלישי של שנת 2023, לפיו על הבנקים, בחישוב הפסדי האשראי הצפויים בדוחות לרבעון השלישי לכלול את ההשפעה הצפויה של מלחמת "חרבות ברזל" למועד הסמך למועד פרסום הדוחות, ולהגדיל בהתאם את סכומים שנכללו בהפרשה להפסדי אשראי, הבנק הגדיל את ההפרשה הקבוצתית בגין ההשפעה הצפויה של המלחמה בסך של כ-25 מיליוני ש"ח. בהערכת ההפרשה הקבוצתית בגין המלחמה הבנק הביא בחשבון תחזית של נתוני מאקרו כגון רמת האבטלה הצפויה, השפעה על מחירי הנדל"ן למגורים, תחזית ריבית בנק ישראל ופרמטרים נוספים. ראה להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעה לשינויים בשיעורי האבטלה ומחירי הנדל"ן למגורים ביחס לתחזית (גורמים עיקריים ששימשו בחישוב השפעת המאקרו על ההפרשה):

טבלה 28 – יחס הכיסוי בפועל ורגישות לשינויים באומדנים

ליום 30 בספטמבר 2023 ^(*)				
סך הכול	מסחרי ואחר	אנשים פרטיים - אחר	אנשים פרטיים - לידור	
206.7	27.5	124.5	54.7	יתרת ההפרשה ^(*)
15,426	3,752	1,633	10,041	יתרת האשראי לציבור
1.34%	0.73%	7.62%	0.54%	שיעור יתרת ההפרשה מתוך האשראי לציבור
שיעור ההפרשה להפסד בהנחה של:				
שינוי בשיעור האבטלה מול התחזית^(*)				
1.40%	0.77%	8.07%	0.54%	עליה של 1 נקודות האחוז
1.40%	0.77%	8.07%	0.54%	עליה של 2 נקודות האחוז
1.44%	0.79%	8.44%	0.54%	עליה של 3 נקודות האחוז
שינוי במחירי הנדל"ן למגורים מול התחזית^(*)				
1.35%	0.74%	7.62%	0.55%	ירידה של 5%
1.36%	0.75%	7.62%	0.57%	ירידה של 10%
1.37%	0.75%	7.62%	0.58%	ירידה של 15%

^(*) מזה 1.8 מיליוני ש"ח בגין הפרשה לסיכון אשראי חוץ מאזני.

⁽¹⁾ שיעורים בעיגול של 0.01 נקודות האחוז.

⁽²⁾ ניתוח הרגישות בוצע ביחס להשפעת שינויים היפותטיים קבועים בגורמים עיקריים אשר שימשו בחישוב ההפרשה.

הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL)

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה. ביום 28 במרץ 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב במסגרתו נדרש, בין היתר, ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי (ASU 2016-13). ביום 29 בנובמבר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפסדי אשראי צפויים", אשר כולל שילוב של הכללים החדשים בהוראות הדיווח לציבור. ההוראה קובעת כי על התאגידים הבנקאיים ליישם את התקן החדש החל מיום 1 בינואר 2022. המודל החשבונאי שיושם עד מועד תחולת ההוראה היה מבוסס על התהוות הפסד ראשוני בפועל – תוך הבאה בחשבון של הפסדים שהתהוו אך טרם נתגלו כבעייתיים במסגרת ההפרשה הקבוצתית. המודל החשבונאי החדש הוא צופה פני עתיד. בהתאם למודל החדש יש להכיר בהפסד הצפוי לאורך כל חיי ההלוואה כבר במועד מתן ההלוואה, משמע יש לתת ביטוי לאפשרות שהלווה יגיע למצב של חוסר יכולת לפרוע את חובו לאורך כל מח"מ ההלוואה. מטרת הכללים החדשים היא לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי של הבנק, באמצעות הקדמת רישום הפרשות להפסדי אשראי באופן שמחזק את אנטי המחזוריות בהתנהגות ההפרשות להפסדי אשראי, מבטיח כי לבנק יש הפרשות מספקות כנגד אירועים בעתיד, תומך בתגובה מהירה יותר של הבנקים להידרדרות באיכות האשראי של לווים, ובחיזוק הקשר בין ניהול סיכונים האשראי לבין האופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים ראה [באור 1 לדוחות הכספיים](#). הבנק מפעיל את מודל ה- CECL על פי ההנחיות של בנק ישראל. כחלק מחישוב ההפרשה, נדרש הבנק לחשב את המקדם ההיסטורי של הפרשות, לפני שיעודכן לעתיד על פי מח"מ ההלוואה, שינויים איכותיים במדיניות האשראי ובאופן ניהול סיכונים האשראי, שינויים כמותיים בפרופיל הסיכון של התיק והשפעות אפשריות של תנאי המאקרו על ההפרשות בעתיד. לחישוב המקדם ההיסטורי בחר הבנק בשיטה שמרנית, **REMAINING LIFE**, כאשר שיטה זו מסתמכת על שיעורי המחיקות שנצפו בעשר השנים האחרונות. כחלק מבדיקות מודל ה- CECL מאתגר הבנק את החישוב בשיטה זו באמצעות שיטה אלטרנטיבית, המתבססת על הנחות פחות שמרניות. נקודה זאת, והעובדה כי חישובי המודל מלווים בבקורות מקיפות ופעולות תיקוף, מבטיחים כי הבנק ביצע הפרשה שמרנית יחסית לפרופיל הסיכון שלו. על התהליך לחישוב ה- CECL הוטלו בקורות רבות, הכוללות תיקוף המודלים בהם משתמש הבנק לצורך החישובים ובקורות **SOX**.

כמו כן, בהמשך למכתב פיקוחי בנושא דגשים נוספים לדוחות לציבור לרבעון השלישי של שנת 2023, לפיו על הבנקים, בחישוב הפסדי האשראי הצפויים בדוחות לרבעון השלישי יש לכלול את ההשפעה הצפויה של מלחמת "חברות ברזל" למועד הסמוך למועד פרסום הדוחות, ולהגדיל בהתאם את סכומים שנכללו בהפרשה להפסדי אשראי, הבנק הגדיל את ההפרשה הקבוצתית בגין ההשפעה הצפויה של המלחמה בסך של כ-25 מיליון ש"ח. בהערכת ההפרשה הקבוצתית בגין המלחמה הבנק הביא בחשבון תחזית של נתוני מאקרו כגון רמת האבטלה הצפויה, השפעה על מחירי הדיוור, תחזית ריבית בנק ישראל ופרמטרים נוספים. בסיומו של החישוב, עלה יחס הכיסוי בכל אחד מענפי הפעילות של הבנק יחס כיסוי ההפרשה של הבנק עלה ל- 1.34%.

לחישוב ההפרשות, בוצע אתגור של חטיבת הסיכונים לתוספת ההפרשה בגין המלחמה ליחס הכיסוי בכל אחד מענפי הפעילות. אתגור זה השתמש בשיטות אלטרנטיביות כמו הפרשה צפויה (הכפלת שיעור הכשל הצפוי בשיעור אי הגביה בהינתן הכשל), ובתרחישי קיצון. השימוש בתרחישי קיצון בוצע על ידי העלאה של גורמי הסיכון (בעיקר, שיעורי הכשל) לערכים גבוהים מאוד יחסית למצבם הנוכחי. הם נועדו לבדוק מהו ההפסד הצפוי במצב קיצון, ולבדוק שהפסד זה קרוב בצורה מניחה את הדעת לתוצאת ההפרשה של הבנק בתקופה של אי וודאות.

בסיומו של תהליך האתגור, נמצאה תוספת ההפרשות בגין המלחמה יחס הכיסוי של הבנק הולמים את אי הוודאות השוררת נכון לעכשיו. לפירוט ראה דוח הסיכונים לציבור ליום 30 בספטמבר 2023.

טבלה 29 - להלן השפעת היישום לראשונה של הוראות ה-CECL על הפרשה להפסדי אשראי:

יתרה ליום 1 בינואר 2022	השפעת של הוראות CECL	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	
במיליוני ש"ח			
(בלתי מבוקר)		(מבוקר)	
			1. מאזן
12,194.5	(2.8)	12,197.3	אשראי לציבור
(106.1)	7.1	(113.2)	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי:
(6.4)	3.6	(10.0)	מזה: הפרשה להפסדי אשראי- תיק מסחרי
(38.5)	16.0	(54.5)	מזה: הפרשה להפסדי אשראי- הלוואות לדיוור
(61.2)	(12.5)	(48.7)	מזה: הפרשה להפסדי אשראי- אנשים פרטיים אחר
12,088.4	4.3	12,084.1	אשראי לציבור נטו
(2.2)	1.2	(3.4)	התחייבויות אחרות - הפרשה להפסדי אשראי חוץ מאזני
			2. הון עצמי
911.5	5.5	906.0	יתרת עודפים לפני השפעת המס
(1.9)	(1.9)	-	השפעת המס
909.6	3.6	906.0	יתרת עודפים, לאחר השפעת מס
			3. הלימות הון ומינף
10.7%	-	10.7%	יחס הון עצמי רובד 1
14.2%	-	14.2%	יחס הון כולל
6.3%	-	6.3%	יחס המינוף

לפרטים נוספים ראה [ביאור 1 לדוחות הכספיים](#).

טבלה 30 - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (במיליוני שקלים):

ליום 30 בספטמבר 2023										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾						סיכון אשראי כולל ⁽⁴⁾				
הפסדי אשראי ⁽⁵⁾										
יתרת	הוצאות	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	מזה:	
הפרשה	בנין	סיכון	סיכון	סיכון	סיכון	סיכון	סיכון	סיכון	סיכון	
להפסדי	הפסדי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	
אשראי	אשראי	לא צובר	לא צובר	לא צובר	לא צובר	לא צובר	לא צובר	לא צובר	לא צובר	
נטו	נטו	בעייתי ⁽⁶⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	
<u>פעילות לויים בישראל</u>										
<u>ציבור - מסחרי</u>										
7.2	(0.1)	6.0	7.6	7.6	1,289.5	1,982.2	12.0	1,942.5	1,986.5	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
4.1	-	1.6	9.6	12.9	1,528.8	1,551.3	12.9	1,538.4	1,551.3	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
16.2	5.2	5.4	2.5	7.7	562.2	711.4	7.7	756.8	764.5	שירותים פיננסיים
-	-	-	-	-	371.1	371.1	-	459.8	459.8	אחרים
27.5	5.1	13.0	19.7	28.2	3,751.6	4,616.0	32.6	4,697.5	4,762.1	סך הכל מסחרי⁽⁷⁾
54.7	0.6	6.3	139.5	139.5	10,041.5	11,291.1	139.5	10,989.2	11,291.1	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
124.5	48.1	78.9	1.8	30.7	1,632.8	1,720.5	30.8	1,582.5	1,720.5	אנשים פרטיים - אחר
206.7	53.8	98.2	161.0	198.4	15,425.9	17,627.6	202.9	17,269.2	17,773.7	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	293.7	293.7	-	1,877.2	1,877.2	בנקים בישראל וממשלת ישראל
206.7	53.8	98.2	161.0	198.4	15,719.6	17,921.3	202.9	19,146.4	19,650.9	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	77.3	77.3	בנקים וממשלות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	16.1	16.1	אחרים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	93.4	93.4	סך הכל פעילות בחו"ל
206.7	53.8	98.2	161.0	198.4	15,719.6	17,921.3	202.9	19,239.8	19,744.3	סך הכל

⁽¹⁾ סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾ - 15,719.6 מיליוני ש"ח, אג"ח - 1,820.5 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 2.5 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 2,201.7 מיליוני ש"ח.

⁽²⁾ אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

⁽³⁾ כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

⁽⁴⁾ סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

⁽⁵⁾ סיכון אשראי מאזני וחוסף מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

⁽⁶⁾ כולל הלוואות לדיור אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 86.2 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 67.3 מיליוני ש"ח.

⁽⁷⁾ כולל הלוואות המגובות בתזרים הלוואות רכב ואשראי למטרה כללית בסך 195.7 מיליוני ש"ח בגינם בוצעה הפרשה קבוצתית בסך של 12.9 מיליוני ש"ח.

⁽⁸⁾ החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה.

⁽⁹⁾ לפרטים אודות השפעת מלחמת "חרבות ברזל" ראה פרק 3 - סקירת הסיכונים וטבלאות 22 ו-28 לעיל.

יתרה ליום 30 בספטמבר 2022

הפסדי אשראי ⁽³⁾							
יתרת הפרשה	מחיקות	הוצאות בגין	מזה: סיכון	מזה: סיכון	מזה: דירוג	סיכון אשראי	
להפסדי	חשבונאיות	הפסדי	אשראי לא	אשראי	ביצוע	כולל ^{(2) (1)}	
אשראי	נטו	אשראי	צובר	בעייתי ⁽⁵⁾	אשראי ⁽⁴⁾		
							ציבור - מסחרי
1.4	0.1	0.8	5.8	10.0	1,669.9	1,685.1	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
2.8	-	1.0	9.8	11.5	1,015.4	1,026.9	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן ⁽⁷⁾
12.4	(0.5)	7.7	6.2	6.2	736.3	742.5	שירותים פיננסיים
1.8	-	1.8	-	0.1	237.6	237.7	אחרים ⁽⁸⁾
18.4	(0.4)	11.3	21.8	27.8	3,659.1	3,692.2	סך הכל מסחרי⁽¹⁾
45.5	-	5.7	109.9	109.9	10,904.2	11,090.7	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
84.9	13.9	37.0	1.6	18.7	1,602.0	1,620.7	אנשים פרטיים - אחר
148.8	13.5	54.0	133.3	156.4	16,165.2	16,403.5	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	949.7	949.7	בנקים בישראל וממשלת ישראל
148.8	13.5	54.0	133.3	156.4	17,114.9	17,353.2	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	74.0	74.0	בנקים וממשלות בחו"ל
-	-	-	-	-	24.3	24.3	אחרים בחו"ל
148.8	13.5	54.0	133.3	156.4	17,213.2	17,451.5	סך הכל

^(*) סווג מחדש.

⁽¹⁾ סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾ - 14,400.7 מיליוני ש"ח, אג"ח - 889.3 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 2.6 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 2,159.0 מיליוני ש"ח.

⁽²⁾ אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

⁽³⁾ כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

⁽⁴⁾ סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

⁽⁵⁾ סיכון אשראי מאזני וחוסך מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

⁽⁶⁾ כולל הלוואות לדירור אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 190.8 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 97.3 מיליוני ש"ח.

⁽⁷⁾ כולל הלוואות המגובות בתזרים הלוואות רכב ואשראי למטרה כללית בסך 297.0 מיליוני ש"ח בגינם בוצעה הפרשה קבוצתית בסך של 12.4 מיליוני ש"ח.

⁽⁸⁾ החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה.

ליום 31 בדצמבר 2022										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾						סיכון אשראי כולל ⁽²⁾				
הפסדי אשראי ⁽³⁾										
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי לא צובר	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: חובות	מזה: סך הכל	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	מזה: סך הכל	
1.2	-	0.6	5.3	5.4	1,108.3	1,798.2	9.5	1,783.4	1,798.2	פעילות לויים בישראל
2.5	-	0.6	9.9	12.6	1,031.7	1,055.3	12.6	1,042.7	1,055.3	ציבור - מסחרי
15.9	(0.1)	11.6	1.4	6.5	608.7	703.5	6.5	752.2	758.7	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
-	-	-	-	-	208.6	257.5	-	294.6	294.6	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן ^(*)
19.6	(0.1)	12.8	16.6	24.5	2,957.3	3,814.5	28.6	3,872.9	3,906.8	שירותים פיננסיים
49.0	-	9.2	116.0	116.0	9,718.6	11,063.1	116.0	10,832.0	11,063.1	אחרים ^(*)
93.7	24.9	56.8	1.5	19.5	1,542.2	1,626.2	19.6	1,521.6	1,626.2	סך הכל מסחרי ⁽⁷⁾
162.3	24.8	78.8	134.1	160.0	14,218.1	16,503.8	164.2	16,226.6	16,596.2	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	-	-	-	-	280.7	280.7	-	810.6	810.6	אנשים פרטיים - אחר
162.3	24.8	78.8	134.1	160.0	14,498.8	16,784.5	164.2	17,037.2	17,406.8	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	39.7	39.7	בנקים בישראל וממשלת ישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	24.0	24.0	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	63.7	63.7	בנקים וממשלות בחו"ל
162.3	24.8	78.8	134.1	160.0	14,498.8	16,784.5	164.2	17,100.9	17,470.5	אחרים בחו"ל

(*) סווג מחדש.

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾ - 14,498.8 מיליוני ש"ח, אג"ח - 679.8 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 6.1 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 2,285.8 מיליוני ש"ח.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(5) סיכון אשראי מאזני וחוסך מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(6) כולל הלוואות לדיור אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 180.5 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 103.4 מיליוני ש"ח.

(7) כולל הלוואות המגובות בתזרים הלוואות רכב ואשראי למטרה כללית בסך 266 מיליוני ש"ח בגינם בוצעה הפרשה קבוצתית בסך של 13.2 מיליוני ש"ח.

(8) החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה.

מאפייני וסיכוני תיק הלוואות לדיור

במהלך הרבעון השלישי שמר הבנק על רמת ביצועים במשכנתאות הדומה לתכנית העבודה. חלה עלייה בשיעור הכשל במשכנתאות, אך שיעור הכשל עדיין נמוך יחסית, ושיעור המחיקות (בהינתן הבטוחה) הוא נמוך מאוד. מדדי הסיכון של התיק (LTV, PTI) ושילוב ביניהם) ממשיכים לשמור על יציבות וערכם הוא בהתאם למדיניות ומגבלות הבנק. זו עדות לחוסנו של תיק המשכנתאות של הבנק, המהווה את חלקו העיקרי של תיק האשראי של הבנק, ופועל משכך, כדי להקטין את רמת הסיכון בכל תיק האשראי של הבנק. ברבעון השלישי לשנת 2023 חלה ירידה של כ- 3% בביצועי הלוואות לדיור לעומת רבעון קודם. שיעור יחס החזר להכנסה הממוצע עמד על כ-30%, נמוך במעט יחסית לרבעון הקודם (31%), וזהו בערכו לרבעון המקביל של שנת 2022. עלייה באחוז הביצועים המתבצעים ב-LTV הגבוהה מ- 60% ועד 75% ל- 24% לעומת 22% ברבעון הקודם. הבנת הבנק על סמך ניתוחי כשל שביצע היא כי פעילות ב-LTV בשיעורים מעל 60% כל עוד שהיא מוגבלת בשיעור של 75% על פי הנחיות בנק ישראל איננה מהווה גורם סיכון מרכזי לכשל, והשפעתה על שיעור המחיקה (LGD) במלאי הבנק גם היא נמוכה, בגין הגבלת ה-LTV על ידי בנק ישראל (כך שנדרשת ירידה משמעותית בשיעור מחירי הדירות על מנת שערך ההלוואה יהיה גבוה מערך הנכס), ובנוסף, בגין העובדה שה-LTV במלאי המשכנתאות של הבנק הוא לפי ה-LTV במקור, קרי, בעת החיתום, כאשר ה-LTV בפועל הוא נמוך יותר עקב העלייה המשמעותית בשיעור מחירי הדיור בשנים האחרונות, מחד וירידה ביתרת החוב מאידך תקופת ההלוואה הממוצעת בשנים ירדה במהלך הרבעון השלישי של 2023 ל-24.8 שנים (25.7 שנים ברבעונים הקודמים). נמשכת מגמת העלייה בהכנסת הלקוחות.

בהתאם למדיניות ניהול סיכונים האשראי, הבנק נוקט אמצעים שונים להפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדיור. הבנק קבע במסגרת מדיניות האשראי תאבון סיכון על פעילות האשראי לדיור בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. הפרמטרים העיקריים להגדרת תיאבון הסיכון בתחום הלוואות לדיור הינם: שיעור המימון (LTV), מיקום הנכס, יחס ההחזר מההכנסה (PTI) שהוא להערכת הבנק גורם עיקרי המשפיע על הכשל, מטרת ההלוואה ותקופת ההלוואה, וכן, יכולת המימוש של הנכס במקרה של כשל. הבנק מנטר באופן שוטף וברמה של תתי תיקים את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות לנוכח תיאבון הסיכון שקבע, כשהוא עוקב אחר את התפתחות הפרמטרים הללו והשפעתם על רמת הסיכון של תיק המשכנתאות או של סגמנטים שונים שלו באמצעות דוחות בקרה שחלקם מופקים ברמה יומית. ראיית הבנק היא כי הרעה בפרופיל סיכון האשראי של תיק המשכנתאות אינו נובע מגורם אחד בהכרח, וכי הקשר בין הגורמים אינו בהכרח ליניארי, ולפיכך, הוא מבצע ניטור אחר השפעתם של כלל גורמי הסיכון השונים על התיק. כחלק מההיערכות למגמת השינוי בריבית, בחן הבנק את השפעת שינוי של אחוז בריבית הפריים על יחס ההחזר של תיק המשכנתאות. בחינה זו העלתה כי שינוי של 1% בריבית תעלה את יחס ההחזר הממוצע בתיק בשיעור של 2%, כך שברמת יחס ההחזר הממוצע של התיק, השינוי בשיעור הריבית והמשך עלייתה, לא יביא לשינוי מהותי ביחס ההחזר הממוצע בתיק והוא יישאר בערכים הנעים סביב 30% בהתאם למדיניות הבנק, כפי שהוצג לעיל. הבנק בחן נקודה זו גם בעת ביצוע התרחיש האיחיד של בנק ישראל ברמת הלוואה בודדת בתיק, כשתוצאות התרחיש הפרטני אישרו את מסקנת הבנק. רמת ההון שהבנק שומר בהתאם להוראות בנק ישראל, כמו גם רמת ההפרשות השמרנית שקבע בשיטת ה-CECL מבטיחה להערכת הבנק, את איתנות התיק, גם לו יתפתחו תנאים שאינם בשגרה. הניטור מתבסס על ניתוח הביצועים לנוכח המערך הרחב של המגבלות (תאבון הסיכון) שקבע הדירקטוריון, בהתבסס על גורמי הסיכון המשפיעים על איכות התיק. מהלך זה של ניטור פרופיל הסיכון לנוכח תיאבון הסיכון מתבצע בתדירות גבוהה והוא נשען על יכולת הבנק לנהל את הסיכון בתיק המשכנתאות, לנטר סגמנטים שונים בתיק על מנת לעקוב אחר התפתחות הסיכון, כולל השפעת האינפלציה והריבית. בחודש דצמבר 2020 בנק ישראל עדכן את מגבלת תמהיל רכיב הפריים במשכנתאות (שהיה מוגבל לעד 33% מתמהיל האשראי). בפועל, המשמעות היא שניתן לקחת משכנתא, או למחזר קיימת, בתמהיל של עד 66% במסלול הפריים. שינוי זה הביא לעליה בשיעור הפירעונות המוקדמים ומחזורים בשיעור גבוה יחסית. הבנק מנטר באופן שוטף את הפירעונות המוקדמים והמחזורים שבתיק המשכנתאות שלו, ונמצא במהלך לשדרוג מודל הפירעונות הקיים. לפרטים נוספים ראה [ביאור 14 לדוחות הכספיים](#).

כפי שציינו, במהלך החודשים אוקטובר - נובמבר, כחודש וחצי לאחר פרוץ המלחמה, שומרים מדדי הסיכון של תיק המשכנתאות על רמה דומה לזו שהייתה בסוף הרבעון השלישי. מבדיקה, נכון לאמצע נובמבר, של גורמי ומדדי הסיכון בתיק (כולל מחזורים, קבוצות רכישה והלוואות לכל מטרה), עולה כי: יחס ה-PTI הממוצע במלאי התיק נע סביב ערך של- 29%, שיעור ה-LTV הממוצע בתיק (בעת חיתום) עומד על כ-53%, כאשר ערכים אלה שומרים על יציבות בכל מגזרי הפעילות. אחוז ההלוואות במלאי הבנק הנמצאות ב-LTV (בעת החיתום) הגבוהה מ- 60%, ובשיעור PTI הגבוהה מ- 40% הוא נמוך מאוד ועומד על כ- 2% בלבד. כ- 70% ממלאי תיק המשכנתאות של הבנק נמצא ב-PTI הנמוך מ- 35%, כאשר כ- 21% נמצאים בשיעור ממוצע הנע בין 35% - 40%. כשהתפלגות בין תתי התיקים השונים (חרדי, מגזר כללי, מיעוטים) נמצא בערכים הדומים מאוד לממוצע בכלל הנתונים. בגלל ירידה קלה בביצועים מתחילת המלחמה, עלה אחוז הביצועים במגזר המיעוטים, אולם שיעורם במלאי שומר על יציבות, לפי תכנית העבודה של הבנק. הבנק עוקב אחר השפעת מתווה ההקפאות על פרופיל סיכון התיק.

טבלה 31 - התפתחות ביצועי האשראי לדירור⁽¹⁾ ומדדי ביצוע עיקריים:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30/09/2022	31/12/2022	31/03/2023	30/06/2023	30/09/2023	
640	488	615	562	544	ביצועים במטבע ישראלי (במיליוני ש"ח)
1	1	-	-	-	ביצועים במט"ח (במיליוני ש"ח)
641	489	615	562	544	סה"כ ביצוע (במיליוני ש"ח)
(17%)	24%	26%	(8%)	(3%)	אחוז השינוי ביחס לרבעון קודם
59%	58%	53%	46%	42%	ביצועים בריבית משתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים
280	308	308	307	298	תקופת ההלוואה ממוצעת (בחודשים)
6,486	6,213	6,524	6,689	7,083	הכנסה נכפז בממוצע (בש"ח)
					התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור מימון הנכס (LTV)⁽²⁾
71%	76%	77%	78%	76%	60%-0%
29%	24%	23%	22%	24%	75%-61%
-	-	-	-	-	מעל 75% ⁽³⁾
					התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור החזר מהכנסה (PTI) בהלוואות למטרת מגורים⁽²⁾
30%	30%	31%	31%	30%	שיעור החזר מהכנסה (PTI) ממוצע
100%	100%	100%	100%	100%	40%-0%
-	-	-	-	-	מעל 40%
-	-	-	-	-	מזה: אחוז הביצועים בעלי שיעור מימון מעל 60%
					התפלגות מספר הסכמים על פי סכום ביצוע (באלפי ש"ח)
41%	41%	42%	42%	44%	0-500
38%	35%	36%	34%	33%	500-1,000
21%	24%	22%	24%	23%	מעל 1,000
822	834	963	911	841	סכום הסכמ ממוצע
					הלוואות בסך העולה על 2 מיליון ש"ח להלוואה:
26	12	29	22	28	מספר הלוואות
77	33	78	59	76	סכום כולל (במיליוני ש"ח)
					⁽¹⁾ הלוואות חדשות בלבד (לא כולל מיחזורים).
					⁽²⁾ הנתונים לפי דיווח 876 לפיקוח על הבנקים.
					⁽³⁾ נמוך מ-1%.

נכון ליום 30 בספטמבר, 2023 השפעת המלחמה טרם מקבלת ביטוי בנתונים לעיל.

טבלה 32 - מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיר (במיליוני שקלים):

יתרה ליום 30 בספטמבר 2023								
גיל ההלוואה (זמן שחלף ממועד מתן ההלוואה)								
סך הכל	10 שנים		3 חודשים עד			שיעור החזר		שיעור מימון
	ומעלה	5-10 שנים	2-5 שנים	1-2 שנים	שנה	עד 3 חודשים	מההכנסה הקבועה	
3,456.7	237.8	423.0	866.5	810.3	832.7	286.4	עד 40%	עד 45%
32.5	21.4	7.9	-	1.1	1.4	0.7	50%-40%	
14.5	10.4	2.5	0.1	-	1.5	-	80%-50%	
8.0	8.0	-	-	-	-	-	מעל 80%	
3,511.7	277.6	433.4	866.6	811.4	835.6	287.1	סך הכל	
3,049.0	405.1	337.4	859.4	637.2	553.5	256.4	עד 40%	60%-45%
33.7	21.8	3.8	3.1	1.8	3.2	-	50%-40%	
31.5	23.4	4.8	2.1	1.2	-	-	80%-50%	
17.1	12.1	4.6	0.4	-	-	-	מעל 80%	
3,131.3	462.4	350.6	865.0	640.2	556.7	256.4	סך הכל	
2,986.6	163.7	224.4	1,094.7	915.5	426.2	162.1	עד 40%	75%-60%
33.2	10.1	2.5	1.2	-	6.8	12.6	50%-40%	
16.3	9.9	2.2	0.9	3.3	-	-	80%-50%	
4.9	4.9	-	-	-	-	-	מעל 80%	
3,041.0	188.6	229.1	1,096.8	918.8	433.0	174.7	סך הכל	
345.9	22.7	12.4	109.2	119.2	55.6	26.8	עד 40%	מעל 75%
8.1	2.5	1.2	0.5	-	2.3	1.6	50%-40%	
1.9	1.0	0.9	-	-	-	-	80%-50%	
1.6	0.6	1.0	-	-	-	-	מעל 80%	
357.5	26.8	15.5	109.7	119.2	57.9	28.4	סך הכל	
10,041.5	955.4	1,028.6	2,938.1	2,489.6	1,883.2	746.6		סך הכל

⁽¹⁾ כאשר מדובר במיחזור הגיל הינו מיום ביצוע המיחזור.

⁽²⁾ שיעור המימון ושיעור החזר מההכנסה הקבועה (לדוגמא שיעור מימון מעל 60% מהווה 33% מהיתרה ושיעור החזר מעל 40% מההווה 1.8% מהיתרה) מוצגים למועד מתן האשראי המקורי ואינם משקפים שינויים בשווי הנכס, בשווי האשראי ובהכנסה הקבועה.

תהליך מתן אשראי לדירור

פעילות המשכנתאות כוללת בעיקר מתן הלוואות לדירור וכנגד שעבוד דירת מגורים לתושבי ישראל בבסיסי הצמדה שונים ועל-פי מגוון מסלולי ריבית ולתושבי חוץ במט"ח במטבעות עיקריים (בעיקר דולר ארה"ב, לירה שטרלינג ואירו). הבנק מבצע אשראי לחברה החרדית ולחברה הערבית והדרוזית, כמו גם למגזר הכללי, בהתאם למדיניות חיתום סדורה, ותחת תהליך בקרה וניתוח של יחידות שונות בבנק בקו הראשון ובקו השני.

מכירת תיקי אשראי לדירור

הבנק מספק שרותי ניהול ותפעול בגין שני סוגי הלוואות:

- א. תיקי הלוואות שנמכרו לגופים מוסדיים, אשר הבנק מנהל ומתפעל עבור הרוכשות את חלק התיק ההלוואות שנרכש על ידן, בתמורה לדמי ניהול, באופן ועל בסיס אותם כללים לפיהם הבנק מנהל ומתפעל הלוואות עבור עצמו, לרבות חלק התיקי ההלוואות שנתרו בבעלותו.
- היתרה המצטברת של תיקי אשראי שנמכרו ליום 30 בספטמבר, 2023 - כ- 2,676.6 מיליוני ש"ח (מזה כ-2,667.0 מיליוני ש"ח בהלוואות לדירור), מנוהל על ידי הבנק תמורת דמי ניהול. לבנק אין סיכון אשראי על חלק ההלוואות שנמכרו.
- ב. הלוואות מכספי ממשלה ובאחריותה לזכאי משרד הבינוי והשיכון ("להלן: "הלוואות תקציב") אשר ירתן ליום 30 בספטמבר 2023 עומדת על סך של כ-243.5 מיליוני ש"ח. לבנק אין סיכון אשראי על הלוואות התקציב.

ביחס להלוואות לדירור, אשר נמכרו לגופים מוסדיים בהתאם לאסטרטגיה העסקית של הבנק, נציין, כי בתאריך 6 באוקטובר, 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 3298 בנושא מכירת הלוואות לדירור ושיתופי פעולה להעמדת הלוואות לדירור. עיקרי ההוראה קובעים עקרונות לביצוע עסקת מכירה; סעיף 12 קובע כי התאגיד הבנקאי אינו רשאי לבצע בחירה סלקטיבית של ההלוואות ה"טובות" (Cherry picking) או של הלוואות "גרועות" (Lemon picking), סעיף 16 להוראה קובע כי תאגיד בנקאי ישמר לפחות 10% מכל הלוואה בעסקת המכירה, תיק ההלוואות יכלול הלוואות הנמצאות בתיק התאגיד הבנקאי 12 חודשים לפחות, טרם המכירה, סעיף 17 קובע כי סכום הלוואות לדירור שימכרו התאגיד הבנקאי, בתוספת הלוואות לדירור באחריות הגוף המוסדי בעסקת הסינדיקציה, לא יעלה על 10% מיתרת תיק ההלוואות לדירור (להלן "שיעור המגבלה"); עם זאת, קיימת אפשרות לחרוג מהאמור בכפוף לאישור המפקח על הבנקים. בנק ישראל אישר, ביחס לבנק, שיעור מגבלה של 25%. הבנק מוכר תיקים אלה בהתאם להנחיות בנק ישראל. נכון ליום 30 בספטמבר, 2023 היקף מכירת תיקי הלוואות לדירור כשיעור מיתרת תיק ההלוואות לדירור (כולל התיק המנוהל) עומד על כ- 21% בסך הכל מכר הבנק בשנת 2022 תיקים בהיקף של 1,216.9 מיליוני ש"ח.

ביום 6 במרץ 2023, מכר הבנק 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדירור שסכומו הכולל כ- 554 מיליוני ש"ח, הבנק הכיר ברווח (לפני מס) של כ- 14.1 מיליוני ש"ח בדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2023, בגין עסקה זו.

ביום 23 ביולי 2023, מכר הבנק 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדירור שסכומו הכולל כ- 371 מיליוני ש"ח, הבנק הכיר ברווח (לפני מס) של כ- 8.2 מיליוני ש"ח בדוחות הכספיים לרבעון השלישי לשנת 2023.

הבנק רואה במכירת תיקי אשראי חלק ממימוש האסטרטגיה העסקית לטווח הארוך שמטרתה ניהול מיטבי של ההון ומימוש פוטנציאל הצמיחה של הבנק ובכוננתו לפעול למימוש עסקאות אלו בעתיד תוך עמידה במגבלות הרגולטוריות, ככל שתהיינה.

פעילות מכירת התיקים מתבצעת תחת בקרה הבוחנת את השפעת המכירה על גורמי הסיכון השונים של התיק. תוצאות הבדיקה מעלות כי מכירת התיקים איננה משפיעה על פרופיל סיכון התיק האשראי של הבנק, בפרט, בשל העובדה שכ-96% מתיקי הלוואות לדירור של הבנק בוצעו בשיעור מימון שאינו עולה על 75% משווי הנכס, כ-66% מתיקי הלוואות לדירור של הבנק בוצעו בשיעור מימון שאינו עולה על 60% משווי הנכס ו-98% מתיקי הלוואות לדירור בוצעו בשיעור החזר שאינו עולה על 40%.

יש לציין כי במקביל למכירת תיקי האשראי המשיך הבנק להציג צמיחה בתיק האשראי לדירור (תוך עמידה במגבלות ההון), כך שלמכירות הנ"ל הייתה השפעה חיובית על רווחיות הבנק בשעה שלא הייתה להן השפעה שלילית מהותית על הכנסות הריבית העודפת. כמו כן הבנק הכיר ברווח ברזנטו ממכירת תיקי האשראי לדירור בסך כ- 247 מיליוני ש"ח בשנים 2019-2023. בנוסף, בהתאם להסכם ניהול שנחתם בין הצדדים, הבנק ניהל ויתפעל עבור הרוכשים את חלק התיק ההלוואות שנרכש על ידה, בתמורה לדמי ניהול.

טבלה 33 - מאפייני סיכון שונים בתיק הלוואות לדיור שנמכר (במיליוני שקלים):

התפלגות הלוואות לדיור ליום 30 בספטמבר 2023		שיעור החזר מהכנסה קבועה	שיעור מימון
הלוואות לדיור שנמכרו על יד הבנק	הלוואות לדיור במאזן הבנק		
58.2%	34.7%	עד 50%	עד 45%
0.5%	0.3%	מעל 50%	
58.7%	35.0%	סך הכל	
40.8%	30.7%	עד 50%	45-60%
0.5%	0.5%	מעל 50%	
41.3%	31.2%	סך הכל	
-	30.1%	עד 50%	75%-60%
-	0.2%	מעל 50%	
-	30.3%	סך הכל	
-	3.6%	עד 50%	מעל 75%
-	0.0%	מעל 50%	
-	3.6%	סך הכל	
2,667.0	10,041.5	סך הכל	

⁽¹⁾ כאשר מדובר במיחזור הגיל הינו מיום ביצוע המיחזור.

⁽²⁾ שיעור המימון ושיעור החזר מההכנסה הקבועה מוצגים למועד מתן האשראי המקורי ואינם משקפים שינויים בשווי הנכס, בשווי האשראי ובהכנסה הקבועה.

ליום 30 בספטמבר, 2023 שיעור הלוואות בפיגור בתיק הלוואות לדיור שנמכר עומד על כ- 1.3% בהשוואה לשיעור של כ- 1.4% מההלוואות לדיור במאזן הבנק.

סיכונים בתיק ההלוואות לאנשים פרטיים ללא הלוואות לדיור

טבלה 34 - יתרת האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור) (במיליוני שקלים):

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		
2022	2022	2023		
1,508.0	1,448.3	1,598.3		הלוואות צרכניות סולו
34.2	36.9	34.5		אשראי קמעונאי אחר ⁽¹⁾
1,542.2	1,485.2	1,632.8		סה"כ אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)
1,522.7	1,466.6	1,602.1		מזה: לא בעייתיים
1.5	1.6	1.8		בעייתי לא צובר
18.0	17.0	28.9		בעייתי צובר
1,542.2	1,485.2	1,632.8		סה"כ אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)
				שיעור האשראי שמשווג כבעייתי מסך האשראי לאנשים פרטיים
1.3%	1.3%	1.9%		(שאינו לדיור)
				(1) הרכב
6.0	5.3	4.8		יתרות עו"ש בחובה
28.2	31.6	29.7		אחר (רכב וכרטיסי אשראי)
34.2	36.9	34.5		סה"כ אשראי קמעונאי אחר

לפרטים נוספים אודות היקפי הלוואות בהם היו בקשות לדחיית תשלומים [ראה טבלה 22](#) - חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במסגרת ההתמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל".

טבלה 35 - התפלגות יתרות האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור) (במיליוני שקלים):

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		
2022	2022	2023	2022	
שיעור מסך הכול				
1,542.2	1,485.2	1,632.8		סה"כ אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)
				לפי תקופה ממוצעת שנותרה לסיום ההלוואה
4%	5%	3%		עד שנה
19%	21%	16%		משנה עד 3 שנים
30%	32%	28%		מ- 3 שנים עד 5 שנים
32%	31%	26%		מ- 5 שנים עד 7 שנים
16%	11%	27%		מעל 7 שנים
-	-	-		אחר ⁽¹⁾
				לפי גודל חבות לווה (באלפי ש"ח)
3%	3%	3%		עד 10
8%	7%	8%		מ 10 עד 20
18%	18%	17%		מ 20 עד 40
37%	39%	31%		מ 40 עד 80
19%	20%	19%		מ 80 עד 120
10%	9%	16%		מ 120 עד 150
5%	3%	8%		מ 150 עד 300
-	1%	-		מעל 300
				לפי סוג האשראי
99%	99%	98%		לוח שפיצר חודשי בריבית משתנה
1%	1%	2%		לוח שפיצר חודשי בריבית קבועה
				ביטחונות
1%	1%	1%		נכסים פיננסיים בבנק
1%	1%	1%		ביטחונות אחרים
98%	98%	98%		ללא בטחונות
				הכנסה קבועה לחשבון
90%	90%	90%		לקוחות אשראי שאינם מנהלים חשבון עו"ש בבנק עם הכנסה קבועה לחשבון ⁽²⁾
10%	10%	10%		לקוחות אשראי שמנהלים חשבון עו"ש בבנק עם הכנסה קבועה לחשבון

⁽¹⁾ כולל יתרת חובה עו"ש וכרטיסי אשראי לפירעון מיידי.

⁽²⁾ כניסתו לתוקף של חוק נתוני אשראי יאפשר לבנק ניטור שוטף של מאפייני סיכון הלקוח.

טבלה 36 - מחיקות חשבונאיות בגין אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור) (במיליוני שקלים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2022	2022	
40.3	26.0	60.7	מחיקות חשבונאיות
(15.4)	(12.1)	(12.6)	גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות
24.9	13.9	48.1	מחיקות חשבונאיות נטו
1.6%	1.2%	3.9%	שיעור המחיקות נטו מיתרת האשראי לסוף תקופה*

* במונחים שנתיים אפקטיביים

טבלה 37 - התפתחות ביצועי הלוואות צרכניות סולו ומדדי ביצוע עיקריים:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30/09/2022	31/12/2022	31/03/2023	30/06/2023	30/09/2023	
339	240	238	251	174	ביצועים במהלך התקופה (במיליוני ש"ח)
					שיעור ביצוע לפי תקופה מקורית של הלוואה
49%	49%	45%	47%	45%	עד 6 שנים
51%	51%	55%	53%	55%	מעל 6 שנים
6.8	6.8	7.0	7.0	7.1	תקופת הלוואה לפי תקופה מקורית ממוצעת (בשנים)
					שיעור ביצוע לפי סכמי הלוואות (באלפי ש"ח)
28%	31%	28%	27%	29%	עד 50
8%	7%	5%	6%	5%	בין 50 ל 60
6%	7%	6%	6%	4%	בין 60 ל 70
10%	6%	3%	3%	2%	בין 70 ל 80
48%	50%	57%	57%	59%	מעל 80
57	49	59	58	57	סכום הלוואה ממוצע (באלפי ש"ח)

* להסבר אודות השינויים בתקופת הדוח ראה להלן [בפרק מאפייני תיק האשראי ללקוחות הלוואות צרכניות סולו של הבנק](#).

מאפייני תיק האשראי וחיתום האשראי ללקוחות הלוואות צרכניות סולו

הלוואות צרכניות סולו ניתנות ללקוחות פרטיים, תושבי ישראל המבקשים לקבל אשראי לכל מטרה, לתקופה קצובה. עיקר האשראי ניתן, ללקוחות שמנהלים את חשבון העו"ש שלהם בבנק אחר, באמצעות ערוצים דיגיטליים ומוקדים או באמצעות סניפי הבנק. לקוחות אלו מדורגים על פי מודל החיתום ביום מתן הלוואה בבנק. מערכת חיתום האשראי כוללת את כללי מדיניות האשראי ואת מודל הדירוג ועל בסיסם מתקבלת המלצה לאישור האשראי. החל מעליית מאגר נתוני האשראי לאוויר, הבנק מסתמך בנוסף לאמור לעיל, גם על המידע המתקבל מהמאגר ודירוג האשראי המתקבל מהשלכה עמה פועל הבנק. בתחילת הרבעון השלישי לשנת 2022 השיק הבנק מודל חיתום חדש (כחלק ממערך החיתום שלו) מבוסס לימוד מכונה (MACHINE LEARNING) המסתמך על שורה של פרמטרים, ביניהם דירוג לשכת האשראי, יחס ההחזר, ההכנסה ועוד. בהסתמך על דירוג הלקוח, קובעת טבלת ההחלטה שערכיה נקבעו על פי מדיניות הבנק ותאבון הסיכון שאושר על ידי הדירקטוריון, את שיעור הריבית של הלקוח ואת תקופת הפירעון של הלוואה. מודל החיתום מאפשר לבנק לשפר את הצעת הערך ללקוחות, ולעקוב אחר דירוג הלקוח גם לאחר מתן הלוואה. הפעילות מאופיינת בפיזור רב של לקוחות אשר לכל אחד מהם ניתן אשראי בסכום נמוך יחסית ולכן אין לבנק תלות מהותית בלקוח בודד. מערך החיתום החדש של הבנק כמו גם מודל הדירוג נתונים למהלכי בקרה שוטפים ומקיפים. כחלק מתהליכים אלה מחשב הבנק את שיעור הכשל הכלכלי, PD, ואת שיעור ההפסד בהינתן כשל, LGD (שיעור אי הגבייה) ומשתמש בהם כדי לחשב את ההפרשה הצפויה (ההפרשה הכלכלית) בביצועים החדשים, בהסתמך על סולם הדירוג של המודל החדש.

הבנק ממשיך לבצע באופן שוטף עדכונים ושיפורים במערך החיתום והגבייה שלו.

טבלאות מספר 34 ו- 35 לעיל המתייחסות לאשראי לפרטיים שאינו לדיור מלמדות על המשך המגמה של מתן הלוואות ארוכות יותר ללקוחות הבנק. נדגיש, כי הלוואות אלה ניתנות ללקוחות בדירוג אשראי בינוני ומעלה, והן מסייעות ללקוחות להקטין את יחס ההחזר, עם כניסת מודל החיתום החדש של הבנק המאפשר מתן הצעות ערך טובות יותר ללקוח, החל מיולי 2022. הלוואה הממוצעת הניתנת ללווה היא בערך גבוה יותר. שיעור המחיקות של הבנק מאשראי זה נמצא בעלייה ברבעון האחרון, מהסיבות שפורטו לעיל. [טבלה מספר 37](#) להלן מציגה מגמה שההלוואות ניתנות לתקופה ארוכה יותר יחסית לעבר (7 שנים לעומת כ- 5.9 שנים ברבעון המקביל של שנת 2022), ובערך ממוצע של הלוואה גבוה יותר. בחודשים אוקטובר ונובמבר, כחודש וחצי לאחר פרוץ המלחמה, חלה ירידה בביצועים ונמשכה העלייה בשיעור הכשל באשראי הצרכני סולו, אולם ירידה זו התמתנה יחסית לשיעורה ברבעון השלישי של השנה. בשלב זה, קשה להעריך את השפעת מתווה ההקפאות על שיעור הכשל באשראי הצרכני סולו. הבנק ממשיך לנטר את התפתחות גורמי הסיכון בתיק, כולל שיעור הכשל, המחיקות שיעור החדל"פים (חדלי פרעון) והשפעת ההקפאות ודחיית התשלומים על פרופיל סיכון תיק האשראי הצרכני.

לפרטים אודות חובות אשר בוצע לגביהם דחית תשלומים במסגרת התמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל" [ראה טבלה 22 לעיל](#).

פיקוח ומעקב אחר מאפייני הסיכון

בבנק מבוצעים תהליכי בקרה וניטור הסיכון המדווחים להנהלה ולדירקטוריון באופן שוטף וביניהם:

- (1) דיווח ממצאי בקרות חיתום וניהול האשראי. דיווח זה מתבצע על ידי יחידת בקרת אשראי בחטיבת הסיכונים (קו ההגנה השני). ממצאי הבקרות עולות לדיון וועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק. חיתום וניהול האשראי. בקרות והערכות סיכון בקשר עם תהליכי מתן האשראי מדווחות באמצעות מחלקת סיכונים תפעוליים בחטיבת הסיכונים וכן, על ידי יחידת הפיקוח בחטיבה הקמעונאית. בקרות בקשר עם ציות, איסור הלבנת הון וכן, הוגנות ואשראי יזום מדווחות באמצעות קצינת הציות של הבנק, וכן, על ידי יחידת הפיקוח בחטיבה הקמעונאית. לבנק מודל הפעלה לביצוע בקרות קו ראשון וקו שני, כאשר בחלק מסניפי הבנק, הוצבו קציני פיקוח במשרה מלאה.
 - (2) מעקב ודיווח על שיעורי הפיגור וההפרשה מהפעילות, מעקב זה מתבצע בתנאי שגרה ובקיצון, באמצעות דוחות בקרה שוטפים וכן, על ידי מבחני קיצון המתבצעים ע"י הבנק.
 - (3) דיווח על מאפיינים ומגמות בתיק האשראי ועמידה בכל המגבלות שנקבעו במדיניות האשראי. דיווח זה המתבצע בחלקו ברמה היומית, עוקב אחר הביצועים בחיתום, ואחר דירוג החיתום של הלקוחות ברמת ערוץ ביצוע. תוצאות העמידה בתאבון הסיכון (פרופיל הסיכון לנוכח תאבון הסיכון) וכן, תוצאות מבחני הקיצון, מוצגות במסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק העולה לאישור ההנהלה, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.
- כפי שתוארו בדוח זה, פעולות הפיקוח והמעקב על תיקי האשראי של הבנק הוגברו מפרוץ המלחמה, והם עובו על ידי סריקה של לקוחות האשראי העסקי וניטור יומי של התפתחות פרופיל הסיכון בתיק המשכנתאות ובתיק הצרכני, כולל מצב ההקפאות. הניטור מתבצע באמצעות דוחות ייעודיים.

מאפייני אשראי למימון הקמת פרויקטי נדל"ן

הפעילות בתחום בינוי ונדל"ן מיועדת לליווי פרויקטי בניה למגורים בישראל ומעניקה מעטפת מימון מלאה ללקוח הכוללת בעיקר מימון רכישת קרקעות והקמת פרויקטים למגורים, פרויקטים בתחום ההתחדשות העירונית, הלוואות מזנין להשלמת חלק מההון העצמי לפרויקט וכן העמדת ערבויות לסוגיהן על פי צרכי העסקה. המימון להקמת פרויקטים למגורים, ניתן על פי רוב בשיטת הליווי בהתאם לצרכים הספציפיים של כל פרויקט ועל פי מאפייניו. בשיטת הליווי מופרד הפרויקט משאר פעילות הלקוח. לפרויקט נפתח חשבון ייעודי המשמש לצורכי הפרויקט בלבד ואליו מופקדים כספי התקבולים מרוכשי יחידות הדיור, ההון העצמי ואשראי הבנק. כספים אלו משמשים לביצוע הפרויקט ומשוחזרים לפי קצב התקדמות הבניה ע"פ דוחות מפקח מומחה. לבנק הסכמי שיתוף פעולה עם מספר חברות ביטוח למימון משותף של פרויקטים. במסגרת מימון פרויקט לבנייה מעמיד הבנק מסגרת אשראי כספי למימון הבניה, ערבויות ביצוע, ערבויות כספיות ובטוחות חוק מכר לרוכשים יחידות בפרויקט אשר מונפקות על ידי חברת הביטוח השותפה במימון הפרויקט. המקרקעין והתקבולים משועבדים לטובת הבנק.

שיתוף הפעולה עם חברות הביטוח כאמור (להלן: "מודל האופרטור"), מייצר לבנק ניצול מיטבי של ההון והשאת הרווחיות, תוך פיצור סיכונים האשראי ועמידה במגבלות רגולטוריות נדרשות. שיתוף הפעולה עם חברות הביטוח, כולל מספר סוגי אשראי או בטוחות המועמדים על ידי: העמדת בטוחות על פי חוק המכר; העמדת בטוחות לבעלי קרקע בעסקת קומבינציה ופינוי בינוי; ומתן אשראי כספי על פי מודל האופרטור.

מודל האופרטור בתחום הבניה והנדל"ן, מתבצע על פי העקרונות שלהלן:

הפרויקט נבחן ומאושר גם על-ידי מוסדות השותף הפיננסי; הביטוחנות בפרויקט הינם פרי-פסו, כאשר יחס החלוקה במקרה של מימוש הבטוחות נקבע מראש בין הבנק והשותף הפיננסי; יחס היקפי העמדת האשראי נשמר לאורך חיי הפרויקט. שחרור העודפים המתקבלים בגין הפרויקט ליזם, מבוצע על פי שיקול דעת הבנק על פי נוסחת שחרור עודפים המאושרת על-ידי הבנק והנכללת בהסכם שיתוף הפעולה.

ניהול הפרויקט על פי מודל זה, מבוצע על-ידי הבנק לפי שיקול דעתו ועל פי סטנדרטים בנקאיים מקובלים; דוחות המעקב בפרויקט מועברים על-ידי המפקח לבנק ולגוף הנוסף, כאשר הבנק מדווח לגוף הנוסף על אירועים חריגים בפרויקט.

תיק האשראי של הבנק מפוזר ולבנק אין תלות בלקוח בודד או בקבוצת לקוחות מצומצמת. יתרת האשראי של לקוחות הבנק אינה משיקה למגבלת לווה בודד הרגולטורית. פיצור התיק מתאפשר גם באמצעות שיתוף פעולה אסטרטגי של הבנק עם חברות ביטוח במתן אשראי כספי (מודל האופרטור) ובהנפקת פוליסות על פי חוק המכר (דירות) כאמור לעיל. הבנק מפעיל מנגנון לקביעת היקף ההון העצמי הנדרש בפרויקטים, הנגזר מקצב הביצוע והמכירות בפרויקט. המנגנון האמור מתמרץ הקדמת מכירות בפרויקטים ולפיכך מפחית את רמת הסיכון בפרויקטים.

הבנק מממן את הפרויקטים החל משלב רכישת הקרקע, דרך שלבי הבנייה השונים. ככלל, האשראי למימון קרקעות ניתן עבור קרקעות הזמינות לבנייה עד 24 חודש מיום מימון הקרקע. נכון ליום 30 בספטמבר, 2023 האשראי שניתן לפרויקטים שנמצאים בשלב קרקע מהווה 29% במונחי חבות מתיק הנדל"ן של הבנק.

הבנק מנהל נכון ליום 30 בספטמבר, 2023 סך של 271 פרויקטים בהיקף כולל של כ-12 אלפי יחידות דיור, מתוכם בכ-144 פרויקטים הפעילות, לרבות היקפי המימון, בשיתוף פעולה עם גופים מוסדיים. כמו כן, היקף התיק המנוהל הינו כ-11.7 מיליארדי ש"ח, מזה כ-2.0 מיליארדי ש"ח באחריות הבנק והיתרה באחריות הגופים המוסדיים.

נכון ליום 30 בספטמבר, 2023 האשראי שניתן לפרויקטים בבניה פעילה באזור מרכז הארץ מהווה 40% במונחי היקפי אשראי מתיק הנדל"ן של הבנק, 18% בירושלים רבתי ו-42% בשאר הארץ.

במהלך תקופת הדוח חל שינוי בהיקף ובתמהיל החשיפות בעיקר כתוצאה מגידול בביצועי אשראי לפרויקטי נדל"ן למגורים בשלבי הבנייה, כמפורט בנתוני [טבלה 38 להלן](#).

חלה האטה במכירות בפרויקטים ברבעונים קודמים ועם פרוץ המלחמה מגמה זו התחזקה. עם פרוץ המלחמה, נעצרה הבניה במרבית הפרויקטים, בחלק מהפרויקטים המשיכו לעבוד עם פועלים זרים. ככל שעוברים הימים, יותר פרויקטים מחדשים את העבודה באתר, אך לרוב בקצב ביצוע חלקי.

נבחנו מסגרות האשראי למימון ביצוע הפרויקטים המלווים והצורך בהגדלתן בשיתוף הלקוחות. צורך זה נובע עוד מההאטה שהענף חווה בשנה האחרונה. הגושו מספר בקשות כאמור אשר נבחנו על ידי הבנק, לרבות מצב המכירות ותזרים הפרויקט, והובאו לדיון בוועדת האשראי.

כלל הלוואות הקרקע נבחנו במטרה לבחון האם יש צורך בהפרשה ו/או לאפשר דחייה של תשלום הריבית הרבעונית הקרוב. דחייה כאמור מבוצעת באופן פרטני, ככל שמגיעה פנייה מלקוח, ולא באופן גורף. עד כה אושרו בקשות דחייה ב-5 הלוואות כאשר שיעור המימון בכולן, לרבות הריבית שתידחה, אינו עולה על 80%.

התפלגות סיכון אשראי וחובות בעייתיים בענף בינוי ונדל"ן:

טבלה 38 – התפלגות סיכון אשראי וחובות בעייתיים בענף בינוי ונדל"ן (במיליוני שקלים):

שיעור	ליום 31 בדצמבר 2022					ליום 30 בספטמבר 2023					
	מזה:	סך הכל	מסגרות	לא	אשראי	מזה:	סך הכל	מסגרות	לא	אשראי	
שינוי	אשראי	סיכון	לא	אשראי	אשראי	אשראי	סיכון	לא	אשראי	אשראי	
בסיכון	בעייתי	אשראי	מנוצלות	ערבוביות	לציבור	בעייתי	אשראי	מנוצלות	ערבוביות	לציבור	
האשראי											
%	במיליוני ש"ח										
2.0	-	530.9	49.8	28.9	452.2	-	541.5	70.2	15.6	455.7	אשראי לרכישת קרקעות לבנייה
30.8	9.3	923.1	270.7	225.9	426.5	11.6	1,207.3	310.0	251.1	682.2	ליווי פרויקטים למגורים
(45.9)	-	284.4	103.4	0.5	180.5	-	154.0	67.3	0.5	86.2	קבוצות רכישה
40.0	0.2	59.8	10.7	-	49.1	0.4	83.7	18.3	-	65.4	אחר
10.5	9.5	1,798.2	434.6	255.3	1,108.3	12.0	1,986.5	465.8	231.3	1,289.5	סך הכל-בינוי ונדל"ן - בינוי
47.0	12.6	1,055.3	23.6	-	1,031.7	12.9	1,551.3	22.5	-	1,528.8	סך הכל-בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
24.0	22.1	2,853.5	458.2	255.3	2,140.0	24.9	3,537.8	488.3	231.2	2,818.3	סך הכל-בינוי ונדל"ן - בינוי ופעילות בנדל"ן

ענף בינוי ונדל"ן כולל בתוכו את בינוי ונדל"ן-בינוי ואת ענף בינוי ונדל"ן-פעילות בנדל"ן. סעיף בינוי ונדל"ן - בינוי מתייחס לאשראי לרכישת קרקעות לבנייה וליווי פרויקטים למגורים. סעיף בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן מתייחס למשכנתאות למטרות עסקיות ושיעבוד דירות ונכסים מסחריים. ליום 30 בספטמבר, 2023 המגבלה הענפית הרגולטורית בגין חבות ענף בינוי ונדל"ן עומדת על 22% (בשל הוראת השעה, החלה עד ליום 31 בדצמבר, 2022). בפועל חבות הבנק בניצול המגבלה עמדה על 19.1%.

נכון ליום 30, בספטמבר 2023 סך סיכון האשראי בתחום הבינוי גדל בשיעור של כ-10.5% ביחס ליום 31 בדצמבר, 2022. הגידול נובע מאשראי הניתן ליווי פרויקטים למגורים ובמסגרות לא מנוצלות לצד קיטון ביתרת המסגרות הלא מנוצלות והאשראי הניתן לקבוצות רכישה. סך סיכון האשראי בתחום פעילות בנדל"ן, הניתן למטרות עסקיות בשעבוד דירות ונכסים מסחריים, גדל בשיעור של כ-47% ביחס ליום 31 בדצמבר 2022. עיקר הגידול נובע מהמשך צמיחה בפעילות האשראי למטרות עסקיות בשעבוד דירות מגורים אשר מהווה את מרבית הגידול בתחום זה. לעניין השפעת ההוראה של הפיקוח על הבנקים בנושא "עדכון הוראה 203 - מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי" במסגרתו נקבע כי יש לשקלל משקל סיכון של 150% על הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV).

השפעת ההוראה על הבנק אינה מהותית, לפרטים נוספים [ראה בביאור 10 לדוחות הכספיים](#).

מאפייני אשראי עסקי אחר

בתחילת שנת 2022 החל הבנק להעניק אשראי עסקי למימון פעילות חברות מימון העוסקות במתן אשראי. הפעילות מתמקדת בחברות בצמיחה המציעות אשראי בתחומים בהם לבנק יש מומחיות, בעדיפות לחברות בהן קיימת פעילות סינרגטית לפעילות הבנק עם פוטנציאל לשיתופי פעולה. בנוסף, בשלהי שנת 2022 החל הבנק להעניק אשראי לעסקים קטנים ובינוניים בערבות המדינה. פיתוח פעילות האשראי לעסקים קטנים ובינוניים בא כמענה לתחרות בקווי העסקים הקיימים, בשל הרצון של הבנק להרחיב את פעילות האשראי העסקי בצורה זהירה ומדורגת, תוך הגדלת הפיזור בפעילות הבנק וקבלת ביטחונות הולמים לסיכון. בשלב ראשון הוחלט להתחיל את פעילות האשראי העסקי לתאגידים ועוסקים מורשים במסגרת הקרן להלוואות לעסקים קטנים ובינוניים בערבות המדינה. האשראי יתפרס בין עסקים בשלבי חיים שונים ביניהם עסקים בצמיחה במגוון ענפים, בעדיפות לעסקים פעילים אך גם לעסקים בהקמה.

במדיניות האשראי לחברות מימון ולעסקים קטניים ובינוניים בערבות מדינה נקבעו העקרונות למתן האשראי וגיזור הסיכונים, הבטוחות הנדרשות, מסגרת הפעילות ותאבון הסיכון. פעילות האשראי העסקי להלן, הינה בסכומים נמוכים ואינה מהותית לפעילות הבנק.

[לפרטים נוספים ראה טבלה 13-התפתחות תיק האשראי.](#)

להערכת הבנק, יתרת ההפרשה הקבוצתית הקיימת נכון ליום 30 בספטמבר, 2023 תוך שימוש בהתאמות האיכותיות ומקדמי מאקרו, מכסה את ההפסד הצפוי.

חשיפות עיקריות למדינות זרות (על בסיס מאוחד)⁽¹⁾

חלק א – מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך כסום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך מבניהם:

טבלה 39 – חשיפות עיקריות למדינות זרות (במיליוני שקלים)⁽⁴⁾:

יתרה ליום 30 בספטמבר 2023			
המדינה	חשיפה מאזנית ⁽²⁾	חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾	סך הכל
ארצות הברית	286.0	-	286.0
אחרות	80.8	-	80.8
סך כל החשיפות למדינות זרות	366.8	-	366.8
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS ⁽⁴⁾	-	-	-
מזה: סך החשיפות למדינות ה-LDC ⁽⁵⁾	-	-	-
מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות	3.1	-	3.1
יתרה ליום 30 בספטמבר 2022			
ארצות הברית	320.3	-	320.3
אחרות	80.8	-	80.8
סך כל החשיפות למדינות זרות	401.1	-	401.1
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS ⁽⁴⁾	0.5	-	0.5
מזה: סך החשיפות למדינות ה-LDC ⁽⁵⁾	0.2	-	0.2
מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות	3.2	-	3.2
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022			
ארצות הברית	325.1	-	325.1
אחרות	82.7	-	82.7
סך כל החשיפות למדינות זרות	407.8	-	407.8
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS ⁽⁴⁾	0.5	-	0.5
מזה: סך החשיפות למדינות ה-LDC ⁽⁵⁾	0.1	-	0.1
מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות	3.4	-	3.4

⁽¹⁾ על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

⁽²⁾ סיכון אשראי מאזני וחוסך מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

⁽³⁾ סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

⁽⁴⁾ החשיפה למדינות ה-PIGS כוללת את המדינות: פורטוגל, איטליה, יוון וספרד.

⁽⁵⁾ החשיפה למדינות ה-LDC (מדינות פחות מפותחות) כוללת את ליבריה בלבד.

⁽⁶⁾ לא קיים סיכון אשראי מאזני או חוסך מאזני בעייתי וכן לא קיימים חובות לא צוברים בחשיפות למדינות זרות.

חלק ב – המידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים המאוחד או בין 15% לבין 20% מההון אינו מהותי
 חלק ג – החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נדילות לתקופת הדיווח אינה מהותית

חשיפות⁽²⁾ אשׂראי למוסדות פיננסיים⁽³⁾ זרים

טבלה 40 – חשיפות אשׂראי למוסדות פיננסיים זרים (במיליוני שקלים):

סך חשיפת אשׂראי				דרוג אשׂראי חיצוני ⁽⁴⁾
ליום 31 בדצמבר 2022	ליום 30 בספטמבר		2023	
	2022	2023		
32	62	40	AAA עד AA	
141	109	113	A עד +A	
-	-	-	BBB עד -BBB	
-	1	-	ללא דרוג	
173	172	153	סך הכול חשיפה	

1. פיקדונות ויתרות עו"ש במוסדות פיננסיים זרים, לבנק אין חשיפה לסיכוני אשׂראי חוץ מאזני, במוסדות פיננסיים זרים.
 2. לא קיימת חשיפה למוסדות פיננסיים אשר מסווגים כחוב בעייתי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת וכן לא קיימת הפרשה להפסדי אשׂראי, בגין מוסדות אלה.
 3. מוסדות פיננסיים זרים הינם בנקים, חברות אחזקה של בנקים, בנקים להשקעות וברוקרים.
 4. על פי חברת הדרוג S&P.
- היתרות הנכללות בטבלה לעיל כוללות בעיקר מוסדות הפועלים בארה"ב, בלגיה, קנדה ושוויץ.
- ליום 30 בספטמבר, 2023 חשיפת הבנק לבנקים בארה"ב הינה בסך של כ- 41.4 מיליוני ש"ח. החשיפה הינה לשני בנקים האחד בסכום 20 מיליוני ש"ח שדירוגו AA- והשני בסכום 21.4 מיליוני ש"ח שדירוגו A+. הכספים המופקדים בבנק זה מיועדת לפעילות השוטפת. לבנק אין חשיפה לבנקים אזוריים בארה"ב.
- הבנק קבע מגבלות על החשיפה המרבית המותרת למוסדות פיננסיים בחו"ל ומנהל מעקב שוטף על חוסנם של גופים אלה בהסתמך על דירוג החברות ונתוני שוק אחרים המעידים על מצבן הכלכלי.
- הבנק מקיים ניטור שוטף של המוסדות הפיננסיים מולם הוא עובד ובמידת הצורך פועל לצמצום החשיפה מולם ככל שניתן. ככלל, רמת החשיפה של הבנק למוסדות פיננסיים זרים הינה מצומצמת למדי.

חשיפה לסיכונים סביבתיים, סיכונים אקלים וסיכונים מעבר ואופן ניהולם

הפעילות הנוכחית של הבנק מתמקדת בעיקר בלוחים מהמגזר הקמעונאי אשר להם חשיפה נמוכה לסיכון הסביבתי. כפועל יוצא חשיפת הבנק לסיכון זה אינה משמעותית. גם פעילות הבנק במתן אשראי בתחומי הבניה, הנדל"ן ופעילות מסחרית לתאגידים ויחידים אינה חושפת את הבנק לסיכון סביבתי משמעותי, בין היתר, לאור הימנעות הבנק ממתן אשראי בענפים המועדים לזיהום הסביבה וקבלת אישורים מתאימים לפני מתן אשראי, פעילות זו מעוגנת במדיניות ייעודית, מנטרת ע"י הבנק ומדווחת באופן שוטף. בנוסף, ההשקעות שהבנק מבצע בתיק האג"ח הקונצרני בנוסטרו הינן בחברות אשר חשיפתן לסיכון סביבתי זניחה. דיווח על השפעת הסיכון הסביבתי על פעילות הבנק מוגש במסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק.

בהתאם להנחיות בנושא גילוי לציבור הנובעים משינויי אקלים שפורסמו לאחרונה על ידי מספר גופים בעולם, נדרשו התאגידים הבנקאיים לבחון את הצורך להרחיב הגילוי בנושא זה בדוח הדירקטוריון וההנהלה ובדוח האחריות התאגידית כדי לשקף שינויים מהותיים בסיכונים הסביבתיים אליהם הבנק חשוף. הוראות החוזר ייושמו החל מהדוח הכספי לשנת 2021. בנוסף, במהלך חודש דצמבר 2022 הורחבו דרישות הגילוי שנקבעו כאמור על ידי הכללת דוגמאות לגילוי כמותי ואיכותי בנוגע לניהול סיכונים אקלים.

ביום 22 בנובמבר, 2020, אומצה על-ידי דירקטוריון הבנק מדיניות ניהול סיכונים סביבתיים.

כחלק מהמדיניות, נקבעו שלושה עקרונות בבחינת הסיכון הסביבתי הפוטנציאלי במתן אשראי:

- סיווג ענפי - שקלול החשיפה לסיכון סביבתי פוטנציאלי, בהתאם לענף הרלוונטי;
- סיווג קבוצות הלוחים - הבנק שואף להימנע ממתן אשראי ללקוחות אשר בפעילותם יכולים לחשוף את הבנק לסיכון סביבתי;
- סוג הבטוחה - הבנק שואף להימנע מהישענות על בטוחות המגלמות חשיפה לסיכון סביבתי.

כמו כן, כחלק מהמדיניות, הבנק סיגל לעצמו מדיניות הימנעות מחשיפה לסיכונים סביבתיים הבנויה משני שלבים:

- זיהוי הסיכון טרם ביצוע העסקה - הכולל וידוא המידע הנאסף;
- זיהוי הסיכון במהלך ניהול האשראי - במידה ונקבעו התניות לאשראי, על מנהלי האשראי לוודא עמידה בהתניות אלו לפני פתיחת שלב קרקע/בנייה לליווי הפרויקט/מתן אשראי.

דוגמא לעבודה לפי המדיניות במתן אשראי לסקטור הנדל"ן, כאשר רכיב הסיכון הפוטנציאלי העיקרי הוא זיהום הקרקע עליה מוקמים פרויקטים לבניה למגורים שהבנק מספק לזימים שלהם, כלקוחות הבנק, שירותים בנקאיים. הבנק מנטר את הנושא בשני שלבים:

- שלב אישור העסקאות ביחידה לניתוח סיכונים אשראי - שלב הדורש בדיקת נאותות סביבתית, תסקיר סביבתי במידת הצורך, קביעת תנאים מתלים ועוד;
 - שלב מתן השירותים הבנקאיים ביחידת הבחינה - בחינה האם עמדו בתנאים המתלים והכנסתם לחוזה ההתקשרות.
- במקרים בהם קיים חשש לחשיפה לסיכון סביבתי, הבנק בוחן את העסקה ושוקל את צעדיו לאור החשיפה, והוא איננו מבצע עסקאות ליווי או מיזמים עד אשר הנושא נבדק. בתקופת הדיווח, הבנק או כל נושא משרה בו לא היו צד להליך משפטי או מנהלי מהותי בקשר עם איכות הסביבה. יוזמות בהיבטי איכות סביבה, אקלים ומעבר לכלכלה דלת פחמן מוצגות לעיל בפרק פעילויות מהותיות נוספות בהיבטי ESG שנעשו בשנת 2022. הבנק החל בהיערכותו ליישום הוראה מספר 345 לניהול סיכונים האקלים.

סיכוני סליקה וסיכון צד נגדי

סיכון סליקה הוא הסיכון שצד נגדי לא יקיים את חלקו ולא יעביר לבנק במועד הקבוע לכך את הסכום הנדרש בעת סליקת עסקה. החשיפה לסיכון סליקה היא למשך זמן קצר ובדרך כלל היא תוך יומית. המקור העיקרי לחשיפת הבנק לסיכונים סליקה הינו סליקת עסקאות בנגזרים (OTC). הבנק אינו פועל מול לקוחותיו בנגזרות OTC, אלא במכשירים נגזרים הנסחרים בבורסות שונות בהם סיכון הסליקה מזערי. הבנק חשוף לסיכונים סליקה בפעילותו עבור עצמו ואולם היקפי הפעילות הללו אינם מהותיים. בנוסף, לבנק חשיפה לסיכונים סליקה הנובעים ממסחר בניירות ערך זרים המתבצע מול ברוקרים באמצעות תהליכי סליקה שאינם במקביל לתשלום (Non-DVP - Non Delivery Versus Payment). היקף עסקאות אלו מזערי.

עיקר חשיפות הבנק לסיכון צד נגדי מתהווה מול בנקים בארץ ובחו"ל ומוסדות פיננסיים מוכרים בחו"ל בגין סליקת עסקאות בנגזרים (OTC) ומול ברוקרים ונותני שירות קסטודיאן בניירות ערך בגין סליקת עסקאות בניירות ערך זרים. מסגרות הפעילות עם מוסדות אלו מאושרות לפחות אחת לשנה בדירקטוריון הבנק כחלק ממסגרות האשראי של אותם מוסדות, לאחר בחינה של איכותם הפיננסית של המוסדות במהלך השנה לא התממשו סיכונים סליקה או סיכון צד נגדי בבנק.

הפחתת סיכון – הבנק חתם על הסכמי ISDA ועל נספחי CSA מול רוב הבנקים מולם מתבצעת הפעילות בנגזרים. הדבר מאפשר קיזוזים של העסקאות כך שהסכום שיעבור בין הצדדים לעסקה הוא סכום החשיפה נטו ועל-ידי כך להקטין את החשיפה של כל אחד מהצדדים. נספחי CSA מסדירים העברות של נספים בין הצדדים לעסקה כל אימת שהחשיפה מגיעה להיקף מסוים שנקבע מראש ועל-ידי כך קטנה החשיפה לצד הנגדי.

לתיאור נוסף של מסגרת העבודה לניהול ובקרת ניהול סיכונים אשראי, ראה את דוח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3, דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר, 2022 ומידע נוסף על הסיכונים.

3.2 סיכון שוק

סיכון השוק הוא הסיכון שנובע מהסתברות ששינויים בלתי צפויים במחירי השוק – שיעורי ריבית, מדדי מחירים, שערי חליפין, מחירי מניות ועוד – יפגעו בהכנסות הבנק או בערך ההון שלו בשל כוזביות מאזניות וחוסר-מאזניות שמושפעות משינוי בשווי ההון של מכשירים פיננסיים עקב שינויים בתנאי השוק.

התוצאות העסקיות, השווי ההוגן של הנכסים, התחייבויות, ההון העצמי ותזרימי המזומנים חשופים לסיכונים שוק שמקורם בתנודתיות בשיעורי הריבית, בשער החליפין, במדד המחירים, במחירי ניירות ערך בארץ ובחו"ל ובמדדים כלכליים נוספים. בקבוצת סיכונים זו כלולים מספר סוגי סיכונים ספציפיים, המפורטים בהמשך והמנוהלים בבנק באופן דומה, על בסיס מסגרת עבודה, מדיניות ומגבלות שקבע הדירקטוריון. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכונים שוק, מבצע הבנק בין היתר עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כדי להקטין את החשיפה שלו לסיכונים אלו. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים הינה כמתווך, סוחר או כמשתמש סופי. לבנק מכשירים פיננסיים נגזרים כגון עסקאות עתידיות להחלפה בין מטבעות (Swap) וחוזים עתידיים להגנה על שערי מטבע (Forward). העסקאות במכשירים הפיננסיים הנגזרים נרשמות לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. כמו כן, לבנק חוזים שבפני עצמם אינם מכשירים נגזרים אך הם מכילים נגזרים משובצים. לתיאור נרחב של מסגרת העבודה לניהול ובקרת ניהול סיכונים שוק, ראה את דוח על הסיכונים – גילוי בהתאם לנדבך 3, דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר, 2022 ומידע נוסף על הסיכונים.

הרבעון השלישי לשנת 2023 התאפיין בהמשך שינוי בפרופיל סיכון השוק והריבית של הבנק, זאת, עקב העלייה בשיעור הריבית והאינפלציה, לאחר שנים ששיעוריהם היו נמוכים ויציבים. העלייה בשיעור הריבית הביאה לעלייה בביקוש לפיקדונות והבנק הגדיל את גיוס הפיקדונות, בעיקר ממשקי הבית. בנוסף, בסביבה הנוכחית אנו רואים מתחילת השנה עליה בשיעור הפירעונות המוקדמים, הנובעים בעיקר מהעלייה בהיקפי המחזורים הפנימיים בתיק וביצוע פריסה מחדש על מנת להפחית את ההחזר החודשי ולעלייה בהכנסות מהריבית. הבנק מנטר את הפעילות ואת מצב המאקרו בקפידה, שכן חוסר הוודאות מתבטא בשווקים וככל שימשך, קיים סיכוי כי פוטנציאל לאירועים נוספים מסוג זה, יתממש בפועל.

עם פרוץ המלחמה בחודש אוקטובר החלה בשוק תנודתיות משמעותית במחירי הנכסים הפיננסיים. היה ניתן לראות שינויים מהותיים בשער הדולר, במחירי אג"ח ממשלת ישראל, במחירי המניות ובמרווחים באג"ח קונצרניים ותנודתיות רבה בגורמי סיכון אלה במהלך חודש נובמבר. לתנודתיות בשער הדולר ובמחירי המניות הייתה השפעה נמוכה על פרופיל סיכון השוק של הבנק, כיוון שלבנק יש חשיפה נמוכה לשני גורמי סיכון אלה. התנודתיות בתשואות האג"חים בארץ ובחו"ל השפיעה על תיק ההשקעות של הבנק. רמת הסיכון של תיק זה היא נמוכה יחסית שכן מדיניות ההשקעות של הבנק היא להשקיע בעיקר באג"חים ממשלתיים, אולם התנודתיות בתשואות אלה גרמו להפסדים בקרן ההון של הבנק (שנכון לאמצע נובמבר, התמתנו, עקב ירידה בתשואות), ולכן, הייתה השפעה על יחס הון רובד 1 של הבנק, שירד לתוך שולי הביטחון של יחס הון רובד 1 של הבנק. להורדת אופק הדירוג של מדינת ישראל, וכן, בנקים במערכת (כולל, בנק ירושלים) לא הייתה השפעה על סיכון השוק של הבנק. עם זאת, לאי הוודאות הנוכחית (המתבטאת בין היתר, בפערים בתחזיות לגבי מצב המאקרו במדינה, בין חברות הדירוג ובנק ישראל) פוטנציאל להשפיע על גורמי סיכון הרלבנטיים לפרופיל הסיכון של הבנק, כמו, המשך התנודתיות במחירי האג"חים, תנודתיות הדולר היכולה להשפיע על שיעור האינפלציה במשק, ושיעור הריבית במשק. למתווה ההקפאות שנקבע בגין המלחמה השפעה על שיעור הפירעונות המוקדמים בתיק המשכנתאות של הבנק, ומכאן, על תמהיל הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

הבנק מנטר את הפעילות ואת מצב המאקרו בקפידה, שכן חוסר הוודאות מתבטא בשווקים וככל שימשך, קיים סיכוי כי פוטנציאל לאירועים נוספים מסוג זה, יתמשש בפועל. יחד עם זאת, לאור אי הוודאות הקיימת לגבי התנהגות גורמי המאקרו במהלך המלחמה ואחריה, מגוון תחזיות מומחים השונות זו מזו, ואף מתחזית בנק ישראל ולאור הקשת הנרחבת של התרחישים היכולים להתפתח עקב המלחמה, העלה הבנק את דירוג סיכון השוק הכולל (כולל: סיכון ריבית, סיכון מחירי מניות ואג"חים, סיכון אינפלציה). סיכון מטבע חוץ נשאר על דירוג נמוך) מרמה של סיכון נמוך לרמה של סיכון נמוך – בינוני.

VaR

הבנק מכמת את סיכויי השוק גם על פי מתודולוגית הערך הנתון לסיכון - VaR.

ה-VaR אומד את ההפסד המקסימלי הצפוי לבנק בשל התמששות סיכויי השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש על פי תנאי השוק שנצפו בעבר. החישוב בבנק מבוצע אחת לחודש על כלל התיק, לתקופת החזקה של 10 ימים וברמת מובהקות של 99 ולתקופות זמן היסטוריות שונות. הבנק מודד את הסיכון הכולל שלו באמצעות VaR לתיק הכולל (בנקאי ונוסטרו) ולתיק למסחר בנפרד. ערך ה- VaR של הבנק שומר על רמה נמוכה יחסית למגבלה שנקבעה, כאשר גם המגבלה שקבע הדירקטוריון היא נמוכה ועומדת על 4% מהון רובד 1. בנוסף לניהול ובקרה באמצעות מודל ה-VaR, משתמש הבנק גם במודלים אחרים לכימות הסיכונים, עם דגש על מודלים המתבססים על תרחישים לאמידת הסיכון בעת קיצון. הבנק בוחן את תיאבון הסיכון שלו בין היתר, בעזרת תרחישים שונים לתזוזות בגורמי הסיכון של הבנק בתיקים השונים. לתרחישים אלה שנקבעו למצב שגרה ולמצב קיצון, יכולת להתמודד עם המגבלות של מודל ה- VaR, הנובעות מההסתמכות שלו על הקשרים בין גורמי הסיכון בתיק הבנק (הקורלציות) והיכולת המוגבלת של המודל להתמודד עם אירועי קיצון. הסיכון הנמדד על-ידי VaR מתייחס לנזק הפוטנציאלי מהחזקת הפוזיציות המאזנית והחוסך מאזנית ובכלל זה הפוזיציות של התיק למסחר החשופות לסיכויי שוק.

תוצאות ה- VaR לרבעון השלישי של שנת 2023 המוצגות [בטבלה 41](#) להלן מלמדות על ערך הנמצא במרחק סביר מהמגבלה שקבע הדירקטוריון, כאשר ערכו בסוף תקופת הדיווח גבוהה מעט מערכו ברבעון המקביל של שנת 2022, ודומה לערכו ברבעונים האחרונים. העלייה בערכו, יחסית לרבעון המקביל של שנת 2022, נובעת בחלקה משינוי במאזן (היקף ותמהיל) ובחלקה משינויים בנתוני השוק בתקופת עליית הריבית.

טבלה 41 - אומדן ה-VaR (במיליוני שקלים):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר				
2022		2023		
ערך מקסימלי	ערך מקסימלי	ערך מקסימלי	ערך מקסימלי	
במהלך השנה	סוף תקופת הדיווח	במהלך השנה	סוף תקופת הדיווח	
במיליוני ש"ח				
32.0	27.7	36.0	35.5	חשיפה בפועל
45.0	45.0	52.5	52.5	מגבלת הבנק

⁽⁴⁾ מגבלת ה-VaR של הבנק מהווה כ-4% מהון רובד 1 של הבנק נכון ל-30 בספטמבר 2023.

מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים של הבנק מבוססת על ניהול החשיפות לסיכויי שוק ונזילות על-ידי קביעת מגבלות כמותיות התואמות את תיאבון הסיכון של הבנק. האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות כוללים בין השאר: קנייה ומכירה של ניירות ערך סחירים (בעיקר אגרות חוב של ממשלת ישראל), גיוס של פיקדונות לא סחירים (מלקוחות פרטיים ומוסדיים), גיוס פיקדונות סחירים ופעילות במכשירים פיננסיים נגזרים.

סיכון הריבית

סיכון ריבית (ללא מרווח סיכון האשראי) הוא הסיכון הנשקף להוננו ולרווחיו של הבנק כתוצאה מתנועות שליליות בשיעורי הריבית המשפיעות על הפוזיציות הקיימות בתיק הבנק. כאשר שיעורי הריבית משתנים, משתנים עמם השווי הנוכחי והעיתוי של תזרימי המזומנים העתידיים. אלה, בתמורה, גורמים לשינוי בערכם הבסיסי של נכסי הבנק, התחייבויותיו ופריטים חוץ מאזניים, ולפיכך, הם משנים את ערכו הכלכלי של התאגיד. שינויים בשיעורי הריבית משפיעים גם על הרווחים של הבנק, על ידי שינוי ההכנסות וההוצאות הרגישות לריבית, דבר המשפיע על הכנסות הריבית נטו (NII). סיכון ריבית ברמה מופרזת יכול להוות איום משמעותי על בסיס ההון הנוכחי של תאגיד בנקאי או על רווחיו העתידיים אם לא ינוהל כהלכה. צורתיו העיקריות של סיכון הריבית הינם:

א. סיכון תמחור מחדש (Repricing risk) - סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית קבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית משתנה) של נכסים, התחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניים של הבנק. אי התאמות במועדי התמחור מחדש עלולות לחשוף את הרווחים ואת השווי הכלכלי לתנודות בלתי צפויות עקב שינויים בשיעורי הריבית.

ב. סיכון עקום התשואה (Yield curve risk): סיכון הנובע מתזוזות בלתי צפויות של עקום התשואה אשר משפיעות באופן שלילי על רווחי הבנק או על השווי הכלכלי. התזוזות בעקום התשואה נובעות משינויים בקשרים בין שיעורי ריבית לתקופות פירעון שונות של אותו מדד או שוק. השינויים בקשרים בין שיעורי הריבית יבואו לידי ביטוי בשינוי בשיפוע העקום (התללה או השטחה) או בצורתו (פיתול).

ג. סיכון בסיס (Basis risk): סיכון הנובע ממתאם לא מושלם בשינויים של שיעורי הריבית בשווקים הפיננסיים השונים או במכשירים שונים הדומים במאפייני התמחור מחדש. הבדלים אלו יכולים לגרום לשינויים בלתי צפויים בתזרימי המזומנים ובמרווח ההכנסות בין נכסים, התחייבויות ומכשירים חוץ מאזניים בעלי תקופות לפירעון או תדירות תמחור מחדש דומות.

ד. סיכון אופציונליות (Optionality risk): סיכון הנובע משינוי בעיתוי או בהיקף של תזרימי מזומנים של מכשיר פיננסי עקב שינויים בשיעורי ריבית השוק. (לדוגמה - הלוואות המקנות ללווים את הזכות לפרוע פירעון מוקדם, סוגים שונים של מכשירי הפקדה ללא מועד פירעון המקנים למפקידים את הזכות למשוך כספים בכל עת, לעיתים ללא קנסות). החשיפה העיקרית של הבנק היא במגזרים השקלי הלא צמוד בשל הגידול בהיקף הפעילות בתחום האשראי עקב הוראות בנק ישראל שמגבילות את היקף ההלוואות לדירור בריבית משתנה ובתיק הנוסטרו ובמגזר הצמוד למדד, שכן במגזר זה מרבית הנכסים וההתחייבויות הם בריבית קבועה לטווח ארוך.

הבנק מנהל מעקב אחר מדדים מקובלים לאמידת סיכון הריבית של הלוואות כנגד הפיקדונות, במטרה להתאים את ההשפעה של שינוי אפשרי בשיעורי הריבית על שווי התזרימי הפיננסי הנקי שלו לתיאבון הסיכון של הבנק. בין כלים אלו נממדים פערי מח"מ, מבוצע כימות באמצעות VaR ונאמדת החשיפה במגוון של תרחישים המבטאים תזוזות שונות בעקום הריבית. כמו כן, עוקב הבנק אחר היקף הפירעונות המוקדמים בהלוואות (בעיקר, הלוואות המשכנתא להן תקופת פירעון ארוכה יותר מאשר לתיקי האשראי האחרים של הבנק), להם השפעה מהותית על המח"מ האפקטיבי. במהלך הרבעון השלישי, חלה עליה בערכי מדדי סיכון הריבית, בעיקר במגזר הצמוד למדד בתיק הבנקאי. עם זאת, סה"כ חשיפת הריבית בתיק הבנקאי הינה מתחת לתיאבון הסיכון של הבנק ולהנחיית בנק ישראל יחסית להון רובד 1 של הבנק, כפי שעולה מנתוני [טבלה 43](#) המציגה את תוצאות השפעת תרחישים שונים הפועלים על עקום הריבית (תזוזות מקבילות שלו וגם תזוזות שאינן מקבילות, המבטאות תזוזה של העקום או לאורך העקום) על השווי הכלכלי (השווי ההוגן של הבנק). במהלך שנת 2022 ובתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023, עם עליית הריבית במשק, חלה עלייה מהותית בשיעור הפיקדונות בריבית משתנה ובמקביל ירידה בשיעור הפיקדונות בריבית קבועה כאשר בסה"כ ניתן היה לראות עליה משמעותית בהיקף פיקדונות ממשקי הבית. בעקבות ההסטה בתיק הבנקאי בתיק הפאסיבה לפיקדונות בריבית משתנה הצטמצם העודף של הנכסים על התחייבויות בריבית משתנה וכתוצאה החשיפה (החשבונאית, במונחי רווח והפסד) בטווח הקצר קטנה, וכן ההכנסות הצפויות מריבית כתוצאה מעליית ריבית של 1% כפי שמוצג בנתוני [טבלה מספר 44](#). לעליית הריבית והמשך המגמה של עליית הריבית ישנה השפעה חיובית על הכנסות הריבית נטו של הבנק.

מדיניות הבנק, בניהול החשיפה לסיכון ריבית, נקבעת בהתחשב בציפיות להתפתחות בשיעורי הריבית השונים, תוך בחינת העלויות לצמצום החשיפה לסיכון זה ובהתחשב באומדן שיעור הפירעון המוקדם בהלוואות ובגורמים המשפיעים עליו. האירועים בשווקים בשנת 2022 ובתחילת שנת 2023 הביאו לניהול פוזיציה דינאמי, תוך הערכות מצב והערכות מאקרו, והקפדה על עמידה במגבלות שנקבעו לסיכון הריבית. לבנק חשיפה לעליית ריבית (מעבר לגלום בעקום הנוכחי) דרך קרן ההון בתיק הנוסטרו של הבנק, וחשיפה כלכלית לעליית ריבית בתיק הבנקאי.

לשיעור הפירעון המוקדם בתיקי האשראי של הבנק השפעה על תזרימי הנכסים וההתחייבויות של הבנק, ומכאן, על מח"מ התיק הבנקאי של הבנק. ההערכה של שיעור הפירעון המוקדם מתבצעת על סמך נתוני העבר ועל בסיס הנחות הבנק על מספר גורמים המשפיעים על שיעור זה ובהם בעיקר שיעור הריבית. הנחת הפירעון המוקדם של ההלוואות משמשת בריבית קבועה לצורך חישוב פערי המח"מ והחשיפה לסיכון ריבית. הנחות הבנק לגבי שיעור הפירעון המוקדם מתבססות על הערכות מומחה, שהן בוודאי חיוניות בעת שהשווקים תנודתיים, המלצות המובאות לאישור וועדת נכסים והתחייבויות המתכנסת בראשות מנכ"ל הבנק. במקביל, נמצא הבנק בתהליך לפיתוח מודל לחיזוי פירעונות מוקדמים במשכנתאות שיהיה כלי מסייע בידי הוועדה. נציין כי בעקבות המלחמה פרסם בנק ישראל לבנקים מתווה הקלות ללקוחות משכנתאות, לפיו רשאים הלקוחות להקפיא את תשלומי המשכנתא ל-3 חודשים. פוטנציאל ההשפעה מהקפאות אלו על מבנה הנכסים של הבנק הוא בהארכת מח"מ לא מהותית בתיק המשכנתאות של הבנק.

להערכת הבנק, בהתחשב בהיקף הפירעונות המוקדמים בשנים האחרונות ובחשיפות בכל מגזרי ההצמדה, החשיפה לסיכון כתוצאה משינוי לא צפוי של 1 נקודת האחוז בשיעור הריבית נמוכה וזאת יחסית לשווי התזרים הנקי המהוון של הבנק. הערכה זו של הבנק הינה "מידע צופה פני עתיד" העשויה להתממש באופן שונה מכפי שנצפה לאור העובדה כי היא מבוססת על היקף הפירעונות המוקדמים בשנים האחרונות והחשיפות בכל מגזרי ההצמדה וייתכן כי היקף הפירעונות בפועל בעתיד, יהיה שונה. בנוסף, יש להביא בחשבון את מגמת עליית הריבית שלא חווינו בשנים האחרונות, שיש לה השפעה על שיעור הפירעונות והמחזורים בתיק המשכנתאות, כפי שהתרחש בפועל במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2023.

מידע נמוחי על סיכון ריבית – ניתוח רגישות

טבלה 42 - שווי הוגן מתואם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (במיליוני שקלים):

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022			יתרה ליום 30 בספטמבר 2022			יתרה ליום 30 בספטמבר 2023		
שקל	מט"ח	סך הכול	שקל	מט"ח	סך הכול	שקל	מט"ח	סך הכול
1,000.3	36.5	1,036.8	1,015.8	(9.4)	1,006.4	1,088.4	(33.8)	1,054.6
990.4	33.5	1,023.9	1,032.7	(18.6)	1,014.1	1,078.9	(34.0)	1,044.9

שווי הוגן מתואם⁽¹⁾

מזה: תיק בנקאי

⁽¹⁾ שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

לפרטים נוספים ראה [ביאור 16א' לדוחות הכספיים](#).

טבלה 43 - השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על שווי הוגן נטו מתואם⁽¹⁾ על הבנק וחברות מאוחדות שלו (במיליוני שקלים):

ליום 31 בדצמבר 2022			ליום 30 בספטמבר 2022			ליום 30 בספטמבר 2023		
שקל	מט"ח	סך הכול	שקל	מט"ח	סך הכול	שקל	מט"ח	סך הכול
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
שינויים מקבילים								
(37.5)	(3.7)	(33.8)	(26.1)	(3.9)	(22.2)	(86.0)	(5.7)	(80.3)
(4.1)	(0.4)	(3.7)	(3.0)	(0.4)	(2.6)	(9.1)	(0.6)	(8.5)
46.2	4.2	42.0	34.5	4.3	30.1	98.6	6.2	92.4
שינויים לא מקבילים								
(48.4)	(3.6)	(44.8)	(51.4)	(2.8)	(48.6)	(49.9)	(3.6)	(46.3)
40.9	2.8	38.1	46.5	2.0	44.5	32.0	2.4	29.6
21.7	0.7	21.0	29.7	-	29.7	(1.3)	(0.3)	(1.0)
(18.0)	(0.6)	(17.5)	(24.7)	-	(24.6)	1.0	0.2	0.8

גידול מידי מקביל של נקודת אחוז אחד

גידול מידי מקביל של 0.1 נקודת אחוז

קיטון מידי מקביל של נקודת אחוז אחד

התללה⁽²⁾

השטחה⁽³⁾

עלייה ריבית בטווח הקצר

ירידת ריבית בטווח הקצר

⁽¹⁾ שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

⁽²⁾ התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.

⁽³⁾ השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

טבלה 44 - השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית (במיליוני שקלים):

31 בדצמבר 2022			30 בספטמבר 2022			30 בספטמבר 2023		
הכנסות	מימון שאינן	הכנסות	הכנסות	מימון שאינן	הכנסות	הכנסות	מימון שאינן	הכנסות
ריבית, נטו	מריבית	סך הכול	ריבית, נטו	מריבית	סך הכול	ריבית, נטו	מריבית	סך הכול
20.0	2.7	22.8	18.7	4.7	23.3	6.8	(3.2)	3.6
20.0	(1.2)	18.8	18.7	(1.2)	17.5	6.8	(1.7)	5.1

שינויים מקבילים

עלייה במקביל של 1%

מזה: תיק בנקאי

לפרוט נוסף אודות ההנחות שישמשו לחישוב השווי ההוגן של ראה [ביאור 16א' לדוחות הכספיים](#).

סיכון שער חליפין וסיכון אינפלציה

החשיפה לסיכון הבסיס, המתבטאת בהפסד שעלול להתרחש, משינויים במדד המחירים ובשער החליפין. המדיניות של הבנק לנהל את הסיכונים מחשיפת הבסיס באופן מבוקר ובהתאם להתפתחויות בשווקים הפיננסיים. במסגרת ניהול סיכונים השוק, הבנק מנהל באופן שוטף את הפוזיציות במגזרי ההצמדה הצמוד והמט"ח באמצעות מגוון הכלים הפיננסיים שלרשותו, זאת תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים ולוונטיים ובקרה שוטפת על הסיכונים הנובעים מחשיפה זו.

כדי להגביל את החשיפה לסיכון זה, קבע דירקטוריון הבנק את שיעוריה המרביים של החשיפה. המגבלות נקבעו תוך שמירה על גמישות הבנק ויכולתו לשנות את הפוזיציות השונות בתקופה קצרה בהתאם לתחזיות הכלכליות. חישוב העודף (גרעון) כולל השפעה של נגזרים.

החשיפה לסיכון האינפלציה נכון ליום 30 בספטמבר, 2023, קטנה למול מגבלת תיאבון הסיכון של הדירקטוריון, החשיפה ירדה משמעותית כבר בשבוע הראשון של חודש יולי לאור ביצוע הנפקה צמודה למדד אשר הפחיתה משמעותית את חשיפת הריבית והחשיפה לבסיס מדד. החשיפה לחודש אוקטובר גדלה לאור עליה במתן אשראי ופירעון עסקת swap. הבנק בוחן אפשרויות לצמצום החשיפה. [ראה טבלה מספר 45](#).

כפי שצוין לעיל, עקב התנדדות בשווקים ואי הוודאות לגבי התפתחות האינפלציה, פועל הבנק באופן דינאמי לעדכן את חשיפותיו, בהתאם למצב בפועל. השפעת תרחישים שונים בעקבות שינויים בשיעור מדד המחירים לצרכן היא נמוכה מאוד.

טבלה 45 - מגבלות על שיעורי החשיפה בכל מגזר הצמדה כפי שקבע הדירקטוריון (שאיננה בהכרח החשיפה המשפיעה על חשבון רווח והפסד). המגבלות הינן על סכומי העודף (הגרעון) של הנכסים על ההתחייבויות בכל מגזר* (במיליוני שקלים):

מגבלה 2023	חשיפה בפועל ליום 30 בספטמבר 2023
צמוד מדד (אחוז מהון רובד 1)	55%
במט"ח ובהצמדה למט"ח	27.7%
(*) במגזר הלא צמוד - ללא מגבלה	3.9 מיליוני דולר
	10 +/- מיליוני דולר

הבנק מודד את הפוזיציות שלו בבסיסי ההצמדה השונים מדי יום באמצעות מערכת המידע שלו. מידע זה מדווח ליחידות האחראיות על ניהול רווח הפוזיציה והתאמתה למגבלות החלות עליה. המידע בדבר גובה הפוזיציות מדווח רווח באופן שוטף בישיבות של הוועדה לניהול נכסים והתחייבויות, ובישיבות של פורומים אחרים הפעילים בניהול סיכונים. החשיפה הבין-מטבעית מנהלת במסגרת מצומצמת ומדיניות הבנק היא להימנע ככל האפשר מחשיפה לסיכונים שער החליפין בין מטבעות החוץ השונים. הבנק פועל רק במטבעות מרכזיים ובהיקפים מידתיים ביחס להון הפיננסי. השפעת יחסי גידור ועסקאות במכשירים נגזרים על החשיפה לשינויים בשער מט"ח ומטבע אינה מהותית.

טבלה 46 - ריכוז בסיסי ההצמדה של הבנק ליום 30 בספטמבר 2023 (במיליוני שקלים):

נכסים	ליום 30 בספטמבר 2023					
	מטבע חוץ			מטבע ישראלי		
	סך הכל	כרטיסים שאינם כספיים	אחר	דולר של ארה"ב	צמוד למדד	לא צמוד
נכסים	21,001.8	414.5	318.8	620.5	5,118.0	14,530.0
התחייבויות	19,671.4	35.8	388.9	711.4	4,390.2	14,145.1
מכשירים נגזרים	-	-	75.5	100.5	(359.8)	183.8
סך הכל כלי	1,330.4	378.7	5.4	9.6	368.0	568.7

טבלה 47 - ההשפעה על הון הבנק לפני השפעת המס בעקבות שינויים תאורטיים במדד המחירים לצרכן⁽²⁾ (במיליוני שקלים):

תרחיש	השפעת התרחיש ליום 30 בספטמבר 2023	השפעה חיובית מקטימלית של התרחיש בתשעת החודשים הראשונים של 2023	
		השפעה שלילית מקטימלית של התרחיש בתשעת החודשים הראשונים של 2023	השפעה חיובית מקטימלית של התרחיש בתשעת החודשים הראשונים של 2023
עלייה של 3% במדד	24.9	26.6	-
ירידה של 3% במדד	(24.9)	-	(26.6)

⁽¹⁾ נמדד לפי יום פרסום המדד בחודשים ינואר עד ספטמבר 2023.

⁽²⁾ ליום 30 בספטמבר 2023 אין השפעת תכניות חסכון עם רצפת הצמדה למדד אשר גבוהה מהמדד בפועל. קיימת השפעה של תכניות חסכון עם רצפת הצמדה למדד נמוכה מהמדד בפועל בסכום של כ-82.5 מיליוני ש"ח נכון ליום 30 בספטמבר 2023.

טבלה 48 - רגישות הון הבנק לשינויים בשערי מטבע במיליוני ש"ח (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש, כאשר תרחיש התחזקות פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל):

תרחיש	ליום 30 בספטמבר 2023		מקסימום שנת 2023		מינימום שנת 2023	
	דולר ארה"ב	אחר	דולר ארה"ב	אחר	דולר ארה"ב	אחר
התחזקות של 10%	3.4	(1.3)	7.8	1.0	1.1	(1.3)
החלשות של 10%	(3.4)	1.3	(1.1)	1.3	(7.8)	(1.0)

במהלך התקופה המדווחת ההשפעה של שינוי בשער החליפין על השווי ההוגן אינה מהותית מאחר והבנק אינו מנהל חשיפות משמעותיות במגזר המט"ח (הפעילות בכל אחד ממטבעות חוץ, בנפרד, אינו עולה על 5% מסך המאזן). יחד עם זאת, מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, בטבלה לעיל, המבוסס על שיעור במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשיעור כל משכיר, ובשערים היציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוערך מחדש התיק המנוהל במטבע חוץ, הכולל פעילות בנקאית כמו: משכנתאות, הלוואות, פיקדונות ופעילות בניירות ערך זרים (רכיב האופציות בתיק אינו מהותי ומכאן שגם שינוי בשער החליפין אינו משפיע באופן מהותי על השווי הכלכלי של הבנק), בשער חליפין המשקף עליה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. לפרטים נוספים אודות בסיסי ההצמדה השונים, ראה [ביאור 15 לדוחות הכספיים](#).

סיכון מחיר מניות וקרנות חוב

במסגרת מדיניות הסיכונים הפיננסיים (סיכונים שוק), הבנק קבע מסגרת מצומצמת של 50 מיליוני ש"ח להשקעה בקרנות סל על מדדי מניות ומניות בחו"ל. יתרת ההשקעה ליום 30 בספטמבר 2023 (בתיק למסחר ובתיק הזמין) הסתכמה ב-25.9 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל-38.4 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. כמו כן, הבנק קבע מסגרת לקרנות חוב של 150 מיליוני ש"ח, ויתרת ההשקעה בקרנות חוב המתמחות בעיקר בהלוואות בכירות בתחום הנדל"ן בחו"ל ליום 30 בספטמבר 2023 (בתיק למסחר ובתיק הזמין) הסתכמה בכ-81.6 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל-91.3 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. לתיאור נרחב של מסגרת העבודה לניהול ובקרת ניהול סיכונים שוק, ראה את דו"ח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים וכן בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2022. כחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות, הבנק משקיע מעת לעת כספים בקרנות הון וחוב פרטיות של מנהלים מובילים בישראל ובחו"ל, בהתאם למדיניות שאושרה בדירקטוריון לעניין זה. ההשקעה מפוזרת על פני מגוון של תעשיות, מיקומים גיאוגרפיים ומנהלי השקעות. ברוב הקרנות קיימת תקופת השקעה של מספר שנים, על פניה קורא מנהל הקרן ליתרת כספי ההתחייבות. לפרטים נוספים אודות ההתחייבות להשקעה בקרנות חוב פרטיות ראה [ביאור 11 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות בדוחות הכספיים](#).

סיכון הנזילות

"נזילות" מוגדרת כיכולתו של התאגיד לממן גידול בנכסים ולעמוד בפירעון התחייבויותיו. סיכון הנזילות הוא הסיכון שנובע מאי-ודאות לגבי משיכות בלתי צפויות של פיקדונות ומביקוש בלתי צפוי לאשראי שעל הבנק לספק באופן מיידי ושייגרמו לכך שהבנק לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו למפקידים.

הבנק חשוף לסיכונים נזילות ולחשש מפני האטה או קושי ביכולת הגיוס של חוב סחיר או מלקוחות מוסדיים עקב שינויים בשוק, שינויי חקיקה ו/או שינויים בטעמי המפקידים. במטרה להתמודד עם סיכון זה מפעיל הבנק מזה שנים מדיניות של הרחבת בסיס המפקידים והקטנת ההישענות על מפקידים גדולים, ובפרט התמקדות בגיוס פיקדונות ממשקי בית. בנוסף לכך מושם דגש על שמירה של רמת נזילות גבוהה, כפי שהיא באה לידי ביטוי בהיקף נכסים נזילים זמינים וביחס LCR גבוה, ובנוסף בפערי תזרימים נמוכים בין פירעון הנכסים להתחייבויות. לאופי האשראי והמפקידים, לשיעורי הפירעונות המוקדמים בפיקדונות ובאשראי במגזרי ההצמדה השונים וכן למידת המחזור של הפיקדונות יש השפעה מהותית על אומדן החשיפה לסיכון זה.

הבנק נכנס לאירוע המלחמה עם עודפי נזילות גבוהים. במהלך השנה וחצי האחרון השכיל הבנק לשפר עוד יותר את פרופיל הנזילות שלו, והגדיל את אחוז הפיקדונות מהציבור לערך של כ- 84% מסך הפיקדונות. הדבר נבע מיכולת הבנק להציע ללקוחות הפרטיים הצעות ערך מהטובות בשוק, החל מתחילת תהליך העלאת הריבית בשנת 2022. עם פרוץ המלחמה החל הבנק בניטור מוגבר של אינדיקטורים מרכזיים בנזילות. במהלך הימים שחלפו מאז השבעה באוקטובר, המשיך הבנק בצבירה חיובית של פיקדונות מהציבור, כאשר הוא מצליח לגייס פיקדונות חדשים, וזאת, עדות למוניטין ואמון הציבור בבנק לאור הצעות הערך שהציע ללקוחותיו עוד טרום המלחמה. יחס כיסוי הנזילות, ה- LCR, המשיך לשמור על ערכים גבוהים והוא נע במהלך התקופה סביב 200%. פער הנזילות נשמר על ערך גבוה מאוד, כ- 4 מיליארד ש"ח. לבקשת בנק ישראל מהמערכת הבנקאית, העביר הבנק אליהם תוצאת תרחיש קיצון על יחס כיסוי הנזילות. בתרחיש זה, גדלו שיעור המשיכות מפיקדונות הבנק לשיעורים גבוהים מאוד יחסית להנחות ה- LCR כפי שהוא מחושב בשגרה. נציין, שגם בחישוב שבשגרה, מניח ה- LCR שיעורי משיכות בקיצון. שיעורים אלה הוגדלו על ידי הבנק בתרחיש המלחמה. גם בתרחיש זה, שמר הבנק על יחס ה- LCR הגבוה מהיחס הרגולטורי שנקבע. למרות מצב הנזילות של הבנק, לאור אי הוודאות לגבי התנהגות גורמי המאקרו במהלך המלחמה ואחריה, מגוון תחזיות מומחים השונות זו מזו, ואף מתחזית בנק ישראל, ולאור הקשת הנרחבת של התרחישים היכולים להתפתח עקב המלחמה, העלה הבנק את דירוג סיכון הנזילות מרמה של סיכון נמוך לרמה של סיכון נמוך - בינוני.

לפרטים אודות פיקדונות הציבור ראה [ביאור 8 לדוחות הכספיים](#).

יחס נזילות מזערי

הבנק בוחן את מצב הנזילות שלו מידי יום באמצעות מודל יחס נזילות המזערי שהינו היחס בין כרית הנזילות לבין התזרימים הפוטנציאלי היוצא נטו בתרחיש קיצון. לצורך המודל אסף הבנק נתונים על שיעור הפירעונות המוקדמים, על עיתוים ועל שיעור המחזור של הפיקדונות והחסכונות. יחס הנזילות המזערי נבחן בארבעה תרחישים: תרחיש עסקים רגיל, תרחיש "לחץ" ספציפי לבנק, תרחיש "לחץ" מערכתי ותרחיש משולב ספציפי לבנק ולחץ מערכתי. התרחישים השונים נבדלים זה מזה בעיקר בשיעור המחזור של הפיקדונות וביכולת המימוש של הנכסים הנזילים. תוצאות יחס הנזילות המזערי נבדלים מתוצאות יחס כיסוי הנזילות בעיקר כתוצאה מהנחות מחזור פיקדונות מלקוחות פרטיים שמרניות באופן מהותי מההנחות שיש לקחת על פי נוהל בנקאי תקין 221 ביחס כיסוי הנזילות. יחס נזילות המזערי על פי התרחיש המחמיר הנ"ל עמד ביום 30 בספטמבר 2023 על 171%.

יחס כיסוי נזילות (LCR)

הבנק מודד את יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio - LCR) בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221. יחס כיסוי הנזילות מכיל שני מרכיבים:

- שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (High Quality Liquid Assets - HQLA) בתנאי קיצון (מונה).
 - סך תזרימים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים (מכנה).
- על פי ההוראה, למעט מצב של לחץ פיננסי (financial stress), ערכו של היחס לא יפחת מ-100%. דהיינו, מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה ישתווה לכל הפחות לסך תזרימים המזומנים היוצא נטו על בסיס שוטף. הבנק עומד ביחס הנזילות הקבוע בהוראה.

טבלה 49 - יחס כיסוי נזילות המוצג במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
31 בדצמבר 2022	30 בספטמבר 2023	
באחוזים		
202%	225%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים

להערכת הבנק, בהתחשב בשיעורי מיחזור הפיקדונות בשנים האחרונות, החשיפה לסיכון האמור אינה גבוהה, בין היתר, משום שהבנק מגוון את מקורות המימון שלו, מקפיד להרחיב את בסיס המפקידים ולצמצם את מידת ההישענות על מפקידים גדולים. כמו כן הבנק מקפיד לשמר כרית נזילות מספקת הבאה לידי ביטוי בכך שיחסי הנזילות גבוהים מהיחסים הנדרשים. ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכמה יתרת שלושת קבוצות המפקידים הגדולות בבנק ב-1,101 מיליוני ש"ח כ-6.9% מפיקדונות הציבור בהשוואה ל-635 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

יחס מימון יציב (NFSR)

הבנק עוקב אחר נזילות ארוכת הטווח באמצעות מודל יחס מימון יציב בהתאם לעקרונות מודל ה-NSFR (Net Stable Funding Ratio) בהוראות באזל III. החל מיום 31 בדצמבר, 2021 נכנסה לתוקפה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 (יחס המימון היציב נטו), בהתאם להוראה חישוב יחס מימון יציב המוגדר כסכום המימון היציב הזמין חלקי סכום המימון היציב הנדרש, שיחושב על פני סך המטבעות ושלא יפחת מ-100%.

יחס מימון יציב נטו בהתאם, להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222, עמד ליום 30 בספטמבר 2023 על 131%. היחס לסוף חודש אוקטובר 2023 עמד על 128%.

יחס קצר ארוך

מבנה המאזן של הבנק כולל שימושים ארוכים. כ-66% מתיק האשראי הינו אשראי לדיור ולכל מטרה המאופיינת בתקופות לפדיון ארוכות. מנגד, התקופה לפירעון של המקורות קצרה יותר. ליום הדוח פער המח"מ בין הנכסים וההתחייבויות הכספיות על פי לוחות הסילוקין הינו כ-3 שנים. אולם, פער זה אינו לוקח בחשבון מרכיבים התנהגותיים כגון פירעונות מוקדמים ומח"מ אפקטיבי של המקורות, אשר מקטינים באופן מהותי את הסיכון.

כחלק מניהול הסיכון, מדיניות הבנק שמה דגש על גיוס מקורות ממשקי בית. כ-84% מפיקדונות הציבור של הבנק הינם של אנשים פרטיים. וכ-49% מפיקדונות הציבור הינם בסכום של עד 1 מיליוני ש"ח.

הבנק מנהל את פער המח"מ בין הנכסים וההתחייבויות שלו באופן שוטף, על-ידי מודלים ייעודיים לכימות היקף החשיפה. לצורך ניהול סיכון קצר ארוך קבע דירקטוריון הבנק מספר מגבלות, ביניהן:

תקרה להיקפי גיוס נדרשים בשלוש השנים הקרובות, מגבלה על ההפסד המרבי בתרחיש של עליית מחיר הפיקדונות, רצפה ליחס פיקדונות ממשקי בית מסך הפיקדונות וכדומה.

סיכון המימון

הבנק מעריך באופן שוטף את יכולת ההישענות שלו על כל מקור מימון ופועל בהתאם להערכות אלו. בחינה מעמיקה של זמינות מקורות המימון תיערך אחת לשנה במסגרת ההכנה לדיון במדיניות ניהול הסיכונים.

הבנק קבע לעצמו מדיניות ארוכת טווח של הרחבת גיוס המקורות, תוך שמירת משקל המקורות ממשקי בית מסה"כ פיקדונות הציבור, ושמירה על יכולת גיוס המקורות מלקוחות מוסדיים. גיוס פיקדונות לזמן ארוך נעשה בהתייחס להיקף ביצועי אשראי חדש לזמן ארוך. בנוסף, הבנק, באמצעות החברה הבת ירושלים מימון והנפקות, מגייס פיקדונות על פי צרכי הגיוס של הבנק וכתבי התחייבות נדחים על פי צרכי ההון שלו.

הבנק פועל להשגת היעדים באמצעות גיון סל המוצרים והתאמתו לצרכי הלקוחות והתנאים המשתנים בשוק. בנוסף, עורך הבנק מבצעים לציבור המפקידים באמצעות פרסום באמצעי התקשורת השונים ודיוור ישיר ללקוחות קיימים ופוטנציאליים. הבנק גם מציע שירות בנקאות במערכת סגורה המאפשר גיוס כספים מלקוחות כל הבנקים. לבנק יכולת לקבל הלוואה Overnight מבנק ישראל במקרי חירום. כמו כן הבנק יכול דרך עסקאות SWAP להעביר נזילות ממט"ח לשקלים ולהיפך.

הבנק מעריך באופן שוטף את יכולת ההישענות שלו על כל מקור מימון ופועל בהתאם להערכות אלו. בחינה מעמיקה של זמינות מקורות המימון תיערך אחת לשנה במסגרת ההכנה לדיון במדיניות ניהול הסיכונים, אך נמצאת במעקב שוטף.

לפרטים נוספים אודות סיכון המימון ראה בדוח על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2023, המופיע באתר האינטרנט של הבנק.

3.4 סיכונים אחרים

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות, או אירועים חיצוניים. הגדרת הסיכון התפעולי בבנק כוללת את מכלול סיכונים הבקרה הפנימית, תפעולי, מעילות והונאות, טכנולוגיים, א. מידע וסייבר, איסור הלבנת הון, איסור מימון טרור, משפטי, ציות, הוגנות, מוניטין. כיסוי הסיכונים בכל מצב טבע (שיגרה, התרעה, איום/קיצון).

הסיכונים התפעוליים שונים מהסיכונים הבנקאיים האחרים, בהיותם סיכונים פסיביים, שאינם מקושרים ישירות לפעילות המניבה תגמול צפוי, אלא קיימים כחלק טבעי מפעילות הבנק. סיכונים תפעוליים גלומים בפעילות של כל עובד בבנק ובכל תהליכי העבודה בארגון, בשל מגוון הפעילויות שבו, בהיות הארגון בעל נכסים, מפעיל מערכות מידע, ובהתקיים קשר עם לקוחות, עובדים וספקים. בשל עובדה זו, סוגו אירועי כשל תפעולי לפי סוגים שנקבעו על ידי וועדת באזל ובאופן דומה, בהוראה 350 של בנק ישראל לניהול הסיכון התפעולי – מעילה, הונאה, זק לנכסים פיזיים, תקלות מחשוב, אירועי קיצון (רעידת אדמה, תקלת מחשב, מגיפה) ועוד.

הבנק מקיים מסגרת מקיפה של תהליכים ושיטות על מנת להקטין את החשיפה להפסדים הנובעים מסיכונים תפעוליים, ומבצע סקרי ותהליכי הערכה באופן שוטף המשולבים לתוך מפת סיכונים כוללת של הפעילויות העיקריות בבנק, ובנוסף, מבצע תהליך ארגוני להפקת לקחים מאירועי כשל או אירועים של כמעט כשל. מסגרת הטיפול של הבנק בסיכון תפעולי עודכנה במהלך השנה הנוכחית כדי שתתאים להנחיות באזל משנת 2021, והבנק פועל לפי תכנית עבודה סדורה לטיפול בכל היבטי הסיכון התפעולי מתוך תפיסה של ראייה רחבה, הכוללת את מכלול סיכונים הבקרה הפנימית, כפי שהוזכרו לעיל.

מוקדי הסיכון התפעולי

הסיכונים התפעוליים המהותיים עימם מתמודד הבנק הם סיכונים המצויים בכל גוף פיננסי. בשנים האחרונות התרבו הסיכונים מבחוס, בעיקר בהיבט סיכונים סייבר והבנק משקיע משאבים רבים להגנת משאבי הבנק מפני גורמים עוינים ופועל עפ"י הנחיות בנק ישראל תוך סיוע של יועצים חיצוניים.

מוקדי הסיכון העיקריים כאמור לעיל, הינם סיכונים סייבר ואבטחת מידע, המשכיות עסקית והתאוששות מאסון, סיכונים מערכות מידע לרבות כשל מערכות, מעילות והונאות ומיקור חוץ.

הפחתת הסיכון התפעולי

הבנק מקיים מסגרת מקיפה של תהליכים ושיטות על מנת להקטין את החשיפה להפסדים הנובעים מסיכונים תפעוליים. מסגרת זו כוללת, בין היתר, את האמצעים הבאים: הפעילויות המבוצעות בבנק מעוגנות בנהלים המבוססים על הוראות בנק ישראל, הניסיון המצטבר בבנק ובסיוע יועצים/מומחים חיצוניים. זאת על מנת לשכר ולייעל את שיטות העבודה, תהליכי הבקרה הפנימיים ולמנוע טעויות אנוש.

הקטנת החשיפה התפעולית באמצעות נקיטת אמצעי בקרה מתמשכים ודרישה לביצוע בקרה כפולה בכל תהליך בו קיים סיכון תפעולי מהותי.

ביצוע בקורות רחביות על תחומי פעילות שונים בהתאם לסיכון הטמון בתהליך, תוך דגש על תהליכים בהם לא מתקיימת בקרה כפולה בתהליך.

ביצוע סקרי סיכונים תפעוליים מקיפים ואינטגרטיביים ככל הניתן וגיבוש תכניות להפחתת הסיכונים שזוהו בסקר בכמה של פעילויות וקווי עסקים.

יצירת מפת סיכונים כוללת של הבנק, המבטא את סיכונים הבקרה הפנימית השונים להם חשוף הבנק, כולל סיכון תפעולי, סיכון טכנולוגי, רגולציה, איסור הלבנת הון ומימון טרור, מעילות והונאות, סייבר, הגנת הפרטיות ועוד, בכל אחד מהתהליכים העסקיים המהותיים לפעולת הבנק.

הטמעת תרבות ארגונית לניהול הסיכון התפעולי והגברת המודעות אליו בקרב העובדים, כולל תהליכי הפקת לקחים ולמידה מאירועים והקמת פורומים לזיהוי ומיפוי סיכונים תפעוליים וסיכונים בקרה פנימית וטיפול בהם.

הטמעת יכולות לניתוח מתמשך של תרחישי קיצון עבור הסיכון התפעולי וסיכונים הבקרה הפנימית הנוספים.

יישום תהליך אישור טרם הפעלת כל מוצר/פעילות/תהליך חדש – המחייב ביצוע סקר סיכונים מקיף, בניית תוכנית הפחתה מותאמת לרמת הסיכון, ואישור כל מוצר חדש מהותי בפורומים הנדרשים ברמת ההנהלה או דירקטוריון הבנק, וזאת, בהתאם למדיניות ייעודית של הבנק לטיפול במוצר חדש/פעילות חדשה או שעודכנה באופן מהותי.

איסוף מידע על אירועי הפסד או כמעט הפסד וביצוע הפקות לקחים – הבנק אוסף נתונים על אירועי כשל תפעולי שאירעו וגרמו לנזק תפעולי בפועל או שהיה בהם פוטנציאל להפסד תפעולי. באירועים מהותיים או רחביים מבוצע תחקיר והפקת לקחים של כל הגורמים המעורבים. הנהלת הבנק והדירקטוריון מקבלים דיווח על אירועים תפעוליים בהם נגרם הפסד מהותי ואירועים בהם היה פוטנציאל להפסד.

מפת הסיכונים התפעוליים, תכניות ההפחתה של הסיכונים ודיווח אירועי הפסד וכמעט הפסד – מנוהלים במערכת ייעודית לניהול הסיכונים התפעוליים.

מינוי רפרנטים חטיבתיים לניהול סיכונים תפעוליים – לשם שיפור והטמעה של ניהול הסיכון התפעולי בכל יחידות הבנק.

פרק ייעודי במסמך הסיכונים הרבעוני במסגרתו דיווח על אירועי הכשל שאירעו בתקופת הדוח, מוקדי הסיכון הקיימים, כולל סיכונים טכנולוגיים, סייבר ואבטחת מידע, המשכיות עסקית וסיכונים בקרה פנימית נוספים ומצב ההתקדמות בישום תכנית ההפחתה.

הבנק רכש מידי שנה ביטוח אחריות מקצועית, ביטוח נכסים וביטוח סייבר אשר מקנה כיסוי ביטוחי מורחב לנזקים בגין פשעי מחשב ולכשלים בתחום הטכנולוגי. הבנק קבע מסגרת מקיפה של תהליכים ושיטות על מנת לנהל ולמזער את החשיפה להפסדים הנטבעים מסיכונים תפעוליים והוא פועל לפי מסגרת ברורה לטיפול בסיכון זה, המתבססת על קביעת קווי ההגנה השותפים למהלך, פורומים יעודיים, תאבון סיכון ומגבלות שנקבעו ועל תהליכי הערכה שהבנק ממשיך להרחיב, כולל תהליכי הפקת לקחים. תהליכי הערכה של הבנק כוללים כיסוי של סיכון תפעולי וסיכונים בקרה פנימית נוספים, כגון: המשכיות עסקית, סיכון מודל, מוניטין, סיכונים מערכות מידע ומעילות והונאות. הבנק ממשיך במהלכים ובתהליכים לשדרוג יכולות הבקרה שלו בשגרה ובחרום, תוך המשך הניטור ושדרוג הטיפול בסיכונים בקרה פנימית. כחלק מראיה זו, נמצא הבנק במהלך שוטף לבחינה ותרגול של תכניות החירום שלו.

להלן סיכונים אלה:

סיכון המשכיות עסקית - הבנק נדרש לשמור על רציפות מתן שירות ותפקוד, גם בעת צמצום הגעת עובדים למתקני הבנק, והגנה על עובדי הבנק ומניעת הדבקה. נדרשת תשומת לב גבוהה לניהול סיכון המשכיות עסקית מול ספקים אשר עובדים עם הבנק. לאחר מגפת הקורונה (בה פעל הבנק במתכונת המשכיות עסקית, בהתאם למתווה תרחיש ייחוס מגיפה) הבנק ממשיך לשדרג את יכולות ההמשכיות העסקית שלו לנוכח תרחישי ייחוס נוספים, בהם תרחיש מלחמה ותרחיש רעידת אדמה, ובהתאם לדרישות בנק ישראל. תכנית ההמשכיות העסקית של הבנק קבעה מבנה ארגוני בחרום ואת הפעולות שיש לבצע בהתאם להתפתחות האירועים בפועל, בעיקר בכל הקשור להערכת הסיכון. הבנק מקפיד לתרגל את התכנית שלו, לפי תכנית תרגיל סדורה.

עת פרצה מלחמה חרבות ברזל, הופעלה מיידית תכנית ההמשכיות העסקית של הבנק. התכנית פועלת כהלכה. כל התהליכים העסקיים של הבנק פועלים. מבוצעות הערכות סיכונים ופעילות המשכיות העסקית ברמה יומית ותוך יומית - הערכות יומיות של ההנהלה (דוח יומי), דיווח מנכ"ל ליו"ר, ישיבות דירקטוריון, ממשק שוטף עם בנק ישראל (כולל שיחות שוטפות בין מנהל הסיכונים להערכה מוסדית) ומענה לדוחות שביקשו, כולל תכנון הון ותכנון הנזילות. טיפול במתווה ההקלות שנקבע על ידם, ובפרט, במתווה הקפאות. רעידות האדמה שהתרחשו לאחרונה בטורקיה, ושחלקן הורגשו גם בישראל (בתדירות גבוהה יחסית לעבר), הגבירו את תשומת הלב לסיכון זה. הבנק נערך לביצוע תרגיל במהלך הרבעון הקרוב, וחיידד את ההנחיות לעובדי הבנק בנוגע להתנהגות הנדרשת בעת רעידת אדמה. ברבעון הקודם, אישר דירקטוריון הבנק את מדיניות העבודה ההיברידיה המשלבת עבודה בבית ובאתרי הבנק וגובשה באופן ההולם את הנחיות וצפיות בנק ישראל. לעקרונות מדיניות זו חשיבות בכל הקשור ליכולת המשכיות העסקית של הבנק, בעיקר, בגין המשאבים שהושקעו והקרונות שנקבעו בעת הקורונה, המאפשרים לעובדי הבנק וליחידות הנדרשות לגיבוי (לו נמנעה פעילותן באתר הראשי) לעבוד מהבית.

סיכון סייבר ואבטחת מידע - הבנק, כמו יתר התאגידים במערכת הבנקאית בישראל חשוף לאיומי סייבר הולכים ומתפתחים. התממשות עשויה לגרום לפגיעה ביכולת להמשיך לספק שירות או לגרום עיכוב במתן שירות, לגניבת נתוני הלקוחות ופגיעה במוניטין הבנק. במהלך שנת 2022, כתוצאה מהתגברות האיומים ועל אף הרמה הגבוהה והשקעת המשאבים הנרחבת שמבצע הבנק לטיפול בסיכון זה, העלה הבנק את דירוג הסיכון בטבלת גורמי הסיכון לבינוני גבוה.

בשל התרחבות הסיכונים, בנק ירושלים פעל להתאים את מבנה אגף הגנת הסייבר ואבטחת המידע, תוך הקצאת המשאבים הנדרשים לטיפול בסיכון. ראיית הבנק היא כי סיכון זה הוא אחד מהסיכונים המהותיים לפעילות הבנק שפוטנציאל הנזק ממנו יכול להיות גבוה ולפיכך, הוא פועל בהתמדה להפחתת סיכונים סייבר ומשקיע משאבים רבים בתחום, של הגנת הסייבר ואבטחת המידע.

כל מוצר חדש, מערכת חדשה או שינוי בתהליך ובפעילות עובר בדיקות מקיפות של יחידת הגנת הסייבר ואבטחת מידע. מתקיימות בקורות, ביצוע סקרי סיכונים, סקרי אבטחה וחדירות, הטמעה של מוצרי אבטחת מידע מתקדמים, ניטור שוטף 24/7 ועוד, כל זאת למול הצורך לתת מענה למטרות וליעדי הבנק העסקיים.

עת פרצה מלחמת חרבות ברזל, הבנק במוכנות גבוהה לחסימת אירועי מניעת שירות (DDOS) התוקפים מבינים כי תקיפות בעצימות גבוהה נחסמות באופן יחסי בקלות, ועל כן מתבצעות תקיפות בעצימות נמוכה, מתחת לסף (אף של חברות שמספקות שירות ייעודי לחסימת תקפות מעין אלה), מה שמחייב ערנות גבוהה ומוכנות מהירה לחסימת גישה מחו"ל. בנוסף, ניתן דגש על מודעות עובדים נוכח המלחמה: הפצת ידעונים לעובדי הבנק באמצעות הדוא"ל וקבוצת ה-Facebook, הרחבה וטיוב של חוקי הניטור - בדגש על גישה מרוחקת לרשת ולמערכות הבנק (לצד הניטור הקבוע בכל שעות היממה, כוננים נוספים 24/7 לטיפול בהתרעות ואירועים), קשר רציף עם הפיקוח על הבנקים, מערך הסייבר הלאומי וה-Cert הפיננסי. דיווח יומי של סטאטוס הגנת הסייבר ואבטחת המידע לפיקוח על הבנקים.

הבנק פועל לעמידה בתקנות חוק הגנת הפרטיות כך שכל מאגרי המידע בבנק מופו והוגדרו מחדש ועברו כל מאגר נבחנו עמידה בהוראות החוק. בשנים האחרונות הוטמעו בבנק כלים חדשים להתגוננות בפני התקפות קיברנטיות וננקטים אמצעי ההגנה בפני דלף מידע ושמירת נתוני הלקוחות. בנוסף, לבנק קיימים שני עותקי שמירה של נתונים ואתר מחשב חלופי, אשר נועדו לאפשר לבנק את ההמשכיות העסקית וחזרה לפעילות תקינה תוך זמן קצר. כמו כן, הבנק נוקט הסדרי ביטוח בפני נזקים אפשריים בגין אירועי סייבר.

לאור האיומים הגיאופוליטיים המתמשכים, מלחמת חרבות ברזל, מלחמת רוסיה אוקראינה, וכן, העלייה בשימוש באמצעים הדיגיטליים, בשימוש בענן ושימוש במיקור חוץ, קיימת

להערכת הבנק עלייה בסיכון המובנה להתקפות סייבר מצד גורמים עוינים. אגף הגנת הסייבר ואבטחת המידע פועלת באופן שוטף ורציף. מתבצעת פעילות ענפה של הדרכה והסברה לעובדים, בין היתר באמצעות תרגול דיוג (פישנינג) ואירועי כופרה וכן, אירועים נוספים, בהתאם לתרחישי הייחוס של הבנק, והבנק מקפיד לבצע תרגולי סייבר (שחלקם משולבים עם אירועים וסיכונים אחרים, כגון, סיכון הנזילות), וכן, היה שותף לתרגיל שביצע בנק ישראל למערכת הבנקאית. מתקיים קשר שוטף למול יחידת הסייבר הפיקוחית וגורמים לאומיים לגבי אירועים מיוחדים. ניתן דגש מיוחד לשירותי מודיעין נוספים עליהם הבנק מנוי. פעילות הבנק בתחום אבטחת מידע וסייבר, וכן, בענף, מעוגנת במסמכי מדיניות מפורטים, הקובעים את העקרונות לניהול ובקרת סיכונים אלה, את קווי ההגנה השותפים לטיפול בסיכון, ואת הדיווחים הנדרשים, כולל לחברי ההנהלה, מנכ"ל הבנק ודירקטוריון הבנק. הבנק בוחן סיכון זה גם באמצעות פורומים המשמשים אותו לניתוח תרחישי קיצון.

הפעילות מתבצעת בהתאם לתאבון סיכון שעוגן במסמך המדיניות.

אגף הסייבר, בשיתוף פעולה עם היחידות העסקיות ומחלקת סיכונים תפעוליים נמצאים בשלבים מתקדמים להסדרת מערך לטיפול באנומליות, באמצעות חוקים ושיטות סטטיסטיות מתקדמות היכולות להתירע על פוטנציאל לאירוע שאיננו בשגרה.

מתודולוגיה חדשה לניטור סיכון סייבר ואבטחת מידע – אושרה ונמצאת בהתמעה. המודל מאפשר הסתכלות כוללת ורחבה יותר על היבטי ניהול סיכון הסייבר ואבטחת מידע בבנק, מרחיב את הנושאים המקצועיים לניהול תיאבון הסיכון כגון: ממשל תאגידי, תפעול ובקרה, תהליכי ניהול סיכונים, יכולת התמודדות בזמן אמת עם אירועי סייבר ואבטחת מידע.

סיכוני טכנולוגיית המידע – טכנולוגיית המידע הינה מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול תקין של הבנק. סיכוני טכנולוגיית המידע נובעים מפעילותן השוטפת של מערכות המידע של הבנק, תהליכי טכנולוגיית המידע רחביים ופיתוח פעילויות חדשות (פרייקטים ומערכות). סיכוני טכנולוגיית המידע כוללים גם סיכוני סייבר ואבטחת מידע וסיכוני בנקאות בתקשורת, אשר עלולים להשפיע על תהליכים עסקיים ו/או תפעוליים בבנק. מנהל חטיבת המשאבים וחדשנות טכנולוגית אחראי על ניהול סיכוני טכנולוגיית המידע בבנק.

הבנק נערך ועמד באתגר הטכנולוגי בימי הקורונה ובמלחמת חרבות ברזל, להבטיח פעילות טכנולוגית רציפה של עובדים מהבית. הסיכון מנוהל על ידי חטיבת המשאבים והטכנולוגיה כאשר בקרת הסיכון מתבצעת בחטיבת הסיכונים המשמשת כקו שני לפעילות. במהלך שנת 2022 הציב הבנק בקר סיכונים בקו הראשון בהתאם למכתב המפקח על הבנקים בנושא זה, ובשנת 2023 הפונקציה שולבה בתהליכי הערכת הסיכונים בחטיבת הטכנולוגיה.

במהלך הרבעון הקודם אישר הבנק את אסטרטגיית המחשוב, הנתונים והדיגיטל שלו, הקובעת את העקרונות ליצירת תשתית טכנולוגית מתאימה לעמידה בצרכי העסקיים של הבנק כפי שעולה מהאסטרטגיה העסקית שלו. עיקר התכנית קובע תהליכי מודרניזציה המאפשרים לבנק ליצור תשתית טכנולוגית ודיגיטלית הפועלת בשכבה "מעל" למערכות הליבה של הבנק.

עת פרצה מלחמת חרבות ברזל, בוצעה היערכות מהירה במטרה לאפשר עבודה מהבית לכלל העובדים החיוניים בכל תרחיש (יחידת תשלומים, חדר מסחר, מוקד הבנק). באגף מערכות מידע גויסו 24 עובדים למילואים, מתוכם 16 ממחלקת תשתיות. לאור המצב בוצע עדכון תכנית העבודה הפרייקטלית לרבעון רביעי. מבוצע קידום מהיר של פריסת תשתית חיבור מרחוק באתר ה-DR. בוצעו פיתוחים ליישום מתווה ההקלות שפרסם בנק ישראל, הכולל, בין היתר, הקפאת תשלומים ופריסה של הלוואות משכנתא ואשראי צרכני, פטור מעמלות לאוכלוסייה מוגדרת, שינויים בתקנות צ'קים ללא כיסוי וכו'.

מעילות והונאות – לבנק מדיניות ייעודית לטיפול בסיכון זה, המתבססת על ציפיות והנחיות בנק ישראל. המדיניות קובעת את העקרונות לטיפול בסיכון, הטיפול באירוע או פוטנציאל לאירוע, דרכי הדיווח, ניטור אנומליות באמצעות חוקים עסקיים ושיטות סטטיסטיות מתקדמות. בפרט, קובעת המדיניות את כל אמצעי המזעור הקיימים בבנק למניעת מעילות והונאות. הבנק ביצע סקר למיפוי מוקדי הסיכון הפוטנציאליים העיקריים בפעילותו והוא ממשיך במהלך השנה הנוכחית ולפי התכנון, גם במהלך שנת 2023 בביצוע סקרי עומק במקומות הנדרשים, על מנת לוודא כי אמצעי הבקרה והמזעור הקיימים בבנק מספקים, לנוכח תוצאות הסקרים. תוצאות הסקרים משולבים במפת הסיכונים הכוללת של הבנק. עת פרצה מלחמת חרבות ברזל, בוצעה הערכת סיכון למעילות והונאות (בדומה ליתר סיכוני בקרה פנימית) והוגברו הבקרות (או תדירות הבקרות). בנוסף, בשיתוף עם אבטחת מידע והגורמים העסקיים הוטמעו חוקי ניטור נוספים ולבנטיים לתקופת המלחמה, הוטמעו במערך ניטור האנומליות של הבנק, במטרה לבצע ניטור ובקרה על פעילויות שפוטנציאל הסיכון מהם גבר.

ציאות, איסור הלבנת הון ומימון טרור – הבנק פועל בהתאם להנחיות בנק ישראל לטיפול בסיכונים אלה, בהתאם לתאבון הסיכון שקבע הבנק במסמך המדיניות לטיפול בסיכונים אלה. הפעילות מתבצעת לפי תכנית עבודה סדורה במטרה להמשיך ולשדרג את אופן הטיפול בסיכונים אלה, את תהליכי הערכת הסיכון, והטיפול של קווי ההגנה בליקויים ככל שהתגלו. תכנית העבודה של הבנק לשנת 2023 נותנת דגש להמשך המהלכים להטמעת סיכון ההוגנות ביחידות הבנק, לשדרוג הבקרות של הקו הראשון (הקווים העסקיים) והקו השני (יחידת הציאות ואיסור הלבנת הון בחטיבת ניהול הסיכונים), בין היתר, באמצעים טכנולוגיים, ולמהלכי הדרכה הנדרשים כדי להגביר באופן שוטף את המודעות לטיפול בסיכונים אלה. במהלך הרבעון המשיכה יחידת הציאות לבצע בקרה לעמידת הבנק בהנחיות בנק ישראל בקשר עם הסנקציות שהוטלו על בנקים ברוסיה ואוקראינה, הבנק מקפיד לעמוד במלוא ההנחיות והציפיות של בנק ישראל בנושא זה. בדוח בדיקה בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור שביצע בנק ישראל בבנק במהלך החודשים ינואר 2021 – יוני 2022 נמצאו הפרות לכאורה של הוראות הצו הבנקאי לניהול סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור, וכן של הוראות נוהל בנקאי תקין 411.

בהתבסס על הממצאים האמורים, הודיע המפקח על הבנקים ביום 7 ביוני 2023 על כוונתו להטיל עיצומים כספיים על הבנק בגין הפרות לכאורה של הוראות ניהול בנקאי תקין 411 וכן על בקשתו מהוועדה להטלת עיצום כספי לעניין תאגידי בנקאים להטיל על הבנק עיצומים כספיים, בגין הפרת הצו הבנקאי. במהלך חודש ספטמבר התקיימו דיונים בשני ההליכים האמורים, האחד בפני ועדת העיצומים והשני בפני המפקח. הבנק ביצע פרויקט מיוחד לאורך כל שנת 2023 לטיפול בכלל הממצאים שעלו בדוח הביקורת.

סיכון משפטי - נובע מהפוטנציאל להפסד כתוצאה מהפרה של חוקים, תקנות, או הוראות רגולציה, או כתוצאה מזכויות או חובות של הבנק שאינן מבוססות נדרש; הסיכון קיים גם כאשר ישנם חוזים ללא יכולת אכיפה, תביעות משפטיות מהותיות, או תשתית משפטית לקויה או שגויה אשר בהסתמך עליה נתן הבנק שירות ללקוח, קיבל שירות מספק ו/או קיבל מלקוח או מצד שלישי בטוחה שאינה ניתנת למימוש כתוצאה מפגם ביצירתה או ברישומה. מפרוץ המלחמה האגף לייעוץ משפטי מרכז ומעדכן את יחידות הבנק בכל ההוראות וההנחיות שפורסמו לאור מצב המלחמה, על ידי הרגולטורים השונים, ובמיוחד ההוראות וההקלות שפורסמו ע"י בנק ישראל, ובכלל זה מתווה ההקלות וההקפאות שהוסכם בין הבנקים ובנק ישראל.

3.5 השפעת גורמי הסיכון על עסקי התאגיד הבנקאי

הבנק נדרש, כמו יתר התאגידי הבנקאיים, לכלול טבלת גורמי סיכון בכל אחת מהקטגוריות המפורטות להלן, ולהעריך את השפעתו של כל גורם סיכון על עסקיו. טבלת גורמי הסיכון מקבלת משנה חשיבות עקב מצב המלחמה ואי הוודאות שהיא יוצרת. כחלק מהתמודדות הבנק עם אי וודאות זו, מבוצעות הערכות סיכון שוטפות ברמת ההנהלה והדירקטוריון. טבלת גורמי הסיכון להלן, מציגה את הערכת הסיכון הנוכחית של הבנק, הלוקחת בחשבון את העלייה המשמעותית ברמת אי הוודאות, כפי שתיארנו בפרק זה. הערכות אלה מתבצעות באופן שוטף והבנק סוקר את גורמי הסיכון בתדירות גבוהה.

לאור המלחמה, וכפי שצויין בפרק זה, הוחלט על העלאת הדירוג של סיכון נזילות, וכן, סיכון שוק כולל (ריבית, מחירי מניות ואג"חים), וכן, אינפלציה. סיכון שערי חליפין נותר ללא שינוי, ברמה נמוכה). העלאה זו מבוצעת עקב העלייה באי הוודאות בשוק, היוצרת מגוון רב של תרחישים, היכולים להשפיע על פרופיל סיכונים אלה. הבנק יבצע שינוי בטבלה, ככל שיהיה צורך, בהתאם למפת האיומים, התפתחות המלחמה, ושינויים ברמת אי הוודאות שהיא יצרה.

[טבלה מספר 50 מציגה את גורמי הסיכון של הבנק, נכון למועד פרסום דוח זה, כחודש וחצי מתחילת המלחמה. לפירוט, ראה גם פרק 1.5 – תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם.](#)

טבלה 50 - ריכוז השפעת גורמי הסיכון על עסקי התאגיד הבנקאי:

הערכת הסיכון	גורם הסיכון
בינונית	השפעה כוללת של סיכוני אשראי
בינונית	סיכון בגין איכות לווים וביטחונות
בינונית	סיכון בגין ריכוזיות ענפית
נמוכה	סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים
נמוכה - בינונית	השפעה כוללת של סיכוני שוק *
נמוכה - בינונית	סיכון ריבית *
נמוכה - בינונית	סיכון אינפלציה *
נמוכה	סיכון שערי חליפין
נמוכה - בינונית	סיכון מחירי מניות ואג"ח *
נמוכה - בינונית	סיכון נזילות *
בינונית- גבוהה	סיכון תפעולי (כולל סיכון מעילות והונאות)
בינונית	סיכון מודל
בינונית	סיכונים טכנולוגית המידע
בינונית- גבוהה	סיכונים אבטחת מידע וסייבר
נמוכה	סיכון משפטי
בינונית	סיכון רגולטורי
בינונית	סיכון מוניטין
בינונית	סיכון אסטרטגיה
בינונית	סיכון ציות ואכיפה פנימית
בינונית	סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

* גורמי הסיכון בהם הועלתה דרגת סיכון.

לפרטים נוספים ראה דוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

פרק 4 – מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים

4.1 מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ועל פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי של בנק. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים [בביאור 1 לדוחות הכספיים](#).

הפרשה להפסדי אשראי

החל מתקופות הדיווח המתחילות ביום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים (Current Expected Credit Losses – CECL), כפי שפורסמו בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC 326) בדבר "מכשירים פיננסיים – הפסדי אשראי". הכללים חדשים מציגים מתודולוגיה חדשה לרישום הפסדי אשראי, אשר בעיקרה מביאה להכרה מוקדמת יותר בהפסדי אשראי, תוך מתן שקיפות רבה יותר בהתייחס לסיכון האשראי. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים [בביאור 1 לדוחות הכספיים](#). מטרת הכללים החדשים היא לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי של התאגיד הבנקאי באמצעות הקדמת רישום ההפרשות להפסדי אשראי, באופן שתומך בתגובה מהירה יותר של הבנקים להידרדרות באיכות האשראי של לווים, וחיזוק הקשר בין ניהול סיכונים האשראי לבין האופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים. זאת, תוך התבססות על שיטות ותהליכים קיימים. הבנק קבע נהלים לקיום הפרשה להפסדי אשראי ברמה המתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו, כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני. ככלל, אומדן ההפרשה להפסדי אשראי צפויים מחושב על פני התקופה החוזית של הנכס הפיננסי תוך הבאה בחשבון של אומדני פירעון מוקדם בהתאם לשיטות כמותיות שגיבש הבנק, ותוך התחשבות בצפי לביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי עם הלווה, ככל שרלוונטי. הפרשה שחושבה על בסיס קבוצתי בגין הלוואות מבוססת ככלל על יתרת החוב הרשומה.

על מנת להעריך את האומדן להפסדי אשראי צפויים לאורך התקופה החוזית של הנכסים, הבנק מתבסס על מידע היסטורי תוך בחינת הצורך להתאים את המידע ההיסטורי כדי לשקף את המידה שבה התנאים הקיימים והתחזיות הסבירות והניתנות לביסוס יהיו שונים מן התנאים בתקופה שבמהלכה הוערך המידע ההיסטורי. לצורך קביעה זו, הבנק מביא בחשבון את מאפייני הנכסים הפיננסיים לרבות גורמים רלוונטיים לקביעת יכולת הגבייה הצפויה.

מדידת ההפרשה להפסדי אשראי מבוססת על חלוקת תיק האשראי של הבנק לקבוצות החלוקות מאפייני סיכון דומים (תהליך המכונה "סגמנטציה"). תמצית גישת הבנק לסגמנטציה הינה כדלקמן: הבנק מפלח את האשראי לציבור לאנשים פרטיים – הלוואות לדיוור, אנשים פרטיים – צרכני, נכס מסחרי, ליווי פרויקטים, קבוצות רכישה, רכישת תיקים, שירותים פיננסיים ועסקי אחר.

ההפרשה להפסדי אשראי מורכבת הן מנדבך כמותי והן מנדבך איכותי, כדלקמן:

אמידת ההפרשה נעשית ככלל בשיטת שיעור ההפסד (Loss-rate). תהליך זה מבוסס בראשיתו על ממוצע הפסדי העבר בתיק, המיוצג על ידי מחיקות חשבונאיות נטו (net charge-offs), ככלל, בכל ענף משקי ב-10 שנים האחרונות. הפסדי העבר מותאמים בהמשך התהליך בגין שורה של מאפייני סיכון ומאפיינים כלכליים כגון שינויים במדיניות האשראי, ריכוזיות תיק האשראי, מדד LTV, שינויים בהיקף האשראי ובסיווג ותנאים נוספים. תהליך זה נועד להתאים את המידע ההיסטורי כדי לשקף את המידה שבה התנאים הקיימים והתחזיות הסבירות והניתנות לביסוס עשויים להיות שונים מהתנאים ששררו בתקופה שבמהלכה הוערך המידע ההיסטורי. בשלב הבא משלב הבנק תחזיות סבירות וניתנות לביסוס לשנה אחת, ולאחריה שב על פני שנה אחת למידע ההיסטורי המותאם בגין תנאים נוכחיים על בסיס ליניארי.

ההפרשה בגין אשראי חוץ מאזני מוכרת בגין מחויבויות אשר אינן ניתנות לביטול ללא תנאי על ידי הבנק, ומבוססת על אותה הסגמנטציה שתוארה לעיל, תוך התחשבות במקדמי ניצול של הפריטים החוץ מאזניים השונים (היינו, מקדמי המרה לאשראי). הפרשה זו מוצגת במאזן במסגרת התחייבויות אחרות.

תהליך זה מלווה בשיקול דעת משמעותי ובהנחות מומחה, על מנת לשקף את מיטב ציפיות ההנהלה והערכותיה באשר להפסדי האשראי הצפויים.

היערכות הבנק כללה, בין היתר, גיבוש מתודולוגיות לחישוב אומדן ההפרשה להפסדי אשראי, ביצוע שינויים והתאמות במערכות המידע, עדכון בקורות ויישום דרישות הגילוי בהתאם לכללים החדשים. מטעם הדברים, גם לאחר תחילת היישום לראשונה של ההוראות החדשות יישמש טיב ופיתוח הליך אמידת ההפרשות להפסדי אשראי ובהתאמה, יכול ופעולות אלה יחייבו שינויים מסוימים בהליך המדידה. כמו-כן, אומדני הבנק כוללים הערכות המשקפות, בין היתר, תנאי אי וודאות ומטבעם יכולים להשתנות מעת לעת. יובהר כי הכללים החדשים אינם משנים את סיכון האשראי הגלום בתיק האשראי של הבנק.

לפרטים נוספים אודות השפעת מלחמת "חרבות ברזל" על הפסדי האשראי הצפויים לרבעון השלישי, לשנת 2023 ראה [פרק 1.6 נושאים שונים ואירועים לאחר תאריך המאזן](#).

לפרטים נוספים בדבר המדיניות החשבונאית בנושא הפסדי אשראי ראה ביאור 1 בדוחות הכספיים השנתיים של הבנק לשנת 2022.

לפירוט ההשפעה הכמותית ראה [ביאורים 7 ו-14 בדוחות הכספיים](#).

4.2 בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הוראות הפיקוח על הבנקים מחילות על תאגידים בנקאיים את דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה- Sox Act. בהתייחס לסעיפים אלו נקבעו על-ידי ה- SEC וה- PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) הוראות באשר לאחריות ההנהלה לקביעתם וקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולקיום בקרה הפנימית על הדיווח הכספי וחוות דעת רואי החשבון המבקרים לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי. הוראות המפקח קובעות:

- (1) תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיפים 302 ו-404 וכן את הוראות ה- SEC שפורסמו מכוחם.
- (2) בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה- COSO 2013 (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית. הבנק מיישם באופן שוטף את ההוראה.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר, 2023 לא אירע כל שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

תרומות ופעילות קהילתית

החל מיום 7 באוקטובר 2023 מדינת ישראל נמצאת במלחמה. בנק ירושלים נרתם בעת הזו לסיוע עבור הקהילה, ביוזמות קהילתיות שונות ובהן אירוח משפחות שפוננו מבתייהן באזור עוטף עזה והדרום, רכישה ושינוע של ציוד ומזון לתושבי העוטף והדרום, לחיילי צה"ל ותרומה למטה החטופים והנעדרים. בישיבתו מיום 10 באוקטובר 2023 דירקטוריון הבנק אישר את הגדלת תקציב התרומות בסך של 125 אלפי ש"ח.

כמו כן, על מנת לעודד את העובדים להמשיך להתנדב בשלל היוזמות הקהילתיות, הבנק יצא בקמפיין בקרב עובדי הבנק לעידוד יוזמות התנדבות בקהילה המקומית, במסגרתו הבנק מכיר ב-8 שעות התנדבות בחודש כשעות עבודה למטרות תרומה בקהילה. בנוסף, הוקם בבנק פורום מתנדבים המשגר מדי בוקר מתנדבים למיזמי התנדבות שונים, כגון בישול ואריזת מנות חמות לחיילים, חלוקת מזון לקשישים, קטיף במשקים חקלאיים ועוד).

הבנק מחויב, מזה שנים רבות, לפעול ולתרום למען הקהילה, והינו פועל לעידוד התנדבות ומודעות חברתית בקרב עובדיו, המעצימות אותם ומחזקות את תחושת הגאווה והשייכות לבנק. הבנק שם דגש על תחומים שההשקעה בהם תשפיע על העתיד באופן משמעותי לטובת החברה בישראל, בדגש על אוכלוסיות מוחלשות כגון אנשים עם מוגבלות, נוער בסיכון, ומקלטי נשים. בשנים האחרונות העמיק הבנק באופן משמעותי את היקף התנדבות העובדים בפעילויות משותפות עם העמותות להן הוא תורם ומקיים עמון מגוון פעילויות על פני השנה. בין העמותות הללו ניתן למנות עמותות הפועלות לסיוע לילדים ונוער במצוקה, אוכלוסיות מוחלשות, בעלי מוגבלויות ועוד.

במהלך שנת 2022 הבנק החליט להשתתף, בפרויקט "גדולים במדים" של עמותת יד לילד המיוחד ואימץ יחידה בבסיס חיל האוויר, תל נוף זהו שיתוף פעולה מיוחד המשלב תרומה כספית לצד קשר שוטף עם היחידה וקיום פעילויות משותפות יחד והכל במטרה לתת הזדמנות לצעירים אלו לממש את הפוטנציאל שלהם דרך תרומה משמעותית לחברה, ושרות בצה"ל.

נכון לסוף שנת 2022 תקציב התרומות של הבנק עמד על סך 750 אלפי ש"ח ובשנת 2023 גדל תקציב התרומות לרמה של 900 אלף ש"ח. הבנק ער וקשוב לצרכי הלקוחות כמתחייב ממכתב הדגשים של הפיקוח על הבנקים וכמובן ממצב השוק, הבנק נוקט בשורה של צעדים להקלת הנטל על לקוחותיו ובנוסף לאימוץ מתווה ההקלות של הפיקוח על הבנקים כמפורט בביאור 18 סעי' 20.

הבנק יזם מול לקוחות עו"ש בעלי מסגרת אשראי ומתגוררים 30 ק"מ מהעוטף בהצעה להגדיל את המסגרת 20% או 2,000 ש"ח, כנמוך מביניהם.

לפרטים נוספים [ראה בפרק 1.3 - סביבה, חברה וממשל](#).

מלחמת "חרבות ברזל" -


ישראל במלחמה, הדיקטוריון, ההנהלה והעובדים משותפים בצער המשפחות השכולות ומביעים תנחומים.

מאחלים רפואה לפצועים ומחזקים את משפחות החטופים ובתפילה לחזרתם של כל החטופים בהקדם.


חיבוק והערכה לכל כוחות הביטחון הלוחמים בכל הגזרות,

יחד ננצח.

דיקטוריון הבנק מביע את תודתו והערכתו המיוחדת להנהלה והעובדים של הבנק על עבודתם המסורה ותרומתם לתפעול הבנק, השירות ללקוחותיו וקידום עסקיו גם בעת המלחמה.



יאיר קפלן
מנהל כללי



זאב נהרי
יושב ראש הדיקטוריון

30 בנובמבר, 2023

הצהרה (certification)

אני, יאיר קפלן, מצהיר כי:

- א. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2023 (להלן: "הדוח").
 - ב. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 - ג. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 - ד. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון והנהלה"). וכן:
 1. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידיים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידיים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 2. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכן שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 3. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 4. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 - ה. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 1. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 2. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.



יאיר קפלן
מנהל כללי

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

30 בנובמבר, 2023

הצהרה (certification)

אני, אלכסנדר זלצמן, מצהיר כי:

- א. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק ירושלים בע"מ ("להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2023 (להלן: "הדוח").
 - ב. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 - ג. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 - ד. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון וההנהלה"). וכן:
 1. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 2. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 3. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 4. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 - ה. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 1. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 2. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אלכסנדר זלצמן

סמנכ"ל, מנהל אגף הכספים

וחשבונאי ראשי

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

30 בנובמבר, 2023

תמצית דוחות כספיים מאוחדים ביניים - תוכן עניינים

102	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק ירושלים בע"מ
103	תמצית דוח רווח והפסד מאוחד
104	תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל
105	תמצית מאזן מאוחד
106	תמצית דוח על השינויים בהון מאוחד
108	תמצית דוח על תזרימי מזומנים מאוחד

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק ירושלים בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של בנק ירושלים בע"מ וחברות הבנות שלו (להלן: "הבנק"), הכולל את מאזן הביניים התמציתי המאוחד ליום 30 בספטמבר, 2023 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, הרווח כולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון וההנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלה בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה (ישראל) 2410 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות" ותקן סקירה שיישמו בסקירה של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל-אביב,
30 בנובמבר, 2023

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ביאור	
	2022	2023	2022	2023		
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
906.7	648.4	1,037.3	231.7	365.2	2	הכנסות ריבית
311.5	223.0	484.2	74.5	177.0	2	הוצאות ריבית
595.2	425.4	553.1	157.2	188.2	2	הכנסות ריבית, נטו
78.8	54.0	98.2	24.1	47.1	7,14	הוצאות בגין הפסדי אשראי
516.4	371.4	454.9	133.1	141.1		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
						הכנסות שאינן מריבית
77.2	44.5	22.8	10.4	14.1	3	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
116.9	88.2	93.3	29.7	31.4	4	עמלות
30.6	28.9	-	24.5	-		הכנסות אחרות
224.7	161.6	116.1	64.6	45.5		סך כל ההכנסות שאינן מריבית
						הוצאות תפעוליות ואחרות
221.9	158.6	184.5	54.2	58.2		משכורות והוצאות נלוות
112.6	83.5	94.1	28.7	31.9		אחזקה ופחת בניינים וציוד
155.5	111.4	118.2	34.7	38.7		הוצאות אחרות
490.0	353.5	396.8	117.6	128.8		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
251.1	179.5	174.2	80.1	57.8		רווח לפני מיסים
87.2	62.0	62.2	27.5	19.9		הפרשה למיסים על הרווח
						רווח נקי
163.9	117.5	112.0	52.6	37.9		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
0.5	0.6	1.8	(0.1)	(0.1)		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
163.4	116.9	110.2	52.7	38.0		המיוחס לבעלי מניות הבנק
						רווח בסיסי ומדולל למניה (בש"ח)
2.32	1.66	1.56	0.75	0.54		רווח נקי בסיסי ומדולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.



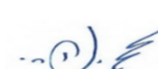
אלכסנדר זלמן

סמנכ"ל, מנהל אגף הכספים וחשבונאי ראשי



יאיר קפלן

מנהל כללי



זאב נהרי

יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

30 בנובמבר, 2023

דוחות כספיים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30		ביאור
	בספטמבר		בספטמבר		
	2022	2023	2022	2023	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
163.9	117.5	112.0	52.6	37.9	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
0.5	0.6	1.8	(0.1)	(0.1)	בניכוי רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
163.4	116.9	110.2	52.7	38.0	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
					רווח (הפסד) כולל אחר:
					התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי
(56.5)	(55.6)	(5.8)	(20.9)	(4.6)	הוגן, נטו
12.8	13.0	1.3	1.9	2.0	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים
(43.7)	(42.6)	(4.5)	(19.0)	(2.6)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מיסים
14.9	14.6	1.5	6.5	0.8	השפעת המס המתייחס
(28.8)	(28.0)	(3.0)	(12.5)	(1.8)	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מיסים
135.1	89.5	109.0	40.1	36.1	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
0.5	0.6	1.8	(0.1)	(0.1)	הרווח הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
134.6	88.9	107.2	40.2	36.2	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

ראה גם [ביאור 5- רווח \(הפסד\) כולל אחר מצטבר](#).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית מאזן מאוחד

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

יתרה ליום 31 בדצמבר	יתרה ליום 30 בספטמבר		ביאור	
	2022	2023		
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)			
נכסים				
3,360.1	2,967.1	3,402.2		מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,043.1	982.8	1,927.9	6	ניירות ערך ⁽¹⁾
14,218.1	14,151.7	15,425.9	7,14	אשראי לציבור
(160.6)	(146.4)	(204.9)		הפרשה להפסדי אשראי
14,057.5	14,005.3	15,221.0		אשראי לציבור, נטו
189.6	181.0	216.3		בניינים וציוד
6.1	2.6	2.5	12	נכסים בגין מכשירים נגזרים
250.8	293.9	231.9		נכסים אחרים
18,907.2	18,432.7	21,001.8		סך כל הנכסים
התחייבויות והון				
14,266.8	13,765.4	15,922.7	8	פיקדונות הציבור
342.9	349.3	314.3		פיקדונות מבנקים
-	-	-		פיקדונות הממשלה
2,677.6	2,743.1	3,166.7		אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
9.5	16.2	13.2	12	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
354.4	318.1	254.5		התחייבויות אחרות ⁽²⁾
17,651.2	17,192.1	19,671.4		סך כל ההתחייבויות
1,221.2	1,206.8	1,292.1		הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
34.8	33.8	38.3		זכויות שאינן מקנות שליטה
1,256.0	1,240.6	1,330.4		סך כל ההון
18,907.2	18,432.7	21,001.8		סך כל ההתחייבויות וההון

(1) לפרטים בדבר ניירות ערך הנמדדים בשווי הוגן, ובדבר ניירות ערך ששועבדו [ראה ב"אור 6-השקעות בניירות ערך](#).

(2) מזה הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בבנק ובמאוחד לימים 30 בספטמבר 2023, 30 בספטמבר 2022 ו-31 בדצמבר 2022 בסך 1.8 מיליוני ש"ח, 2.4 מיליוני ש"ח ו-1.7 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוח על השינויים בהון העצמי

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

סך כל ההון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	רווח (הפסד)		סך הכל הון המניות וקרנת הון	פרמיה וקרנת הון	הון המניות הנפרע
			עודפים (גירעונות) שנצברו	כולל אחר מצטבר			
א. דוח על השינויים בהון העצמי לתקופות של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 וביום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)							
1,315.0	38.3	1,276.7	1,053.1	(36.1)	259.7	132.4	127.3
יתרה ליום 30 ביוני 2023							
							מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
0.9	0.1	0.8	-	-	0.8	0.8	-
37.9	(0.1)	38.0	38.0	-	-	-	-
(21.6)	-	(21.6)	(21.6)	-	-	-	-
(1.8)	-	(1.8)	-	(1.8)	-	-	-
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס							
1,330.4	38.3	1,292.1	1,069.5	(37.9)	260.5	133.2	127.3
יתרה ליום 30 בספטמבר 2023							
1,196.0	31.6	1,164.4	930.6	(21.6)	255.4	128.1	127.3
יתרה ליום 30 ביוני 2022							
							מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
4.5	2.3	2.2	-	-	2.2	2.2	-
52.6	(0.1)	52.7	52.7	-	-	-	-
(12.5)	-	(12.5)	-	(12.5)	-	-	-
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס							
1,240.6	33.8	1,206.8	983.3	(34.1)	257.6	130.3	127.3
יתרה ליום 30 בספטמבר 2022							

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוח על השינויים בהון העצמי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

סך הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	רווח (הפסד)		סך הכל הון המניות וקרנות הון	פרמיה וקרנות הון	הון המניות הנפרע	
			עודפים (גירעונות) שנצברו	כולל אחר מצטבר				
ב. דוח על השינויים בהון העצמי לתקופות של תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 וביום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)								
1,256.0	34.8	1,221.2	994.8	(34.9)	261.3	134.0	127.3	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
								מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
0.9	1.7	(0.8)	-	-	(0.8)	(0.8)	-	רווח נקי בתקופה
112.0	1.8	110.2	110.2	-	-	-	-	דיבידנד
(35.5)	-	(35.5)	(35.5)	-	-	-	-	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס
(3.0)	-	(3.0)	-	(3.0)	-	-	-	
1,330.4	38.3	1,292.1	1,069.5	(37.9)	260.5	133.2	127.3	יתרה ליום 30 בספטמבר 2023
1,126.7	-	1,126.7	906.0	(6.1)	226.8	99.5	127.3	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021
								התאמה ליתרת פתיחה, בשל השפעת היישום לראשונה
3.6	-	3.6	3.6	-	-	-	-	
1,130.3	-	1,130.3	909.6	(6.1)	226.8	99.5	127.3	יתרה מתואמת ליום 1 בינואר 2022 לאחר יישום לראשונה
								מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
64.0	33.2	30.8	-	-	30.8	30.8	-	רווח נקי בתקופה
117.5	0.6	116.9	116.9	-	-	-	-	דיבידנד
(43.2)	-	(43.2)	(43.2)	-	-	-	-	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס
(28.0)	-	(28.0)	-	(28.0)	-	-	-	
1,240.6	33.8	1,206.8	983.3	(34.1)	257.6	130.3	127.3	יתרה ליום 30 בספטמבר 2022
ג. דוח על השינויים בהון העצמי לשנת 2022 (מבוקר)								
1,126.7	-	1,126.7	906.0	(6.1)	226.8	99.5	127.3	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021
								התאמה ליתרת פתיחה, בשל השפעת היישום לראשונה
3.6	-	3.6	3.6	-	-	-	-	
1,130.3	-	1,130.3	909.6	(6.1)	226.8	99.5	127.3	יתרה מתואמת ליום 1 בינואר 2022 לאחר יישום לראשונה
								מכירת מניות בחברות בנות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
68.8	34.3	34.5	-	-	34.5	34.5	-	רווח נקי בתקופה
163.9	0.5	163.4	163.4	-	-	-	-	דיבידנד
(43.1)	-	(43.1)	(43.1)	-	-	-	-	דיבידנד שהוכרז וטרם שולם
(35.1)	-	(35.1)	(35.1)	-	-	-	-	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס
(28.8)	-	(28.8)	-	(28.8)	-	-	-	
1,256.0	34.8	1,221.2	994.8	(34.9)	261.3	134.0	127.3	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות כספיים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

תמצית דוח על תזרימי מזומנים מאוחד

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30		
	בספטמבר		בספטמבר		
	2022	2023	2022	2023	
31 בדצמבר 2022					
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)				
					תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
163.9	117.5	112.0	52.6	37.9	רווח נקי לשנה
					התאמות:
68.3	50.0	58.2	16.9	20.1	פחת על בניינים וציוד
78.8	54.0	98.2	24.1	47.1	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(65.9)	(37.4)	(22.3)	-	(8.2)	רווח ממכירת תיקי אשראי
					הפסד (רווח) ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות
1.6	1.7	-	-	(0.7)	שאינן למסחר
					הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן
2.7	4.4	(10.1)	(2.1)	(4.0)	של ניירות ערך למסחר
					הפסד שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות
-	-	2.9	-	3.6	שאינן למסחר (*)
(4.7)	(2.7)	(1.6)	(0.9)	(1.6)	דיבידנדים שהתקבלו בגין מניות שאינן למסחר (*)
13.7	5.5	(29.5)	1.5	(14.6)	מיסים נדחים, נטו
					פיצויי פרישה - גידול בעודף עתודה על יעודה (גידול בעודף
0.7	0.7	(0.6)	0.2	(1.2)	היעודה על העתודה)
(38.1)	(26.9)	(33.4)	(27.0)	(8.4)	הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון (*)
					שינוי נטו בנכסים שוטפים:
(1.6)	1.9	3.6	(0.3)	3.9	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(31.0)	13.8	(640.2)	9.0	(352.9)	ניירות ערך למסחר
(3.5)	(38.7)	49.9	5.5	30.1	נכסים אחרים
					שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:
6.0	12.7	3.7	7.0	(2.7)	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
57.2	69.4	39.5	27.5	(17.0)	התחייבויות אחרות
(19.5)	(16.6)	(15.1)	1.1	(4.2)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות המזומנים
228.6	209.3	(384.8)	115.1	(272.8)	מזומנים נטו מפעילות שוטפת

הביאורים לזוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות על תזרימי מזומנים מאוחד (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשנה שהסתיימה ביום 31	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30		
	בספטמבר		בספטמבר		
	2022	2023	2022	2023	
בדצמבר 2022	2022	2023	2022	2023	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)				
					תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
(3,264.8)	(2,689.8)	(2,094.4)	(732.4)	(559.2)	שינוי נטו באשראי לציבור
(956.2)	(951.0)	(852.2)	(22.2)	(77.9)	רכישת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
469.7	508.2	542.0	(92.8)	65.6	תמורה ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
229.1	186.8	102.1	178.0	24.0	תמורה מפדיון איגרות חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
1,282.8	756.3	855.0	-	342.1	תמורה ממכירת תיקי אשראי
(75.7)	(62.4)	(76.0)	(23.8)	(23.6)	רכישת בניינים וציוד
(2,315.1)	(2,251.9)	(1,523.5)	(693.2)	(229.0)	מזומנים נטו מפעילות בהשקעה
					תזרימי מזומנים מפעילות מימון
1,812.5	1,311.1	1,655.9	143.7	763.9	שינוי נטו בפקדונות הציבור
36.3	42.7	(28.6)	41.2	(40.0)	שינוי נטו בפקדונות מבנקים
530.5	480.5	977.3	154.2	314.9	הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(526.9)	(408.0)	(599.6)	(5.7)	(3.4)	פדיון איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
71.8	64.0	0.9	0.9	0.9	הנפקת הון בחברות מאוחדות לבעלי מניות חיצוניים
(43.1)	(43.2)	(70.6)	-	(21.6)	דיבידנד ששולם לבעלי מניות
1,881.1	1,447.1	1,935.3	334.3	1,014.7	מזומנים נטו מפעילות מימון
19.5	16.6	15.1	(1.1)	4.2	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות המזומנים
(205.4)	(595.5)	27.0	(243.8)	512.9	גידול (קיטון) במזומנים ופקדונות בבנקים
3,546.0	3,546.0	3,360.1	3,212.0	2,885.1	יתרת מזומנים ופקדונות בבנקים לתחילת התקופה
3,360.1	2,967.1	3,402.2	2,967.1	3,402.2	יתרת מזומנים ופקדונות בבנקים לסוף התקופה
					ריבית ומיסים ששולמו ו/או התקבלו:
729.3	535.5	703.6	189.6	244.6	ריבית שהתקבלה
192.7	129.6	239.3	35.9	81.2	ריבית ששולמה
68.6	56.8	51.9	22.2	8.6	מיסים על הכנסה ששולמו
4.9	4.8	7.9	3.1	6.0	מיסים על הכנסה שהתקבלו
					נספח ג' - פעולות השקעה שלא במזומן בתקופת הדוח
30.8	11.5	19.0	2.6	1.0	נכסי זכות שימוש שהוכרו בגין חכירות תפעוליות חדשות
0.5	3.6	28.0	3.6	9.0	רכישת רכוש קבוע באשראי
35.1	-	-	-	-	דיבידנד שהוכרז וטרם שולם

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות כספיים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

ביאורים לתמצית דוחות כספיים - תוכן עניינים

111	עיקרי המדיניות החשבונאית	1.
115	הכנסות והוצאות ריבית	2.
116	הכנסות מימון שאינן מריבית	3.
117	הכנסות מחוזים עם לקוחות	4.
120	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	5.
122	השקעות בניירות ערך	6.
126	סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	7.
131	פיקדונות הציבור	8.
132	זכויות עובדים	9.
133	הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים	10.
137	התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות	11.
139	פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון	12.
144	מגזרי פעילות פיקוחיים	13.
150	מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	14.
169	דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	15.
172	יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים	16א.
176	פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה	16ב.
179	שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3	16ג.
180	מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3	16ד.
181	נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן	17.
184	הוראות פיקוח ויזמות חקיקה	18.

א. כללי

בנק ירושלים בע"מ (להלן – הבנק) הינו בנק מסחרי העוסק בעיקר במתן אשראי לדיור ואשראי קמעונאי אחר, במימון בנייה לדיור וכן בגיוס פיקדונות לזמן קצוב, פעילות בשוק ההון, ניהול חשבונות עו"ש ומתן שירותי בנקאות פרטית לתושבי חוץ.

הבנק הינו חברה בת של "יצוא" חברה להשקעות בע"מ (להלן – "יצוא") ומניותיו רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים ליום 30 בספטמבר, 2023 כוללת את אלה של הבנק ושל החברות הבנות שלו (להלן – "הקבוצה"). תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים אינה כוללת את כל המידע הנדרש בדוחות כספיים שנתיים מלאים. יש לקרוא אותם יחד עם הדוחות הכספיים ליום ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2022 והביאורים הנלווים להם (להלן – "הדוחות השנתיים").

המדיניות החשבונאית של הקבוצה בתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים אלה, הינה המדיניות שישומה בדוחות השנתיים. בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, פרסום תמצית הדוחות הכספיים הוא על בסיס דוחות מאוחדים בלבד. תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים אושרה לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 30 בנובמבר, 2023.

לפרטים נוספים אודות הוראות פיקוח וחקיקה ראה [ביאור 18 – הוראות פיקוח ויוזמות חקיקה](#).

ב. עקרונות הדיווח הכספי

תמצית הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בנושאים הנתורים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

ג. שימוש באומדנים בעריכת דוחות כספיים

הכנת הדוחות הכספיים, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, דורשת מהנהלה שימוש באומדנים, הערכות ושיקול דעת המשפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, על הגילוי המתייחס לנכסים תלויים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת (ראה להלן) הפרשה להפסדי אשראי).

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסינון אשראי בעייתי ולמידת הפרשה להפסדי אשראי, הבנק נדרש להחזיק הפרשה להפסדי אשראי ברמה המתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו, כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני.

הפרשה קבוצתית נוספת בגין מלחמת "חרבות ברזל" ("המלחמה") -

בהתאם למכתב של הפיקוח על הבנקים מיום 9 בנובמבר, 2023, בנושא דגשים נוספים לדוחות לציבור לרבעון השלישי של שנת 2023, לפיו על הבנקים, בחישוב הפסדי האשראי הצפויים בדוחות לרבעון השלישי לכלול את ההשפעה הצפויה של מלחמת "חרבות ברזל" למועד הסמוך למועד פרסום הדוחות, ולהגדיל בהתאם את סכומים שנכללו בהפרשה להפסדי אשראי, הבנק הגדיל את ההפרשה הקבוצתית בגין ההשפעה הצפויה של המלחמה בסך של כ-25 מיליוני ש"ח. בהערכת ההפרשה הקבוצתית בגין המלחמה הבנק הביא בחשבון תחזית של נתוני מאקרו כגון רמת האבטלה הצפויה, השפעה על מחירי הנדל"ן למגורים ופרמטרים נוספים. הבנק ממשיך לעקוב אחר ההתפתחויות הן ברמה המאקרו כלכלית והן על התנהגות תיק האשראי ויעדכן את ההפרשה להפסדי אשראי באופן שוטף ובהתאם לתוצאות בפועל שתיתכנה ותהיינה שונות מהערכות הבנק בשלב זה.

ביאור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. מדיניות חשבונאית שישמה בעריכת הדוחות הכספיים

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק מיישם את הנחיות המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות לא צוברים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, וכן עמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו על ידי המפקח בהוראות הדיווח לציבור. הנחיות אלה קובעות, בין היתר, כי תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הפסדי אשראי הנובעים ממכשירים פיננסיים כמפורט בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC 326) – מכשירים פיננסיים – הפסדי אשראי. הנחיות אלה מיושמות לגבי כל יתרות החוב, כגון: פיקדונות בבנקים, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור ואשראי לממשלה.

בסיס האיחוד

חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום אובדן השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הקבוצה.

זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה הן ההון העצמי בחברה בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לבנק וכוללות בתוכן מרכיבים נוספים כגון: אופציות למניות של חברות בנות.

מדידת זכויות שאינן מקנות שליטה במועד צירוף העסקים

זכויות שאינן מקנות שליטה נמדדות במועד צירוף העסקים בשווי הוגן.

הקצאת הרווח הכולל בין בעלי המניות

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח, ההפסד ורווח כולל אחר מיוחס לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לבין השינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק הבעלים של הבנק ישירות להון. כמו כן, בעת שינויים בשיעור ההחזקה בחברה בת, תוך שימור שליטה, הבנק מייחס מחדש את הסכומים המצטברים שהוכרו ברווח כולל אחר בין הבעלים של הבנק לבין הזכויות שאינן מקנות שליטה.

עסקאות שבוטלו באיחוד

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים.

פרטים על חברה בת שהוקמה ואוחדה לראשונה

ביום 25 במאי, 2022, הושלמה עסקה במסגרתה הבנק הקים תאגיד עזר בנקאי, תמר אריאל קפיטל בע"מ ("החברה הבת"), אשר אליו הועברה פעילות האשראי הרכני של הבנק לרבות תיק קיים בהיקף של 1.4 מיליארד ש"ח, ובמקביל, רכשו חברות מקבוצת הפניקס כ-19.99% ממניות החברה הבת. ממועד זה, מועבר לחברה הבת כל האשראי הרכני המבוצע בבנק. כתוצאה מהעסקה, הבנק רשם ברבעון השני לשנת 2022 תוספת להון בסך של כ-59.5 מיליוני ש"ח, ברבעון השלישי לשנת 2022 רשם תוספת של כ-4.5 מיליוני ש"ח, ברבעון הרביעי לשנת 2022 רשם תוספת של 4.8 מיליוני ש"ח, ברבעון הרביעי לשנת 2022 רשם תוספת של כ-4.8 מיליוני ש"ח וברבעון השלישי לשנת 2023 רשם תוספת של כ-1.0 מיליוני ש"ח, כך שליום הדוח סך תוספת ההון שרשם הבנק עומד על כ-69.8 מיליוני ש"ח.

בנוסף, מעביר הבנק לחברה אשראי צרכני המבוצע באופן שוטף. כתוצאה מכך צפוי הבנק להגדיל את הונו בגין עסקה זו בסכומים נוספים עד לסך כולל של כ-76.0 מיליוני ש"ח. (סכום התוספת להון המצטברת בשים לב להיקף תיק האשראי הכולל אשר צפוי להיות מועבר לחברה הבת עד למועד האחרון שנקבע בהסכם והפרמיה המשולמת בנינו), וצפויה, להערכת הבנק, להגדיל גם את יכולתם של הבנק והחברה הבת להציע אשראי לציבור, להגביר את התחרות בתחום האשראי הבנקאי ולהציף ערך לבעלי המניות. הערכת הבנק בדבר יכולתו של הבנק להציע אשראי לציבור הינה מידע צופה פני עתיד, מידע זה יכול שלא להתממש בשל שינויים עשויים לחול בשל גורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. החברה הבת הוקמה לאחר שהתקבל אישור בנק ישראל להקמה ושליטה בתאגיד הבנקאי, התקבלה החלטת מיסוי מוסכמת מרשות המסים אשר הסדירה את נושא המס בקשר להעברת פעילות האשראי הקמעונאית של הבנק לחברת בת והתקבל אישור רשות התחרות לפטור מאישור להסדר כובל לפי סעיף 14 לחוק התחרות הכללית, התשמ"ח-1988

ביאור 1 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(הפטור ניתן לתקופה קצובה בת 3 שנים ומותנה בהקצאת אמצעי שליטה לפניקס בשיעור של עד 19.99%).

במסגרת העסקה התקשר הבנק עם החברה הבת בהסכם למתן שירותי ניהול ותפעול, לפיו יעמיד הבנק לחברה את כלל שירותי הניהול והתפעול ויעמיד לה מקורות המימון הנדרשים לפעילותה. ליום 30 בספטמבר, 2023 סך האשראי נטו בחברה הבת עומד על כ- 1,642 מיליוני ש"ח לעומת כ-1,662 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2022. סך ההלוואה מחברה האם עומדת על כ- 1,462 מיליוני ש"ח לעומת 1,486 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2022 וההון העצמי של החברה עומד על כ-192 מיליוני ש"ח לעומת 174 מיליוני ש"ח בתום שנת 2022.

ה. יישום לראשונה של תקני חשבונאות והוראות הפיקוח על הבנקים

פרסומים של הפיקוח על הבנקים בעקבות מלחמת "חרבות ברזל"

1. דגשים פיקוחיים לגבי טיפול בחובות ודיווח לציבור בעקבות מלחמת "חרבות ברזל"

ביום 18 באוקטובר 2023 פרסם בנק ישראל דגשים פיקוחיים לגבי הטיפול בחובות ודיווח לציבור. דגשים אלו פורסמו בעקבות חוסר וודאות שנוצר מתחילת המלחמה תוך הבנה כי ככל הנראה יהיו לה השלכות על הכלכלה הישראלית. להלן עיקרי הדגשים:

- עבור לווים אשר הושפעו מהמלחמה, הפיקוח מעודד לפעול על מנת לאשר ללווים גמישות בפירעון ההלוואות.
- חוב אשר לא היה בגינת תשלומים בפיגור במועד תחילת המלחמה לא ידווח כחוב בפיגור אם לא קיים פיגור בתשלומים בהתאם לתנאים המעודכנים של החוב. בהתייחס לחובות שהיו בגינת תשלומים בפיגור במועד תחילת המלחמה, יש להתאים את מצב הפיגור חזרה למצב כפי שהיה במועד תחילת המלחמה, ולמעשה להקפיא אותו במשך תקופת דחיית התשלום.
- על התאגיד להפעיל שיקול דעת כדי לקבוע האם לסווג חוב כחוב בעייתי. ככלל לא נדרש בשל הסדרי פירעון כאמור לעיל לסווג את החובות כחובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי. על התאגיד לעקוב אחר חשבונות אלו, וככל שייצבר מידע חדש המצביע על כך שחלה ירידה בסיכויי הפירעון של הלוואה ספציפית או שהלוואה ספציפית לא תשולם, הבנק יפעל בהתאם למדיניותו החשבונאית בנושא סיווג חובות בעייתיים ומחיקות חשבונאיות.
- כאשר משמעותי, יש לתת גילוי בגין חובות לווים שהושפעו מהמלחמה ונעשו להם הסדרי פירעון חדשים. על הגילוי לכלול מידע כמותי, לרבות פירוט של יתרת החובות לפי מגזרי האשראי העיקריים. בנוסף, על התאגיד לתת גילוי המבהיר את סוגי ההסדרים העיקריים שבוצעו, משך הזמן שלהם ומשמעותם.

2. חוזר "דגשים נוספים לדוחות לציבור לרבעון השלישי של שנת 2023"

ביום 9 בנובמבר 2023 פרסם בנק ישראל חוזר בנושא דגשים נוספים לדוחות לציבור לרבעון השלישי של שנת 2023,

על התאגידים הבנקאיים לוודא כי יינתן ביטוי וגילוי בדוחות להשפעת המלחמה על תוצאות פעילותיהם, מצבם הכספי, הסיכונים אליהם הם חשופים, והאופן בו הם פועלים כדי לנהל סיכונים אלה וכדי לתמוך בצרכים של הלקוחות ושל העובדים שלהם. החוזר כלל את הדגשים וההנחיות הבאות:

- בחישוב הפסדי האשראי הצפויים בדוחות לרבעון השלישי יש לכלול את ההשפעה הצפויה של המלחמה למועד הסמך למועד פרסום הדוחות, ולהגדיל בהתאם את הסכומים שנכללים בהפרשה להפסדי אשראי. זאת, על מנת לוודא שההפרשות להפסדי אשראי יהיו מספיקות כדי לכסות באופן שמרני וזהיר את האומדן העדכני של הפסדי האשראי הצפויים מתיק האשראי של הבנק. בדוחות לשנת 2023 ואילך, ככל שיעמוד לרשות הבנק מידע נוסף לגבי השפעות צפויים נוספות של המלחמה, אומדני ההפרשה יותאמו למידע הנוסף.
- יורחב הגילוי בדוח הדירקטוריון וההנהלה תוך התייחסות להנחות העיקריות בבסיס חישוב ההפרשה ולרגישות שלהן.

1. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של הפיקוח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

השפעה על הדוחות הכספיים	תמצית הדרישות בתקן/ הוראה	מועד תחילה	נושא התקן / ההוראה
<p>הבנק לומד את דרישות החוזר ובוחן את השפעתן על הדוחות הכספיים.</p>	<p>ביום 19 באוקטובר 2023 פורסם החוזר הסופי לעדכון הוראת הדיווח לציבור בקשר לעדכון תקינה 02-2022 בנושא ארגון מחדש של חוב בעייתי. העדכון כולל, בין היתר:</p> <ul style="list-style-type: none"> • החלפת המונח "חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי" – "שינויים בתנאים של חובות של לזויים בקשיים פיננסיים". • עדכון דרישות הגילוי – יש לתת גילוי על כל שינוי בתנאי החוב, הכולל יותר על קרן, הפחתת שיעור הריבית, או הארכת תקופה שאינה גורמת לדחייה זניחה בתשלומים. לאור השינוי אין צורך לבצע בדיקה האם ניתן ללווה יותר כלכלי. • תוספת דרישה לגילוי על מחיקות ברוטו, תחת הגילוי "איכות אשראי לפני שנת העמדת האשראי". • הוספת דרישות גילוי לדוח הדירקטוריון וההנהלה ביחס לשינויים משמעותיים בתנאי חובות של לזויים שאינם בקשיים פיננסיים. <p>הוראות מעבר, בין היתר:</p> <ul style="list-style-type: none"> • נדרש ליישם את הכללים החדשים החל מיום 1 בינואר 2024. • בעת היישום לראשונה יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בכללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית, בשינויים המתחייבים. • נדרש לתת גילוי בדוח לציבור לשנת 2023 לגבי ההשפעה הצפויה של הכללים החדשים. • תאגיד בנקאי אינו נדרש לכלול בדוחות בשנת 2024 ואילך גילוי למידע המתייחס לארגונים מחדש של חובות בעייתיים שבוצעו עד ליום 31.12.2023, אם מידע זה לא נדרש לפני כן בהתאם להוראות הדיווח לציבור. • תאגיד בנקאי רשאי לקבוע את יתרת החובות של לזויים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי בתנאים עד ליום 31.12.2023 לפי יתרת החובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי עד ליום 31.12.2023, ובלבד שיינתן לכך גילוי. 	<p>ההוראות שנקבעו בחוזר יחולו החל מיום 1 בינואר 2024 ואילך.</p>	<p>עדכון תקינה ASU 2022-02 בדבר ארגון מחדש של חובות בעייתיים ודרישות גילוי לפי שנת העמדת האשראי.</p>
<p>הבנק בוחן את השפעת ההוראות החדשות על דוחות הכספיים.</p>	<p>ביום 29 ביוני 2022 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה-"FASB") את ASU 03-2022 בדבר מדידת שווי הוגן של ניירות ערך הוניים אשר חלה עליהם חסימת סחירות (להלן "העדכון"). העדכון מבהיר כי חסימת סחירות חוזית על נייר ערך הוני מהווה חסימה ספציפית לישות ואינה חלק מיחידת מידה חשבונאית של נייר הערך כאמור ולכן לא תילקח בחשבון במדידת השווי הוגן. כמו כן, העדכון הדגיש כי לא ניתן להכיר ולמדוד בנפרד את חסימת הסחירות החוזית. בנוסף, העדכון מכיל דרישות גילוי חדשות על ישויות המחזיקות בניירות ערך עם חסימה חוזית, בין השאר, גילוי על שווי הוגן של ניירות הערך כאמור, אופי ויתרת התקופה של ההגבלה וכן נסיבות אשר עשויות לגרום לביטול ההגבלה. התאמות אשר נובעות מהיישום כאמור יוכרו בדוח רווח והפסד ויינתן גילוי לסכומן במועד היישום.</p>	<p>הוראות העדכון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מהתקופות השנתיות והביניים המתחילות לאחר ה-15 בדצמבר 2023 או במועד אימוץ מוקדם, ככל והישות בחרה באימוץ מוקדם של העדכון. ישויות שאינן ישויות השקעה, בעת היישום לראשונה נדרשות ליישם עדכון זה בדרך של מכאן להבא.</p>	<p>עדכון תקינה ASU 2022-03 בדבר מדידת שווי הוגן של ניירות ערך הוניים אשר חלה עליהם חסימת סחירות</p>

ביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2022	2023	2022	2023	
(בלתי מבוקר)				
				א. הכנסות ריבית
627.0	914.4	219.3	317.5	מאשראי לציבור
12.6	92.6	9.4	34.7	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
-	1.7	-	0.8	מפיקדונות בבנקים
8.8	28.6	3.0	12.2	מאגרות חוב
-	-	-	-	מנכסים אחרים
648.4	1,037.3	231.7	365.2	סך הכל הכנסות הריבית
				ב. הוצאות ריבית
117.2	358.5	43.6	135.4	על פיקדונות הציבור
2.2	2.4	0.9	0.2	על פיקדונות מבנקים
-	-	-	-	על פיקדונות הממשלה
103.6	123.3	30.0	41.4	על תעודות התחייבות וכתבי התחייבות נדחים
-	-	-	-	על התחייבויות אחרות
223.0	484.2	74.5	177.0	סך הכל הוצאות הריבית
425.4	553.1	157.2	188.2	סך הכנסות ריבית, נטו
				ג. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאיגרות חוב
8.8	17.0	3.0	6.6	זמינות למכירה
-	11.6	-	5.6	למסחר
8.8	28.6	3.0	12.2	סך הכל כלול בהכנסות ריבית

ביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום	
30 בספטמבר		30 בספטמבר	
2022	2023	2022	2023
(בלתי מבוקר)			
א. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר			
1. מפעילות במכשירים נגזרים⁽²⁾			
10.9	18.6	(5.5)	(12.1)
סך הכול מפעילות במכשירים נגזרים			
2. מהשקעה באיגרות חוב			
0.1	-	-	-
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה ⁽³⁾			
(0.1)	-	-	(1.7)
הפסדים ממכירת אג"ח זמינות למכירה ⁽³⁾			
-	-	-	(1.7)
סך הכל מהשקעה באג"ח			
(2.8)	(10.7)	5.8	15.0
3. הפרשי שער, נטו			
4. מהשקעה במניות			
-	(0.7)	-	-
הפסדים ממכירת מניות שאינן למסחר			
0.9	1.6	1.3	2.7
דיבידנד ממניות שאינן למסחר			
(2.2)	(2.2)	-	-
הפסדים שטרם מומשו			
(1.3)	(1.3)	1.3	2.7
סך הכל מהשקעה במניות			
8.2	22.3	-	37.4
5. רווחים בגין הלוואות שנמכרו			
15.0	28.9	1.6	41.3
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר			
ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר			
0.9	(4.2)	6.2	8.1
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים			
(1.5)	(1.5)	2.8	(2.7)
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר, נטו ⁽⁴⁾			
(0.3)	(0.4)	(0.2)	(2.2)
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו ⁽⁵⁾			
(0.9)	(6.1)	8.8	3.2
סך הכל בגין פעילויות למטרות מסחר			
14.1	22.8	10.4	44.5
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית			
פירוט על הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר לפי חשיפת סיכון			
(0.2)	(4.4)	8.6	5.4
חשיפת רבית			
(0.3)	(0.4)	(0.2)	(2.2)
חשיפה למניות			
(0.4)	(1.3)	0.4	-
חשיפת מטבע חוץ			
(0.9)	(6.1)	8.8	3.2
סך הכל			

(1) מכשירים נגזרים מההווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(2) מזה בגין נגזרי אשראי, בהם התאגיד הבנקאי מוטב ליום 30 בספטמבר 2023 וליום 30 בספטמבר 2022 בסך של 4.5 ו-0.4 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(3) סווג מחדש מרווח כולל אחר מצטבר.

(4) מזה חלק הרווחים (הפסדים) הקשורים לאג"ח ותעודות סל למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בבנק ובמאוחד, ליום 30 בספטמבר, 2023 וליום 30 בספטמבר, 2022 בסך של 4.5 ו-2.4 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(5) מזה חלק הפסדים הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בבנק ובמאוחד, ליום 30 בספטמבר 2023 וליום 30 בספטמבר 2022 בסך של (0.2) ו- (0.3) מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(6) לפרטים אודות רווח בגין הלוואות שנמכרו ראה [ביאור 11 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות](#) ו- [ביאור 14 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי](#).

ביאור 4 – הכנסות מחוזים עם לקוחות

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)								
עמלות משירותים עיקריים	משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים זעירים	עסקים קטנים	עסקים			סה"כ
					וגדולים	ביטניים	ניהול פיננסי	
פעילות בניירות ערך	15	0.6	0.5	-	-	-	-	2.6
עמלות ליווי פרויקטים	-	-	2.6	12	2.2	-	-	6.0
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	13	-	-	-	-	2.1	-	3.4
טיפול באשראי	12	0.7	0.3	-	0.2	-	-	2.4
הפרשי המרה	14	0.4	1.6	-	0.1	-	-	3.5
עמלות מביטוח חיים	0.3	-	-	-	-	-	-	0.3
עמלות מעסקי מימון	-	-	0.4	0.1	0.4	-	-	0.9
עמלות מביטוח נכס	0.1	-	-	-	-	-	-	0.1
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	0.5	0.1	-	-	-	-	-	0.6
עמלות משיכה ממכשירים אוטומטיים	4.0	-	-	-	-	-	-	4.0
עמלות מכרטיסים נטענים	6.8	-	-	-	-	-	-	6.8
עמלות אחרות	0.8	-	-	-	-	-	-	0.8
סך כל העמלות התפעוליות	17.9	1.8	5.4	1.3	2.9	2.1	-	31.4

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)								
פעילות בניירות ערך	2.9	-	1.6	0.1	-	-	-	4.6
עמלות ליווי פרויקטים	0.9	-	2.8	0.4	1.2	-	-	5.3
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	1.0	-	-	-	-	1.8	-	2.8
טיפול באשראי	1.5	-	0.1	-	0.6	0.1	-	2.3
הפרשי המרה	0.6	0.3	1.8	0.1	0.1	-	-	2.9
עמלות מביטוח חיים	0.4	-	-	-	-	-	-	0.4
עמלות מעסקי מימון	-	-	0.2	0.4	0.4	-	-	1.0
עמלות מביטוח נכס	0.2	-	-	-	-	-	-	0.2
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	0.4	0.1	-	-	-	-	-	0.5
עמלות משיכה ממכשירים אוטומטיים	4.0	-	-	-	-	-	-	4.0
עמלות מכרטיסים נטענים	4.8	-	-	-	-	-	-	4.8
עמלות אחרות	0.1	-	0.8	-	-	-	-	0.9
סך כל העמלות התפעוליות	16.8	0.4	7.3	1.0	2.3	1.8	0.1	29.7

דוחות נספיים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

ביאור 4 – הכנסות מחוזים עם לקוחות (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)									
סה"כ	ניהול פיננסי	מוסדיים	עסקים			בנקאות פרטית	משקי בית	עמלות משירותים עיקריים	
			וגדולים	ביטניים	עסקים קטנים				
9.4	-	-	-	-	-	4.8	1.3	3.3	פעילות בניירות ערך
18.3	-	-	6.5	2.6	9.0	-	0.2	0.2	עמלות ליווי פרויקטים
10.1	6.9	-	-	-	-	-	-	3.2	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
6.8	-	-	0.5	-	0.3	1.1	4.9	4.9	טיפול באשראי
10.1	-	-	0.3	-	5.1	1.0	3.7	3.7	הפרשי המרה
1.0	-	-	-	-	-	-	1.0	1.0	עמלות מביטוח חיים
2.6	-	-	1.3	0.4	0.9	-	-	-	עמלות מעסקי מימון
0.3	-	-	-	-	-	-	0.3	0.3	עמלות מביטוח נכס
1.9	-	-	-	-	-	-	0.4	1.5	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
11.8	-	-	-	-	-	-	-	11.8	עמלות משיכה ממכשירים אוטומטיים
18.6	-	-	-	-	-	-	-	18.6	עמלות מכרטיסים נטענים
2.4	-	-	-	-	-	-	-	2.4	עמלות אחרות
93.3	6.9	-	8.6	3.0	20.1	3.8	50.9	50.9	סך כל העמלות התפעוליות

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)									
13.6	-	-	-	0.1	8.7	1.2	3.6	3.6	פעילות בניירות ערך
16.1	-	-	4.1	1.5	9.3	0.3	0.9	0.9	עמלות ליווי פרויקטים
7.4	4.2	-	-	-	-	-	-	3.2	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
6.4	-	0.2	0.6	-	2.1	-	3.5	3.5	טיפול באשראי
9.8	-	-	0.4	0.1	5.0	0.6	3.7	3.7	הפרשי המרה
3.7	-	-	-	-	-	-	3.7	3.7	עמלות מביטוח חיים
2.7	-	-	1.0	0.4	0.8	-	0.5	0.5	עמלות מעסקי מימון
0.6	-	-	-	-	-	-	0.6	0.6	עמלות מביטוח נכס
2.1	-	-	-	-	-	0.4	1.7	1.7	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
11.1	-	-	-	-	-	-	-	11.1	עמלות משיכה ממכשירים אוטומטיים
12.0	-	-	-	-	-	-	-	12.0	עמלות מכרטיסים נטענים
2.7	-	-	-	-	0.8	-	1.9	1.9	עמלות אחרות
88.2	4.2	0.2	6.1	2.1	26.7	2.5	46.4	46.4	סך כל העמלות התפעוליות

ביאור 4 – הכנסות מחוזים עם לקוחות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)								
סה"כ	ניהול פיננסי	מוסדיים	עסקים			בנקאות פרטית	משקי בית	עמלות משירותים עיקריים
			ביטניים וגדולים	עסקים קטנים	עסקים זעירים			
18.1	-	-	-	-	10.3	2.0	5.8	פעילות בניירות ערך
21.5	-	-	6.5	3.2	11.8	-	-	עמלות ליווי פרויקטים
10.3	6.6	-	-	-	-	-	3.7	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
8.3	-	-	0.9	-	0.1	0.7	6.6	טיפול באשראי
11.9	-	-	0.6	-	6.0	0.8	4.5	הפרשי המרה
3.9	-	-	-	-	-	-	3.9	עמלות מביטוח חיים
3.7	-	-	2.0	0.5	1.2	-	-	עמלות מעסקי מימון
0.7	-	-	-	-	-	-	0.7	עמלות מביטוח נכס
3.1	-	-	-	-	0.1	0.6	2.4	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
15.0	-	-	-	-	-	-	15.0	עמלות משיכה ממכשירים אוטומטיים
17.0	-	-	-	-	-	-	17.0	עמלות מכרטיסים נטענים
3.4	-	-	-	-	-	-	3.4	עמלות אחרות
116.9	6.6	-	10.0	3.7	29.5	4.1	63.0	סך כל העמלות התפעוליות

ביאור 5 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לאחר השפעת מס

סה"כ	התאמות בגין הטבות לעובדים	התאמות בגין הצבת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו	
א. לתקופות של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 וביום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)			
(36.1)	(1.0)	(35.1)	יתרה ליום 30 ביוני 2023
(1.8)	1.2	(3.0)	שינוי נטו במהלך התקופה
(37.9)	0.2	(38.1)	יתרה ליום 30 בספטמבר 2023
(21.6)	(1.6)	(20.0)	יתרה ליום 30 ביוני 2022
(12.5)	1.3	(13.8)	שינוי נטו במהלך התקופה
(34.1)	(0.3)	(33.8)	יתרה נטו ליום 30 בספטמבר 2022
ב. לתקופות של תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 וביום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)			
(34.9)	(0.5)	(34.4)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)
(3.0)	0.7	(3.7)	שינוי נטו במהלך התקופה
(37.9)	0.2	(38.1)	יתרה ליום 30 בספטמבר 2023
(6.1)	(8.9)	2.8	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021 (מבוקר)
(28.0)	8.6	(36.6)	שינוי נטו במהלך התקופה
(34.1)	(0.3)	(33.8)	יתרה נטו ליום 30 בספטמבר 2022
ב. לשנת 2022 (מבוקר)			
(6.1)	(8.9)	2.8	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021
(28.8)	8.4	(37.2)	שינוי נטו במהלך התקופה
(34.9)	(0.5)	(34.4)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			
לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	
(13.8)	7.1	(20.9)	(3.0)	1.6	(4.6)	התאמות בגין הצבת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
-	-	-	-	-	-	רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן (רווחים) הפסדים בגין ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾
(13.8)	7.1	(20.9)	(3.0)	1.6	(4.6)	שינוי נטו במהלך התקופה
הטבות לעובדים						
1.3	(0.6)	1.9	1.2	(0.8)	2.0	רווחים (הפסדים) אקטוארי נטו בתקופה
-	-	-	-	-	-	רווחים (הפסדים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾
1.3	(0.6)	1.9	1.2	(0.8)	2.0	שינוי נטו במהלך התקופה
(12.5)	6.5	(19.0)	(1.8)	0.8	(2.6)	סה"כ השינוי נטו במהלך התקופה

דוחות נספחים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

ביאור 5 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			
לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	לאחר מס	השפעת מס	לפני מס	
(38.3)	19.9	(58.2)	(37.7)	19.6	(57.3)	(3.7)	2.1	(5.8)	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
1.1	(0.6)	1.7	1.1	(0.6)	1.7	-	-	-	רווחים (הפסדים) בגין ני"ע זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾
(37.2)	19.3	(56.5)	(36.6)	19.0	(55.6)	(3.7)	2.1	(5.8)	שינוי נטו במהלך התקופה
8.1	(4.3)	12.4	8.9	(4.5)	13.4	0.7	(0.6)	1.3	הטבות לעובדים רווחים (הפסדים) אקטוארי נטו בתקופה
0.3	(0.1)	0.4	(0.3)	0.1	(0.4)	-	-	-	רווחים (הפסדים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾
8.4	(4.4)	12.8	8.6	(4.4)	13.0	0.7	(0.6)	1.3	שינוי נטו במהלך התקופה
(28.8)	14.9	(43.7)	(28.0)	14.6	(42.6)	(3.0)	1.5	(4.5)	סה"כ השינוי נטו במהלך התקופה

(1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית, לפרטים ראה [ביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית](#).

(2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הטבות עובדים, לפרטים ראה [ביאור 9 - זכויות עובדים](#).

ביאור 6 – השקעות בניירות ערך

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ליום 30 בספטמבר 2023						
(בלתי מבוקר)						
רווח כולל אחר מצטבר ⁽²⁾						
שווי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים	רווחים	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	עלות מופחתת	הערך במאזן	
א. אגרות חוב זמינות למכירה						
799.3	35.5	-	-	834.8	799.3	של ממשלת ישראל ⁽⁴⁾
76.7	7.6	-	-	84.3	76.7	של ממשלות זרות
87.2	3.3	-	-	90.5	87.2	של מוסדות פיננסיים בישראל
154.3	11.6	-	-	165.9	154.3	של אחרים בישראל
-	-	-	-	-	-	של אחרים זרים
1,117.5	58.0	-	-	1,175.5	1,117.5	סך כל איגרות חוב הזמינות למכירה
ב. השקעה במניות שאינן למסחר						
שווי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ⁽³⁾	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן ⁽³⁾	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	עלות מופחתת	הערך במאזן	
87.7	2.2	-	-	89.9	87.7	מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין
81.6	-	-	-	81.6	81.6	
1,205.2	60.2	-	-	1,265.4	1,205.2	סך כל ניירות ערך שאינם למסחר
ג. ניירות ערך למסחר						
אגרות חוב						
693.6	5.1	4.7	-	694.0	693.6	של ממשלת ישראל
0.7	0.1	-	-	0.8	0.7	של מוסדות פיננסיים בישראל
8.7	1.2	-	-	9.9	8.7	של אחרים בישראל
703.0	6.4	4.7	-	704.7	703.0	סך הכל איגרות חוב למסחר
19.7	1.2	0.5	-	20.4	19.7	מניות ותעודת סל
722.7	7.6	5.2	-	725.1	722.7	סך כל ניירות הערך למסחר
1,927.9	67.8	5.2	-	1,990.5	1,927.9	סך הכל ניירות ערך

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) זקפו לדוח רווח והפסד.

(4) מזה שועבד למסלקות הבורסה והמעו"ף ו-RTGS סכום של כ-285.6 מיליוני ש"ח.

(5) מוצגות ככלל לפי עלות (בניכוי ירידת ערך).

ביאור 6 – השקעות בניירות ערך

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ליום 30 בספטמבר 2022					
(בלתי מבוקר)					
רווח כולל אחר מצטבר ⁽²⁾					
שווי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים	רווחים	עלות מוכחת	הערך במאזן	
א. אגרות חוב זמינות למכירה					
649.8	33.6	-	683.4	649.8	של ממשלת ישראל ⁽⁴⁾
71.6	6.1	-	77.7	71.6	של ממשלות זרות
37.2	1.8	-	39.0	37.2	של מוסדות פיננסיים בישראל
113.0	9.7	-	122.7	113.0	של אחרים בישראל
5.2	0.1	-	5.3	5.2	של אחרים זרים
876.8	51.3	-	928.1	876.8	סך כל איגרות חוב הזמינות למכירה
ב. השקעה במניות שאינן למסחר					
80.2	-	-	80.2	80.2	מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין
80.2	-	-	80.2	80.2	
957.0	51.3	-	1,008.3	957.0	סך כל ניירות ערך שאינם למסחר
ג. ניירות ערך למסחר					
אגרות חוב					
0.2	-	-	0.2	0.2	של ממשלת ישראל ⁽⁴⁾
2.4	-	-	2.4	2.4	של ממשלות זרות
0.7	0.1	-	0.8	0.7	של מוסדות פיננסיים בישראל
9.2	0.9	-	10.1	9.2	של אחרים בישראל
12.5	1.0	-	13.5	12.5	סך הכל אגרות חוב למסחר
13.3	1.0	4.1	10.2	13.3	מניות ותעודת סל
25.8	2.0	4.1	23.7	25.8	סך כל ניירות ערך למסחר
982.8	53.3	4.1	1,032.0	982.8	סך הכל ניירות ערך

⁽¹⁾ נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

⁽²⁾ כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

⁽³⁾ זקפו לדוח רווח והפסד.

⁽⁴⁾ מזה שועבד למסלקות הבורסה והמעו"ף ו-RTGS סכום של כ-363.8 מיליוני ש"ח.

ביאור 6 - השקעות בניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2022					
(מבוקר)					
רווח כולל אחר מצטבר ⁽²⁾					
שווי הוגן ⁽¹⁾	הפסדים	רווחים	עלות מופחתת	הערך במאזן	
א. אגרות חוב זמינות למכירה					
658.7	33.7	-	692.4	658.7	של ממשלת ישראל ⁽⁴⁾
70.6	6.7	-	77.3	70.6	של ממשלות זרות
38.4	2.0	-	40.4	38.4	של מוסדות פיננסיים בישראל
109.6	9.7	-	119.3	109.6	של אחרים בישראל
5.2	0.1	-	5.3	5.2	של אחרים זרים
882.5	52.2	-	934.7	882.5	סך כל איגרות חוב הזמינות למכירה
ב. השקעה במניות שאינן למסחר⁽³⁾					
88.4	-	-	88.4	88.4	מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין
88.4	-	-	88.4	88.4	
970.9	52.2	-	1,023.1	970.9	סך כל ניירות ערך שאינם למסחר
ג. ניירות ערך למסחר					
אגרות חוב					
59.0	1.2	-	60.2	59.0	של ממשלת ישראל
0.7	0.1	-	0.8	0.7	של מוסדות פיננסיים בישראל
9.2	1.0	-	10.2	9.2	של אחרים בישראל
-	-	-	-	-	של אחרים זרים
68.9	2.3	-	71.2	68.9	סך הכל אגרות חוב למסחר
3.3	0.8	0.1	4.0	3.3	מניות ותעודת סל
72.2	3.1	0.1	75.2	72.2	סך כל ניירות הערך למסחר
1,043.1	55.3	0.1	1,098.3	1,043.1	סך הכל ניירות ערך

⁽¹⁾ נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

⁽²⁾ כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

⁽³⁾ נזקפו לדוח רווח והפסד.

⁽⁴⁾ מזה שועבד למסלקות הבורסה והמעו"ף סכום של כ-368.1 מיליוני ש"ח.

לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב, ראה [ביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית](#) ו-[ביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית](#).

ביאור 6 - השקעות בניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ד. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך של ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש

ליום 30 בספטמבר 2023								
(בלתי מבוקר)								
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים				
הפסדים שטרם מומשו			הפסדים שטרם מומשו					
סה"כ	20-40%	0-20%	שווי הוגן	סה"כ	20-40%	0-20%	שווי הוגן	
42.9	-	42.9	720.3	3.4	-	3.4	242.9	אגרות חוב של ממשלת ישראל ומוסדות פיננסיים
7.8	-	7.8	88.4	3.8	-	3.8	65.9	של אחרים
50.7	-	50.7	808.7	7.2	-	7.2	308.8	סך כל אגרות חוב זמינות למכירה

ליום 30 בספטמבר 2022								
(בלתי מבוקר)								
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים				
הפסדים שטרם מומשו			הפסדים שטרם מומשו					
סה"כ	20-40%	0-20%	שווי הוגן	סה"כ	20-40%	0-20%	שווי הוגן	
4.4	-	4.4	45.7	37.1	-	37.1	712.9	אגרות חוב של ממשלת ישראל ומוסדות פיננסיים
-	-	-	-	9.8	-	9.8	117.4	של אחרים
4.4	-	4.4	45.7	46.9	-	46.9	830.3	סך כל אגרות חוב זמינות למכירה

ליום 31 בדצמבר 2022								
(מבוקר)								
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים				
הפסדים שטרם מומשו			הפסדים שטרם מומשו					
סה"כ	20-40%	0-20%	שווי הוגן	סה"כ	20-40%	0-20%	שווי הוגן	
10.9	-	10.9	102.9	31.5	-	31.5	664.7	אגרות חוב של ממשלת ישראל ומוסדות פיננסיים
0.1	-	0.1	5.2	9.7	-	9.7	108.8	של אחרים
11.0	-	11.0	108.1	41.2	-	41.2	773.5	סך כל אגרות חוב זמינות למכירה

הערכת הבנק שירידות הערך המוצגות בביאור זה הינן בעלות אופי זמני ועל כן אין צורך ברישום ירידת ערך.

ביאור 7 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

1. חובות⁽¹⁾, אגרות חוב זמינות למכירה, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

יתרה ליום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)						
סך הכל	בנקים ממשלות ואג"ח	סך הכל לציבור	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
יתרת חוב רשומה						
4,020.4	2,114.2	1,906.2	-	26.1	1,880.1	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
13,519.7	-	13,519.7	1,632.8	10,015.4	1,871.5	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
17,540.1	2,114.2	15,425.9	1,632.8	10,041.5	3,751.6	סך הכל חובות^(*)
מזה: ^(*)						
161.0	-	161.0	1.8	139.5	19.7	חובות לא צוברים
20.0	-	20.0	16.7	-	3.3	חובות בפיקוד של 90 ימים או יותר
17.4	-	17.4	12.2	-	5.2	חובות בעייתיים אחרים
198.4	-	198.4	30.7	139.5	28.2	סך הכל חובות בעייתיים
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
14.0	-	14.0	-	0.4	13.6	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
190.9	-	190.9	123.9	53.4	13.6	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
204.9	-	204.9	123.9	53.8	27.2	סך הכל^(**)
10.1	-	10.1	1.0	5.9	3.2	מזה: בגין חובות לא צוברים ^(**)
18.7	-	18.7	15.5	-	3.2	מזה: בגין חובות בעייתיים אחרים ^(**)

⁽¹⁾ אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

⁽²⁾ יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 7 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

חובות⁽¹⁾, אגרות חוב זמינות למכירה, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

יתרה ליום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)						
סך הכל	בנקים ממשלות		פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
	סך הכל ציבור	ואג"ח				
						יתרת חוב רשומה
3,126.6	1,138.3	1,988.3	-	31.3	1,957.0	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
12,163.4	-	12,163.4	1,485.2	9,909.8	768.4	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
15,290.0	1,138.3	14,151.7	1,485.2	9,941.1	2,725.4	סך הכל חובות^(*)
						מזה: ^(*)
133.3	-	133.3	1.6	109.9	21.8	חובות לא צוברים
9.1	-	9.1	7.3	-	1.8	חובות בפיקוד של 90 ימים או יותר
9.8	-	9.8	9.7	-	0.1	חובות בעייתיים אחרים
152.2	-	152.2	18.6	109.9	23.7	סך הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות
9.3	-	9.3	-	4.4	4.9	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני ^(*)
137.1	-	137.1	83.9	40.3	12.9	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ^(*)
146.4	-	146.4	83.9	44.7	17.8	סך הכל^(**)
8.9	-	8.9	0.4	6.0	2.5	מזה: ^(**) בגין חובות לא צוברים
4.2	-	4.2	3.7	-	0.5	מזה: ^(**) בגין חובות בעייתיים אחרים

(*) סווג מחדש

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 7 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

חובות⁽¹⁾, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)						
סך הכל	בנקים ממשלות ואג"ח	סך הכל ציבור	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
יתרת חוב רשומה						
3,138.3	960.5	2,177.8	-	31.3	2,146.5	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
12,040.3	-	12,040.3	1,542.2	9,687.3	810.8	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
15,178.6	960.5	14,218.1	1,542.2	9,718.6	2,957.3	סך הכל חובות^(*)
מזה: ^(*)						
134.1	-	134.1	1.5	116.0	16.6	חובות לא צוברים
11.4	-	11.4	8.6	-	2.8	חובות בפיגור של 90 ימים או יותר
14.5	-	14.5	9.4	-	5.1	חובות בעייתיים אחרים
160.0	-	160.0	19.5	116.0	24.5	סך הכל חובות בעייתיים
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
10.0	-	10.0	-	4.4	5.6	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני ^(*)
150.6	-	150.6	93.2	43.7	13.7	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ^(*)
160.6	-	160.6	93.2	48.1	19.3	סך הכל^(**)
8.0	-	8.0	0.5	5.9	1.6	מזה: בגין חובות לא צוברים ^(**)
9.4	-	9.4	7.1	-	2.3	מזה: בגין חובות בעייתיים אחרים ^(**)

(*) סווג מחדש

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) יתרה הנמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 7 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר (בלתי מבוקר)						
בנקים ממשלות ואג"ח						
סך הכל	זמין למכירה	סך הכל ציבור	פרטי אחר	לדיר	מסחר	
130.2	-	130.2	73.4	45.4	11.4	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30.06.2022
24.1	-	24.1	18.4	0.1	5.6	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(11.2)	-	(11.2)	(11.2)	-	-	מחיקות חשבונאיות
5.7	-	5.7	4.3	-	1.4	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(5.5)	-	(5.5)	(6.9)	-	1.4	מחיקות חשבונאיות ננו
148.8	-	148.8	84.9	45.5	18.4	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30.09.2022
182.7	-	182.7	112.7	48.9	21.1	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30.06.2023
47.1	-	47.1	32.6	6.0	8.5	הוצאות בגין הפסדי אשראי
						מזה:
(27.3)	-	(27.3)	(25.0)	(0.2)	(2.1)	מחיקות חשבונאיות
4.2	-	4.2	4.2	-	-	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(23.1)	-	(23.1)	(20.8)	(0.2)	(2.1)	מחיקות חשבונאיות ננו
206.7	-	206.7	124.5	54.7	27.5	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30.09.2023

ביאור 7 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

2. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר (בלתי מבוקר)						
בנקים ממשלות ואג"ח						
סך הכל	זמין למכירה	סך הכל ציבור	פרטי אחר	לדיר	מסחר	
116.6	-	116.6	49.1	55.8	11.7	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2021 (מבוקר)
(8.3)	-	(8.3)	12.7	(16.0)	(5.0)	התאמה ליתרת פתיחה בשל השפעת היישום לראשונה ⁽¹⁾
54.0	-	54.0	37.0	5.7	11.3	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(27.1)	-	(27.1)	(26.0)	-	(1.1)	מחיקות חשבונאיות
13.6	-	13.6	12.1	-	1.5	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(13.5)	-	(13.5)	(13.9)	-	0.4	מחיקות חשבונאיות ננו
148.8	-	148.8	84.9	45.5	18.4	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30.09.2022
162.3	-	162.3	93.7	49.0	19.6	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2022 (מבוקר)
98.2	-	98.2	78.9	6.3	13.0	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(66.4)	-	(66.4)	(60.7)	(0.6)	(5.1)	מחיקות חשבונאיות
12.6	-	12.6	12.6	-	-	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(53.8)	-	(53.8)	(48.1)	(0.6)	(5.1)	מחיקות חשבונאיות ננו
206.7	-	206.7	124.5	54.7	27.5	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30.09.2023
(*) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים						
1.8	-	1.8	0.6	0.9	0.3	ליום 30.09.2023
1.7	-	1.7	0.5	0.9	0.3	ליום 31.12.2022
2.4	-	2.4	1.0	0.8	0.6	ליום 30.09.2022

⁽¹⁾ החל מיום 1 בינואר 2022 יישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. לפרטים נוספים אודות השפעת היישום לראשונה של הוראות הדיווח לציבור בנושא הפסדי אשראי צפויים ראה ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2022.

ביאור 8 - פיקדונות הציבור

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. סוגי פיקדונות לפי סוג המפקיד

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)	יתרה ליום 30 בספטמבר		
	2022	2023	
	(בלתי מבוקר)		
			בישראל
			לפי דרישה
2,070.4	2,163.0	1,657.9	אינם נושאים ריבית
777.8	809.3	611.8	נושאים ריבית
2,848.2	2,972.3	2,269.7	סה"כ לפי דרישה
11,418.6	10,793.1	13,653.0	לזמן קצוב
14,266.8	13,765.4	15,922.7	סה"כ פיקדונות הציבור^(*)
			* מזה:
11,468.6	11,063.8	12,908.0	פיקדונות של אנשים פרטיים
877.2	841.1	1,123.4	פיקדונות של גופים מוסדיים
1,921.0	1,860.5	1,891.3	פיקדונות של תאגידים ואחרים
			ב. פיקדונות הציבור לפי גודל על בסיס מאוחד (תקרת הפיקדון במיליוני ש"ח)
6,671.2	6,454.4	7,773.1	עד 1
4,322.3	4,154.0	4,775.5	מעל 1 עד 5
522.4	552.3	421.6	מעל 5 עד 10
1,149.0	1,221.0	1,242.7	מעל 10 עד 50
367.2	140.6	350.6	מעל 50 עד 100
1,234.7	1,243.1	1,359.2	מעל 100 עד 346
14,266.8	13,765.4	15,922.7	סה"כ

נכון ליום 30 בספטמבר 2023, 32.1% מסך יתרת פיקדונות הציבור הם פיקדונות עם אופציה למשיכה מוקדמת (זמינים למשיכה) בהתראה של 7/35/60 ימים.

ביאור 9 – זכויות עובדים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

1. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2022	2023	2022	2023	
	(בלתי מבוקר)		(בלתי מבוקר)		
3.1	2.4	2.1	0.7	0.7	עלות שירות
3.0	2.1	2.7	0.8	0.9	עלות ריבית
-	-	-	-	-	עלויות אחרות
(2.7)	(1.6)	(2.5)	(0.5)	(0.8)	תשואה חזויה על נכסי תכנית הפחתה של סכומים שלא הוכרו:
(0.4)	0.4	-	-	-	הפסד (רווח) אקטוארי נטו
3.0	3.3	2.3	1.0	0.8	סך עלות ההטבה, נטו

2. הפקדות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)	הפקדות בפועל		הפקדות בפועל		תחזית ^{א)} 2023	
	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
	2022	2023	2022	2023		
3.0	2.2	2.2	0.7	0.7	3	הפקדות

ביאור 10 - הלימות הון, מינוף ונדילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

1. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 והוראה 299 בדבר "מדידה והלימות הון".

א. בנתני המאוחד

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)	יתרה ליום 30 בספטמבר	
	2022	2023
	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)
1. הון לצורך חישוב יחס ההון		
1,255.7	1,237.6	1,330.1
הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
347.1	406.1	364.4
הון רובד 2, לאחר ניכויים		
1,602.8	1,643.7	1,694.5
סך הכל הון כולל		
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
10,833.2	10,691.3	11,745.7
סיכון אשראי		
31.9	44.6	134.3
סיכונים שוק		
1,128.4	1,101.4	1,240.3
סיכון תפעולי		
11,993.5	11,837.3	13,120.3
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
10.5%	10.5%	10.1%
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון		
13.4%	13.9%	12.9%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון		
9.5%	9.6%	9.5%
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽¹⁾		
12.5%	12.5%	12.5%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽¹⁾		
ב. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתני המאוחד)^(*)		
1. הון עצמי רובד 1		
1,221.2	1,206.8 ^(**)	1,292.1
הון עצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק		
34.8	33.8 ^(**)	38.2
הבדלים בין הון עצמי המיוחס לבעלי מניות לבין הון עצמי רובד 1 - זכויות שאינן מקנות שליטה		
1,256.0	1,240.6	1,330.3
סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים		
התאמות פיקוחיות וניכויים:		
(0.3)	(1.6)	(0.2)
אחר		
-	(1.4)	-
מיסים נדחים לקבל		
(0.3)	(3.0)	(0.2)
סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1		
1,255.7	1,237.6	1,330.1
סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
2. הון רובד 2		
202.1	264.7	207.9
הון רובד 2: מכשירים, לפני ניכויים		
145.0	141.4	156.5
הון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים		
347.1	406.1	364.4
סך הון רובד 2, לפני ניכויים		
-	-	-
ניכויים - הון רובד 2		
347.1	406.1	364.4
סך הכל הון רובד 2		

* לא כולל מיסים נדחים מהפרשי עיתי

** סוג מחדש

דוחות נספחים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

ביאור 10 - הלימות הון, מינוף ונדילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

- (1) ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 בנושא התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה. במסגרת החוזר הובהר כי לאור הניסיון שנצבר והלקחים שהופקו מהתמודדות המערכת הבנקאית עם השפעות משבר הקורונה, עלה הצורך לעדכן את הוראת השעה. החל מיום 1 בינואר 2022 יפוג תוקף הוראת השעה למעט הוראות ספציפיות להן נקבע בהוראת השעה תוקף מאוחר יותר.
- (2) נתונים ליום 31 בדצמבר 2022 כוללים התאמות בגין השפעת יישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים.
- (3) על בסיס תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימית של הבנק ותוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים הגדיר הדירקטוריון יעד פנימי של יחס הון עצמי רובד 1. יעד יחס הלימות ההון, החל מיום 31 בדצמבר 2022, ליחס הון עצמי רובד 1 שקבע הדירקטוריון 10.0% מעל יחס זה קבע הדירקטוריון שולי ביטחון בשיעור של 0.1% ושולי הביטחון של ההנהלה 0.15% יעד ההון הכולל נקבע על 12.5% ושולי הביטחון ליעד זה 0.25%.

לאור האמור לעיל, דרישות ההון הרגולטוריות החלות על הבנק החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2020 הינם:

יחסי הון מצעריים	היחס המזערי המדרש ביום 31.12.2019 (טרם תקופת הוראת השעה)	היחס המזערי המדרש בין 31.03.20 עד 31.12.21	היחס המזערי המדרש מיום 1.1.2022 עד 31.12.2023:
יחס הון עצמי רובד 1	9%	8%	הנמוך מבין: • יחס ההון של הבנק ביום 31.12.21.
יחס הון כולל ^(*)	12.5%	11.5%	• יחס ההון המזערי של הבנק טרם תקופת הוראת השעה.
תוספת בגין הלוואות לדירור במועד הדיווח	1% מיתרת הלוואות לדירור	1% מיתרת הלוואות לדירור וזאת למעט ^(**) :	
לדירור לחישוב יחס הון		• הלוואות לרכישות דירת מגורים שהועמדו בתקופה שבין 19.03.20 ועד ליום 30.09.21.	
עצמי רובד 1 בלבד ^(*)		• הלוואות לדירור לכל מטרה שניתנו החל מיום 19.03.2020.	

(*) ביום 6 באוקטובר 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון לקובץ שאלות ותשובות בדבר יישום הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 – מגבלות למתן הלוואות לדירור ובו ניתנה הבהרה לפיה דרישת ההון הנוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדירור מתייחסת ליעד הון עצמי רובד 1 בלבד ואין חובה ליישמה גם ביחס ליעד ההון הכולל.

(**) יתרת הלוואות שניתנו במהלך התקופה כ- 3.0 מיליארדי ש"ח.

ביום 22 במאי, 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "עדכון הוראה 203 – מדידה והלימות הון – הגישה הסטנדרטית – סיכון אשראי" במסגרתו נקבע כי יש לשקלל משקל סיכון של 150% על הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית והלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי כמפורט בחוזר, החל מהדוחות הכספיים מיום 30 ביוני 2022 ואילך. נכון ליום 30 בספטמבר, 2023 יישום העדכון הביא לירידה ביחס הון רובד 1 וביחס ההון הכולל בשיעור של כ-0.02% וכ-0.01% בהתאמה וזאת כתוצאה מעליה בסך נכסי הסיכון בגין חשיפה לענף בינוי ונדל"ן בסך של כ-23.6 מיליוני ש"ח.

ביום 31 באוקטובר, 2023, פרסם בנק ישראל עדכון להוראות ניהול בנקאי תקין שמטרתה המשך מתן הקלות לבנקים ולחברות כרטיסי אשראי לאור מלחמת "חרבות ברזל".

בטיטה הובהר כי עלייה בשיעור המימון בהלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה מעל רף של 80% הנובעות מריבית שתיצבר עד 31.12.2023 כתוצאה מ"תקופת גרייס" שניתנה לאחר 7.10.23, לא תובא בחשבון בחישוב שיעור המימון. העדכון נועד למנוע חסם רגולטורי בפני מתן "תקופת גרייס" ללקוח בתקופה זו, הובהר כי ריבית שתיצבר כאמור לא תובא בחישוב שיעור המימון כד למנוע מצבים בהם שיעור המימון (LTV) יעלה על 80% בגין הריבית שנצברה כאמור ויחייב שיקלול נכסי סיכון ודרישות הון הרגולטוריות בגין הלוואות כאמור בשיעור מוגדל של 150%.

ביום 7 באפריל 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים, חוזר לעדכון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203 ו-313 וזאת בעקבות הכניסה לתוקף של הוראה A203 המעדכנת את אופן חישוב דרישות ההון בגין מכשירים נגזרים. הוראה 203 בדבר "סיכון אשראי – גישה סטנדרטית" עודכנה כך שהושמטו סעיפים שנכללו במסגרת נספח ג' להוראה אשר הסדירו את הגישות הישנות לחישוב החשיפה הנובעת מעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ומעסקאות מול צדדים נגדיים מרכזיים.

הוראה 218 בדבר "יחס המינוף" עודכנה כך ששיטת SA-CCR תישם במלואה למטרות יחס המינוף. בחוזר הובהר כי בכוננת הפיקוח על הבנקים לאמץ בעתיד את הנחיות באזל 3 ליחס המינוף, ובמועד זה יושלמו ההתאמות לחישוב סכום החשיפה בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.

לעדכון ההוראות כאמור לעיל לא הייתה השפעה מהותית על יחסי ההון ויחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2022 וליום 30 בספטמבר, 2023.

השפעה של דירוג האשראי של מדינת ישראל – להערכת הבנק, ירידה ככל שתהיה, של דירוג האשראי של מדינת ישראל במדרגת סולם דירוג אחת (notch) לא תגרום לשינוי מהותי ביחסי ההון של הבנק.

ביאור 10 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ג. השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1

ליום 31 בדצמבר 2022	ליום 30 בספטמבר		
	2022	2023	
10.5%	10.5%	10.1%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת הוראות המעבר
-	-	-	השפעת הוראות המעבר
10.5%	10.5%	10.1%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לאחר השפעת הוראות המעבר בהוראה 299
			2. יחס כיסוי הסכילות (LCR) לפי הוראות המפקח על הבנקים (בנתוני המאוחד) ⁹ מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 221 בדבר יחס כיסוי נזילות.

ליום 31 בדצמבר 2022	ליום 30 בספטמבר		
	2022	2023	
202%	200%	225%	יחס כיסוי הנזילות
100%	100%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
			3. יחס המינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים (בנתוני המאוחד) מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 218 בדבר יחס מינוף.

ליום 31 בדצמבר 2022	ליום 30 בספטמבר		
	2022	2023	
1,255.7	1,237.6	1,330.1	הון רובד 1
19,780.9	19,213.8	21,891.2	סך החשיפות
6.3%	6.4%	6.1%	יחס המינוף
4.5%	4.5%	4.5%	יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

⁽⁹⁾ ביום 1 בנובמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים כי לונכח התמשכות משבר הקורונה, והמשך ההתמודדות של משקי הבית והעסקים עם הקשיים התזרימיים בעקבות השלכות המשבר, עלה הצורך להבטיח כי הדרישה מהמכרת הבנקאית לעמוד ביחס מינוף מזערי, המותאמת לימי שגרה, לא תהווה חסם להעמדת אשראי בתקופת המשבר. בשל כך, הוחלט כהוראת שעה להפחית את הדרישה לשיעור מזערי של 5.5 בבנקים הגדולים (לעומת 6 טרם הוראת השעה) ול-4.5 בבנקים הבינוניים והקטנים (לעומת 5 טרם הוראת השעה). עם תום תוקף הוראת השעה, תמשיך ההקלה לחול עוד 24 חודשים, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף ההוראה או יחס המינוף המינימאלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מבניהם.

דרישת יחס המינוף החלות על הבנק:

תאגיד בנקאי	יחס המזערי הנדרש ביום 30.09.2020	יחס המזערי הנדרש בין 31.12.2021 עד 31.12.2023	יחס המזערי הנדרש מיום 01.01.2024 עד 30.06.2024:
בינוני וקטן	5%	4.5%	הנמוך מבין:
			<ul style="list-style-type: none"> יחס המינוף של התאגיד ביום 31.12.23. יחס המינוף המזערי של התאגיד טרם תקופת הוראת השעה.

ביאור 10 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

(2) מיום 31 בדצמבר 2021 מיישם הבנק את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 222 בנושא יחס מימון יציב נטו – NSFR, אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס המימון יציב נטו במערכת הבנקאית בישראל. בהתאם להוראה, מטרת יחס כיסוי יחס המימון היציב נטו הינה לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך באמצעות דרישה מתאגידים בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב בהתאם להרכב נכסיהם המאזניים ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. יחס המימון היציב נטו מכיל שני מרכיבים: פריטי מימון יציב זמין (מונה) ופריטי מימון יציב נדרש (מכנה). "מימון יציב זמין" מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו על פני אופק הזמן המובא בחשבון ביחס המימון היציב נטו, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הנדרש של תאגיד מסוים הוא פונקציה של מאפייני הנזילות והתקופות הנותרות לפירעון על הנכסים השונים המוחזקים על ידי אותו תאגיד, וכן של חשיפותיו החוץ מאזניות. בהתאם להוראה, יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש עומד על 100%.

4. דיבידנדים

ביום 26 באוקטובר, 2021 החליט דירקטוריון הבנק לאמץ מדיניות חלוקת דיבידנד מעודכנת ("מדיניות חלוקת דיבידנד"). בהתאם למדיניות זו, ניתן יהיה לחלק כדיבידנד עד 30% מהרווח הנקי של הבנק, בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק ובכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון הרגולטורים החלים עליו גם לאחר חלוקת הדיבידנד. חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות, והוראות בנק ישראל ולמגבלות החלות על הבנק, ולכן בנסיבות מסוימות יכול וימנעו מהבנק את האפשרות לחלק דיבידנד. מדיניות חלוקת הדיבידנד תישאר בתוקפה כל עוד לא החליט הדירקטוריון אחרת ועשויים להיות בה שינויים מעת לעת ואין באמור בה כדי לגרוע מסמכות דירקטוריון הבנק להחליט מעת לעת בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין ובהוראות רגולטוריות החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או על שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד בגין תקופה מסוימת.

מובהר בזה, למען הסר ספק, כי אין באישור מדיניות חלוקת דיבידנד כדי ליצור התחייבות כלפי צד שלישי כלשהו לחלוקה של דיבידנד בפועל ו/או מועדי תשלום דיבידנד ו/או שיעורו וכי כל חלוקה של דיבידנד בפועל יהיה כפוף לעמידה בכל התנאים הדרושים לחלוקה על פי דין ולמגבלות החלות על הבנק בהתייחס לחלוקה ולהחלטה ספציפית של הדירקטוריון.

ביום 20 במרץ, 2023 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בסך כולל של 13.9 מיליוני ש"ח לבעלי מניותיו על בסיס יתרת עודפי הבנק בהתאם לדוחות הכספיים לשנת 2022 (0.197 ש"ח לכל מניה רגילה בת 1 ש"ח ע.נ.).

ביום 21 באוגוסט, 2023 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בגין רווחי החציון הראשון של שנת 2023 בסך כולל של 21.6 מיליוני ש"ח. הדיבידנד בסך של כ-0.31 ש"ח לכל מניה רגילה בת 1 ש"ח ע.נ. שולם ביום 11 בספטמבר, 2023 לבעלי המניות שהחזיקו במניות הבנק ביום 29 באוגוסט, 2023 (המועד הקובע).

בעקבות חוסר הוודאות שנוצרה כתוצאה מתחילת המלחמה והשלכותיה האפשריות, פרסם המפקח על הבנקים ביום 12 בנובמבר 2023 הנחייה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים. הדרישה התייחסה לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים של תוצאות המלחמה ואי הוודאות.

בהתחשב במצב הלימות ההון ויעדיו וכן בתכנית להתפתחות העסקית הצפויה, החליט הדירקטוריון ביום 28 בנובמבר 2023 שאין מקום בשלב זה לשינוי במדיניות השמרנית של הבנק. מועדי החלוקה יותאמו להתפתחות ולעמידה ביעד הלימות ההון.

חלוקת דיבידנדים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2022	2023	
43.2	43.2	35.5	דיבידנדים שהוכרזו ושולמו
35.1	-	-	דיבידנדים שהוכרזו וטרם שולמו ליום הדוח
		35.1	דיבידנדים ששולמו והוכרזו לפני התקופה

א. תביעות משפטיות

1. הבנק הינו צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות שנקטו נגדו לקוחותיו, או לקוחותיו בעבר, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק במהלך העסקים הרגיל. לדעת הנהלת הבנק בהסתמך על חוות דעת משפטיות של יועצים משפטיים באשר לסיכויי תביעות תלויות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות, נכללו בדוחות כספיים אלה הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התובענות, במקום בו נדרשה הפרשה בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים.
2. ביום 17 בנובמבר 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - המחלקה הכלכלית בתל אביב תובענה ובקשה לאישור התובענה כייצוגית כנגד הבנק וכנגד מספר נתבעים נוספים שכיחנו כדירקטורים בכלל, בטענה לפיה כלל פיננסים בטוחה, בכובעה כמנהל תיקים, ביצעה עבור לקוחותיה עסקאות בניירות ערך של חברות מקבוצת אי.די.בי, וזאת תוך העדפה של האינטרסים שלה ושל חברות שונות בקבוצת אי.די.בי על פני האינטרסים של לקוחותיה. לטענת התובע הוא היה קשור בהסכם לניהול השקעות עם כלל פיננסים בטוחה, אשר רכשה לתיקו ניירות ערך של חברות מקבוצת אי.די.בי, ובפעולותיה גרמה לו כלל פיננסים בטוחה הפסדים משמעותיים. סכום התביעה האישיית מוערך בכ-19 אלפי ש"ח. המבקש ציין כי לא ניתן להעריך בשלב זה את סכום התביעה הקבוצתית.
- ביום 8 בינואר, 2017 ניתנה החלטה בבקשת האישור (להלן: "ההחלטה") המאשרת את ניהול התובענה כייצוגית כנגד כלל פיננסים בטוחה, ודוחה את הבקשה בנוגע לדירקטורים. חברי הקבוצה כפי שנקבעו בהחלטה הינם "כל מי שקיבל שירותי ניהול השקעות מחברת כלל פיננסים בטוחה ובמסגרת ניהול התיקים רכשה עבורו כלל פיננסים בטוחה (או מי מטעמה) ניירות ערך, בלי שהתקבל אישורו מראש ביחס לכל עסקה כאמור, וכתוצאה מהרכישה כאמור נגרם לו נזק. במהלך הרבעון הרביעי הצדדים חתמו על הסכם פשרה שאושר ביום 18 במאי, 2023 ע"י ביהמ"ש.
- בהתאם להסכם הפשרה, שאושר בפסק הדין, קיבלו התובעים הנכללים בקבוצה, כהגדרתה בהסכם הפשרה, וכן המבקש וערכי דינו, פיצוי, גמול ושכ"ט בסך כולל של 26 מיליוני ש"ח. מסך הפיצוי האמור, הבנק נשא בסך של כ-2.5 מיליוני ש"ח בלבד, וזאת בהתאם להתחייבות לשיפוי שקיבל הבנק מול כלל אחזקות עסקי ביטוח בע"מ (להלן: "כלל"), בגין נזקים נשאו התובענה הייצוגית. יתרת הסכום שולמה על-ידי כלל ומבטחיה. בכך הסתיימו ההליכים בתיק זה.
3. ביום 28 בדצמבר, 2020 הומצאה לבנק בקשה לאישור תביעה ייצוגית כנגד הבנק וששה בנקים נוספים, בטענה שהבנקים פעלו בניגוד להוראות חוק נתוני אשראי ותקנותיו, בעת שדיווחו על לקוחות מסוימים שלא בהתאם לאופן שנדרש לדווח לפי החוק האמור.
- לטענת המבקשים, הדיווחים השגויים הביאו ליצירת חיובי שלילי בדוחות האשראי של הלקוחות, באופן שגרם להם לנזקים שונים, כגון: חוסר היכולת לקבל אשראי. עילות התביעה הן - רשלנות, פגיעה באוטונומיה, הוצאת שם רע, ופגיעה בפרטיות. הסעדים הנתבעים הם סעד הצהרתי, צו עשה וסעד כספי, וסכום התביעה המשוער הוא מעל 2.5 מיליוני ש"ח. ביום 9 במרץ 2023 אישר בית המשפט את הסכם הפשרה שנחתם בין הצדדים, אשר במסגרתו שילם הבנק שכ"ט עו"ד וגמול לתובע הייצוגי בהיקף לא מהותי. בכך הסתיימו ההליכים בתיק זה.
4. ביום 23 בפברואר, 2022 הומצאה לבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה לבית המשפט השלום בחיפה, כנגד הבנק בטענה כי הבנק גובה שלא כדין עמלת התראת עו"ד בגין מכתב התראה שנשלח ללקוח ע"י עו"ד פנימי, וכן, שבנסיבות המקרה, כלל לא היה צריך לשלוח מכתב כזה ללקוח (המבקש). הבנק הגיש תגובה מטעמו לבקשה לאישור התובענה הייצוגית והתיק נקבע לדיון מקדמי בדצמבר 2023. להערכת הנהלת הבנק, המתבססת על הערכת יועציו המשפטיים, קלושים סיכויי התביעה להתקבל.
5. בדוח בדיקה בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור שביצע בנק ישראל בבנק במהלך החודשים ינואר 2021 - יוני 2022 נמצאו הפרות לכאורה של הוראות הצו הבנקאי לניהול סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור, וכן של הוראות נוהל בנקאי תקין 411.
- בהתבסס על הממצאים האמורים, הוגשו ביום 7 ביוני 2023 לוועדה להטלת עיצום כספי לעניין תאגידים בנקאים ולמפקח שתי בקשות להטיל על הבנק עיצומים כספיים, האחד - בגין הפרת הצו הבנקאי והשני - בגין הפרת הוראות נב"ת 411. מועד הדיונים בבקשות להטלת עיצומים נקבע לחודש ספטמבר 2023. דיוני הוועדות התקיימו אך בשלב זה לא ניתנו החלטות בעקבות הדיונים הללו. הבנק השלים את תיקון ממצאי הבדיקה.
6. ביום 3 ביולי, 2023 הוגשה נגד הבנק, בקשה לאישור תובענה ייצוגית, בעילה שהבנק לא מעדכן את הריבית בפיקדונות מיד עם העלאת הריבית ע"י בנק ישראל, אלא רק יום עסקים לאחר מכן. בבקשות דומות הוגשה נגד בנקים נוספים. הבנק פעל ופועל בהתאם להוראות בנק ישראל בנושא, ויש לו טענות הגנה טובות כנגד התביעה. לאור הזמן הקצר שחלף ממועד הגשת התביעה, עדיין לא ניתן להעריך את סיכוייה.
7. נכון ליום 30 בספטמבר 2023, לבנק אין חשיפה מהותית בגין תביעות שהוגשו נגדו או בקשות להטלת עיצום כספי אשר ההסתברות להתממשותן אינה קלושה למעט כמפורט בפרק זה.

ביאור 11 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

א. פעילות מכירת תיקי אשראי בתקופת הדוח:

לשנה שהסתיימה ביום 31	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	בדצמבר 2022	2022	
1,216.9	718.9	832.8	הערך בספרים של האשראי שנמכר ליום המכירה
1,282.8	756.3	855.1	תמורה שהתקבלה במזומן
65.9	37.4	22.3	סך הכל רווח ממכירת אשראי בתקופה
2,187.2	1,763.6	2,676.6	יתרת ההלוואות שנמכרו אשר מנוהלות על ידי הבנק

היתרה המצטברת של תיקי אשראי שנמכרו ליום 30 בספטמבר 2023 כ-2,676.6 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים [ראה ביאור 14](#).

ב. התחייבויות להשקעה בקרנות חוב פרטיות^(*)

יתרה ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
	2022	2022	
51.8	31.2	22.4	התחייבויות להשקעה בקרנות חוב פרטיות

^(*) כחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של, הבנק משקיע מעת לעת כספים בקרנות הון וחוב פרטיות של מנהלים מובילים בישראל ונחו"ל, בהתאם למדיניות שאושרה בדירקטוריון לעניין זה. ההשקעה מפוזרת על פני מגוון של תעשיות, מיקומים גיאוגרפיים ומנהלי השקעות. ברוב הקרנות קיימת תקופת השקעה של מספר שנים, על פניה קורא מנהל הקרן ליתרת כספי ההתחייבות.

ביאור 12 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

היקף הפעילות על בסיס מאוחד

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022			יתרה ליום 30 בספטמבר 2022			יתרה ליום 30 בספטמבר 2023			
(מבוקר)			(בלתי מבוקר)						
נזרים	נזרים	נזרים	נזרים	נזרים	נזרים	נזרים	נזרים	נזרים	
סה"כ	למסחר	שאינם למסחר	סה"כ	למסחר	שאינם למסחר	סה"כ	למסחר	שאינם למסחר	
חוזי ריבית									
79.8	79.8	-	117.6	117.6	-	176.6	176.6	-	חוזי Forward-Futures
200.0	-	200.0	300.0	-	300.0	350.0	-	350.0	Swaps
279.8	79.8	200.0	417.6	117.6	300.0	526.6	176.6	350.0	סה"כ⁽¹⁾
חוזי מטבע חוץ									
169.7	111.7	58.0	200.6	32.0	168.6	239.8	52.1	187.7	חוזי Forward-Futures ⁽²⁾
3.4	3.4	-	3.7	3.7	-	68.1	68.1	-	אופציות שנכתבו
3.4	3.4	-	3.7	3.7	-	68.1	68.1	-	אופציות שנקנו
176.5	118.5	58.0	208.0	39.4	168.6	376.0	188.3	187.7	סה"כ
חוזי בנין מניות									
244.6	244.6	-	508.7	508.7	-	891.6	891.6	-	אופציות שנכתבו
244.6	244.6	-	508.7	508.7	-	891.6	891.6	-	אופציות שנקנו ⁽³⁾
489.2	489.2	-	1,017.4	1,017.4	-	1,783.2	1,783.2	-	סה"כ
חוזי אשראי									
43.6	-	43.6	44.9	-	44.9	39.1	-	39.1	הבנק מוטב
43.6	-	43.6	44.9	-	44.9	39.1	-	39.1	סה"כ
989.1	687.5	301.6	1,687.9	1,174.4	513.5	2,724.9	2,148.1	576.8	סה"כ סכום נקוב

⁽¹⁾ מזה: חוזי החלפת שקל-מדד לימים 30.09.22, 30.09.23 ו-31.12.22 בסך 300.0, 350.0 ו-200.0 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

⁽²⁾ מזה: חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט לימים 30.09.22, 30.09.23 ו-31.12.22 בסך 90.3, 56.6 ו-6.2 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

⁽³⁾ מזה: נסחרים בבורסה לימים 30.09.22, 30.09.23 ו-31.12.22 בסך 890.9, 507.4 ו-243.8 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

ביאור 12 - פעילות במכשירים נצרים - היקף, סיכויי אשראי ומועדי פירעון (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נצרים

יתרה ליום 30 בספטמבר 2023						
(בלתי מבוקר)						
התחייבויות בגין נצרים ברוטו			נכסים בגין נצרים ברוטו			
נצרים שאינם למסחר		נצרים שאינם למסחר	נצרים שאינם למסחר		נצרים שאינם למסחר	
סה"כ	נצרים למסחר	למסחר	סה"כ	נצרים למסחר	למסחר	
8.2	-	8.2	0.6	0.6	-	חוזי ריבית
0.8	0.4	0.4	1.2	0.3	0.9	חוזי מטבע חוץ
4.2	0.7	3.5	0.7	0.7	-	חוזי בגין מניות
-	-	-	-	-	-	חוזי סחורות ואחרים
4.5	-	4.5	-	-	-	חוזי אשראי
17.7	1.1	16.6	2.5	1.6	0.9	סה"כ נכסים / התחייבויות בגין נצרים ברוטו
4.5	-	4.5	-	-	-	סכומים שקוזזו במאזן
13.2	1.1	12.1	2.5	1.6	0.9	יתרה מאזנית

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נצרים

יתרה ליום 30 בספטמבר 2022						
(בלתי מבוקר)						
התחייבויות בגין נצרים ברוטו			נכסים בגין נצרים ברוטו			
נצרים שאינם למסחר		נצרים שאינם למסחר	נצרים שאינם למסחר		נצרים שאינם למסחר	
סה"כ	נצרים למסחר	למסחר	סה"כ	נצרים למסחר	למסחר	
7.3	-	7.3	-	-	-	חוזי ריבית
3.5	-	3.5	0.8	0.3	0.5	חוזי מטבע חוץ
5.4	1.9	3.5	1.8	1.8	-	חוזי בגין מניות
0.4	-	0.4	-	-	-	חוזי אשראי
16.6	1.9	14.7	2.6	2.1	0.5	סה"כ נכסים / התחייבויות בגין נצרים ברוטו
0.4	-	0.4	-	-	-	סכומים שקוזזו במאזן
16.2	1.9	14.3	2.6	2.1	0.5	יתרה מאזנית

ביאור 12 - פעילות במכשירים נצרים - היקף, סיכויי אשראי ומועדי פירעון (המשך)

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נצרים

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022						
(מבוקר)						
התחייבויות בגין נצרים ברוטו			נכסים בגין נצרים ברוטו			
נצרים שאינם למסחר		נצרים שאינם למסחר	נצרים שאינם למסחר		נצרים שאינם למסחר	
סה"כ	נצרים למסחר	נצרים שאינם למסחר	סה"כ	נצרים למסחר	נצרים שאינם למסחר	
4.9	-	4.9	2.9	2.9	-	חוזי ריבית
0.2	-	0.2	2.7	-	2.7	חוזי מטבע חוץ
4.4	0.5	3.9	0.5	0.5	-	חוזי בגין מניות
0.1	-	0.1	-	-	-	חוזי אשראי
9.6	0.5	9.1	6.1	3.4	2.7	סה"כ נכסים / התחייבויות בגין נצרים ברוטו
0.1	-	0.1	-	-	-	סכומים שקוזזו במאזן
9.5	0.5	9.0	6.1	3.4	2.7	יתרה מאזנית

ביאור 12 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

יתרה ליום 30 בספטמבר 2023							
(בלתי מבוקר)							
סה"כ	אחרים	ממשלות			בנקים	בורסות	
		גופים מוסדיים	ובנקים מרכזיים	דילרים / ברוקרים			
2.5	-	-	-	0.1	1.5	0.9	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
-	-	-	-	-	-	-	סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
-	-	-	-	-	-	-	הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל
2.5	-	-	-	0.1	1.5	0.9	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
14.1	-	-	-	(0.1)	(1.6)	15.8	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
16.6	-	-	-	-	(0.1)	16.7	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
17.7	8.0	-	-	-	8.7	1.0	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	-	סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
-	-	-	-	-	-	-	ביטחון במזומן ששועבד
17.7	8.0	-	-	-	8.7	1.0	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

יתרה ליום 30 בספטמבר 2022							
(בלתי מבוקר)							
סה"כ	אחרים	ממשלות			בנקים	בורסות	
		גופים מוסדיים	ובנקים מרכזיים	דילרים / ברוקרים			
2.6	-	-	-	-	0.5	2.1	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
-	-	-	-	-	-	-	סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
-	-	-	-	-	-	-	הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל
2.6	-	-	-	-	0.5	2.1	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
23.0	-	-	-	-	(0.5)	23.5	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
25.6	-	-	-	-	-	25.6	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
16.6	4.0	-	-	-	10.8	1.8	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	-	סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
3.5	-	-	-	-	3.5	-	ביטחון במזומן ששועבד
20.1	4.0	-	-	-	14.3	1.8	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

ביאור 12 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022							
(מבוקר)							
סה"כ	אחרים	ממשלות			בנקים	בורסות	
		מוסדיים	ובנקים	דילרים / ברוקרים			
6.1	-	-	-	-	5.6	0.5	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
-	-	-	-	-	-	-	סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
-	-	-	-	-	-	-	הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל
6.1	-	-	-	-	5.6	0.5	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
10.2	-	-	-	-	(5.6)	15.8	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
16.3	-	-	-	-	-	16.3	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
9.5	4.0	-	-	-	5.0	0.5	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	-	סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
-	-	-	-	-	-	-	ביטחון במזומן ששועבד
9.5	4.0	-	-	-	5.0	0.5	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

ג. פירוט מועדי פירעון (סכומי ערך נקוב)

ליום 30 בספטמבר 2023					
סך הכל	מעל 5 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים	
(בלתי מבוקר)					
350.0	-	-	300.0	50.0	חוזי ריבית (שקל-מדד)
176.6	-	-	-	176.6	חוזי ריבית (אחר)
376.0	-	-	-	376.0	חוזי מטבע חוץ
1,783.2	-	0.1	1.0	1,782.1	חוזים בגין מניות
39.1	39.1	-	-	-	חוזי אשראי
2,724.9	39.1	0.1	301.0	2,384.7	סך הכל
ליום 30 בספטמבר 2022					
(בלתי מבוקר)					
1,687.9	44.9	200.2	90.6	1,352.2	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2022					
(מבוקר)					
989.1	43.6	150.2	143.8	651.5	סך הכל

⁽¹⁾ ההפרש הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על החבות של הלווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

⁽²⁾ מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם לימים 30.09.2023, 30.09.2023 ו-31.12.2022 בסך 2.5 מיליוני ש"ח, 2.6 מיליוני ש"ח ו-6.1 מיליוני ש"ח, בהתאמה, הכלולה בסעיף נכסים בגין מכשירים נגזרים.

⁽³⁾ כלל היתרה כפופה להסדרי התחשבות נטו או הסדרים דומים.

דוחות נספחים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

1. הגדרות

- (1) אנשים פרטיים - יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להן חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר".
- (2) מגזר בנקאות פרטית - אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני ש"ח.
- (3) משקי בית - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
- (4) עסק - לקוח שאינו נכלל בהגדרת "אנשים פרטיים" ואינו גוף מוסדי או תאגיד בנקאי.
- (5) מחזור פעילות - מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.
- (6) עסק זעיר - עסק שמחזור פעילותו קטן מ-10 מיליוני ש"ח.
- (7) עסק קטן - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-10 מיליוני ש"ח וקטן מ-50 מיליוני ש"ח.
- (8) עסק בינוני - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח וקטן מ-250 מיליוני ש"ח.
- (9) עסק גדול - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-250 מיליוני ש"ח.
- (10) מגזר ניהול פיננסי - יכול לול את הפעילויות הבאות: פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך ובמכשירים נגזרים, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לנידור ואינם חלק מניהול הנכסים והתחייבויות של התאגיד הבנקאי, עסקאות רכש חוזר ושאליה של ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באגרות חוב זמינות למכירה ובאגרות חוב המוחזקות לפדיון, שלא שויכו למגזרי פעילות אחרים, נגזרים שהם חלק מניהול נכסים והתחייבויות, פיקדונות בבנקים ומבנקים בארץ ובעולם, פיקדונות בממשלות ושל ממשלות, פעילות השקעה ריאלית - השקעה במניות זמינות למכירה והשקעות בחברות כלולות של עסקים, אחר - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, שירותי ייעוץ, פעילויות מכירה וניהול תיקי אשראי, פעילויות פיתוח מוצרים פיננסיים.
- (11) נכסים בניהול - ניירות ערך של לקוחות, הלוואות בניהול הבנק ונכסים הנטבעים מפעילות לפי מידת הגבייה.

2. הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

- הכנסות ריבית, נטו** - מרווח המתקבל מההפרש בין ריבית האשראי שהועמד ללקוחות המגזר לבין מחיר הכסף (מחיר ההעברה הכלכלי התואם את מגזר ההצמדה ואת מח"מ האשראי). וכן רווח המתקבל מההפרש בין ריבית הפיקדון שניתן ללקוחות המגזר לבין מחיר הכסף (מחיר ההעברה הכלכלי התואם את מגזר ההצמדה ואת מח"מ הפיקדון).
- הכנסות שאינן מריבית** - הכנסות שאינן מריבית נזקפות ישירות למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.
- הוצאות בבין הפסדי אשראי** - ההפרשה נזקפה למגזר הפעילות בו מסווגת פעילות הלקוח אשר בגינה בוצעה ההפרשה. באופן דומה, גביה מהפרשה שבוצעה או הקטנתה יוחסה אף היא למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.
- הוצאות תפעוליות ואחרות** - הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי, נזקפו ספציפית למגזרי הפעילות. יתרת ההוצאות העקיפות או ההוצאות הישירות שלא ניתן היה לשייכן באופן ישיר, יוחסו על פי מודל לפיו הוצאות אלו מיוחסות בהתאם לחלקן היחסי של המשרות הישירות במגזר מסך המשרות בבנק, המהווה אומדן מיטבי להיקף פעילות הלקוח במגזר הפעילות.
- מיסים על הכנסה** - המיסים חושבו על פי שיעור המס האפקטיבי, ויוחסו בהתאם לכל מגזר.

ביאור 13 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח
3. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - פעילות בישראל

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר) פעילות בישראל								
סך הכל	מגזר ניהול פיננסי ^(א)	גופים מוסדיים	עסקים בינוניים וגדולים ^(ב)	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בנקאות פרטית	משקי בית ^(ג)		
						מזה: הלוואות	סה"כ משקי בית	
סך הכל	פיננסי ^(א)	מוסדיים	וגדולים ^(ב)	זעירים	פרטית	לדיוור	סה"כ משקי בית	
365.2	54.7	-	14.5	56.5	0.3	182.3	239.2	הכנסות ריבית מחיצוניים
177.0	31.8	14.1	7.2	6.5	23.8	-	93.6	הוצאות ריבית מחיצוניים
								הכנסות ריבית, נטו:
188.2	22.9	(14.1)	7.3	50.0	(23.5)	182.3	145.6	מחיצוניים
-	7.0	15.4	0.8	(22.0)	28.9	(130.7)	(30.1)	בינמגזרי
188.2	29.9	1.3	8.1	28.0	5.4	51.6	115.5	סך הכנסות ריבית, נטו
45.5	14.3	-	3.0	8.3	1.9	3.9	18.0	סך הכנסות שאינן מריבית
233.7	44.2	1.3	11.1	36.3	7.3	55.5	133.5	סך ההכנסות
47.1	3.1	-	0.4	4.9	-	6.0	38.7	הוצאות (הכנסות) בניהן הפסדי אשראי
128.8	3.7	0.6	2.4	9.3	2.8	42.6	110.0	הוצאות תפעוליות ואחרות
57.8	37.4	0.7	8.3	22.1	4.5	6.9	(15.2)	רווח (הפסד) לפני מיסים
19.9	13.1	0.2	2.5	6.7	1.3	2.7	(3.9)	הפרשה למיסים על הרווח
37.9	24.3	0.5	5.8	15.4	3.2	4.2	(11.3)	רווח (הפסד) לאחר מיסים
37.9	24.3	0.5	5.8	15.4	3.2	4.2	(11.3)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(0.1)	-	-	-	-	-	-	(0.1)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
38.0	24.3	0.5	5.8	15.4	3.2	4.2	(11.2)	המיוחס לבעלי מניות הבנק
-	-	-	-	-	-	-	-	מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:
78.9	1.5	0.4	1.3	5.2	1.7	25.2	68.8	הוצאות ישירות
49.9	2.2	0.2	1.1	4.1	1.1	17.4	41.2	הוצאות עקיפות
70.7	26.0	0.6	6.2	17.2	3.7	15.9	17.0	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
20,594.2	5,672.4	-	911.0	2,624.2	13.9	9,647.1	11,372.7	יתרה ממוצעת של נכסים
15,127.3	205.5	-	911.2	2,624.2	13.9	9,647.1	11,372.7	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
15,425.9	195.7	-	710.2	2,759.5	14.0	10,041.5	11,746.5	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
161.0	2.5	-	-	17.2	-	139.5	141.3	יתרת חובות לא צוברים
20.0	-	-	-	3.3	-	-	16.7	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
19,262.1	3,680.1	1,121.4	883.3	997.4	2,687.6	-	9,892.3	יתרה ממוצעת של התחייבויות
15,582.9	-	1,121.4	883.3	997.4	2,687.6	-	9,892.3	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
15,922.7	-	1,123.4	876.6	1,014.7	2,708.3	-	10,199.7	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
12,344.6	1,101.8	5.4	768.9	2,720.6	40.7	5,841.3	7,707.2	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
13,120.3	1,204.6	7.2	981.8	2,935.3	46.3	5,844.2	7,945.1	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח
6586.2	2667	106.7	403.7	370.2	1285.9	266.8	1752.7	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול
-	-	-	-	-	-	-	-	פיצול הכנסות ריבית, נטו:
115.4	6.9	-	4.7	19.7	0.1	47.5	84.0	מרווח מפעילות מתן אשראי
38.5	-	1.2	2.7	6.3	4.9	-	23.4	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
34.3	23.0	0.1	0.7	2.0	0.4	4.1	8.1	אחר
188.2	29.9	1.3	8.1	28.0	5.4	51.6	115.5	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

הערות בסוף חלק 3.

ביאור 13 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח
3. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - פעילות בישראל

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר) פעילות בישראל								
סך הכל	מגזר ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים בינוניים וגדולים ²⁾	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ¹⁾		
						מזה: הלוואות לדירור	סה"כ משקי בית	
231.7	13.9	-	3.7	35.9	(0.4)	135.0	178.6	הכנסות ריבית מחיצוניים
74.5	30.5	2.7	2.4	1.7	8.7	-	28.5	הוצאות ריבית מחיצוניים
								הכנסות ריבית, נטו:
157.2	(16.6)	(2.7)	1.3	34.2	(9.1)	135.0	150.1	מחיצוניים
-	53.5	4.1	2.7	(16.8)	10.9	(85.2)	(54.4)	בינמגזרי
157.2	36.9	14	4.0	17.4	1.8	49.8	95.7	סך הכנסות ריבית, נטו
64.6	36.7	-	2.1	12.5	(1.1)	4.0	14.4	סך הכנסות שאינן מריבית
221.8	73.6	14	6.1	29.9	0.7	53.8	110.1	סך ההכנסות
24.1	4.6	-	0.6	0.5	(0.1)	0.1	18.5	הוצאות (הכנסות) בדין הפסדי אשראי
117.6	4.2	0.2	0.9	4.7	1.9	34.4	105.7	הוצאות תפעוליות ואחרות
80.1	64.8	1.2	4.6	24.7	(1.1)	19.3	(14.1)	רווח (הפסד) לפני מיסים
27.5	21.7	0.4	1.6	8.5	(0.3)	6.8	(4.4)	הפרשה למיסים על הרווח
52.6	43.1	0.8	3.0	16.2	(0.8)	12.5	(9.7)	רווח (הפסד) לאחר מיסים
52.6	43.1	0.8	3.0	16.2	(0.8)	12.5	(9.7)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
0.1	-	-	-	-	-	-	0.1	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
52.7	43.1	0.8	3.0	16.2	(0.8)	12.5	(9.6)	המיוחס לבעלי מניות הבנק
								מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:
73.3	2.6	0.1	0.6	2.9	1.2	17.8	65.9	הוצאות ישירות
44.3	1.6	0.1	0.3	1.8	0.7	16.6	39.8	הוצאות עקיפות
83.1	44.2	0.9	3.3	17.4	(0.3)	23.2	17.7	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
18,047.6	4,591.2	-	284.8	2,041.7	4.0	9,500.2	11,125.9	יתרה ממוצעת של נכסים
13,782.0	325.6	-	284.8	2,041.7	4.0	9,500.2	11,125.9	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
14,151.7	299.8	-	258.6	2,153.8	14.7	9,941.1	11,424.8	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
133.3	6.2	-	-	15.6	-	109.9	111.5	יתרת חובות לא צוברים
9.1	-	-	-	1.8	-	-	7.3	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
16,853.5	3,111.2	920.4	1,093.6	900.9	2,426.4	-	8,401.0	יתרה ממוצעת של התחייבויות
13,742.3	-	920.4	1,093.6	900.9	2,426.4	-	8,401.0	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
13,765.4	-	841.1	991.1	869.4	2,458.9	-	8,604.9	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
11,080.8	1,109.2	3.2	570.4	2,025.7	21.7	5,695.2	7,350.6	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
11,837.3	1,185.0	2.3	483.4	2,649.8	30.9	5,821.8	7,485.9	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח
5,677.3	1,752.0	101.2	404.1	327.2	1,235.9	314.6	1,856.9	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול פיצול הכנסות ריבית נטו:
97.8	1.8	-	1.9	14.1	-	46.5	80.0	מרווח מפעילות מתן אשראי
18.0	-	1.5	1.9	2.6	1.8	-	10.2	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
41.4	35.1	(0.1)	0.2	0.7	-	3.3	5.5	אחר
157.2	36.9	14	4.0	17.4	1.8	49.8	95.7	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

הערות בסוף חלק 3.

דוחות נספחים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

ביאור 13 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח
3. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - פעילות בישראל

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר) פעילות בישראל								
סך הכל	מבזר ניהול פיננסי ^{*)}	גופים מוסדיים	עסקים בינניים ובזלים ^{*)}	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ^{*)}		
						מזה: הלוואות לזיכ	סה"כ משקי בית	
1,037.3	137.6	-	37.2	150.9	0.9	536.1	710.7	הכנסות ריבית מחיצוניים
484.2	115.9	32.3	19.3	14.6	60.7	-	241.4	הוצאות ריבית מחיצוניים
								הכנסות ריבית, נטו:
553.1	21.7	(32.3)	17.9	136.3	(59.8)	536.1	469.3	מחיצוניים
-	73.2	35.9	3.7	(59.1)	75.0	(379.8)	(128.7)	בינמזרי
553.1	94.9	3.6	21.6	77.2	15.2	156.3	340.6	סך הכנסות ריבית, נטו
116.1	29.5	-	8.6	23.2	3.9	9.5	50.9	סך הכנסות שאינן מריבית
669.2	124.4	3.6	30.2	100.4	19.1	165.8	391.5	סך ההכנסות
98.2	5.0	-	0.7	7.3	-	6.3	85.2	הוצאות (הכנסות) בזין הפסדי אשראי
396.8	12.3	1.8	7.9	28.2	8.2	126.6	338.4	הוצאות תפעוליות ואחרות
174.2	107.1	1.8	21.6	64.9	10.9	32.9	(32.1)	רווח (הפסד) לפני מיסים
62.2	38.7	0.6	7.4	22.3	3.7	11.9	(10.5)	הפרשה למיסים על הרווח
112.0	68.4	1.2	14.2	42.6	7.2	21.0	(21.6)	רווח (הפסד) לאחר מיסים
112.0	68.4	1.2	14.2	42.6	7.2	21.0	(21.6)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1.8	-	-	-	-	-	-	1.8	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
110.2	68.4	1.2	14.2	42.6	7.2	21.0	(23.4)	המיוחס לבעלי מניות הבנק
-	-	-	-	-	-	-	-	מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:
245.0	5.9	1.2	4.1	15.5	5.2	72.9	213.1	הוצאות ישירות
151.8	6.4	0.6	3.8	12.7	3.0	53.7	125.3	הוצאות עקיפות
208.5	73.2	1.6	16.4	50.8	8.9	54.3	58.4	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
19,967.0	5,325.6	-	799.0	2,397.2	15.6	9,675.5	11,429.6	יתרה ממוצעת של נכסים
14,871.1	229.7	-	799.0	2,397.2	15.6	9,675.5	11,429.6	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
15,425.9	195.7	-	710.2	2,759.5	14.0	10,041.5	11,746.5	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
161.0	2.5	-	-	17.2	-	139.5	141.3	יתרת חובות לא צוברים
20.0	-	-	-	3.3	-	-	16.7	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
18,662.6	3,661.7	943.4	909.6	943.6	2,655.0	-	9,549.3	יתרה ממוצעת של התחייבויות
14,795.4	-	943.4	909.6	943.6	2,655.0	-	9,549.3	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
15,000.9	-	1,123.4	876.6	1,014.7	2,708.3	-	10,199.7	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
12,178.6	1,088.1	4.6	695.5	2,732.2	38.1	5,830.7	7,620.1	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
13,120.3	1,204.6	7.2	981.8	2,935.3	46.3	5,844.2	7,945.1	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח
6539.4	2722.1	102.3	403.7	362.4	1206.9	277.6	1742.0	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול
								פיצול הכנסות ריבית נטו:
327.1	14.7	-	12.2	53.1	0.2	140.5	246.9	מרווח מפעילות מתן אשראי
109.2	-	3.5	8.0	18.8	13.8	-	65.1	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
116.8	80.2	0.1	1.4	5.3	1.2	15.8	28.6	אחר
553.1	94.9	3.6	21.6	77.2	15.2	156.3	340.6	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

הערות בסוף חלק 3.

ביאור 13 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח
3. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים- פעילות בישראל

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר) פעילות בישראל								
סך הכל	מסד ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים בינניים וגדולים ³	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בנקאות כרטיס	משקי בית ⁴		
						מזה: הלואות לזיכור	סה"כ משקי בית	
648.4	27.8	-	9.4	72.4	-	413.2	538.8	הכנסות ריבית מחיצוניים
223.0	105.4	4.8	4.0	4.5	22.6	-	81.7	הוצאות ריבית מחיצוניים
								הכנסות ריבית, נטו:
425.4	(77.6)	(4.8)	5.4	67.9	(22.6)	413.2	457.1	מחיצוניים
-	174.1	7.4	4.5	(24.9)	28.4	(265.0)	(189.5)	בימגזרי
425.4	96.5	2.6	9.9	43.0	5.8	148.2	267.6	סך הכנסות ריבית, נטו
161.6	77.6	-	6.6	29.4	0.9	16.0	47.1	סך הכנסות שאינן מריבית
587.0	174.1	2.6	16.5	72.4	6.7	164.2	314.7	סך ההכנסות
54.0	7.7	-	0.7	3.1	(0.1)	5.7	42.6	הוצאות (הכנסות) בנין הפסדי אשראי
353.5	9.1	1.6	5.8	21.1	6.3	101.4	309.6	הוצאות תפעוליות ואחרות
179.5	157.3	1.0	10.0	48.2	0.5	57.1	(37.5)	רווח (הפסד) לפני מיסים
62.0	54.2	0.3	3.5	16.6	0.2	19.6	(12.8)	הפרשה למיסים על הרווח
117.5	103.1	0.7	6.5	31.6	0.3	37.5	(24.7)	רווח (הפסד) לאחר מיסים
117.5	103.1	0.7	6.5	31.6	0.3	37.5	(24.7)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
0.6	-	-	-	-	-	-	0.6	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
116.9	103.1	0.7	6.5	31.6	0.3	37.5	(25.3)	המיוחס לבעלי מניות הבנק
								מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:
220.2	5.7	1.0	3.6	13.1	3.9	58.1	192.9	הוצאות ישירות
133.3	3.4	0.6	2.2	8.0	2.4	53.9	116.7	הוצאות עקיפות
205.0	105.3	1.1	7.9	36.8	1.7	65.9	52.2	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
17,511.2	4,464.0	-	298.2	1,833.5	4.2	9,375.7	10,911.3	יתרה ממוצעת של נכסים
13,285.7	238.5	-	298.2	1,833.5	4.2	9,375.7	10,911.3	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
14,151.7	299.8	-	258.6	2,153.8	14.7	9,941.1	11,424.8	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
133.3	6.2	-	-	15.6	-	109.9	111.5	יתרת חובות לא צוברים
9.1	-	-	-	1.8	-	-	7.3	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
16,314.3	3,056.9	865.5	1,092.4	930.4	2,344.8	-	8,024.3	יתרה ממוצעת של התחייבויות
13,257.4	-	865.5	1,092.4	930.4	2,344.8	-	8,024.3	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
13,765.4	-	841.0	991.1	869.4	2,458.9	-	8,605.0	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
10,878.1	1,053.7	3.7	603.5	1,875.3	21.9	5,646.9	7,320.0	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
11,837.3	1,185.0	2.3	483.4	2,649.8	30.9	5,821.8	7,485.9	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח
5,287.2	1,470.2	101.7	406.1	271.1	1,130.1	328.7	1,908.0	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול
								פיצול הכנסות ריבית נטו:
282.6	6.7	-	6.0	37.8	-	137.8	232.1	מרווח מפעילות מתן אשראי
38.1	-	2.6	3.7	4.0	5.7	-	22.1	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
104.7	89.8	-	0.2	1.2	0.1	10.4	13.4	אחר
425.4	96.5	2.6	9.9	43.0	5.8	148.2	267.6	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

הערות בסוף חלק 3.

דוחות נספחים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

ביאור 13 - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)
 סכומים מדווחים במיליוני ש"ח
3. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים- פעילות בישראל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר) פעילות בישראל								
סך הכל	מסר ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים ביטוניים וגדולים ²	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית ³		
						מזה: הלוואות לדיר	סה"כ משקי בית	
906.7	52.8	-	15.8	97.6	-	559.9	740.5	הכנסות ריבית מחיצוניים
311.5	150.6	10.4	4.5	7.9	24.9	-	113.2	הוצאות ריבית מחיצוניים
								הכנסות ריבית, נטו:
595.2	(97.8)	(10.4)	11.3	89.7	(24.9)	559.9	627.3	מחיצוניים
-	239.2	12.5	3.2	(26.3)	31.9	(360.0)	(260.5)	בינמגרי
595.2	141.4	2.1	14.5	63.4	7.0	199.9	366.8	סך הכנסות ריבית, נטו
224.7	114.4	-	10.0	33.1	4.1	18.4	63.1	סך הכנסות שאינן מריבית
819.9	255.8	2.1	24.5	96.5	11.1	218.3	429.9	סך ההכנסות
78.8	9.0	-	0.6	3.2	-	9.1	66.0	הוצאות (הכנסות) בנין הפסדי אשראי
490.0	15.7	2.2	9.4	30.1	8.3	154.1	424.3	הוצאות תפעוליות ואחרות
251.1	231.1	(0.1)	14.5	63.2	2.8	55.1	(60.4)	רווח (הפסד) לפני מיסים
87.2	79.9	-	5.0	22.1	1.2	19.3	(21.0)	הפרשה למיסים על הרווח
163.9	151.2	(0.1)	9.5	41.1	1.6	35.8	(39.4)	רווח (הפסד) לאחר מיסים
163.9	151.2	(0.1)	9.5	41.1	1.6	35.8	(39.4)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
0.5	-	-	-	-	-	-	0.5	הייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
163.4	151.2	(0.1)	9.5	41.1	1.6	35.8	(39.9)	הייחוס לבעלי מניות הבנק
								מתוך סך הוצאות תפעוליות ואחרות:
306.1	8.4	1.5	4.8	16.6	5.4	88.6	269.4	הוצאות ישירות
183.9	7.3	0.7	4.6	13.5	2.9	65.5	154.9	הוצאות עקיפות
283.9	156.0	0.6	12.5	49.9	3.3	78.4	61.6	רווח נקי לפני העמסת הוצאות עקיפות
17,778.2	4,571.3	-	367.0	1,844.9	6.8	9,399.9	10,988.2	יתרה ממוצעת של נכסים
13,464.0	257.1	-	367.0	1,844.9	6.8	9,399.9	10,988.2	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
14,218.1	268.9	-	434.7	2,253.6	13.7	9,718.6	11,247.2	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
134.1	1.4	-	-	15.2	-	116.0	117.5	יתרת חובות לא צוברים
11.4	-	-	-	2.8	-	-	8.6	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
16,573.6	3,124.5	878.0	1,137.2	916.6	2,381.1	-	8,136.2	יתרה ממוצעת של התחייבויות
13,449.1	-	878.0	1,137.2	916.6	2,381.1	-	8,136.2	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
14,266.8	-	877.2	1,039.8	881.2	2,524.3	-	8,944.3	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
10,974.4	1,068.6	3.4	592.3	1,952.7	22.4	5,664.9	7,335.0	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
11,993.5	1,129.5	0.1	513.1	2,822.3	30.6	5,813.9	7,497.9	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח
5,456.6	1,641.3	101.5	405.6	285.2	1,142.7	321.7	1,880.3	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול
								פיצול הכנסות ריבית נטו:
384.7	9.7	-	8.5	52.0	-	185.0	314.5	מרווח מפעילות מתן אשראי
55.4	-	2.1	5.4	9.1	7.0	-	31.8	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
155.1	131.7	-	0.6	2.3	-	14.9	20.5	אחר
595.2	141.4	2.1	14.5	63.4	7.0	199.9	366.8	סך הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) מגזר זה כולל את הפעילות של כרטיסי האשראי, אשר היקפה אינו מהותי. (2) מגזר זה כולל את הפעילויות עם העסקים הגדולים, אשר היקפן אינו מהותי. (3) מגזר זה כולל תיק אשראי שנרכש המגובה בביטחונות.

ביאור 14-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. חובות⁽¹⁾, אגרות חוב זמינות למכירה ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)						
הפרשה להפסדי אשראי						
סך הכל	בנקים, ממשלות ואג"ח זמינות למכירה	אשראי לציבור				
		סך הכל	פרטי אחר	לדירור	מסחרי	

1. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

182.7	-	182.7	112.7	48.9	21.1	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת התקופה
47.1	-	47.1	32.6	6.0	8.5	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(27.3)	-	(27.3)	(25.0)	(0.2)	(2.1)	מחיקות חשבונאיות
4.2	-	4.2	4.2	-	-	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(23.1)	-	(23.1)	(20.8)	(0.2)	(2.1)	מחיקות חשבונאיות נטו
206.7	-	206.7	124.5	54.7	27.5	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2023 (*)
1.8	-	1.8	0.6	0.9	0.3	(*)מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)

162.3	-	162.3	93.7	49.0	19.6	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
98.2	-	98.2	78.9	6.3	13.0	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(66.4)	-	(66.4)	(60.7)	(0.6)	(5.1)	מחיקות חשבונאיות
12.6	-	12.6	12.6	-	-	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(53.8)	-	(53.8)	(48.1)	(0.6)	(5.1)	מחיקות חשבונאיות נטו
206.7	-	206.7	124.5	54.7	27.5	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2023 (*)
1.8	-	1.8	0.6	0.9	0.3	(*)מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾, ועל חובות⁽²⁾ בניגים היא חושבה

יתרת חוב רשומה של חובות

4,020.4	2,114.2	1,906.2	-	26.1	1,880.1	שנבדקו על בסיס פרטני
13,519.7	-	13,519.7	1,632.8	10,015.4	1,871.5	שנבדקו על בסיס קבוצתי
17,540.1	2,114.2	15,425.9	1,632.8	10,041.5	3,751.6	סך הכל חובות⁽¹⁾

הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות

14.0	-	14.0	-	0.4	13.6	שנבדקו על בסיס פרטני
190.9	-	190.9	123.9	53.4	13.6	שנבדקו על בסיס קבוצתי
204.9	-	204.9	123.9	53.8	27.2	סך ההפרשה להפסדי אשראי

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשארו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 14-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. חובות⁽¹⁾, אגרות חוב זמינות למכירה ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)						
הפרשה להפסדי אשראי						
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי	
		סך הכל	פרטי אחר	לדיוור		
1. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי						
130.2	-	130.2	73.4	45.4	11.4	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת התקופה
24.1	-	24.1	18.4	0.1	5.6	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(11.2)	-	(11.2)	(11.2)	-	0.0	מחיקות חשבונאיות
5.7	-	5.7	4.3	-	1.4	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(5.5)	-	(5.5)	(6.9)	-	1.4	מחיקות חשבונאיות נטו
148.8	-	148.8	84.9	45.5	18.4	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2022 (*)
2.4	-	2.4	1.0	0.8	0.6	(*)מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)						
116.6	-	116.6	49.1	55.8	11.7	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
(8.3)	-	(8.3)	12.7	(16.0)	(5.0)	התאמה ליתרת פתיחה בשל השפעת היישום לראשונה ⁽³⁾
54.0	-	54.0	37.0	5.7	11.3	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(27.1)	-	(27.1)	(26.0)	-	(1.1)	מחיקות חשבונאיות
13.6	-	13.6	12.1	-	1.5	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(13.5)	-	(13.5)	(13.9)	-	0.4	מחיקות חשבונאיות נטו
148.8	-	148.8	84.9	45.5	18.4	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2022 (*)
2.4	-	2.4	1.0	0.8	0.6	(*)מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾, ועל חובות⁽²⁾ בניגים היא חושבה						
יתרת חוב רשומה על חובות						
3,126.6	1,138.3	1,988.3	-	31.3	1,957.0	שנבדקו על בסיס פרטני
12,163.4	-	12,163.4	1,485.2	9,909.8	768.4	שנבדקו על בסיס קבוצתי
15,290.0	1,138.3	14,151.7	1,485.2	9,941.1	2,725.4	סך הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
9.3	-	9.3	-	4.4	4.9	שנבדקו על בסיס פרטני ^(*)
137.1	-	137.1	83.9	40.3	12.9	שנבדקו על בסיס קבוצתי ^(*)
146.4	-	146.4	83.9	44.7	17.8	סך ההפרשה להפסדי אשראי

(*) סווג מחדש

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

(3) החל מיום 1 בינואר 2022 יישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. לפרטים נוספים אודות השפעת היישום לראשונה

של הוראות הדיווח לציבור בנושא הפסדי אשראי צפויים ראה ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2022.

דוחות כספיים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

ביאור 14- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. חובות^(*), אגרות חוב זמינות למכירה ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022						
(מבוקר)						
בנקים ממשלות ואג"ח						
סך הכל	זמין למכירה	סך הכל	פרטי אחר	לדיר	מסחרי	
1. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי						
116.6	-	116.6	49.1	55.8	11.7	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
(8.3)	-	(8.3)	12.7	(16.0)	(5.0)	התאמה ליתרת פתיחה בשל היישום לראשונה ⁽³⁾
78.8	-	78.8	56.8	9.2	12.8	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(41.7)	-	(41.7)	(40.3)	-	(1.4)	מחיקות חשבונאיות
16.9	-	16.9	15.4	-	1.5	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(24.8)	-	(24.8)	(24.9)	-	0.1	מחיקות חשבונאיות נטו
162.3	-	162.3	93.7	49.0	19.6	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה (*)
1.7	-	1.7	0.5	0.9	0.3	(*) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות^(*), ועל חובות^(*) בניגים היא חושבה						
יתרת חוב רשומה של חובות						
3,138.3	960.5	2,177.8	-	31.3	2,146.5	שנבדקו על בסיס פרטני
12,040.3	-	12,040.3	1,542.2	9,687.3	810.8	שנבדקו על בסיס קבוצתי
15,178.6	960.5	14,218.1	1,542.2	9,718.6	2,957.3	סך הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות						
10.0	-	10.0	-	4.4	5.6	שנבדקו על בסיס פרטני ^(*)
150.6	-	150.6	93.2	43.7	13.7	שנבדקו על בסיס קבוצתי ^(*)
160.6	-	160.6	93.2	48.1	19.3	סך ההפרשה להפסדי אשראי

(*) סווג מחדש

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

(3) החל מיום 1 בינואר 2022 יישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. לפרטים נוספים אודות השפעת היישום לראשונה

של הוראות הדיווח לציבור בנושא הפסדי אשראי צפויים ראה ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2022.

ביאור 14-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור

1. איכות אשראי ופיגורים

יתרה ליום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)						
חובות צוברים - מידע נוסף		בעייתיים ^(א)				פעילות לווים בישראל
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ^(ב)	בפיגור של 90 ימים או יותר ^(ג)	סך הכל	לא צוברים	צוברים	תקינים	
ציבור מסחרי						
-	-	1,289.5	7.6	-	1,281.9	בינוי ונדל"ן- בינוי
4.6	3.3	1,528.8	9.6	3.3	1,515.9	בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן
-	-	562.2	2.5	5.2	554.5	שירותים פיננסיים
-	-	371.1	-	-	371.1	מסחרי- אחר
4.6	3.3	3,751.6	19.7	8.5	3,723.4	סך הכל מסחרי
35.8	-	10,041.5	139.5	-	9,902.0	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
10.2	16.7	1,632.8	1.8	28.9	1,602.1	אנשים פרטיים - אחר
50.6	20.0	15,425.9	161.0	37.4	15,227.5	סך הכל אשראי לציבור- פעילות בישראל

ביאור 14-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

יתרה ליום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)						
חובות צוברים - מידע נוסף		בעייתיים ⁽¹⁾				
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽³⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾	סך הכל	לא צוברים	צוברים	תקינים	פעילות לווים בישראל
ציבור מסחר						
-	0.1	1,037.2	5.8	0.1	1,031.3	בינוי ונדל"ן- בינוי
6.5	1.7	976.9	9.8	1.7	965.4	בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן ^(*)
-	-	510.6	6.2	-	504.4	שירותים פיננסיים
-	-	200.7	-	0.1	200.6	מסחרי- אחר ^(*)
6.5	1.8	2,725.4	21.8	1.9	2,701.7	סך הכל מסחר
7.8	-	9,941.1	109.9	-	9,831.2	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
9.2	7.3	1,485.2	1.6	17.0	1,466.6	אנשים פרטיים - אחר
23.5	9.1	14,151.7	133.3	18.9	13,999.5	סך הכל ציבור- פעילות בישראל
פעילות לווים בישראל						
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)						
ציבור מסחר						
-	0.1	1,108.3	5.3	0.1	1,102.9	בינוי ונדל"ן- בינוי
1.7	2.7	1,031.7	9.9	2.7	1,019.1	בינוי ונדל"ן- פעילות בנדל"ן ^(*)
-	-	608.7	1.4	5.1	602.2	שירותים פיננסיים
-	-	208.6	-	-	208.6	מסחרי- אחר ^(*)
1.7	2.8	2,957.3	16.6	7.9	2,932.8	סך הכל מסחר
19.3	-	9,718.6	116.0	-	9,602.6	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
6.5	8.6	1,542.2	1.5	18.0	1,522.7	אנשים פרטיים - אחר
27.5	11.4	14,218.1	134.1	25.9	14,058.1	סך הכל ציבור- פעילות בישראל

^(*) סווג מחדש.

(1) אשראי לציבור לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(2) מסווגים כחובות בעייתיים הצוברים הכנסות ריבית.

(3) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 עד 89 ימים ליום 30 בספטמבר 2023, 30 בספטמבר 2022 ו- 31 בדצמבר 2022, בסך של 10.9, 4.6 ו- 6.7 מיליוני ש"ח סווגו כחובות בעייתיים, בהתאמה.

ביאור 14-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

1.1 איכות אשראי לפי שנות העמדת אשראי

30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)								
יתרת חוב רשומה של הלוואות	יתרת חוב רשומה של מתחדשות	קודם	יתרת חוב רשומה של אשראי לציבור לזמן קצוב					ציבור- מסחרי
			2019	2020	2021	2022	2023	
2,818.3	-	144.1	95.5	118.4	240.9	729.1	1,490.3	ביטי ונדל"ן- סה"כ
2,765.8	-	142.3	77.4	117.4	218.1	728.9	1,481.7	אשראי בדירוג ביצוע
32.0	-	-	17.8	-	5.6	-	8.6	אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי
3.3	-	1.8	0.3	1.0	-	0.2	-	אשראי בעייתי צובר
17.2	-	-	-	-	17.2	-	-	אשראי שאינו צובר
933.3	125.8	20.5	27.6	43.4	33.8	360.1	322.1	מסחרי- אחר- סה"כ
925.6	125.8	20.5	27.2	42.2	33.8	354.0	322.1	אשראי בדירוג ביצוע
-	-	-	-	-	-	-	-	אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי
5.2	-	-	0.3	0.7	-	4.2	-	אשראי בעייתי צובר
2.5	-	-	0.1	0.5	-	1.9	-	אשראי שאינו צובר
10,041.5	-	2,062.8	594.0	904.2	2,036.7	2,467.2	1,976.6	אנשים פרטיים- הלוואות לדיר- סה"כ
6,643.0	-	1,395.4	369.6	504.7	1,188.4	1,677.6	1,507.3	LTV עד 60%
3,041.0	-	555.9	205.0	358.1	800.8	736.4	384.8	LTV מעל 60% ועד 75%
357.5	-	111.5	19.4	41.4	47.5	53.2	84.5	LTV מעל 75% (*)
9,866.2	-	1,963.2	570.0	899.6	2,017.3	2,454.5	1,961.6	אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע
-	-	-	-	-	-	-	-	אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע
35.8	-	20.3	1.9	0.8	6.7	5.9	0.2	בפיגור של 30 ימים או יותר
139.5	-	79.3	22.1	3.8	12.7	6.8	14.8	אשראי שאינו צובר
1,632.8	34.5	26.6	55.8	133.4	208.3	618.8	555.4	אנשים פרטיים- אחר- סה"כ
1,494.9	34.5	25.5	52.7	115.9	184.3	556.3	525.7	אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע
107.2	-	0.6	2.3	14.3	19.9	48.7	21.4	אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע
12.2	-	0.5	0.5	1.8	1.6	4.9	2.9	בפיגור 89-30 יום
16.7	-	-	0.3	1.0	2.0	8.9	4.5	בפיגור של 90 ימים או יותר
1.8	-	-	-	0.4	0.5	-	0.9	אשראי שאינו צובר
15,425.9	160.3	2,254.0	772.9	1,199.4	2,519.7	4,175.2	4,344.4	סה"כ אשראי לציבור פעילות בישראל

(*) הלוואות שמוחזרו עם נתון LTV מקורי.

ביאור 14- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

1.1 איכות אשראי לפי שנות העמדת אשראי (המשך)

30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)								ציבור- מסחרי			
יתרת חוב רשומה של הלואות מתחדשות	קודם	יתרת חוב רשומה של אשראי לציבור לזמן קצוב					2022		2021	2020	2019
		2022	2021	2020	2019	2018					
2,014.1	-	155.3	37.9	129.7	178.6	365.3	1,147.3	ביטי ונדל"ן- סה"כ ^(*)			
1,991.4	-	153.5	37.9	129.7	176.7	346.3	1,147.3	אשראי בדירוג ביצוע			
5.3	-	-	-	-	-	5.3	-	אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי			
1.8	-	1.8	-	-	-	-	-	אשראי בעייתי צובר			
15.6	-	-	-	-	1.9	13.7	-	אשראי שאינו צובר			
711.3	135.9	19.6	6.4	39.4	57.2	69.5	383.3	מסחרי- אחר- סה"כ ^(*)			
705.0	135.9	19.5	6.4	37.5	55.8	69.5	380.4	אשראי בדירוג ביצוע			
-	-	-	-	-	-	-	-	אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי			
0.1	-	0.1	-	-	-	-	-	אשראי בעייתי צובר			
6.2	-	-	-	1.9	1.4	-	2.9	אשראי שאינו צובר			
9,941.1	-	2,282.9	565.1	817.0	1,058.5	2,622.7	2,594.9	אנשים פרטיים- הלואות לדיר- סה"כ			
6,822.5	-	1,564.1	419.3	590.8	666.3	1,765.9	1,816.1	LTV עד 60%			
2,792.4	-	517.6	140.7	215.3	361.8	830.9	726.1	LTV מעל 60% ועד 75%			
326.2	-	201.2	5.1	10.9	30.4	25.9	52.7	LTV מעל 75% ^(*)			
9,816.8	-	2,212.5	553.3	809.4	1,055.0	2,594.6	2,592.0	אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע			
-	-	-	-	-	-	-	-	אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע			
14.4	-	9.5	3.0	0.7	0.5	0.7	-	בפיגור של 30 ימים או יותר			
109.9	-	60.9	8.8	6.9	3.0	27.4	2.9	אשראי שאינו צובר			
1,485.2	36.9	26.9	35.1	102.2	217.0	348.0	719.1	אנשים פרטיים- אחר- סה"כ			
1,393.9	36.9	25.2	31.7	95.2	206.1	318.1	680.7	אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע			
72.7	-	0.8	2.5	5.0	5.6	24.9	33.9	אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע			
9.7	-	0.2	0.6	0.8	4.1	1.9	2.1	בפיגור 89-30 יום			
7.3	-	0.7	0.3	1.0	0.6	2.8	1.9	בפיגור של 90 ימים או יותר			
1.6	-	-	-	0.2	0.6	0.3	0.5	אשראי שאינו צובר			
14,151.7	172.8	2,484.7	644.5	1,088.3	1,511.3	3,405.5	4,844.6	סה"כ אשראי לציבור פעילות בישראל			

(*) הלואות שמוחזרו עם נתון LTV מקורי.

(**) סווג מחדש.

ביאור 14-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

2. מידע נוסף על חובות⁽¹⁾ לא צוברים

יתרה ליום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)						
יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים	סך הכל יתרת ⁽²⁾ חובות לא צוברים	יתרת ⁽²⁾ חובות לא צוברים בניגוד לא קיימת הפרשה	יתרת הפרשה	יתרת ⁽²⁾ חובות לא צוברים בניגוד לא קיימת הפרשה	פעילות לזוים בישראל	
						ציבור מסחר
17.2	17.2	-	1.7	17.2		ביטי ונדל"ן
2.5	2.5	-	1.5	2.5		מסחרי- אחר
19.7	19.7	-	3.2	19.7		סך הכל מסחר
139.5	139.5	-	5.9	139.5		אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
1.8	1.8	-	1.0	1.8		אנשים פרטיים - אחר
161.0	161.0	-	10.1	161.0		סך הכל אשראי לציבור- פעילות בישראל
-	-	-	-	-		פעילות לזוים בחו"ל
-	-	-	-	-		סך הכל אשראי לציבור- פעילות בחו"ל
161.0	161.0	-	10.1	161.0		סך הכל

⁽¹⁾ אילו החובות שאינם צוברים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 4.5 מיליוני ש"ח

מזה:

-	-	-	-	-		נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזמנים
16.3	16.3	-	1.8	16.3		נמדד פרטנית לפי שווי הוגן של הביטחון
144.7	144.7	-	8.3	144.7		נמדד על בסיס קבוצתי

⁽⁴⁾ אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכם מכר חוזר.

⁽²⁾ יתרת חוב רשומה.

ביאור 14-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

1. אשראי לציבור (המשך)

2. מידע נוסף על חובות⁽¹⁾ לא צוברים (המשך)

יתרה ליום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)					
יתרת קרן חוזית	סך הכל יתרת ⁽²⁾	יתרת ⁽²⁾ חובות לא צוברים	יתרת הפרשה	יתרת ⁽²⁾ חובות לא צוברים	פגיעות לווים בישראל
של חובות לא צוברים	חובות לא צוברים	בניגם לא קיימת הפרשה		בניגם קיימת הפרשה	
					ציבור מסחרי
15.6	15.6	-	1.0	15.6	בינוי ונדל"ן ^(*)
6.2	6.2	-	1.5	6.2	מסחרי- אחר ^(*)
21.8	21.8	-	2.5	21.8	סך הכל מסחרי
109.9	109.9	-	6.0	109.9	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
1.6	1.6	-	0.4	1.6	אנשים פרטיים - אחר
133.3	133.3	-	8.9	133.3	סך הכל אשראי לציבור- פעילות בישראל
-	-	-	-	-	פעילות לווים בחו"ל
-	-	-	-	-	סך הכל אשראי לציבור- פעילות בחו"ל
133.3	133.3	-	8.9	133.3	סך הכל

^(*) אילו החובות שאינם צוברים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 3.0 מיליוני ש"ח

מזה:

-	-	-	-	-	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
29.4	29.4	-	5.1	29.4	נמדד פרטנית לפי שווי הוגן של הביטחון
103.9	103.9	-	3.8	103.9	נמדד על בסיס קבוצתי

^(*) סווג מחדש.

⁽¹⁾ אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכם מכר חוזר.

⁽²⁾ יתרת חוב רשומה.

ביאור 14- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ג. אשראי לציבור (המשך)

2. מידע נוסף על חובות⁽¹⁾ לא צוברים (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)						
יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים	סך הכל יתרת ⁽²⁾ חובות לא צוברים	יתרת ⁽²⁾ חובות לא צוברים בניגם לא קיימת הפרשה	יתרת הפרשה	יתרת ⁽²⁾ חובות לא צוברים בניגם קיימת הפרשה	פעילות לווים בישראל	ציבור מסחרי
15.2	15.2	-	1.0	15.2	ביטי ונדל"ן ^(*)	
1.4	1.4	-	0.6	1.4	מסחרי- אחר ^(*)	
16.6	16.6	-	1.6	16.6	סך הכל מסחרי	
116.0	116.0	-	5.9	116.0	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	
1.5	1.5	-	0.5	1.5	אנשים פרטיים - אחר	
134.1	134.1	-	8.0	134.1	סך הכל אשראי לציבור- פעילות בישראל	
-	-	-	-	-	פעילות לווים בחו"ל	
-	-	-	-	-	סך הכל אשראי לציבור- פעילות בחו"ל	
134.1	134.1	-	8.0	134.1	סך הכל	

^(*) אילו החובות שאינם צוברים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 2.8 מיליוני ש"ח

מזה:

-	-	-	-	-	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
29.4	29.4	-	5.0	29.4	נמדד פרטנית לפי שווי הוגן של הביטחון
104.7	104.7	-	3.0	104.7	נמדד על בסיס קבוצתי

^(*) סווג מחדש.

⁽¹⁾ אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכם מכר חוזר.

⁽²⁾ יתרת חוב רשומה.

ביאור 14-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

2. מידע נוסף על חובות⁽¹⁾ לא צוברים (המשך)

ב. חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי

יתרה ליום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)					
יתרת חוב רשומה					
סך הכל	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ בפיגור של		שאינו צובר הכנסות ריבית	
		30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר		
					ציבור מסחרי
-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	מסחרי- אחר
-	-	-	-	-	סך הכל מסחרי
13.6	6.5	1.6	-	5.5	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ⁽³⁾
3.8	2.0	-	-	1.8	אנשים פרטיים - אחר
17.4	8.5	1.6	-	7.3	סך הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	פעילות לזרים בחו"ל
-	-	-	-	-	סך הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל
17.4	8.5	1.6	-	7.3	סך הכל

יתרה ליום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)					
יתרת חוב רשומה					
סך הכל	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ בפיגור של		שאינו צובר הכנסות ריבית	
		30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר		
					ציבור מסחרי
-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	מסחרי- אחר
-	-	-	-	-	סך הכל מסחרי
22.2	4.2	1.3	-	16.7	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ⁽³⁾
4.6	3.0	-	-	1.6	אנשים פרטיים - אחר
26.8	7.2	1.3	-	18.3	סך הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	פעילות לזרים בחו"ל
-	-	-	-	-	סך הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל
26.8	7.2	1.3	-	18.3	סך הכל

⁽¹⁾ אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכם מכר חוזר.

⁽²⁾ צובר הכנסות ריבית.

⁽³⁾ הוצג לראשונה לאור יישום הכללים החדשים לעניין זיהוי ארגונים מחדש של חובות בעייתיים על הלוואות לדיור.

⁽⁴⁾ יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 14-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. אשראי לציבור (המשך)

2. מידע נוסף על חובות ⁽⁴⁾ לא צוברים (המשך)

ב. חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)					
יתרת חוב רשומה					
סך הכל	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ בפיגור של		שאינו צובר הכנסות ריבית	
		30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר		
					ציבור מסחרי
-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	מסחרי- אחר
-	-	-	-	-	סך הכל מסחרי
13.3	5.3	1.1	-	6.9	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר ⁽³⁾
4.4	2.9	-	-	1.5	אנשים פרטיים - אחר
17.7	8.2	1.1	-	8.4	סך הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	פעילות לווים בחו"ל
-	-	-	-	-	סך הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל
17.7	8.2	1.1	-	8.4	סך הכל

⁽¹⁾ אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

⁽²⁾ צובר הכנסות ריבית.

⁽³⁾ הוצג לראשונה לאור יישום הכללים החדשים לעניין זיהוי ארגונים מחדש של חובות בעייתיים על הלוואות לדיר.

⁽⁴⁾ יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 14-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

1. אשראי לציבור (המשך)

2. מידע נוסף על חובות⁽¹⁾ לא צוברים (המשך)

3. חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו						
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			
(בלתי מבוקר)						
יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	פעילות לווים בישראל
ציבור מסחרי						
-	-	-	-	-	-	ביני ונדל"ן
-	-	-	-	-	-	מסחרי- אחר
סך הכל מסחרי						
8.3	8.3	29.0	3.6	3.6	10.0	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
1.3	1.3	32.0	0.2	0.2	10.0	אנשים פרטיים - אחר
9.6	9.6	61.0	3.8	3.8	20.0	סך הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל
ארגונים מחדש שבוצעו						
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			
(בלתי מבוקר)						
יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	פעילות לווים בישראל
ציבור מסחרי						
-	-	-	-	-	-	ביני ונדל"ן
-	-	-	-	-	-	מסחרי- אחר
סך הכל מסחרי						
-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
0.4	0.4	13.0	0.2	0.2	5.0	אנשים פרטיים - אחר
0.4	0.4	13.0	0.2	0.2	5.0	סך הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל

ביאור 14-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

1. אשראי לציבור (המשך)

2. מידע נוסף על חובות⁽¹⁾ לא צוברים (המשך)

1. חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו ⁽²⁾				
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022		פעילות לווים בישראל
(בלתי מבוקר)				
יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	
ציבור מסחרי				
-	-	-	-	ביני ונדל"ן
-	-	-	-	מסחרי- אחר
סך הכל מסחרי				
0.6	3.0	-	2.0	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
1.0	3.0	1.0	1.0	אנשים פרטיים - אחר
1.6	6.0	1.0	3.0	סך הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל
ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו ⁽²⁾				
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022		פעילות לווים בישראל
(בלתי מבוקר)				
יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	
ציבור מסחרי				
-	-	-	-	ביני ונדל"ן
-	-	-	-	מסחרי- אחר
סך הכל מסחרי				
-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	1.0	-	-	אנשים פרטיים - אחר
-	1.0	-	-	סך הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל

⁽¹⁾ אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מחר חוזר.

⁽²⁾ חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

⁽³⁾ סכום נמוך מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 14-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

1. אשראי לציבור (המשך)

2. מידע נוסף על אשראי לא צובר בפיגור

ליום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)								
אינו בפיגור של 90 יום או יותר	בפיגור של 90 עד 180 ימים	בפיגור מעל 180 ימים עד שנה	בפיגור מעל שנה ועד 3 שנים	בפיגור מעל 3 שנים ועד 5 שנים	בפיגור מעל 5 שנים ועד 7 שנים	בפיגור מעל 7 שנים	סה"כ	
17.2	2.5	-	-	-	-	-	19.7	מסחרי
27.5	48.0	33.1	20.7	4.6	11	4.5	139.5	הלוואות לדיוור
1.8	-	-	-	-	-	-	1.8	אנשים פרטיים - אחר
46.5	50.5	33.1	20.7	4.6	11	4.5	161.0	סך הכל
ליום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)								
19.0	0.9	-	1.9	-	-	-	21.8	מסחרי
31.3	30.0	18.7	19.4	2.5	2.4	5.6	109.9	הלוואות לדיוור
1.6	-	-	-	-	-	-	1.6	אנשים פרטיים - אחר
51.9	30.9	18.7	21.3	2.5	2.4	5.6	133.3	סך הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)								
13.8	1.4	-	1.4	-	-	-	16.6	מסחרי
31.4	36.8	21.8	14.3	4.0	2.2	5.5	116.0	הלוואות לדיוור
1.5	-	-	-	-	-	-	1.5	אנשים פרטיים - אחר
46.7	38.2	21.8	15.7	4.0	2.2	5.5	134.1	סך הכל

ביאור 14-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור ללא קבוצות רכישה - יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV) סוג החזר וסוג ריבית

יתרה ליום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)					
יתרת הלוואות לדיור					
סיכון אשראי חוץ	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	סך הכל		
מאזני סך הכל					
924.5	4,198.3	211.9	6,643.0	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
155.0	2,130.3	128.8	3,398.5	מעל 60%	
-	-	-	-		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
1,079.5	6,328.6	340.7	10,041.5		סך הכל
יתרה ליום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)					
יתרת הלוואות לדיור					
סיכון אשראי חוץ	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	סך הכל		
מאזני סך הכל					
829.3	4,529.4	197.7	6,822.5	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
213.4	2,053.1	105.0	3,118.1	מעל 60%	
0.1	0.5	-	0.5		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
1,042.8	6,583.0	302.7	9,941.1		סך הכל
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)					
יתרת הלוואות לדיור					
סיכון אשראי חוץ	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	סך הכל		
מאזני סך הכל					
1,124.3	4,330.9	186.2	6,548.1	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
229.1	2,081.7	96.4	3,170.5	מעל 60%	
-	-	-	-		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
1,353.4	6,412.6	282.6	9,718.6		סך הכל

איכות אשראי - יחס ה-LTV

יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק לאיכות אשראי. יחס ה-LTV מהווה יחס בין סכום ההלוואה לבין השווי המוערך של הנכס הממומן כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

ביאור 14-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. מכירה ורכישה של אשראי לציבור

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)							
סיכון אשראי לציבור שנרכש				סיכון אשראי לציבור שנמכר			
אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני	אשראי לציבור	יתרה לסוף תקופה של האשראי שנמכר, אשר התאגיד הבנקאי נותן עבורו שירות ⁶⁾	סך הכל רוח (הפסד) בין	אשראי שנמכר	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני שנמכר בתקופה
שנמכר בתקופה	מזה: אשראי בעייתי	שנרכש בתקופה	שנרכש בתקופה	אשראי שנמכר	מזה: אשראי בעייתי	שנמכר בתקופה	שנמכר בתקופה
-	-	-	9.6	-	-	-	-
-	-	-	2,667.0	8.2	-	-	334.0
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2,676.6	8.2	-	-	334.0
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)							
סיכון אשראי לציבור שנרכש				סיכון אשראי לציבור שנמכר			
אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני	אשראי לציבור	יתרה לסוף תקופה של האשראי שנמכר, אשר התאגיד הבנקאי נותן עבורו שירות ⁶⁾	סך הכל רוח (הפסד) בין	אשראי שנמכר	אשראי לציבור	סיכון אשראי חוץ מאזני שנמכר בתקופה
שנמכר בתקופה	מזה: אשראי בעייתי	שנרכש בתקופה	שנרכש בתקופה	אשראי שנמכר	מזה: אשראי בעייתי	שנמכר בתקופה	שנמכר בתקופה
-	-	-	10.9	-	-	-	-
-	-	-	1,724.9	-	-	-	-
-	-	150.0	27.8	-	-	-	-
-	-	150.0	1,763.6	-	-	-	-

נכון ליום 30 בספטמבר, 2023 שיעור המגבלה על היקף מכירת הלוואות לדיור של הבנק עומד על 25% מהיתרה (כולל התיק המנוהל).

ביאור 14- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

ב. מכירה ורכישה של אשראי לציבור (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)									
סיכון אשראי לציבור שנרכש					סיכון אשראי לציבור שנמכר				
אשראי לציבור	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי
שנמכר בתקופה	שנמכר בתקופה	שנרכש בתקופה	שנרכש בתקופה	שנמכר בתקופה	שנמכר בתקופה	שנרכש בתקופה	שנרכש בתקופה	שנמכר בתקופה	שנמכר בתקופה
מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי
-	-	-	-	9.6	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2,667.0	22.3	-	-	-	832.8
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל אשראי לציבור									
-	-	-	-	2,676.6	22.3	-	-	-	832.8
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)									
סיכון אשראי לציבור שנרכש					סיכון אשראי לציבור שנמכר				
אשראי לציבור	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי
שנמכר בתקופה	שנמכר בתקופה	שנרכש בתקופה	שנרכש בתקופה	שנמכר בתקופה	שנמכר בתקופה	שנרכש בתקופה	שנרכש בתקופה	שנמכר בתקופה	שנמכר בתקופה
מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי
-	-	-	-	10.9	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1,724.9	37.3	-	-	-	718.2
-	-	267.0	-	27.8	-	-	-	-	-
סך הכל אשראי לציבור									
-	-	267.0	-	1,763.6	37.3	-	-	-	718.2
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)									
סיכון אשראי לציבור שנרכש					סיכון אשראי לציבור שנמכר				
אשראי לציבור	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי
שנמכר בתקופה	שנמכר בתקופה	שנרכש בתקופה	שנרכש בתקופה	שנמכר בתקופה	שנמכר בתקופה	שנרכש בתקופה	שנרכש בתקופה	שנמכר בתקופה	שנמכר בתקופה
מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי	מזה: אשראי בעייתי
-	-	-	-	10.5	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2,151.9	65.9	-	-	-	1,216.9
2.9	-	267.0	-	24.9	-	-	-	-	-
סך הכל אשראי לציבור									
2.9	-	267.0	-	2,187.3	65.9	-	-	-	1,216.9

נכון ליום 30 בספטמבר, 2023 שיעור המגבלה על היקף מכירת הלוואות לדיור של הבנק עומד על 25% מהיתרה (כולל התיק המנוהל).

דוחות נספחים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

ביאור 14-מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח
במכשירים פיננסיים חוץ - מאזניים

31 בדצמבר 2022		30 בספטמבר 2022		30 בספטמבר 2023		
(מבוקר)		(בלתי מבוקר)				
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾	יתרות חוזים ⁽¹⁾	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾	יתרות חוזים ⁽¹⁾	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾	יתרות חוזים ⁽¹⁾	
						עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:
-	165.4	0.1	133.4	0.1	136.0	ערביות להבטחת אשראי ⁽¹⁾
-	0.5	-	0.5	-	0.5	ערביות לחכשי דירות
-	114.5	0.1	114.9	-	94.5	ערביות והתחייבויות אחרות
0.4	69.4	0.4	70.8	0.5	75.3	מסגרת אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
						מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
0.4	67.0	0.7	75.8	0.2	42.4	
0.9	1,868.9	1.1	1,763.5	1.0	1,853.0	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדין לא ניתן
1.7	2,285.7	2.4	2,158.9	1.8	2,201.7	סך הכל

⁽¹⁾ יתרות חוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

⁽²⁾ יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף התקופה.

⁽³⁾ יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת.

ביאור 15 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

יתרה ליום 30 בספטמבר 2023						
(בלתי מבוקר)						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	דולר של ארה"ב	צמוד למדד	לא צמוד	
						נכסים
3,402.2	-	67.1	140.9	-	3,194.2	מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,927.9	25.9	125.9	169.4	152.1	1,454.6	ניירות ערך
15,221.0	-	125.2	309.3	4,955.5	9,831.0	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
216.3	216.3	-	-	-	-	בניינים וציוד
2.5	1.0	0.6	0.9	-	-	נכסים בגין מכשירים נגזרים
231.9	171.3	-	-	10.4	50.2	נכסים אחרים
21,001.8	414.5	318.8	620.5	5,118.0	14,530.0	סך הכל נכסים
						התחייבויות
15,922.7	-	388.1	711.1	1,551.1	13,272.4	פיקדונות הציבור ⁽³⁾
314.3	-	-	-	19.3	295.0	פיקדונות מבנקים
-	-	-	-	-	-	פיקדונות הממשלה
3,166.7	-	-	-	2,811.6	355.1	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
13.2	1.0	-	0.1	8.2	3.9	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
254.5	34.8	0.8	0.2	-	218.7	התחייבויות אחרות
19,671.4	35.8	388.9	711.4	4,390.2	14,145.1	סך הכל התחייבויות
1,330.4	378.7	(70.1)	(90.9)	727.8	384.9	הפרש
						מכשירים נגזרים שאינם מגדרים
-	-	75.5	100.5	(359.8)	183.8	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
1,330.4	378.7	5.4	9.6	368.0	568.7	סך הכל כלי

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

(3) כולל תכניות חסכון עם רצפה שקלית בסכום של 82.5 מיליוני ש"ח.

ביאור 15 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

יתרה ליום 30 בספטמבר 2022						
(בלתי מבוקר)						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	דולר של ארה"ב	צמוד למדד	לא צמוד	
						נכסים
2,967.1	-	42.9	155.5	-	2,768.7	מזומנים ופיקדונות בבנקים
982.8	13.3	108.1	185.4	67.1	608.9	ניירות ערך
14,005.3	-	153.9	316.0	3,826.2	9,709.2	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
181.0	181.0	-	-	-	-	בניינים וציוד
2.6	0.7	0.3	0.4	-	1.2	נכסים בגין מכשירים נגזרים
293.9	182.3	-	-	9.3	102.3	נכסים אחרים
18,432.7	377.3	305.2	657.3	3,902.6	13,190.3	סך הכל נכסים
						התחייבויות
13,765.4	-	417.8	609.1	823.5	11,915.0	פיקדונות הציבור ⁽³⁾
349.3	-	-	-	50.1	299.2	פיקדונות מבנקים
-	-	-	-	-	-	פיקדונות הממשלה
2,743.1	-	-	-	2,369.5	373.6	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
16.2	0.7	0.1	0.6	7.3	7.5	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
318.1	64.2	1.7	0.5	-	251.7	התחייבויות אחרות
17,192.1	64.9	419.6	610.2	3,250.4	12,847.0	סך הכל התחייבויות
1,240.6	312.4	(114.4)	47.1	652.2	343.3	הפרש
						מכשירים נגזרים שאינם מגדרים
-	-	114.2	(50.8)	(305.5)	242.1	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
1,240.6	312.4	(0.2)	(3.7)	346.7	585.4	סך הכל כלי

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

(3) ליום 30 בספטמבר, 2022 אין השפעת תכניות חסכון עם רצפת הצמדה למדד אשר גבוהה מהמדד בפועל.

ביאור 15 - דוח מאוחד על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022							
(מבוקר)							
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	דולר של ארה"ב	צמוד למדד	לא צמוד	המחירים	
נכסים							
3,360.1	-	76.6	195.2	-	-	3,088.3	מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,043.1	3.3	119.2	182.0	67.1	-	671.5	ניירות ערך
14,057.5	-	153.6	332.5	3,836.0	-	9,735.4	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
189.6	189.6	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
6.1	0.5	4.7	0.3	-	-	0.6	נכסים בגין מכשירים נגזרים
250.8	177.9	-	-	8.7	-	64.2	נכסים אחרים
18,907.2	371.3	354.1	710.0	3,911.8	-	13,560.0	סך הכל נכסים
התחייבויות							
14,266.8	-	466.5	681.0	962.3	-	12,157.0	פיקדונות הציבור ⁽³⁾
342.9	-	-	-	18.1	-	324.8	פיקדונות מבנקים
-	-	-	-	-	-	-	פיקדונות הממשלה
2,677.6	-	-	-	2,313.2	-	364.4	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
9.5	-	0.2	0.1	5.4	-	3.8	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
354.4	50.9	0.9	-	-	-	302.6	התחייבויות אחרות
17,651.2	50.9	467.6	681.1	3,299.0	-	13,152.6	סך הכל התחייבויות
1,256.0	320.4	(113.5)	28.9	612.8	-	407.4	הפרש
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים							
-	-	113.2	(23.0)	(204.7)	-	114.5	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
1,256.0	320.4	(0.3)	5.9	408.1	-	521.9	סך הכל כלי

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

(3) כולל תכניות חסכון עם רצפה שקלית בסכום של 122.7 מיליוני ש"ח.

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

המידע הכלול בביאור זה מתייחס להערכת השווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי הוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה ריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי הוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון הינו סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי הוגן דלעיל אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי הוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, בקביעת ערכי השווי הוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. נציין כי, יתכן והפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי הוגן לא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק ח. כמו כן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים בשל ריבוי של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום בעת ביצוע הערכת השווי הוגן.

חישוב השווי הוגן נערך בהתחשב באומדן ביחס לאפשרות של פירעון מוקדם במשכנתאות והתנהגות בפועל של מפקידים עם אופציית משיכה ומבוססות על ניתוח אמפירי.

ב. השיטה וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים

פיקדונות בבנקים, אגרות חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה – בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח. **ניירות ערך סחירים** – לפי שווי שוק, ניירות ערך לא סחירים לפי נתוני שערך המתקבלים ממקורות חיצוניים.

אשראי לציבור – השווי הוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעורי ניכיון מתאימים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות לפי סוגי אוכלוסייה עיקריים בחלוקה לפי מגזרי הצמדה ואשראי בשיעורי ריבית קבועה ומשתנה. תזרימי המזומנים (קרן וריבית) הונו בשיעורי ריבית זהה לשיעורי הריבית הממוצעת לפיה נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח. הנחות הפירעון המוקדם במשכנתאות מבוססות על בדיקות אמפיריות ועל מודל התנהגות של לווים בקשר עם שיעור הסילוקים המוקדמים מתוך סך המשכנתאות, על בסיס שנתי. ההנחות נבדקות מעת לעת מול הסילוקים המוקדמים בפועל.

השווי הוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי מחיקות והפרשות להפסדי אשראי. השווי הוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי מחיקות והפרשות להפסדי אשראי.

פיקדונות, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים – בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים דומים, על ידי הבנק ביום הדיווח, למעט אגרות חוב הרשומות למסחר בבורסה המוצגות לפי שווי שוק. ההנחות ההתנהגותיות בפיקדונות, מבוססות על ניתוח אמפירי, והן נבדקות ומתעדכנות מעת לעת.

לגבי מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי השווי הוגן הוערך על פי הערך הנוכחי של תזרים המזומנים העתידי המהווה בשיעור ריבית המשקף את רמת הריבית בו הייתה מבוצעת עסקה דומה במועד הדיווח. מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק ומכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו על בסיס מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

מכשירים פיננסיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים ובריבית שוק משתנה – היתרה במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן כפוף לשינויים בסיכונים אשראי ובמרווח הבנק בעסקאות בריבית משתנה.

ביאור 16א- יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

יתרה ליום 30 בספטמבר 2023					
(בלתי מבוקר)					
שווי הוגן					
סה"כ	רמה 3 ^א	רמה 2 ^ב	רמה 1 ^ג	יתרה במאזן	
נכסים פיננסיים					
3,402.2	-	-	3,402.2	3,402.2	מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,927.9	-	81.6	1,846.3	1,927.9	ניירות ערך ⁽²⁾
15,205.0	15,205.0	-	-	15,221.0	אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾
2.5	-	0.9	1.6	2.5	נכסים בגין מכשירים נגזרים
60.6	60.6	-	-	60.6	נכסים פיננסיים אחרים
20,598.2	15,265.6	82.5	5,250.1	20,614.2	סך הכל הנכסים הפיננסיים ⁽⁴⁾
התחייבויות פיננסיות					
15,905.7	13,636.0	2,269.7	-	15,922.7	פיקדונות הציבור
314.3	239.7	-	74.6	314.3	פיקדונות מבנקים
-	-	-	-	-	פיקדונות הממשלה
3,064.8	40.3	-	3,024.5	3,166.7	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
13.2	3.5	0.4	9.3	13.2	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
219.7	219.7	-	-	219.7	התחייבויות פיננסיות אחרות
19,517.7	14,139.2	2,270.1	3,108.4	19,636.6	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות ⁽⁴⁾

הערות בסוף ביאור 16א.

ביאור 16 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

יתרה ליום 30 בספטמבר 2022					
(בלתי מבוקר)					
שווי הוגן					
סה"כ	רמה 3 ^א	רמה 2 ^ב	רמה 1 ^ג	יתרה במאזן	
נכסים פיננסיים					
2,967.1	-	-	2,967.1	2,967.1	מזומנים ופיקדונות בבנקים
982.8	-	80.2	902.6	982.8	ניירות ערך ⁽²⁾
14,053.7	14,053.7	-	-	14,005.3	אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾
2.6	-	0.5	2.1	2.6	נכסים בגין מכשירים נגזרים
98.7	98.7	-	-	98.7	נכסים פיננסיים אחרים
18,104.9	14,152.4	80.7	3,871.8	18,056.5	סך הכל הנכסים הפיננסיים ⁽⁴⁾
התחייבויות פיננסיות					
13,793.4	10,821.1	2,972.3	-	13,765.4	פיקדונות הציבור
351.7	301.4	-	50.3	349.3	פיקדונות מבנקים
2,664.0	46.4	-	2,617.6	2,743.1	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
16.6	3.9	3.5	9.2	16.2	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
259.5	259.6	-	-	259.6	התחייבויות פיננסיות אחרות
17,085.2	11,432.4	2,975.8	2,677.1	17,133.6	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות ⁽⁴⁾

הערות בסוף ביאור 16.

ביאור 16א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022				
(מבוקר)				
שווי הוגן				
יתרה במאזן	רמה 1 ¹	רמה 2 ²	רמה 3 ³	סה"כ
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופיקדונות בבנקים	3,360.1	-	-	3,360.1
ניירות ערך ⁽²⁾	954.7	88.4	-	1,043.1
אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾	-	-	14,111.4	14,111.4
נכסים בגין מכשירים נגזרים	3.4	2.7	-	6.1
נכסים פיננסיים אחרים	-	-	72.9	72.9
סך הכל הנכסים הפיננסיים⁽⁴⁾	4,318.2	91.1	14,184.3	18,593.6
התחייבויות פיננסיות				
פיקדונות הציבור	14,266.8	2,848.2	11,448.0	14,296.2
פיקדונות מבנקים	41.2	-	301.7	342.9
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	2,558.0	-	40.0	2,696.4
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	5.4	0.2	3.9	9.5
התחייבויות פיננסיות אחרות	-	-	303.5	303.5
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות⁽⁴⁾	17,600.3	2,848.4	12,097.1	17,642.5

⁽¹⁾ רמה 1 מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

⁽²⁾ לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך [ראה ביאור 6 ניירות ערך](#).

⁽³⁾ מזה, אשראי פגום שנבייתו מותנית בביטחון לימים 30.09.2023, 30.09.2022 ו-31.12.2022 בסך 149.1 מיליוני ש"ח, 119.7 מיליוני ש"ח ו-125.9 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

⁽⁴⁾ מזה: נכסים אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן) לימים 30.09.2023, 30.09.2022 ו-31.12.2022 בסך 5,393.2 מיליוני ש"ח, 4,051.2 מיליוני ש"ח ו-4,482.2 מיליוני ש"ח, בהתאמה. התחייבויות אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן) לימים 30.09.2023, 30.09.2022 ו-31.12.2022 בסך 2,816.9 מיליוני ש"ח, 3,298.4 מיליוני ש"ח ו-3,504.1 מיליוני ש"ח, בהתאמה. למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה [ראה ביאור 16ב](#).

ביאור 16 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

יתרה ליום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
סך הכל שווי הוגן	נתונים לא משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
נכסים				
אגרות חוב זמינות למכירה:				
799.3	-	-	799.3	אגרות חוב של ממשלת ישראל
76.7	-	-	76.7	אגרות חוב של ממשלת זרות
87.2	-	-	87.2	אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
154.3	-	-	154.3	אגרות חוב של אחרים בישראל
1,117.5	-	-	1,117.5	סך הכל איגרות חוב זמינות למכירה
87.7	-	81.6	6.1	השקעות במניות שאינן למסחר
ניירות ערך למטרות מסחר:				
693.6	-	-	693.6	אגרות חוב של ממשלת ישראל
0.7	-	-	0.7	אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
8.7	-	-	8.7	אגרות חוב של אחרים בישראל
19.7	-	-	19.7	מניות למסחר
722.7	-	-	722.7	סך כל ניירות ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נצפים:				
0.6	-	-	0.6	חוזי ריבית-אחר
1.2	-	0.9	0.3	חוזי מטבע חוץ
0.7	-	-	0.7	חוזי מניות
2.5	-	0.9	1.6	סך הכל נכסים בגין מכשירים נצפים
1,930.4	-	82.5	1,847.9	סך כל הנכסים
התחייבויות				
74.6	-	-	74.6	פיקדונות מבנקים
התחייבויות בגין מכשירים נצפים:				
8.2	-	-	8.2	חוזי ריבית- שקל מדד
0.8	-	0.4	0.4	חוזי מטבע חוץ
4.2	3.5	-	0.7	חוזי מניות
4.5	4.5	-	-	נבדרי אשראי
17.7	8.0	0.4	9.3	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נצפים
92.3	8.0	0.4	83.9	סך הכל התחייבויות

(1) רמה 1 מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

דוחות נספיים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

ביאור 116 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

יתרה ליום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)			
סך הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-1		
	נתונים לא משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
נכסים			
אגרות חוב זמינות למכירה:			
701.9	-	-	701.9
72.8	-	-	72.8
37.9	-	-	37.9
119.5	-	-	119.5
5.1	-	-	5.1
937.2	-	-	937.2
סך הכל אגרות חוב זמינות למכירה			
75.8	-	75.8	-
השקעות במניות שאינן למסחר			
ניירות ערך למסחר מסחר:			
0.2	-	-	0.2
2.3	-	-	2.3
0.8	-	-	0.8
9.6	-	-	9.6
19.8	-	-	19.8
32.7	-	-	32.7
סך כל ניירות ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נצפים:			
0.1	-	-	0.1
1.5	-	1.2	0.3
0.7	-	-	0.7
2.3	-	1.2	1.1
1,048.0	-	77.0	971.0
סך כל הנכסים			
התחייבויות			
5.5	-	-	5.5
התחייבויות בגין מכשירים נצפים:			
5.8	-	-	5.8
0.6	-	-	0.6
2.2	-	2.1	0.1
4.2	3.5	-	0.7
0.4	0.4	-	-
13.2	3.9	2.1	7.2
18.7	3.9	2.1	12.7
סך הכל ההתחייבויות			

(1) רמה 1 מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

דוחות נספיים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

ביאור 16 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
סך הכל שווי הוגן	נתונים לא משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה :				
658.7	-	-	658.7	אגרות חוב ממשלת ישראל
70.6	-	-	70.6	ממשלת זרות
38.4	-	-	38.4	מוסדות פיננסיים
109.6	-	-	109.6	של אחרים בישראל
5.2	-	-	5.2	אחרים זרים
882.5	-	-	882.5	סה"כ ניירות ערך זמינים למכירה
88.4	-	88.4	-	מניות תעודות סל וקרנות שאינן למסחר
ניירות ערך למטרת מסחר :				
59.0	-	-	59.0	אגרות חוב ממשלת ישראל
0.7	-	-	0.7	מוסדות פיננסיים
9.2	-	-	9.2	של אחרים בישראל
3.3	-	-	3.3	מניות ותעודות סל
72.2	-	-	72.2	סך הכל ניירות ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
2.9	-	-	2.9	חוזי ריבית- אחר
2.7	-	2.7	-	חוזי מטבע חוץ
0.5	-	-	0.5	חוזי מניות
6.1	-	2.7	3.4	סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,049.2	-	91.1	958.1	סך הכל הנכסים הפיננסיים
התחייבויות				
41.2	-	-	41.2	פיקדונות מבנקים
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
4.9	-	-	4.9	חוזי ריבית- שקל מדד
0.2	-	0.2	-	חוזי מטבע חוץ
4.4	3.9	-	0.5	חוזי מניות
0.1	0.1	-	-	חוזים בגין נגזרי אשראי
9.6	4.0	0.2	5.4	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
50.8	4.0	0.2	46.6	סך הכל התחייבויות הפיננסיות

(1) רמה 1 מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

דוחות נספיים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

ביאור 16 - שינויים בכריטיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)							
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין המכשירים המוחזקים לסוף התקופה	שווי הוגן לסוף תקופה	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו ושטרם מומשו שנכללו				שווי הוגן לתחילת תקופה	
		מכירות	רכישות	ברוח כולל אחר	בזוח רווח והפסד		
-	(3.5)	-	-	-	-	(3.5)	חוזי מניות
(1.8)	(4.5)	-	-	-	(1.8)	(2.7)	התחייבויות בגין נגזרי אשראי
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)							
(0.1)	-	-	-	-	(0.1)	0.1	נכסים בגין חוזי ריבית- שקל מדד התחייבויות בגין חוזי ריבית- שקל
(3.8)	(7.3)	-	-	-	(3.8)	(3.5)	מדד
-	(3.5)	-	-	-	-	(3.5)	חוזי מניות
-	(0.4)	-	-	-	-	(0.4)	התחייבויות בגין נגזרי אשראי
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)							
0.4	(3.5)	-	-	-	0.4	(3.9)	חוזי מניות
(4.4)	(4.5)	-	-	-	(4.4)	(0.1)	התחייבויות בגין נגזרי אשראי
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)							
(0.8)	-	-	-	-	(0.8)	0.8	נכסים בגין חוזי ריבית- שקל מדד התחייבויות בגין חוזי ריבית- שקל
(7.3)	(7.3)	-	-	-	(7.3)	-	מדד
-	(3.5)	-	-	-	(3.5)	-	חוזי מניות
1.6	(0.4)	-	-	-	1.6	(2.0)	התחייבויות בגין נגזרי אשראי
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)							
(3.9)	(3.9)	-	-	-	(3.9)	-	חוזי מניות
1.9	(0.1)	-	-	-	1.9	(2.0)	התחייבויות בגין נגזרי אשראי

ביאור 16 – מידע כמותי על פרטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

ליום 30 בספטמבר 2023 (בלתי מבוקר)			
ממוצע משוקלל	נתונים לא נציפים	טכניקת הערכה	שווי הוגן
183.15%	ריבית משכנתאות סיכון לכשל המשכנתאות	היוון תזרימי מזומנים	(4.5)
24.2%	סטיית תקן שנתית	B&S	(3.5)
ליום 30 בספטמבר 2022 (בלתי מבוקר)			
2.58%	ריבית משכנתאות סיכון לכשל המשכנתאות	היוון תזרימי מזומנים	(0.4)
0.68%	סיכון צד נגדי לעסקה ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	(5.7)
21.50%	סטיית תקן שנתית	B&S	(3.5)
ליום 31 בדצמבר 2022 (מבוקר)			
2.52%	ריבית משכנתאות סיכון לכשל המשכנתאות	היוון תזרימי מזומנים	(0.1)
0.51%	סיכון צד נגדי לעסקה ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	(2.0)
21.50%	סטיית תקן שנתית	B&S	(3.9)

ביאור 17 - נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן

1. ביום 7 באוקטובר, 2023 החלה מלחמת "חרבות ברזל", המלחמה צפויה להביא להרעה כלכלית בפעילות המשק בישראל אליה חשופה פעילות הבנק יש לה השלכות על עסקי הבנק, לרבות עליה בסיכון האשראי במגזר משקי הבית ואשראי עסקי, עליה בסיכונים הפיננסיים וסיכונים תפעוליים. בשלב זה לא ניתן להעריך את היקף והשלכות המלחמה בעתיד, לאמוד ולכמת את משך האירוע ועומקו ואת ההשפעה העתידית על המשק הישראלי, לקוחות הבנק ועל הבנק עצמו.
הנהלת הבנק עוקבת אחר התפתחות המלחמה וההשלכות הפיננסיות והעסקיות בגינה ובוחנת את התאמת האסטרטגיה העסקית נוכח האירועים. הגדר ניטור ומעקב הדוק בתחומי הפעילות השונים של הבנק. באופן שוטף, נבחנים תרחישים שונים להתפתחות האירוע ולהשפעותיו על מכלול הסיכונים ועל פעילות הבנק. כמו כן, הנהלת הבנק מדווחת באופן שוטף לדירקטוריון הבנק וועדותיו אודות צעדיה בניהול האירוע בתחומים הרלוונטים.
לנוכח פרוץ המלחמה והשלכותיה האפשריות על מצב המשק והלווים, במטרה להקל על הלקוחות, פרסם בנק ישראל מתווה מוסכם עם המערכת הבנקאית, להקפאת תשלומים בגין אשראים שקיבלו לקוחות מהבנק. במסגרת המתווה, ניתנו דחיות תשלומי הלוואות לתקופה של 3 חודשים, כאשר לקבוצה של לקוחות שמתגוררים בעוטף עזה והדרום, כוחות הביטחון שגוייסו לחימה, אוכלוסייה שפונתה מביתה וקרובים של נרצחים, נעדרים והחטופים (מעגל 1) תתאפשר דחיה ללא חיוב בריבית או עמלות. לקבוצה של יתר הלקוחות (מעגל 2) תתאפשר דחיה בריבית מקורית של ההלוואה ללא חיוב בעמלות. כמו כן, מתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לאפשר ללווים אשר הושפעו מהמלחמה גמישות נוספת בפירעון ההלוואות פרסם בנק ישראל דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו הסדרים הנ"ל.
אומדן ההטבות הכולל שינתנו ללקוחות הבנק במסגרת מעגל 1 יהיה תלוי בהיקף המימוש ועשוי להגיע לכ-14.5 מיליוני ש"ח בניצול מלא וייזקף לדוח רווח והפסד במקביל למימוש ע"י הלקוחות.
ליום 24 לנובמבר, 2023 יתרת האשראי לדיוור אשר בגינו נדחו התשלומים בבנק עמד על סך של כ-1,400 מיליוני ש"ח כ-14% מתיק האשראי לדיוור והיקף התשלומים שנדחו בגין אשראי לדיוור עמד על סך של כ-22.9 מיליוני ש"ח. יתרת האשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיוור אשר בגינו נדחו תשלומים בבנק עמד על סך של כ-149 מיליוני ש"ח, כ-9% מיתרת האשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיוור והיקף התשלומים שנדחו בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיוור עמד על סך של כ-11.7 מיליוני ש"ח. יתרת האשראי המסחרי אשר בגינו נדחו תשלומים בבנק עמד על סך של כ-218 מיליוני ש"ח והיקף התשלומים שנדחו בגין אשראי מסחרי עמד על סך של כ-2.8 מיליוני ש"ח.
סך הכול היקף האשראי בגינו נדחו תשלומים ליום 24 לנובמבר, 2023 מסתכם בכ-1,763 מיליוני ש"ח כ-11.4% מסך כול האשראי נטו.
כמו כן, בהמשך למכתב פיקוחי בנושא דגשים נוספים לדוחות לציבור לרבעון השלישי של שנת 2023, לפיו על הבנקים, בחישוב הפסדי האשראי הצפויים בדוחות לרבעון השלישי יש לכלול את ההשפעה הצפויה של מלחמת "חרבות ברזל" למועד הסמוך למועד פרסום הדוחות, ולהגדיל בהתאם את סכומים שנכללו בהפרשה להפסדי אשראי, הבנק הגדיל את ההפרשה הקבוצתית בגין ההשפעה הצפויה של המלחמה בסך של כ-25 מיליוני ש"ח. בהערכת ההפרשה הקבוצתית בגין המלחמה הבנק הביא בחשבון תחזית של נתוני מאקרו כגון רמת האבטלה הצפויה, השפעה על מחירי הדיוור, תחזית ריבית בנק ישראל ופרמטרים נוספים.
2. ביום 23 בינואר, 2023 הרחיבה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ את אגרות החוב (סדרה י"ח) בסך של כ-355.0 מיליוני ש"ח ע.ג. ובתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ-347.8 מיליוני ש"ח.
3. ביום 23 בינואר, 2023 הנפיקה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ כ-317.4 מיליוני ש"ח ערך נקוב ניירות ערך מסחריים (סדרה 3) בתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ-317.4 מיליוני ש"ח.
4. ביום 6 בפברואר, 2023 אישר הפיקוח על הבנקים את מינויה של הגב' מירית תשובה, כסמנכ"ל, מבקרת פנימית ראשית, במעמד חברת הנהלה. המינוי נכנס לתוקף החל מיום 1 באפריל, 2023. מר רון שגיא, מבקר הבנק הקודם, סיים עבודתו בבנק ביום 31 במרץ, 2023.
5. ביום 6 במרץ, 2023 נחתם הסכם בין הבנק ובין גוף מוסדי, על פיו מכר הבנק בעסקת המחאת מכר בלתי חוזרת, סופית גמורה ומוחלטת 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדיוור שסכומו הכולל כ-554 מיליוני ש"ח, אשר מורכב מהלוואות לדיוור שהועמדו על ידי הבנק ("תיק ההלוואות"). יתרת תיק ההלוואות נותרת בבעלות הבנק, באופן שזכויות הרוכשת וזכויות הבנק בתיק ההלוואות תהיינה בדרגת קדימות זהה (פרי פסו). הבנק הכיר ברווח של כ-14 מיליוני ש"ח (לפני מס) בדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2023, בגין עסקה זו. לפרטים נוספים ראו דיווח מידי שפרסם הבנק ביום 6 במרץ, 2023 (מס' אסמכתא: 01-024504-2023), אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה.
6. ביום 3 באפריל, 2023 חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ פתה את סדרה 2 (ניירות ערך מסחריים) בסך של כ-335.5 מיליוני ש"ח.

ביאור 17 - נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן (המשך)

7. ביום 20 במרץ, 2023 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בסך כולל של 13.9 מיליוני ש"ח לבעלי מניותיו על בסיס יתרת עודפי הבנק בהתאם לדוחות הכספיים לשנת 2022 (0.197 ש"ח לכל מניה רגילה בת 1 ש"ח ע.ג.). הדיבידנד חולק לבעלי המניות ביום 16 באפריל, 2023. (לפרטים נוספים ראו דיווח מידי מיום 20 במרץ 2023, מס' אסמכתא: 2023-01-029067, אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה).
8. ביום 20 במרץ, 2023 אישר דירקטוריון הבנק, בהתאם לתקנות החברות (הקלות בעסקאות בעלי עניין), תש"ס-2000, את החלת התקשרות הבנק עם הדירקטורים ועם נושאי המשרה שלו (כולל בחברות הבת), בכל הנוגע לרכישה של ביטוח נושאי משרה (D&O), עבור נושאי משרה שהנם מנכ"ל הבנק וכן בעל שליטה בבנק וקרובו המכהנים בבנק כדירקטורים במועד קבלת ההחלטה (לפרטים נוספים אודות תנאי ההתקשרות ראה דיווח מידי מיום 20 במרץ 2023, מס' אסמכתא: 2023-01-029121), אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה).
9. ביום 15 במאי, 2023 אישרה אסיפה מיוחדת של בעלי מניות של הבנק מתן תגמולים משתנים לנושאי משרה בבנק. (לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה מיום 30 באפריל, 2023 וכן דוח תוצאות אסיפה מיום 15 במאי, 2023. מס' אסמכתאות: 2023-01-051819 ו- 2023-01-045798) אשר המידע המופיע בהם מובא על דרך ההפניה).
10. ביום 22 במאי, 2023 אישר ביהמ"ש הסכם פשרה בתביעה ייצוגית אשר הוגשה כנגד הבנק וכנגד מספר נתבעים נוספים, אשר עניינה בטענה כי כלל פיננסים בטוחה ניהול השקעות בע"מ (להלן: "כלל פיננסים בטוחה"), בכובעה כמנהל תיקים, ביצעה השקעות בני"ע של חברות מקבוצת אי.די.בי. אחזקות בע"מ (להלן: "אי.די.בי") עבור לקוחותיה (כאשר בתקופה זו היתה אי.די.בי בעלת השליטה בכלל פיננסים בטוחה), וזאת תוך העדפת האינטרסים שלה ושל חברות אחרות בקבוצה על פני האינטרסים של לקוחותיה, ובהקשר להחלטה מיום 8 בינואר, 2017, המאשרת את ניהול התובענה כייצוגית כנגד הבנק (אשר רכש את השליטה בכלל פיננסים בטוחה לאחר מועדי האירועים הנטענים). בהתאם להסכם הפשרה, שאושר בפסק הדין, קיבלו התובעים הנכללים בקבוצה, כהגדרתה בהסכם הפשרה, וכן המבקש וערכי דינו, פיצוי, גמול ושכ"ט בסך כולל של 26 מיליוני ש"ח. מסך הפיצוי האמור, הבנק נשא בסך של כ-2.5 מיליוני ש"ח בלבד, וזאת בהתאם להתחייבות לשיפוי שקיבל הבנק מול כלל אחזקות עסקי ביטוח בע"מ (להלן: "כלל"), בגין נזקים נשאו התובענה הייצוגית. יתרת הסכום שולמה על-ידי כלל ומבטחיה.
11. בתחילת חודש יוני 2023 קיבל הבנק מהמפקח על הבנקים שני מכתבי התראה לפיהם המפקח על הבנקים שוקל להטיל על הבנק עיצום כספי בגין הפרת הצו הבנקאי בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור והפרת הוראת ניהול בנקאי תקין 411.
- ביום 7 ביוני, 2023 אשררה חברת הדירוג S&P מעלות את דירוג המנפיק של הבנק ברמה של 'Stable/ila-1+/iAA' (לפרטים ראו דיווח מידי שפרסם הבנק ביום 7 ביוני 2023, אסמכתא מס' 2023-01-063189, אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה).
12. ביום 20 ביוני, 2023 אשררה חברת הדירוג מידרוג את דירוג המנפיק של הבנק ברמה של 'a1.il' ביחס לאיתנות הפיננסית, 'Aa2.il', ביחס לפיקדונות לזמן ארוך ולחוב הבכיר, ודירוג A2.il(hyb) לכתבי ההתחייבות הנדחים עם מנגנון חוזי לספיגת הפסדים (CoCo). מידרוג ציינה כי תחזית הדירוג יציבה (לפרטים ראו דיווח מידי שפרסם הבנק ביום 20 ביוני 2023, אסמכתא מס' 2023-01-067782, אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה).
13. ביום 10 ביולי, 2023 הרחיבה חברת הבת, ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ את סדרה ט"ז בסך של כ- 306.0 מיליוני ש"ח ע.ג ובתמורה כוללת (ברוטו) בסך של כ- 316.4 מיליוני ש"ח.
14. ביום 23 ביולי, 2023, מכר הבנק 90% מזכויותיו והתחייבויותיו בקשר עם תיק הלוואות לדיר שסכומו הכולל כ- 371 מיליוני ש"ח, הבנק הכיר ברווח (לפני מס) של כ- 8.2 מיליוני ש"ח בדוחות הכספיים לרבעון השלישי לשנת 2023.
15. ביום 21 באוגוסט, 2023 אישר דירקטוריון הבנק חלוקת דיבידנד בשיעור של 30% בגין רווחי המחצית הראשונה לשנת 2023 בסך כולל של 21.6 מיליוני ש"ח. הדיבידנד בסך של כ- 0.31 ש"ח ע.ג. שולם ביום 11 בספטמבר, 2023 לבעלי המניות שיחזיקו במניות הבנק ביום 29 באוגוסט, 2023 (המועד הקובע). לפרטים נוספים ראו דיווח מידי שפרסם הבנק ביום 21 באוגוסט 2023, מס' אסמכתא: 2023-01-096288, אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה.
16. ביום 27 בספטמבר, 2023, אישרה האסיפה הכללית של הבנק, תיקון למדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2023-2025, וכן תנאי כהונה והעסקה של יו"ר הדירקטוריון, מר זאב נהרי, לתקופה של שנתיים החל מיום 11 באוקטובר, 2023. (לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה מיום 22 באוגוסט, 2023, וכן דוח תוצאות אסיפה מיום 27 בספטמבר, 2023, אשר המידע המופיע בהם מובא על דרך ההפניה. מספרי אסמכתאות בהתאמה: 2023-01-096954 ו- 2023-01-110304).

ביאור 17 - נושאים שונים ואירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן (המשך)

17. ביום 10 באוקטובר, 2023 ולאחר תאריך המאזן, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת בישיבתה כוועדת תגמול, בהתאם לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), תש"ס-2000, את הגדלת הגמול השנתי וגמול ההשתתפות לדירקטורים של הבנק, בכפוף למיני דירקטור חיצוני לדירקטוריון הבנק, בכפוף לאישור האסיפה למינוי כאמור. (לפרטים נוספים ראה דוח מיום 10 באוקטובר, 2023, מס' אסמכתא: 2023-01-114684, אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה).
18. ביום 31 באוקטובר, 2023 ולאחר תאריך המאזן, שינתה חברת הדירוג S&P מעלות את תחזית הדירוג של המערכת הבנקאית, ובכלל זה של הבנק לשלילית מיציבה על רקע עלייה בסיכונים הגיאופוליטיים.
- דירוגי המנפיק של הבנק אושרו ברמתן הנוכחית (1-ila/1AA+) וכך גם דירוגי ההנפקות. (לפרטים נוספים ראו דיווח מידי שפרסם הבנק ביום 31 באוקטובר, 2023, אסמכתא מס' 2023-01-120780, אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה).
19. במקביל לפרסום דוח זה, ביום 30 בנובמבר 2023, מפרסם הבנק דוח זימון אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות של הבנק, שעל סדר יומה אישור מינוי דירקטורית חיצונית לתקופת כהונה ראשונה, וכן אישור עסקה עם קרובה של בעל השליטה.

הוראות חוק ורגולציה אשר חלות על הבנק ואשר התקבלו עד למועד פרסום הדוח השנתי של הבנק לשנת 2022 תוארו בדוח השנתי של הבנק לשנת 2022. הוראות רגולציה חשבונאיות מתוארות בביאור 1 ובביאורים המתאימים. להלן בתמצית פירוט שינויי חקיקה ופיקוח רלוונטיים לתקופת הדוח אשר משפיעים או עשויים להשפיע באופן משמעותי על פעילות הבנק.

1. הוראות רגולטוריות לעניין הקלות זמניות לאור מצב החירום (התמודדות עם וירוס הקורונה)

עקב התפרצות נגיף הקורונה ברבעון 1 לשנת 2020, נקבעו על-ידי המפקח על הבנקים הוראות למתן הקלות ללקוחות ולתאגידי הבנקאיים, בהתנהלותם בתקופת המשבר. הקלות אלו נקבעו במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 250. להרחבה על הוראות אלו ניתן לעיין בביאור 37 לדו"ח התקופתי לשנת 2021. חלק מההוראות אשר כללו שינויים שהפיקוח על הבנקים ביקש לאמץ כהוראות קבע הוטמעו בהוראות הניהול הבנקאי התקינים, ועדכונים אלו תוארו בהרחבה במסגרת הדוח התקופתי האמור. לגבי יתר ההוראות וההקלות, הפיקוח על הבנקים החליט שלא להאריך את תוקפן למעט העדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 201 בנושא "מדידה והלימון הון" בעניין יעדי ההון המזעריים והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 218 בנושא "יחס מינוף", אשר תוקפן הינו עד לתום שנת 2023, אך הן אינן רלבנטיות לבנק, שכן הבנק בחר שלא ליישם את ההקלה אשר התאפשרה בהוראה.

2. חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023 ("חוק ההסדרים")

2.1. תיקון בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום

חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום (להלן: "החוק"), מסדיר פעילות "ייזום תשלומים" במקביל להסדר הקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 368, וקובע משטר פיקוח ורישוי חדש אשר יחול על נתני שירותי תשלום חוץ-בנקאיים. הוראות החוק הרלוונטיות לתאגיד בנקאי עוסקות בחובה להעניק גישה לצדדי ג' (יזמי תשלומים) לחשבונות תשלום המתנהלים בבנק, וכן בחובה לקבל אישור לצורך מתן שירותי ייזום, ככל שהבנק יהיה מעוניין להעניק שירותי ייזום כאמור. ככלל, תחילתו של התיקון ביום 6 ביוני, 2024, אך להוראות מסוימות בו תחילה מאוחרת יותר. הטמעת ההוראות כרוכה בתשומות משמעותיות בעוד שלא תהיה להן השפעה מהותית ביחס ללקוחות הבנק, ולכן ביקש הבנק פטור מהחובות האמורות. יחד עם זאת, להערכת הבנק, אף אם לא יתקבל הפטור שהתבקש, לא צפויה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

2.2. תיקון סעיף 5א בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981

תוקן סעיף 5א בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 בנושא מסירת הודעות חודשיות בדבר סכומי עמלות וריביות, כך שהוטלה על תאגיד בנקאי חובה לשלוח ללקוח על בסיס חודשי, סכימה של העמלות והריביות שגבה התאגיד הבנקאי מהלקוח. תחילת התיקון במהלך שנת 2024 (באופן מדורג). הבנק נערך ליישם את ההוראה במועד. להערכת הבנק עשויה להיות לתיקון השפעה בהיבט הגברת המודעות הפיננסית של הלקוחות להתנהלותם בחשבונות הבנק שלהם, אך לא צפויה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

2.3. תיקון סעיף 2א לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981

תוקן סעיף 2א לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 באופן האוסר על תאגיד בנקאי לסרב סירוב בלתי סביר למתן שרות לגופים פיננסיים מפוקחים. בנוסף, במידה והתאגיד הבנקאי סירב ליתן שרות ללקוח שעונה על ההגדרה ל"גוף פיננסי", או שחלפו 3 חודשים ממועד בו הגיש הגוף הפיננסי בקשה לפתיחת חשבון, וטרם ניתנה החלטה בעניינו, מחייב התאגיד הבנקאי למסור הודעה על כך למפקח על הבנקים ולנמק את סירובו למתן השירות או את הסיבה לעיכוב במתן השירות. התיקון נכנס לתוקף ובמקביל פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 424 שנועדה להנחות בדבר אופן יישום החוק. לתיקון החוק לא צפויה להיות השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

3. עדכון הוראה 203 – מדידה והלימות הון – הגישה הסטנדרטית – סיכון אשראי

ביום 22 במאי, 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "עדכון הוראה 203 – מדידה והלימות הון – הגישה הסטנדרטית – סיכון אשראי" במסגרתו נקבע כי יש לשקלל משקל סיכון של 150% על הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית והלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי כמפורט בחוזר, החל מהדוחות הכספיים מיום 30 ביוני 2022 ואילך. נכון ליום 30 בספטמבר, 2023 יישום העדכון הביא לירידה ביחס הון רוברד 1 וביחס ההון הכולל בשיעור של כ-0.02% וכ-0.01% בהתאמה וזאת כתוצאה מעליה בסך נכסי הסיכון בגין חשיפה לענף בינוי ונדל"ן בסך של כ-23.6 מיליוני ש"ח.

ביאור 18 – הוראות פיקוח ויזמות חקיקה (המשך)

4. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 310 בנושא "ניהול סיכונים"

ביום 26 בפברואר, 2023, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 310 בנושא "ניהול סיכונים" בה ביקש להסדיר את האופן בו תאגידים בנקאיים מאשרים פעילות בנקאית בנכסים שמקורם בהשקעות במטבעות דיגיטליים. מטרת ההוראה הינה לקבוע תהליך אשר יכלול הערכת סיכונים מוסדרת לפעילות. עדכון הוראה זו בא לאחר שביום 5 בדצמבר, 2022 עודכנה הוראה 411 בנושא "איסור הלבנת הון", אשר קבעה כי תאגיד בנקאי נדרש לאפשר ללקוחותיו לקבל בחשבונם כספים שמקורם בפעילות במטבעות דיגיטליים, בכפוף לעמידה בתנאים שנקבעו. תחילתה של ההוראה במועד פרסומה, לעדכון ההוראה אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

5. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 בנושא "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים"

ביום 29 ביוני, 2023, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 בנושא "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים". העדכונים להוראה מבקשים להקל על ההתנהלות של התאגיד הבנקאי בקשר עם אנשים קשורים. כך למשל הופחתו הדרישות מהוועדה הדירקטוריונית לאישור עסקאות עם אנשים קשורים והורחב הפטור שהוקנה לוועדה לעסקאות עם אנשים קשורים מחובת הדיון בכל סוגי העסקאות שביצע התאגיד הבנקאי עם חברות בקבוצה הבנקאית שנותנות שירותים אך ורק לו. תחילתה של ההוראה במועד פרסומה, לעדכון ההוראה אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

6. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 345 בנושא "עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים"

ביום 12 ביוני, 2023 פרסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 345 בנושא "עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים" אשר קובעת "עקרונות על" לניהול אפקטיבי של החשיפה לסיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים ולסיכונים סביבתיים אחרים. עקרונות אלו מתייחסים לתחומי הממשל תאגידי, מסגרת הבקרה הפנימית, הלימות ההון והנזילות, תהליך ניהול הסיכונים, ניטור ודיווח, ניהול מקיף של סיכונים אשראי/ שוק/ נזילות/ סיכון תפעולי/ ואחרים וכן דורשת ניתוח תרחישים אפשריים. תחילת ההוראה ביום 10 ביוני, 2025.

הבנק לומד את ההוראה ונערך ליישומה. בשלב זה, להערכת הבנק, להוראה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

7. עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 362 בנושא "מחשוב ענן"

ביום 13 ביוני, 2022, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 362 בנושא מחשוב ענן לאור תפיסת עולם לפיה מחשוב ענן הינו מקרה פרטי של מיקור חוץ (אשר עיקרו מוסדרים במסגרת הוראת נוהל בנקאי תקין מס' 359A).

במסגרת העדכון שולבו שיקולים מהוראה 359A, המשמשים להגדרת רמת המהותיות של מיקור החוץ, תוך הוספת שיקולים נוספים למהותיות המפורטים בהגדרת "מחשוב ענן מהותי". בהתאם להוראה המעודכנת, תאגיד בנקאי יחויב בקביעת מדיניות לשימוש בשירותי מחשוב ענן, ולקביעת עקרונות לניהול הסיכונים לשימוש בשירותי מחשוב ענן. כמו-כן, במסגרת התיקון בוטל האיסור שהוטל על תאגיד בנקאי משימוש במערכת ליבה במחשוב ענן.

תחילת ההוראה ביום 1 בינואר, 2023, למעט לגבי חוזים שנחתמו לפני מועד פרסום ההוראה (וכל עוד יחול מועד חידושם לפני יום 1 בינואר, 2027). ביחס לחוזים שנחתמו לאחר מועד פרסום ההוראה, תחילת ההוראה לגביהם תהיה לא יאוחר מיום 1 בינואר, 2024. לעדכון ההוראה אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

8. עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 366 בנושא "דיווח על אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר"

ביום 22 בינואר, 2023 עדכן הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 366 בנושא "דיווח על אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר" באופן בו אוחדו הדיווחים הנדרשים מתאגיד בנקאי על "אירוע אבטחה חמור" לפיקוח על הבנקים (כמאסדר מקור מידע) חלק הצורך בביצוע דיווחים למאסדרים אחרים. לעדכון ההוראה אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

9. עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 בנושא "ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

ביום 9 במאי, 2022 פורסם עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, אשר מטרתה להבהיר את האמצעים שנתונים בידי תאגיד בנקאי למתן שירותים ללקוחות אשר מבקשים להעביר לחשבון הבנק שלהם כספים שמקורם בפעילות בתחום המטבעות הווירטואליים (מטבעות דיגיטליים). במסגרת ההוראה קבע המפקח על הבנקים דרישות ייחודיות מהמערכת הבנקאית בניהול הסיכונים האמורים, הכרוכים במתן שירות תשלום אגב פעילות במטבעות וירטואליים. במסגרת ההוראה נקבעו הגדרות למונחים בתחום, נקבעה חובה לביצוע הערכת סיכונים תקופתית לפעילות בתחום, אשר בעקבותיה יהיה על התאגיד הבנקאי לקבוע מדיניות ונהלים תוך ניהול סיכון מבוסס סיכון. הודגש כי אל לתאגיד בנקאי לסרב לתת שירות תשלום אגב פעילות במטבעות וירטואליים רק בשל עובדת היותו כרוך בהיותו נובע ממתבע וירטואלי, והכל בהתאם לקבוע בהוראה. ההוראה נכנסה לתוקף ביום 9 בנובמבר, 2022. יחד עם זאת, ביום 5 במרץ, 2023 קיבל הבנק הקלה מהפיקוח על הבנקים ביישום התיקון להוראה, בקשר להעברות כספים שמקורם בפעילות בנכסים וירטואליים אל חשבונות של לקוחות הבנק. ההקלה בתוקף עד ליום 31 במרץ, 2025. כמו-כן, ביום 5 בדצמבר, 2022, פורסם עדכון נוסף להוראה, המתייחס לתשלומי שכר לעובדים פלסטיניים באמצעות העברות בנקאיות. התיקון נלווה לחוזר המפקח מיום 30 ביוני, 2022 באותו נושא. לפי התיקון להוראה בעת ביצוע העברה בנקאית לתושב פלסטיני, על התאגיד הבנקאי לבצע בדיקות אימות מול מאגרי המידע של רשות האוכלוסין. בדיקה זו מחליפה בדיקות אחרות שנדרשות לפי צו איסור הלבנת ההון החל על התאגידים הבנקאיים. בנוסף, בעדכון ההוראה האמור ניתנה דחיית נושא של דחיית פקיעת תוקפן של תעודות הזהות ביומטריות שהונפקו לציבור ותוקפן עתיד לפוג בקרוב. עדכון ההוראה נכנס לתוקף ביום 15 בינואר, 2023. ליישום ההוראה אין השפעה על דוחותיו הכספיים של הבנק.

10. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 422 בנושא "פתיחת חשבון עו"ש וניהולו"

ביום 29 במרץ, 2023, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת נוהל בנקאי תקין מס' 422 בנושא "פתיחת חשבון בנק וניהולו" ובה הבהרה לגבי חובתו של תאגיד בנקאי לפתוח חשבון בנק ללקוח, ובפרט פורטו מקרים בהם לא התקבל טענת תאגיד בנקאי ל"סירוב סביר" לפתיחת חשבון בנק ביתרת זכות וניהול החשבון באמצעות שירותי תשלום בסיסיים, ואף לאפשר ניהול חשבון בנק ביתרת חובה, כל עוד הפעילות היא במסגרת אשראי מאושרת. בין היתר נקבעה בהוראה חובה שלא להפלות קבוצות אוכלוסייה בשל מאפייניהן (למשל פשוטי רגל, אפוטרופסיים, עובדים זרים וכדומה). כן קובעת ההוראה כי אין לסרב להעמיד לרשות לקוח כרטיס חיוב מיידי ולאפשר לו לעשות שימוש בערוצי בנקאות בתקשורת. הבנק לומד את ההוראה ונערך ליישומה. תחילתה של ההוראה ביום 26 במרץ, 2024, ובעקבות המלחמה נדחה מועד תחולתה של ההוראה ב-3 חודשים ליום 26 ביוני 2024. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה על דוחותיו הכספיים של הבנק.

11. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 427- בנושא "שירותי תשלום מתקדמים"

ביום 13 ביוני 2022, פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 427 בנושא "שירותי תשלום מתקדמים" אשר קובעת חובות גילוי החלות על הבנקים לעניין פעולות תשלום המתבצעות בחשבונות לקוחותיהם באמצעות אפליקציות תשלום. בהתאם להוראה זו, בנק המנהל ללקוחות חשבון עו"ש וכן מנפיק כרטיס חיוב, יציגו ללקוחותיהם מידע אודות פרטי כל פעולת תשלום (חיוב או זיכוי) שבוצעה ע"י הלקוח או עבור הלקוח באמצעות אפליקציית תשלום (ככל שפרטים אלו התקבלו מאפליקציית התשלום). במסגרת ההוראה נקבע המידע אותו יש להציג ללקוחות וכן אופן ותדירות הצגתו. בהתאם, עם כניסת ההוראה לתוקף, הבנק ידרש לתמוך במידע שיגיע אליו מכל אפליקציית התשלום, ככל שמידע שכזה אכן יגיע מאפליקציית אלו, ולהציגו ללקוחותיו באופן ובתדירות הקבועים בהוראה. תחילתה של הוראה זו ביום 1 בפברואר, 2023. הבנק מיישם את ההוראה. אין להוראה השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

12. הוראת ניהול בנקאי תקין 434 בנושא "חשבונות משותפים - תנאי "היוותרות בחיים" וטיפול בחיובים קיימים לאחר הפטירה"

ביום 11 ביוני, 2023, פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 434 בנושא "חשבונות משותפים - תנאי "היוותרות בחיים" וטיפול בחיובים קיימים לאחר הפטירה", באופן המשקף ללקוחות משותפים בחשבון את קיומו של סעיף "היוותרות בחיים", ואת השלכותיו, כדי שיוכלו לבחור באופן מודע האם להחילו או לא להחילו על החשבון בו הם שותפים. במסגרת התיקון להוראה נקבעו הנחיות בנוגע לחובת הבנק להציע ללקוחות המבקשים לפתוח חשבון משותף, לחתום על קיומו של הסעיף בהסכם לפתיחת חשבון משותף, תוך מתן הסבר משמעותי תנאי "היוותרות בחיים" והבהרה כי הסעיף מתייחס למישור היחסים שבין הבנק ללקוחות בלבד. כמו-כן הוטלו על תאגיד בנקאי חובות לידוע בדבר קיומו של הסעיף ותיעוד בחירת הלקוחות כתנאי לכריתת הסכם לפתיחת חשבון, תוך התייחסות לזכויות חתימה שונות שהוגדרו על ידי השותפים, ידוע הלקוחות על הבחירה הקיימת בסעיף זה בעת כל שינוי במהלך חיי החשבון והאפשרות לשנות את בחירתם.

תחילתו של התיקון ביום 11 ביוני, 2024, ובעקבות המלחמה נדחתה תחולת ההוראה ב-3 חודשים ליום 11 בספטמבר, 2024. הבנק נערך ליישום ההוראה. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

13. הוראת ניהול בנקאי תקין 451 בנושא "נהלים למתן הלוואות לדיר"

ביום 19 ביולי, 2023, תוקנה הוראה 451 בנושא "נהלים למתן הלוואות לדיר". עדכון ההוראה צפוי להגביר את השקיפות לטובת הלווים ולהקל עליהם בביצוע פעולות ביחס להלוואות שנטלו. במסגרת התיקון נקבעו הקלות ללווים לגבי אופן ביצוע פעולות באופן מקוון, אופן ההודעה על כוונה לבצע פירעון מוקדם (כך שיהיה באמצעות הבנק בו הלקוח מבקש למחזר את ההלוואה ולא באופן עצמי) וכדומה. עוד נקבעו הוראות לפירעון הלוואה באמצעות הלוואה ממלווה מוסדי שאינו תאגיד בנקאי ולחובת התאגיד הבנקאי לפעול באותו אופן בו פועל התאגיד הבנקאי מול תאגיד בנקאי אחר. תחילתו של העדכון להוראה תהיה ביום 19 ביולי, 2024, ובעקבות המלחמה נדחתה תחילת ההוראה ב-3 חודשים, ליום 19 באוקטובר 2024. הבנק נערך ליישום ההוראה. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

14. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 460 בנושא "הצגת נתוני פעילות בפקדון ניירות ערך"

ביום 23 בדצמבר, 2021 פורסמה הוראה 460 בנושא "הצגת נתוני פעילות בפקדון ניירות ערך". הוראה זו, אשר נקבעה בשיתוף עם רשות ניירות ערך, מחייבת את התאגיד הבנקאי להציג נתונים מפורטים אודות ביצועי פיקדון ני"ע שלו ללקוחותיו. ההוראה קובעת מינימום מחויב של מידע הנדרש בהצגה, אך התאגיד הבנקאי יכול להוסיף עליו מידע ופילוחים נוספים. בעדכון להוראה מיום 13 ביוני, 2022, הוחרגו חלק מהלקוחות המתוחכמים מתחולת ההוראה, וניתנו מספר הבהרות באשר לאופן הצגת הנתונים ללקוחות. ההוראה נכנסה לתוקף ביום 1 בינואר, 2023, הבנק מיישם את ההוראה. אין להוראה השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

15. הוראת ניהול בנקאי תקין 461 בנושא "פעילות תאגיד בנקאי כברוקר דילר"

ביום 19 ביולי פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 461 בנושא "פעילות תאגיד בנקאי כברוקר דילר", במסגרתו נקבעו נורמות התנהגות מקובלות לעניין קבלת הוראות וביצוע פעולות בניירות ערך ובמכשירים פיננסיים עבור לקוחות התאגיד הבנקאי, הן כמתוכנים והן בדרך של מסחר לחשבונם העצמי. במסגרת ההוראה נדרש מתאגיד בנקאי, המבצע פעילות כברוקר-דילר עבור לקוחותיו, לקבוע מדיניות, נהלים ולקבוע דרכי פעולה שיגנו על לקוחותיו ויבטיחו ביצוע מיטבי של עסקאות עבורם, תוך שמירה על מקצועיות וישרה. ההוראה מסדירה עקרונות לניהול הסיכונים (לרבות סיכונים תפעוליים), הנובעים מפעילות התאגידים הבנקאיים כברוקר דילר.

במסגרת ההוראה נדרש התאגיד הבנקאי לקבוע מבנה ארגוני, מדיניות ונהלים לביצוע עסקאות ולבקרה עליהן ולמניעת ניגודי עניינים; לאמץ קוד התנהגות לפעילות בישרה, הגנות ומקצועיות לטובת האינטרסים של הלקוחות, לרבות מתן מידע הנוגע לעסקה; לוודא התאמת פעילות הלקוחות בני"ע ובמכשירים פיננסיים לרמת הידע או הניסיון שלהם, לרבות מתן אזהרה ללקוחות אם יבקשו לבצע פעולה שלדעת התאגיד הבנקאי אינה תואמת את הידע או הניסיון שלהם; לקבוע נהלים לביצוע הוגן ומהיר של הוראות לקוחות; לנקוט בכל האמצעים הסבירים על מנת להשיג את התוצאה המיטבית עבור הלקוחות, תוך התחשבות, בין היתר, במאפייני העסקה; גודל, מחיר, עלות, מהירות ביצוע סבירות ביצוע וזירות המסחר האפשריות; להטמיע מערכות מידע נאותות כדי להבטיח רמה גבוהה של הגנה מפני התמשות סוכונים תפעוליים וסיכונים סייבר; לשמור תיעוד על כל פעולה הקשורה לעסקה של לקוח; ולפתח כלי ניטור ובקרה לאיתור פעולות חשודות או חריגות.

הבנק נערך ליישום ההוראה, אשר תחילתה ביום 19 בינואר, 2025. להוראה לא צפויה להיות השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

16. הוראת ניהול בנקאי תקין 473 בנושא "הפצת כרטיסי אשראי של מנפיקים הקשורים עם התאגיד הבנקאי בהסכם הפצה"

ביום 29 ביוני, 2023, פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 473 בנושא "הפצת כרטיסי אשראי של מנפיקים הקשורים עם התאגיד הבנקאי בהסכם הפצה", אשר בבסיסה סעיף 17' לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א - 1981 הקובע כי בעת פנייה של לקוח לבנק בבקשה להתקשר עמו בחוזה כרטיס אשראי, או בעת פנייה של בנק ללקוח בהצעה להתקשרות בחוזה כאמור, על הבנק להפיץ את כרטיסי אשראי של המנפיקים הקשורים עם הבנק בהסכם הפצה. תחילתה של ההוראה ביום פרסום ההוראה, הבנק מיישם את ההוראה. אין להוראה השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

17. הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 501 בנושא "מערך שירות ותמיכה ללקוחות"

ביום 26 במרץ, 2023, פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 501 בנושא "מערך שירות ותמיכה ללקוחות" המעגנת עקרונות למתן שירות ותמיכה ללקוחות המערכת הבנקאית בערוצי השירות השונים. מטרת ההוראה, כפי שהוצגה, הינה לקדם תרבות ארגונית ששמה דגש על איכות וזמינות השירות והתמיכה הניתנים ללקוחות, והטמעת הגישה של "הלקוח במרכז". בהתאם, בהוראה נקבעו חובות החלות על התאגיד הבנקאי בתחום הממשל התאגידי, כגון: חובות הדייקטוריון לגיבוש אסטרטגיית שירות ותמיכה ללקוחות, פיקוח אחר יישום האסטרטגיה ושילובה בתכניות העבודה של הביקורת הפנימית, ואישור מדיניות השירות והתמיכה בלקוחות שתגובש על ידי ההנהלה. בנוסף, נקבעו חובות ההנהלה ליישום אסטרטגיית הדייקטוריון, לקבוע מדיניות ולפתח תכניות עבודה שנתיות ורב שנתיות לקידום עקרונות מתן השירות והתמיכה, להקצות משאבים לצורך יצירת מנגנוני פיקוח ובקרה, ולקבוע מנגנוני נגמול לעובדים העוסקים במתן שירות לרבות עובדי מיקור חוץ. התאגיד הבנקאי נדרש לקבוע אמנת שירות אשר תיטו ביטוי למדיניות השירות והתמיכה של הבנק כלפי לקוחותיו, בדגש על שירותים משמעותיים ובעלי ערך גבוה ללקוחות. על האמנה לכלול הצהרת שירות ארגונית בה יבטא הבנק את תפיסת השירות והמדיניות שהוא מבקש לקדם מול לקוחותיו, להגדיר תנאי השירות (SLA) אשר יפורסמו ובהם יפורטו השירותים המוצעים ללקוחות, ערוצי השירות והתמיכה שבאמצעותם יכול הלקוח לקבל שירותים מהבנק, התנאים לקבלת השירותים השונים בערוצי השירות השונים ורמות השירות להן מתחייב הבנק בכל ערוץ שירות. התאגיד הבנקאי מחויב לפרסם את האמנה בערוצים בהם הוא נוהג לפרסם מידע ללקוחותיו, ובכלל זה באתר האינטרנט שלו. בנוסף, מחויב תאגיד בנקאי לפרסם פרסום רבעוני של ממוצע זמני ההמתנה ומענה בפועל בהתייחס לכל אחד מהשירותים וערוצי השירות המפורטים באמנת השירות.

תחילתם של עיקר החיובים לפי ההוראה ביום 26 במרץ, 2024, ובעקבות המלחמה נדחתה תחולת ההוראה ב-3 חודשים, ליום 26 ביוני 2024.

הבנק נערך ליישום ההוראה, אשר תצרוך היערכות משמעותית וכוללת עלויות היערכות. לא צפויה להיות להוראה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

18. מכתבים פיקוחיים בנושא סיכונים בפעילות מול גורמים תחת סנקציות ופתיחה וניהול חשבונות לעולים חדשים מרוסיה

ביום 2 בפברואר 2023 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא: "מתן שירות ללקוחות המערכת הבנקאית בישראל ברקע המלחמה בין רוסיה לאוקראינה ובו הוא חוזר על קריאתו (במכתבים קודמים שפורסמו בשנת 2022) לאזן בין הצורך לניהול סיכונים לנוכח החשיפה הנובעת ממשטרי הסנקציות הבינלאומיים לבין הציפייה למתן שירות מיטיבי ללקוחות. במכתבו, המפקח מנחה כי אל לתאגיד בנקאי לנהל סיכונים תוך הימנעות גורפת ממתן שירותים. הפיקוח על הבנקים הדגיש כי כל סירוב לקבלת כספים צריך להיות מגובה בנימוק מפורט של הנימוקים לסירוב וכי נדרש להגדיר את רשימת המסמכים הנדרשים על מנת לדון בבקשתו של עולה חדש לפתיחת חשבון. סירוב לפתיחת חשבון כפוף למסירת הודעה בכתב המפרטת את טעמי הסירוב. הבנק פועל בהתאם למכתב המפקח.

19. מכתבים פיקוחיים בנושא הוגנת צרכנית

ביום 26 בפברואר, 2023, פרסם בנק ישראל מכתב בנושא "נקיטת צעדים צרכניים בסביבה פיננסית משתנה". במכתבו, פירט בנק ישראל את ציפיותו מהתאגידים הבנקאיים להתנהל ברגישות יתרה ומתוך ראיית טובת הלקוח וצרכיו. בפרט, בנק ישראל הביע ציפייה לפיה התאגידים הבנקאיים יפעלו באופן יזום להציע חלופות של נטל התשלומים על ציבור לקוחותיהם, תוך גילוי מקיף ונהיר ללקוחות, על המשמעויות קצרות הטווח והארוכות, הנלוות לאפשרויות שיועמדו בפניהם. מכתב זה בא בנוסף למכתבים קודמים באותו נושא, אשר פורסמו בשנת 2022.

הבנק התאים את התנהלותו לציפיות הפיקוחיות העולות מהמכתבים ויישם אותן גם במסגרת תכנית העבודה שהכין לקראת 2023.

ביאור 18 – הוראות פיקוח ויזמות חקיקה (המשך)

20. הוראות והקלות רגולטוריות בהקשר למלחמת "חרבות ברזל"

לאור מלחמת "חרבות ברזל" שהחלה ביום שביעי באוקטובר, 2023, והשלכותיה על הכלכלה בישראל, ובמצב בו יש בישראל אלפי פצועים והרוגים, מאות חטופים ונעדרים, עשרות אלפי אזרחים שפוננו מבתיהם, ומאות אלפי אזרחים שגויסו למילואים, פרסמו רגולטורים רבים הנחיות, הוראות והקלות לגופים השונים, במטרה לסייע לאזרחים ולמערכות בארץ להתמודד עם אתגרי המצב.

האגף ליעוץ משפטי בבנק עוקב ומרכז את כל ההנחיות וההקלות הרלוונטיות לבנק אשר פורסמו ומפורסמות ע"י הרגולטורים השונים, ומיידע את הגורמים הרלוונטיים בבנק לגבי הנחיות אלו. בהתאם, הגורמים העסקיים, ביחד עם המחשוב פועלים ליישום הוראות הרגולציה האמורות. להלן תמצית הוראות אלו:

א. **דגשי הפיקוח על הבנקים בעקבות המלחמה** - ביום 12 באוקטובר, 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים מסמך דגשים, המפרט את הציפיות הפיקוחיות לגבי האופן בו נדרשים הבנקים לפעול בימים אלו. במסמך זה נדרשו הבנקים לשמור על זמינות ורציפות השירותים הבנקאיים; לנהוג ברגישות ולהיות מוכנים לתת מענה הולם לפניית של בני משפחה של לקוחות פצועים או הרוגים; לקדם יוזמות שתכליתן הקלה בנטל על הלקוחות; לוודא שלקוחות שזכאים לקבל קצבאות יוכלו לקבל אותן במועד; להגביר ערנות לגבי סיכוני הונאה וסייבר, ולקיים דיון בדירקטוריון על התנהלות הבנק כמצופה לעיל.

ב. בהמשך לדגשים לעיל, פרסם הפיקוח על הבנקים ביום 15 באוקטובר, 2023, **מתווה לסייע ללקוחות הבנקים להתמודדות עם מצב החירום הביטחוני**. במסגרת המתווה, עליו הוסכם בין בנק ישראל לבין הבנקים, הוגדרה קבוצת "זכאים מעגל ראשון", הכוללת לקוחות המתגוררים במרחק של עד 30 ק"מ מרצועת עזה, אוכלוסייה שפונתה מביתה, אוכלוסייה בעלת קרבה ראשונה לנפטר, חטוף או נעדר, ומשרתי מילואים ומגויסי צו 8.

ג. במתווה הוגדרו הקלות אותן יתנו הבנקים ללקוחות אלו, והן - א. דחיית תשלומי משכנתא, אשראי צרכני עד 100000 ש"ח, יתרת חובה בעו"ש עד 10000 ש"ח, ואשראי עסקי עד 2 מיליוני ש"ח, לתקופה של 3 חודשים ללא ריבית בגין הדחיה. ב. פטור מעמלות המפורטות במתווה (ככלל, עמלות עו"ש וכרטיסי חיוב).

ד. בנוסף, קבע המתווה כי כל שאר לקוחות הבנק ("מעגל שני") יהיו זכאים לבקש מהבנק דחיה של 3 חודשים בתשלומי האשראי לעיל. תחולת המתווה נקבעה לכל המאוחר ל-31 באוקטובר, 2023, והבנק מיישם ממועד זה את המתווה.

ה. כהשלמה למתווה, פרסם החשכ"ל ביום 12 באוקטובר, 2023 **מכתב הקלות לעסקים קטנים ובינוניים במסגרת הקרן להלוואות בערבות מדינה**, וביום 30 באוקטובר, 2023 פרסם הבהרות לעניין אופן אימוץ מתווה הבנקים בהקשר להלוואות שניתנות במסגרת הקרן. המכתב וההבהרות מגדירים את מתווה דחיית האשראי אותו נדרשים הבנקים לתת ללקוחות שקיבלו מהם אשראי במסגרת הקרן.

ו. במקביל לפרסום המתווה פורסם ביום 18 באוקטובר, 2023 **חוק דחיית מועדים (הוראת שעה – חרבות ברזל)**, אשר קבע כי אדם שהחוק חל עליו, זכאי לדחות בחודש כל פעולה שהוא חייב לעשות לפי הסכם או פסק דין. האוכלוסייה עליה חל החוק רחבה יותר מאוכלוסיית מתווה בנק ישראל, וכוללת גם שוטרים, כבאים, סוהרים, אנשי כוחות ההצלה, ובני הזוג של כל אחד מאלה. תחולת חוק זה למשך 30 יום, מה-7 באוקטובר, 2023. ביום 5 בנובמבר, 2023 פורסם תזכיר תיקון לחוק זה, המרחיב את האוכלוסייה עליה חל החוק גם לאוכלוסיית תשובי יישובי הצפון שפוננו מבתיהם.

ז. היעדר הסנכרון בין החוק והמתווה מקשה על ההתנהלות מול לקוחות מאוכלוסיות שונות, והבנק הפיץ לסניפים ולמוקד הנחיות ליישום מיטבי ומסונכרן של ההוראות השונות. בנוסף, פרסם הפיקוח על הבנקים ביום 19 באוקטובר, 2023 לבנקים פירוט **הוראות דיווח לנביהן ניתנה דחיה במועד הדיווח**. מאידך, נדרשים הבנקים, לדווח לבנק ישראל דיווחים אד-הוק בנושאים שונים הקשורים למלחמה.

ח. כהשלמה למתווה האמור, פרסם ביום 19 באוקטובר, 2023 **הממונה על נתוני אשראי מכתבי הבהרה**, המנחים את הבנקים כיצד לדווח למערכת נתונים עסקאות שבוצעו בהקשר להקלות המתווה, על מנת שלקוח שפעל לפי ההקלות לא יינזק בדירוג האשראי שלו כתוצאה מכך.

ביאור 18 – הוראות פיקוח ויזמות חקיקה (המשך)

- ט. על מנת לסייע לבנקים לתת ללקוחותיהם שירות מיטבי לאור מצב המלחמה, פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת נב"ת 251 – התאמות להוראות נב"ת לצורך התמודדות עם המלחמה. נוסחו הראשון של נב"ת זה פורסם ביום 22 באוקטובר, 2023, והרחבה שלו פורסמה ביום 31 באוקטובר, 2023 והרחבה נוספת פורסמה ביום 21 בנובמבר, 2023. במסגרת הנב"ת ניתנו לבנקים הקלות שונות ביישום נב"תים שונים, וביניהם הארכת התקופה בה דו"ח כספי של לקוח ייחשב כמעודכן לצורך העמדת אשראי, האפשרות לקבל בקשת לקוח לדחיית תשלומים לפי המתווה ללא חתימת הלקוח, האפשרות לדחות ברבעון יישום חובות רוטציה וחופשה רציפה, הארכת המועדים הקבועים בנב"ת 451 להנפקת מכתב כוונות, אישור סילוק, והסכמה למשכנתא מדרגה שניה, הקלות לגבי נוכחות בדירקטוריון ומועדים להפצת פרוטוקולים, הקלות לגבי מועד ביצוע רוטציה ויציאה לחופשה רציפה, והקלה לגבי החתמת לקוחות על מסמכי הלוואות לדיר.
- י. כחלק מהוראות נב"ת 251, דחה בנק ישראל את מועד יישומם של נב"תים שפורסמו לאחרונה ונמצאים בתהליכי יישום, במסגרת זו, דחה בנק ישראל ב-3 חודשים את יישומם של התיקונים לנב"ת 422 (פתיחת חשבון ביתרת זכות), התיקונים לנב"ת 434 (היוותרות בחיים), התיקונים לנב"ת 451 (הלוואות לדיר), ויישום נב"ת חדש 501 (ניהול מערך שירות ותמיכה בלקוחות).
- יא. כמו כן, הודיע בנק ישראל ביום 25 באוקטובר, 2023 כי הוא מאשר לבנקים לדחות ברבעון את מועד הגשת מסמך ה-ICAAP, בכפוף לאישור דחיית המועד ע"י הדירקטוריון.
- יב. רגולציה נוספת שהותקנה בעקבות המלחמה היא – תיקון לתקנות שיקים ללא כיסוי, הקובע כי שיקים שנמשכו ע"י לקוח מהאוכלוסייה המפורטת בתקנות, ואשר סורבו החל מיום 7 באוקטובר, 2023 ועד 31 באוקטובר, 2023, ייגרעו ממניין השיקים המסורבים (הנמנים לצורך הכרזת לקוח כ"מוגבל"). בהקשר זה, הנחה בנק ישראל את הבנקים כי הם נדרשים להוציא ללקוחות הללו הודעה על זכותם לדרוש גרעת שיק שנמשך בתקופה האמורה. וכן, הממונה על חוק נתוני אשראי פרסם ביום 1 בנובמבר, 2023 הנחיות לגבי אופן הדיווח על שיקים שנגרעו לפי התקנות, כך שלא יפגעו בדירוג של לקוח בהקשר זה.
- יג. בהמשך להתנהלות המדינה, אשר החלה כבר בימים אלו לתת מענקים לקבוצות אוכלוסייה שונות (מפונים, נפגעי פעולות האיבה, וכד'), נחקק ביום 1 בנובמבר, 2023 חוק הגנה על מענקים מיוחדים (חרבות ברזל), הקובע כי מענקים אלו אינם ניתנים לשעבוד.
- יד. בנוסף להוראות בנק ישראל, פרסמו רגולטורים שונים הנחיות והקלות שונות, הנוגעות בחלקן גם לבנקים, אך אין להם השלכה משמעותית על הבנק. לדוגמה – פורסמה הוראת שעה המתירה להעסיק עובדים בשעות נוספות יותר מהמתור בשגרה על פי חוק, ניתנה הנחיה של רשם העמותות הקובעת שעמותה רשאית לדרוש מהבנק להנפיק לה כרטיס אשראי, וכד'. הבנק פועל בהתאם לרגולציות, הוראות הפיקוח על הבנקים, והוראות החוק השונות המפורטות לעיל.

192	הדירקטוריון
192	הנהלה ונושאי משרה בכירה
193	עסקאות עם בעל שליטה
194	המבקר הפנימי
194	עדכוני חקיקה והוראות בנק ישראל
195	דירוג האשראי של הבנק
196	נספח - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות הבנות במאחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

חלק א- ממשל תאגידי וביקורת

הדירקטוריון

בכנון למועד הדוח וליום פרסומו, מונה דירקטוריון הבנק 9 דירקטורים, מתוכם 3 דירקטורים חיצוניים לפי חוק החברות, שהנם גם דירקטורים חיצוניים לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 301 ("הוראה 301"). מספר הדירקטורים כאמור לעיל הנו בהתאמה לסעיף 22 להוראה 301.

בתקופת הדוח לא חלו שינויים בהרכב הדירקטוריון.

לפרטים בדבר דוח זימון אסיפה שעל סדר יומה, בין היתר, מינוי דירקטורית חיצונית בבנק [ראו סעיף 19 בפרק 1.6 לעיל](#).

במהלך תשעת החודשים של שנת 2023 קיים דירקטוריון הבנק 12 ישיבות מליאה ו-25 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

הנהלה ונושאי משרה בכירה

לפרטים אודות מינויה של הגב' מירית תשובה, כסמנכ"ל, מבקרת פנימית ראשית, במעמד חברת הנהלה חלף מר רון שגיא, ראו להלן תחת הכותרת "המבקר הפנימי".

ביום 30 ביוני 2023 סיימה עו"ד מיכל קופרשטיין את כהונתה כמזכירת הבנק והחברות הבנות. ביום 27 ביוני 2023, אישר דירקטוריון הבנק את מינויו של עו"ד חן כהן כממלא מקום מזכיר הבנק והחברות הבנות. ביום 8 באוקטובר, 2023 החל עו"ד תמיר לזרוב כמזכיר הבנק והחברות הבנות.

מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2023-2025

ביום 4 בדצמבר, 2022, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, ואישור דירקטוריון הבנק, אישרה אסיפת בעלי המניות את מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק לשנים 2023-2025 (להלן: "מדיניות התגמול"), בהתאם לסעיף 267 א ו-267 ב לחוק החברות, להוראות ניהול בנקאי תקין A301 ולהוראות חוק התגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים.

לפרטים נוספים אודות מדיניות התגמול לשנים 2023-2025 וכן תיקון תנאי כהונתו והעסקתו של המנכ"ל, ראו דוח זימון אסיפת בעלי המניות של הבנק שפרסם הבנק ביום 30 באוקטובר 2022 (מס' אסמכתא: 2022-01-131215), אשר המידע המופיע בו מובא על דרך ההפניה, וכן בדוחות הכספיים לשנת 2022.

ביום 15 במאי, 2023 אישרה אסיפה מיוחדת של בעלי מניות של הבנק מתן תגמולים משתנים לנושאי משרה בבנק. (לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה מיום 30 באפריל,

2023 וכן דוח תוצאות אסיפה מיום 15 במאי, 2023. מס' אסמכתאות: 2023-01-051819 ו-2023-01-045798).

ביום 27 בספטמבר 2023, אישרה אסיפה שנתית כללית ומיוחדת תיקון למדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2023-2025, בהתאם לסעיף 267 א' ו-267 ב' לחוק החברות בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין A 301 (לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה מיום 22 באוגוסט 2023 וכן דוח תוצאות אסיפה מיום 27 בספטמבר, 2023 מס' אסמכתאות 2023-01-096954 ו-2023-01-110304).

ביום 27 בספטמבר, 2023, אישרה האסיפה הכללית של הבנק, תיקון למדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2023-2025, (לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה מיום 22 באוגוסט, 2023, וכן דוח תוצאות אסיפה מיום 27 בספטמבר, 2023, אשר המידע המופיע בהם מובא על דרך ההפניה. מספרי אסמכתאות: 2023-01-096954 ו-2023-01-110304, בהתאמה).

מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים בבנק שאינם נושאי משרה לשנים 2023-2025

ביום 27 באוקטובר, 2022, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, אישר דירקטוריון הבנק את מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים בבנק שאינם נושאי משרה לשנים 2023-2025, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין A301.

עסקאות עם בעל שליטה וצדדים קשורים

אישור ביטוח

ביום 25 באפריל, 2021, אישרה אסיפת בעלי המניות של הבנק את גבולות הכיסוי של ביטוח דירקטורים ונושאי משרה בבנק (ובחברות הבנות) (D&O) בהחלטת מסגרת ל-6 שנים (להלן: "החלטת המסגרת"). בהתאם להחלטת המסגרת, ביום 18, במרץ 2021 אישר דירקטוריון הבנק, בין היתר, לאחר אישור ועדת הביקורת (בישיבה כוועדת תגמול) בישיבתה מיום 14, במרץ 2021, רכישת ביטוח מיום 10 במאי 2021 ועד ליום 31 במרץ, 2022, בהתאם לגבולות החלטת המסגרת ובכפוף לקבלת אישור אסיפת בעלי המניות של הבנק להארכת נוספת של החלטת המסגרת כאמור. לפרטים נוספים ראו דיווחים מיידיים שדיווח הבנק ביום 21 במרץ, 2021 וביום 25 באפריל, 2021 (מס' אסמכתא: 2021-01-040284 ו- 2021-01-069939, בהתאמה). בהמשך להחלטת הדירקטוריון הנ"ל, אישר הדירקטוריון בישיבתו הנ"ל, כי התקשרות הבנק בפוליסת ביטוח נושאי משרה תחול גם על מנכ"ל הבנק וכן על נושאי משרה שהם קרוביהם של בעלת השליטה המכהנים בבנק במועד החלטה זו, וכי תנאי ההתקשרות עמם זהים לתנאי ההתקשרות של שאר נושאי המשרה בבנק, ההתקשרות הינה בתנאי שוק, ואינה עשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות הבנק, רכושו או התחייבויותיו.

בהתאם להחלטת המסגרת כאמור לעיל, ביום 22 במרץ 2022, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר המלצת ועדת התגמול, את חידוש ביטוח דירקטורים ונושאי משרה בבנק (ובחברות הבנות) (D&O) לתקופה שהחלה ביום 1 באפריל 2022 ועד ליום 31 במרץ 2023. עלות חידוש פרמיית ביטוח דירקטורים ונושאי משרה לתקופה האמורה הוא כ- \$187,000 כאשר גבולות האחריות הם \$30,000,000 למקרה ו-\$60,000,000 לתקופת ביטוח. ביום 20 במרץ 2023, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר המלצת ועדת התגמול, את חידוש ביטוח הדירקטורים ונושאי משרה בבנק (ובחברות הבנות) (D&O) לתקופה שהחלה ביום 1 באפריל 2023 ועד ליום 31 במרץ 2024. עלות חידוש פרמיית ביטוח דירקטורים ונושאי משרה לתקופה האמורה הוא כ- \$173,000 כאשר גבולות האחריות הם \$30,000,000 למקרה ו-\$60,000,000 לתקופת ביטוח.

ביום 10 באוקטובר 2023 החליט דירקטוריון הבנק בהתאם לתקנות א1 (2) ו-11 (א) 3 לתקנות ההקלות ולאחר קבלת אישור ועדת הביקורת בשבתה כוועדת תגמול מיום 21 בספטמבר, 2023 על הגדלת הגמול השנתי וגמול השתכפות לדירקטורים של הבנק, לפיו הגמול השנתי וגמול ההשתכפות יעודכנו ל"סכום המירבי" לפי דרגת הון עצמי של הבנק- דרגה ד' כקבוע בתוספת השנייה ובתוספת השלישית לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני התש"ס-2000). הגמול ישולם לכל הדירקטורים של הבנק לרבות לדירקטורים שינם בעלי השליטה ו/או קרוביהם המכהנים כדירקטורים בבנק ולמעט יו"ר הדירקטוריון, המכהנים וישכהנו בבנק מעת לעת, וזאת בכפוף לאישור האסיפה ומיני דח"צ חדש. לפרטים נוספים ראו דוח מיידי שפרסם הבנק ביום 10 באוקטובר 2023 (מס' אסמכתא: 2023-01-114684), המובא כאן על דרך ההפניה.

פטור, שיפוי וגמול דירקטורים

לפרטים אודות מתן פטור ומתן שיפוי לנושאי המשרה בבנק, לרבות הדירקטורים בבנק, וכן לפרטים אודות גמול לשייבה וגמול שנתי לדירקטורים בבנק, ראו חלק א' לדוח ממשל תאגידי בדוח התקופתי לשנת 2022 (מס' אסמכתא: 2022-01-033097).

ביום 27 בספטמבר, 2023, אישרה האסיפה הכללית של הבנק, תיקון למדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לשנים 2023-2025, וכן תנאי כהונה והעסקה של יו"ר הדירקטוריון, מר זאב נהרי, לתקופה של שנתיים החל מיום 11 באוקטובר, 2023. (לפרטים נוספים ראה דוח זימון אסיפה מיום 22 באוגוסט, 2023, וכן דוח תוצאות אסיפה מיום 27 בספטמבר, 2023, אשר המידע המופיע בהם מובא על דרך ההפניה. מספרי אסמכתאות בהתאמה: 2023-01-096954 ו- 2023-01-110304).

עסקת שכירות

ביום 23 במאי, 2023 אישר דירקטוריון הבנק (בהתאם להמלצת ועדת הביקורת מיום ה-18 במאי 2023) את הארכת הסכם השכירות בין הבנק (באמצעות חברת בת) לבין חברת בת בבעלות מלאה של קרוב של בעל השליטה לשטח המשמש כמרכז הסריקה והמערך העורפי של הבנק בשטח כולל של 754 מ"ר. בהתאם לאישור הדירקטוריון, הסכם השכירות הוארך לתקופה של שלוש שנים נוספות החל מיום ה-1 ביולי 2023 ועד ליום 30 ביוני 2026 בתמורה כוללת של כ-1,058 אלפי ש"ח לכל תקופת השכירות (לא כולל מע"מ והצמדה למדד).

המבקר הפנימי

פרטים בדבר הביקורת הפנימית בבנק ובכלל זה, הסטנדרטים המקצועיים לפיהם פועלת הביקורת הפנימית, תכנית העבודה השנתית והרב שנתית והשיקולים בקביעתה, נכללו בדוח השנתי לשנת 2022.

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית לשנת 2023 אושרה בוועדת ביקורת ביום 22 בדצמבר 2022, ובדירקטוריון ביום 24 בינואר, 2023. סטטוס יישום תוכנית עבודה 2023 והתאמות מתבקשות שבוצעו בתוכנית העבודה של הביקורת הפנימית לשנת 2023 אושר בוועדת הביקורת ביום 18 ביולי 2023 ובדירקטוריון ביום 21 באוגוסט 2023. סטטוס נוסף של עמידה בתוכנית העבודה של הביקורת הפנימית לשנת 2023 בעקבות מלחמת "חרבות ברזל" אושר בוועדת הביקורת ביום 15 באוקטובר 2023.

הדוח השנתי של המבקר הפנימי לשנת 2022 נדון בוועדת ביקורת ביום 21 במרץ, 2023 ובדירקטוריון ביום 22 במרץ, 2023. ביום 6 בפברואר 2023 אישר הפיקוח על הבנקים את מינויה של הגב' מירית תשובה, כמבקרת פנימית ראשית. ביום 12 במרץ 2023, החלה גב' תשובה את עבודתה בבנק לתקופת חפיפה עם המבקר הפנימי היוצא, מר רון שגיא, והחל מיום 1 באפריל 2023 החלה לכהן כמבקרת הפנים של הבנק. ביום 31 במרץ 2023 חדל, מר שגיא רון, לכהן כסמנכ"ל, מבקר פנימי הראשי.

עדכוני חקיקה והוראות בנק ישראל

עדכוני החקיקה ו/או הוראות בנק ישראל שהינם ספציפיים למגזרי הפעילות השונים תוארו בפרקים הרלוונטיים בדוח זה, ככל שהיו. בנוסף, הוראות סקירה חוק ורגולציה אשר חלות על הבנק, ובכלל זה הוראות אשר התקבלו עד מועד פרסום הדוח השנתי של הבנק לשנת 2022 תוארו בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2022. סקירה של עדכוני הרגולציה נכללת גם במסגרת [ביאור 18 לדוחות הכספיים](#).

דירוג האשראי של הבנק

ביום 18 בינואר, 2023 הודיעה חברת מדרוג בע"מ ("להלן: "מדרוג") על דירוג Aa2.il באופק יציב להרחבת סדרה יח' בהיקף של עד 355.0 מיליוני ש"ח ערך נקוב וכן דירוג P-1.il לגיוס ניירות ערך מסחריים (סדרה 3) בסך של עד 330.0 מיליוני ש"ח ע.ג.

ביום 18 בינואר, 2023 הודיעה חברת Standard & Poor's Maalot (לעיל ולהלן: "מעלות S&P") על מתן דירוג 'ilAA-' לאיגרות חוב בהיקף של 355.0 מיליוני ש"ח ע.ג. שיונפקו על ידי בנק ירושלים בע"מ (ilAA-/Stable/ilA-1+) באמצעות הרחבת סדרה י"ח ועל מתן דירוג 'ilA-1' להנפקת ניירות ערך מסחריים באמצעות הנפקת סדרה חדשה, סדרה 3, בהיקף של עד 330.0 מיליוני ש"ח ע.ג. ההנפקות יבוצעו באמצעות החברה.

ביום 20 יוני, 2023 אישררה חברת מידרוג בע"מ ("להלן: "מדרוג") על דירוגי הפיקדונות לזמן ארוך בדירוג Aa.2.il באופק יציב, וכן את דירוג כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון חוזי לספיגת הפסדים (COCO) על ידי מחיקה או מחיקה חלקית (מסווגים כהון רובד 2) בדירוג A2.il(hyb) באופק יציב. כמו כן, מידרוג אישררה את דירוג P-1.il לפיקדונות לזמן קצר ודירוג P-1.il לניירות ערך מסחריים.

ביום 6 ביולי, 2023 קבעה חברת מידרוג דירוג של Aa2.il באופק יציב להרחבת סדרה טז' בהיקף של עד 340 מיליוני ש"ח ערך נקוב וזאת חלקי סכום של עד 200 מיליוני ש"ח ערך נקוב שדורג קודם לכן ביום 4 ביולי, 2023.

ביום 7 ביולי, 2023 אישררה חברת הדירוג S&P מעלות את תחזית הדירוג של החברה בדירוג (ilAA-/Stable/ilA-1) וכך גם דירוגי הסדרות השונות.

להלן טבלה המרכזת את הדירוגים ליום 30/09/2023:

מידרוג	Standard&Poor's Maalot	
Aa2.il Stable	ilAA- /Stable	דירוג הבנק למועד הדוח (פיקדונות לזמן ארוך ואנ"ח)
A2.il (hyb) Stable	ilA- / Stable	כתבי התחייבות הנדחים המתנים שהונפקו ע"י הבנק
P-1.il	ilA-1+	ניירות ערך מסחריים דירוג זמן קצר

ביום 31 באוקטובר, 2023 עדכנה חברת הדירוג S&P מעלות את תחזית הדירוג של בנק ירושלים (ושל בנקים נוספים בישראל) לתחזית שלילית מיציבה, על רקע העלייה בסיכונים הגיאופוליטיים והורדת תחזית הדירוג למדינת ישראל. דירוגי המנפיק של הבנק אושררו ברמתן הנוכחית (ilAA-/ ilA-1). (לפרטים נוספים ראו דיווח מידי שפרסם הבנק ביום 31 באוקטובר, 2023, אסמכתא מס' 2023-01-120780, אשר האמור בו נכלל כאן על דרך הפניה).

נספח שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

חלק א' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית נכסים, התחייבויות והון

טכומים מדווחים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			
יתרה ממוצעת ⁽²⁾	הכנסות ריבית	שיעורי הכנסה	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	הכנסות ריבית	שיעורי הכנסה	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוז	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוז	
13,284.9	627.0	6.29	14,871.1	914.4	8.20	נכסים נושאי ריבית
234.7	-	-	220.8	1.7	1.03	אשראי לציבור ⁽³⁾
2,659.7	12.6	0.63	2,933.1	92.6	4.21	פיקדונות בבנקים
881.0	8.8	1.33	1,054.4	17.0	2.15	פיקדונות בבנקים מרכזיים
35.6	-	-	376.1	11.6	4.11	אג"ח מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה ⁽⁴⁾
-	-	-	-	-	-	אגרות חוב למסחר ⁽⁴⁾
-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
17,095.9	648.4	5.06	19,455.5	1,037.3	7.11	סך כל הנכסים נושאי ריבית
27.9	-	-	26.7	-	-	חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית
387.4	-	-	484.8	-	-	נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ⁽⁵⁾
17,511.2	648.4	4.94	19,967.0	1,037.3	6.93	סך כל הנכסים
חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון						
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			
יתרה ממוצעת ⁽²⁾	הוצאות ריבית	שיעורי הכנסה	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	הוצאות ריבית	שיעורי הכנסה	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוז	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוז	
10,895.0	117.2	1.43	13,258.1	358.5	3.61	התחייבויות נושאות ריבית
836.0	1.2	0.19	659.8	4.4	0.89	פיקדונות הציבור
10,059.0	116.0	1.54	12,598.3	354.1	3.75	לפי דרישה
315.4	2.2	0.93	367.1	2.4	0.87	לזמן קצוב
-	-	-	-	-	-	פיקדונות מבנקים
-	-	-	-	-	-	פיקדונות הממשלה
2,367.5	103.6	5.83	3,001.9	123.3	5.48	אגרות חוב
13,577.9	223.0	2.19	16,627.1	484.2	3.88	סך הכל התחייבויות הנושאות ריבית
2,362.4	-	-	1,742.8	-	-	פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית
373.9	-	-	292.7	-	-	התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ⁽⁷⁾
16,314.2	223.0	1.82	18,662.6	484.2	3.46	סך כל ההתחייבויות
1,197.0	-	-	1,304.5	-	-	סך כל האמצעיים ההוניים
17,511.2	-	-	19,967.0	-	-	סך כל ההתחייבויות והאמצעיים ההוניים
-	-	-	-	-	-	פער הריבית
-	-	2.87	-	-	3.23	תשואה נטו ⁽⁸⁾ על נכסים נושאי ריבית
17,095.9	425.4	3.32	19,455.5	553.1	3.79	

הערות בסוף הנספח.

דוחות נספחים | 30.09.2023

בנק ירושלים בע"מ

נספח שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחזדות שלו(1) וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק א' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

טכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			
שיעורי הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעורי הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	
אחוז	מיליוני ש"ח		אחוז	מיליוני ש"ח		
6.37	219.3	13,779.6	8.40	317.5	15,127.3	נכסים נושאי ריבית
-	-	247.9	1.43	0.8	224.4	אשראי לציבור ⁽⁶⁾⁽⁸⁾
1.33	9.4	2,833.1	4.73	34.7	2,933.1	פיקדונות בבנקים
1.36	3.0	882.4	2.29	6.6	1,153.8	פיקדונות בבנקים מרכזיים
-	-	34.6	3.80	5.6	589.9	אג"ח מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה ⁽⁴⁾
-	-	-	-	-	-	אגרות חוב למסחר ⁽⁴⁾
5.21	231.7	17,771.6	7.29	365.2	20,028.5	נכסים אחרים
-	-	28.3	-	-	26.7	סך כל הנכסים נושאי ריבית
-	-	241.7	-	-	539.0	חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית
5.14	231.7	18,047.6	7.09	365.2	20,594.2	נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ⁽⁵⁾
						סך כל הנכסים
						חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			
שיעורי הכנסה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעורי הכנסה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	
אחוז	מיליוני ש"ח		אחוז	מיליוני ש"ח		
1.52	43.6	11,431.8	3.90	135.4	13,874.3	התחייבויות נושאות ריבית
0.26	0.5	774.6	1.78	2.7	606.4	פיקדונות הציבור
1.62	43.1	10,657.2	4.00	132.7	13,267.9	לפי דרישה
1.20	0.9	301.0	0.22	0.2	367.1	לזמן קצוב
-	-	-	-	-	-	פיקדונות מבנקים
4.86	30.0	2,470.9	5.49	41.4	3,017.5	פיקדונות הממשלה
2.10	74.5	14,203.7	4.10	177.0	17,258.9	אגרות חוב
-	-	2,310.6	-	-	1,707.7	סך הכל התחייבויות הנושאות ריבית
-	-	339.3	-	-	295.5	פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית
1.77	74.5	16,853.6	3.68	177.0	19,262.1	התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ⁽⁷⁾
-	-	1,194.0	-	-	1,332.2	סך כל ההתחייבויות
-	-	18,047.6	-	-	20,594.2	סך כל האמצעיים ההוניים
3.11	-	-	3.19	-	-	סך כל ההתחייבויות והאמצעיים ההוניים
3.54	157.2	17,771.6	3.76	188.2	20,028.5	פער הריבית
						על נכסים נושאי ריבית ⁽⁸⁾

הערות בסוף הנספח.

נספח שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו(1) וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)
חלק ב - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

סכומים מדווחים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			
שיעורי הכנסה (הוצאה)	הכנסות/ הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעורי הכנסה (הוצאה)	הכנסות/ הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	
אחוז		מיליוני ש"ח	אחוז		מיליוני ש"ח	
						מטבע ישראלי לא צמוד
3.85	368.5	12,746.0	6.76	718.1	14,157.3	סך נכסים נושאי ריבית
(1.01)	(77.8)	10,316.7	(3.40)	(312.1)	12,243.2	סך התחייבויות נושאות ריבית
2.84			3.36			פער הריבית
						מטבע ישראלי צמוד למדד
10.33	266.0	3,434.5	8.79	295.8	4,486.2	סך נכסים נושאי ריבית
(7.03)	(142.8)	2,709.9	(5.52)	(152.6)	3,686.9	סך התחייבויות נושאות ריבית
3.30			3.27			פער הריבית
						מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)
2.02	13.9	915.4	3.84	23.4	812.0	סך נכסים נושאי ריבית
(0.58)	(2.4)	551.3	(3.73)	(19.5)	697.0	סך התחייבויות נושאות ריבית
1.44			0.11			פער הריבית
						סך פעילות בישראל
5.06	648.4	17,095.9	7.11	1,037.3	19,455.5	סך נכסים נושאי ריבית
(2.19)	(223.0)	13,577.9	(3.88)	(484.2)	16,627.1	סך התחייבויות נושאות ריבית
2.87			3.23			פער הריבית

נספח שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק ב - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

סכומים מדווחים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			
שיעורי הכנסה	הכנסות/ הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעורי הכנסה	הכנסות/ הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	
(הוצאה)		מיליוני ש"ח	(הוצאה)		מיליוני ש"ח	
אחוז			אחוז			
						מטבע ישראלי לא צמוד
4.14	138.3	13,364.2	7.19	258.0	14,345.7	סך נכסים נושאי ריבית
(1.11)	(30.7)	11,092.5	(3.85)	(122.3)	12,717.8	סך התחייבויות נושאות ריבית
3.03			3.34			פער הריבית
						מטבע ישראלי צמוד למדד
10.09	87.5	3,468.0	8.07	98.6	4,885.0	סך נכסים נושאי ריבית
(6.66)	(42.3)	2,539.7	(4.92)	(46.9)	3,810.9	סך התחייבויות נושאות ריבית
3.43			3.15			פער הריבית
						מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)
2.50	5.9	945.4	4.31	8.6	797.8	סך נכסים נושאי ריבית
(1.05)	(1.5)	571.5	(4.27)	(7.8)	730.2	סך התחייבויות נושאות ריבית
1.45			0.04			פער הריבית
						סך פעילות בישראל
5.21	231.7	17,777.6	7.29	365.2	20,028.5	סך נכסים נושאי ריבית
(2.10)	(74.5)	14,203.7	(4.10)	(177.0)	17,258.9	סך התחייבויות נושאות ריבית
3.11			3.19			פער הריבית

(1) הנתונים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במגזר מטבע ישראלי לא צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות לא צוברים שאינם צוברים הכנסות ריבית.

(4) מהיתרה הממוצעת של אג"ח למסחר ושל אג"ח זמינות למכירה נוכח/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן רווחים/הפסדים בגין אג"ח זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" לשלושה חודשים שהסתיימו בימים 30.09.2022 ו-30.09.2023 בסך (4.6) מיליוני ש"ח ו-(20.9) מיליוני ש"ח בהתאמה ולתשעה חודשים שהסתיימו בימים 30.09.2022 ו-30.09.2023 בסך (5.8) מיליוני ש"ח ו-(55.6) מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(5) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

(6) עמלות בסך 0.3 מיליוני ש"ח ו-1.6 מיליוני ש"ח, 1.3 מיליוני ש"ח ו-12.0 מיליוני ש"ח נכללו בהכנסות ריבית בתקופות של שלושה חודשים ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30.09.2022 ו-30.09.2023 בהתאמה.

(7) לרבות מכשירים נגזרים.

(8) תשואה נטו הכנסות ריבית, נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

(9) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר חושב על ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

נספח שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו⁽¹⁾ וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק ג- ניתוח השינויים בהכנסות ריבית והוצאות ריבית

סכומים מדווחים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			נכסים נושאי ריבית
לעומת תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			לעומת שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			
גידול (קטון) בגלל שינוי ⁽²⁾			גידול (קטון) בגלל שינוי ⁽²⁾			
שינוי נטו	מחיר	כמות	שינוי נטו	מחיר	כמות	
מיליוני ש"ח			מיליוני ש"ח			
287.4	212.6	74.8	98.2	76.7	21.5	אשראי לציבור בישראל
101.5	98.5	3.0	35.3	34.0	1.3	נכסים נושאי ריבית אחרים בישראל
388.9	311.1	77.8	133.5	110.7	22.8	סך הכל הכנסות הריבית
התחייבויות נושאות ריבית						
241.3	216.0	25.3	91.8	82.5	9.3	פיקדונות הציבור בישראל
19.9	(8.2)	28.1	10.7	3.9	6.8	התחייבויות נושאות ריבית אחרות
261.2	207.8	53.4	102.5	86.4	16.1	סך כל הוצאות הריבית
127.7	103.3	24.4	31.0	24.3	6.7	סך הכל, נטו

אינדקס

94,80	אומדנים חשבונאיים קריטיים	א
141,129,128	אקטוארי	
145,143,95,94,39,38	באזל	ב
211,207,198,144,96,93,87,84,79,78,68,67,65,58,53,51,50,49,39,19,16,14,7	דירוג	ד
145,144,143,142,114,64,50,42,39,38,37,11,10,5	הון והלימות הון	ה
202,201,198,147,99,97,95,79,55,52,51,49,19,17,14	הלבנת הון	
206,203,198,197,183,182,181,180,179,178,177,176,175,174,173,172,171,170,169,168,163,162,160,159,157,155,143,100,75,74,73,70,68,67,65,64,60,57,56,47,46,44,39,38,29,19,18,8,6,5,3	הלוואות לדירוי	
184,183,167,166,165,164,139,138,137,136,135,130,116,115,109,100,84,68,67,65,64,60,35,12	הפרשה להפסדי אשראי	
217,188,137,136,135,119,118,56	חובות בעייתיים	ח
138,132,67	חובות פגמים	
35,33	יעד הון	י
163,162,160,159,157,155,114,47,44,43,32,8,5,3	מזרחי פעילות	מ
116,100,60,4	מדיניות חשבונאית	
200,145,144,143,142,114,41,39,11,10,9,5	מינוף	
116,48	מיסוי	
160	מסגרות אשראי	
187,186,185,155,154,153,152,151,150,149,143,122,114,112,109,91,87,86,68,67,65,58,41,39,38,37	נגזרים	נ
191,190,189,188,187,186,185,155,147,134,133,132,130,129,128,119,116,112,109,108,87,86,58,37,35,34,18,12,7,5	ניירות ערך	
144,99,98,94,93,84,83,50,36,21,14,11,10,7,6,	נדילות	
164,162,161,159,157,143,142,38,37	נכסי סיכון	
200,188,183,182,181,180,179,178,177,176,175,174,173,172,171,170,169,168,167,166,164,155,154,152,143,142,139,138,137,136,135,122,116,115,114,100,83,81,73,68,67,65,58,57,53,51,38,37,16,10,7,6,5,3	סיכון אשראי	ס
180,50,22	סיכון נדילות ומימון	
99,90,88,87,14,4	סיכון ריבית	
198,95,40,19,4	סיכונים אחרים	
215,205,200,197,127,125,123,107,56,24,18,13,12,10	עמלות	ע
216,213,212,191,190,189,187,186,185,163,162,161,160,159,157,140,121,114,109,94,93,47,46,45,44,36,29,27	פיקדונות הציבור	פ
194,193,192,191,190,189,188,174,173,172,155,151,150,134,133,132,130,129,128,119,114,108,90,86,50,34,6	שווי הוגן	ש

סניפי בנק וחברות בנות עיקריות

ההנהלה המרכזית	רח' הנגב 2, קריית שדה התעופה מען לדיוור: רח' הנגב 2, קריית שדה התעופה 7010000
סקטור נדל"ן	רח' הנגב 2, קריית שדה התעופה 7010000
סניף בנקאות פרטית	רח' גרשון אגרון 30 ירושלים (וולדורף אסטוריה) 9419009
סניף גאולה – רוממה	רח' שמגר 21, רוממה ירושלים 9446124
סניף תל אביב	רח' אחד העם 21, ת"א 65251
סניף באר שבע	רח' הדסה 90, באר שבע 84221
סניף חיפה	רח' פל ים 9, בנין צים, חיפה 330512
סניף המרכז	רח' ז'בוטינסקי 9 מגדל הכשרת הישוב בני ברק 5126417
סניף אשדוד	שדרות ירושלים 12, אשדוד 7752305
סניף ראשון לציון	רח' הרצל 63, ראשל"צ 75267
סניף נתניה	רח' הרצל 45, נתניה 42401
סניף מודיעין עלית	רח' אבני נזר 18, קריית ספר, מודיעין עלית 7181018
סניף קרית	דרך עכו 192, קריית ביאליק 27000
סניף נצרת	רחוב 1100 בית 2 צומת אום וואסף נצרת 16100
סניף סחנין	רח' הגליל, קניון סחנין 3081000
סניף כרמיאל	רח' מעלה כמון 5, קניון חוצות כרמיאל 2165006
סניף עירון	קניון SEVEN כניסה לעיר מפלס 3, אום אל פאחם 3001000
סניף אלעד	רח' יהודה הנשיא 94, אלעד 4082414
סניף בית שמש	רח' דרך יצחק רבין 2, קניון נעימי, בית שמש 9958551
סניף ביתר עלית	רח' ישמח ישראל 2, מרכז חיים זקן – תמרים, ביתר עלית 9055702
סניף נתיבות	רח' המסגר 1 נתיבות 8776815
ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ	רח' הנגב 2, קריית שדה התעופה 7010000
תומר ירושלים בע"מ	רח' הנגב 2, קריית שדה התעופה 7010000
עיר שלם סוכנות לביטוח (1996) בע"מ	רח' שרי ישראל 15 ירושלים 9439029
תמר אריאל קפיטל בע"מ	רח' הנגב 2, קריית שדה התעופה 7010000
כתובתנו באינטרנט:	www.bankjerusalem.co.il